

Univerzita Karlova v Praze
Husitská teologická fakulta

Doktorská disertační práce

Praha, 2012

Klára Tilkovská

Univerzita Karlova v Praze
Husitská teologická fakulta

Doktorská disertační práce

Novokřtěnectví jako inspirace pro americkou náboženskou scénu

Anabaptism as an Inspiration for American Religious Scene

Doktorský studijní program: Teologie

Studijní obor: Husitská teologie

Školitel:

prof. ThDr. Jan B. Lášek, Dr.phil.h.c.

Autor:

Mgr. Klára Tilkovská

Praha, 2012

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala všem, kteří jakýmkoliv způsobem přispěli k vytvoření této disertační práce. Děkuji svému školiteli panu prof. ThDr. Janu B. Láškovi za odborné rady a vedení při vypracování této práce a ThDr. Kamile Veverkové, Th.D. za konzultace během studia.

Velké díky patří především konzervativnímu mennonitovi Jamesu Lowrymu a jeho žena Mattie Lowry za pozvání do Washington-Franklin Mennonite Conference, za jejich upřímnou pomoc, věcné připomínky a za poskytnutí cenných informací, dále Ms. Annette Durgin a Mr. Lowellu Brownu z Lancaster Mennonite Historical Society za obětavou pomoc a zodpovědnost při šíření dotazníkového šetření mezi jiné členy novokřtěneckých komunit v USA a Mgr. Kristýně Schmitzerové za podporu během pobytu v USA.

Mé poděkování za grantovou finanční podporu patří i Karlově Univerzitě a Grantové agentuře univerzity (GA UK).

A nakonec poděkování největší – mé rodině a přátelům, za jejich pochopení, povzbuzení a pomocnou ruku.

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto disertační práci s názvem *Novokřtěnecví jako inspirace pro americkou náboženskou scénu* napsala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze dne 28. května 2012

.....

Klára Tilkovská

Obsah

Obsah	iv
Seznam zkratek	viii
Úvod.....	11
ČÁST I. Novokřtěnecké hnutí v Evropě.....	13
1 Historický obraz novokřtěnectví.....	13
1.1 Původ hnutí a vznik první novokřtěnecké kongregace	14
1.2 Základní myšlenky novokřtěneckého hnutí	18
1.3 Martyrium jako znak novokřtěnectví	20
1.4 Šíření novokřtěneckého hnutí v rámci Evropy i mimo ni	22
2 Raní vůdci švýcarských bratří ve stručnosti	25
2.1 Felix Manz (cca 1498-1527)	25
2.2 Conrad Grebel (cca 1498-1526).....	26
2.3 George Blaurock (1491-1529)	26
2.4 Wilhelm Reublin (cca 1480/84 - 1559).....	27
2.5 Michael Sattler (cca 1490-1527).....	28
3 Další vůdčí osobnosti novokřtěnců v Holandsku, Německu, Čechách a Tyrolsku	30
3.1 Pilgram Marpeck (cca 1495 - 1556).....	30
3.2 Hans Denck (cca 1495-1527).....	30
3.3 Balthasar Hubmaier (cca 1480-1528)	32
3.4 Jakub Hutter (? - 1536)	33
3.5 Menno Simons (1496-1561)	33
4 Novokřtěnectví a reformační teologie.	35
4.1 Schleithemská konfese z roku 1527	35
4.2 Dordrechtská konfese z roku 1632.....	38
4.3 Bratří a vyznávání kréd	42
4.4 Trinitologie u novokřtěnců.....	44
4.5 Sola Fide.....	45

4.6	Sola Scriptura	46
5	Otázka křtu a různé pojetí u novokřteneckých vůdců.....	48
5.1	Křest u švýcarských bratrů formulován B. Hubmaierem.....	50
5.2	Křest u Pilgrama Marpecka.....	50
5.3	Křest v holandském pojetí.....	51
6	Pravá církev, její hlavní znaky a postavení mimo stát.....	52
6.1	Novokřtenecký pohled na křesťanský život a církev	52
6.2	Láska a nenásilí v životě novokřtěnců	54
6.3	Večeře Páně.....	56
6.4	Oddělení církve od státu.....	59
	ČÁST II. Novokřtenecké hnutí v zámoří.....	61
7	Novokřtění přes Atlantik do Ameriky	62
7.1	Příchod mennonitů do Ameriky	64
7.2	Mennonité včera a dnes.....	64
7.3	Vznik amišské společnosti	67
7.4	Emigrace amišů do Ameriky a jejich život zde	69
7.5	Odhod hutteritů do Severní Ameriky a jejich tamější působení	74
7.6	Církevní bratři a jejich příchod do Pensylvánie.....	78
7.7	Dnes obyčejní lidé v oblasti Lancaster County očima Evropany	80
8	Obecné shrnutí: Rozdělení novokřteneckých skupin a rozmanitost v USA.....	84
8.1	Schizma.....	84
8.2	Rozmanitost v USA.....	85
8.3	Obecně o tradičních, konzervativních a liberálních novokřteneckých skupinách	86
9	Společné přesvědčení dnešních novokřtěnců	90
9.1	Teologie a svátosti u dnešních novokřtěnců	90
9.2	Křest v dnešním pojetí u tradičních i liberálních skupin novokřtěnců.....	91
9.3	Eucharistie.....	92
9.4	Odivání a vzhled jako hlavní separační znak.....	93
9.5	Otázka autority u novokřtěnců	95
9.6	Církev a stát.....	96

9.7	Vzájemná pomoc a nastolení míru	97
10	Současný život novokřtěnců ve Spojených státech amerických na příkladu Washington-Franklin Mennonite Conference	99
10.1	Něco málo z historie Washington-Franklin Mennonite Conference	101
10.2	Washington-Franklin Mennonite Conference a jejich aktivity	104
10.3	Struktura komunity	105
10.4	Nedělní škola a ranní bohoslužba v Paradise Mennonite Church	106
10.5	Večerní bohoslužba na příkladu Ponds ville Mennonite Church	108
10.6	Domov a zaměstnání	109
10.7	Vnější separační symbol – oblečení a jazyk.....	110
11	Informace o projektu a realizace dotazníkového šetření ve vybraných státech ve Spojených státech amerických.....	113
11.1	Způsob a doba sběru dat	114
11.2	Řazení otázek v dotazníku.....	115
11.3	Jednotlivé otázky dotazníkového šetření.....	116
11.4	Zpracování dat a interpretace výsledků získaných v dotazníkovém šetření.....	118
11.5	Závěrečné vyhodnocení výsledků a dat dotazníkového šetření	145
11.6	Závěrečné vyhodnocení otevřených otázek.....	147
11.7	Celkové shrnutí.....	150
	Závěr	152
	Jmenný rejstřík.....	154
	Seznam použitých pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.....	157
	Summary.....	163
	Přílohy.....	165
	Příloha 1: Anglická verze duchovní písně Felixe Manze z 16. století.....	165
	Příloha 2: Dotazník v upravené zmenšené podobě.....	166
	Příloha 3: Ukázka vyplněného dotazníku	167
	Příloha 4: Počty členů a názvy novokřtěneckých kongregací ve Spojených státech amerických.....	168
	Příloha 5: Schéma rozdělení současných novokřtěneckých skupin.....	170
	Příloha 6: Grafické znázornění získaných výsledků dotazníkového šetření.....	171

Příloha 7: Strukturovaný přehled vyplněných dotazníků v češtině	174

Seznam zkratek

aj.	a jiné
atd.	a tak dále
etc.	et cetera
i.e	id est
LMHS	Lancaster Mennonite Historical Society
popř.	popřípadě
tj.	to jest
tzv.	tak zvaný
USA	United States of America
vs.	versus

Zkratky biblických knih podle ČEP

Miluj své nepřátele a žehnej jim, že Tě proklínají

...Novokřtěnec Dirk Willems unikl z vězení, pronásledován stráží, překročil širokou řeku pokrytou tenkým ledem; strážný, který ho stíhal se propadl a málem se utopil. Dirk se však vrátil a zachránil mu život. I přes tento láskyplný čin byl Dirk vrácen do vězení a upálen na hranici dne 16. května 1569 v Asperen, NL.¹

---

¹ Nejznámější obrázek vypovídající o novokřtěneckém jednání. Použitá pohlednice - Scroll Publishing Co., Amberson, PA 17210

Úvod

Novokřtěnectví jako inspirace pro americkou náboženskou scénu je unikátní a v dnešní době stále aktuální téma. Se skupinami novokřtěnců jsme se v historii seznámili i na území českého státu. Současný stav poznání je minimální. Historik a přední moravský habánolog Jiří Pajer dokazuje působení novokřtěnců na Moravě na základě archeologických nálezů. Kvůli pronásledování a rekatolizaci byli novokřtěnci nuceni odejít do Evropy a odtud dále emigrovali do USA a Kanady. Zmíněnou situaci mapuje autor Petr Macek ve své knize Nejnovější angloamerická teologie, která sleduje hlavní ideové proudy a směry.

Současná americká náboženská scéna, se všemi jejími projevy a současná teologická reflexe (jak v konfesních teologických seminářích, tak na odděleních religionistiky nebo náboženských studií na státních univerzitách) se řadí – zákonitě – ke zdrojům amerického křesťanství. Americké křesťanství bylo ve svých počátcích silně ovlivněno novokřtěnectvím. Kvakeři, mennonité, amišové, hutterité – ti všichni spoluvytvářeli americké dějiny, kulturní i duchovní minulost. Kladu si za cíl potvrdit následující hypotézu: pokud se dnes některé myšlenkové proudy amerického křesťanství snaží vracet k tradici, vrací se tím zároveň i k novokřtěneckým základům. Většina modelů, které jsou v americké teologii nosné – od korelační teologie, přes teologii procesuální, teologii náboženského pluralismu a různé odnože teologie evangelikální, se vracejí k novokřtěneckým základům. V životě členů amerických církví a náboženských společností se stále zřetelněji objevuje potřeba obnovy, vyjádřena někdy požadavkem opětovného křtu, jindy různými pokusy o budování království Božího na zemi.

Cílem disertace je dokázat, do jaké míry je současná teologická reflexe a především pak náboženská scéna skutečně závislá na tradičních modelech, v čem tyto modely překračuje a jak dalece jsou novokřtěnecké myšlenky skutečně přítomné i v současné moderní americké společnosti.

Celá práce je rozdělena do dvou hlavních celků. Kompletně obsahuje jedenáct kapitol, jež se dále dělí na podkapitoly. První část disertační práce se zabývá novokřtěneckým hnutím v Evropě, opírá se o historická fakta a představuje historický obraz novokřtěnectví v Evropě. Základní myšlenky hnutí stejně jako hlavní představitelé jsou uvedeny. Kapitola o novokřtěnectví, reformační teologii a otázky křtu tvoří důležitou část celého novokřtěneckého obrazu, který je doplněn o různá pojetí u novokřtěneckých vůdců. Závěr první části uzavírá

kapitola s názvem: Pravá církev, její hlavní znaky a postavení mimo stát, jež se pro novokřtěnce stala typickým znakem.

Druhý samostatný celek se tématicky zabývá novokřtěneckým hnutím ve Spojených státech amerických. Ve stručnosti je popsán příchod jednotlivých novokřtěneckých skupin - amišů, hutteritů, mennonitů a církvích bratrů v průběhu dějin. U dnešních novokřtěnců je uveden rozbor teologie, křtu, eucharistie, vzhledu, autority, církve a státu. Celá moderní situace je pak sledována na současném životě novokřtěnců ve Spojených státech amerických na příkladu Washington-Franklin Mennonite Conference. V listopadu 2011 jsem provedla v uvedené komunitě terénní výzkum. Jako reakcí na kvalitativní výzkum v terénu bylo sestavení dotazníkového šetření. Sběr dat probíhal po dobu tří měsíců a výsledky jsou v disertační práci podrobně uvedeny. Cílem sestavení mého dotazníku bylo představit současný pohled novokřtěnců v 21. století na jejich život v USA, na to, jak novokřtěnci vnímají vliv současné americké náboženské scény a opačně, zda a popřípadě do jaké míry mohou anabaptisté ovlivňovat americkou náboženskou scénu. V závěrečné kapitole jsou výsledky plně vyhodnoceny. Výstupy z dotazníků jsem zpracovala jak v podobě slovní interpretace, tak u některých okruhů otázek pro lepší znázornění i v podobě grafické. Výsledky z dotazníkového šetření dávají neobyčejný smysl celé disertační práci.

Závěr hodnotí novokřtěnecké hnutí v současnosti a shrnuje celý badatelký přínos.

ČÁST I. Novokřtěnecké hnutí v Evropě

1 Historický obraz novokřtěnectví

„Novokřtěnectví je vyvrcholením reformace, naplněním původní vize Luthera a Zwingliho, tím se na dobro stává evangelickým protestantismem.“²

Harold S. Bender, *The Anabaptist Vision*

Povědomí veřejnosti i historiků o novokřtěnectví je v dnešní době patrný, ve specifických oblastech je však pole bádání stále k dispozici. Od roku 1930 se záměr historiků začal ubírat směrem na novokřtěnecké zdroje, v současné době již dostupné v tištěné podobě, jež začaly být známé především díky rozsáhlým výzkumům v této oblasti.³ Abychom lépe porozuměli tématu novokřtěnectví, je třeba stručný historický exkurz. Proto představím toto hnutí a jeho následný historický vývoj. K tomu, abychom pochopili zmiňované hnutí, musíme nejprve rozumět reformaci jako takové. V současné době ani badatelé v oblasti církevních dějin nebo teologové nezastávají stejné názory⁴ na novokřtěnectví. Novokřtěnecké hnutí se zrodilo v kolébce reformace, někteří historikové ho hodnotí jako radikální křídlo⁵ reformace. Vůdci reformace byli předchůdci a z jejich následovníků se objevili vůdci novokřtěneckého hnutí. Ustanovením prvního novokřtěneckého sboru došlo k převratné události, kdy se začalo praktikovat to, o čem ostatní pouze přemýšleli.

---

² „Anabaptism is the culmination of the Reformation, the fulfillment of the original vision of Luther and Zwingli, and thus makes it a consistent evangelical Protestantism.“

³ BERGSTEN, Torsten a William Roscoe ESTEP. *Balthasar Hubmaier: Anabaptist theologian and martyr*. Valley Forge, Pa.: Judson Press, c1978, 432 s. ISBN 08-170-0793-8, s. 406

⁴ Vít Vlnas uvádí, že „někteří badatelé církevních dějin dokonce spatřují v novokřtěnecké sektě pokračování tisícileté tradice „disentu“, oné podzemní církve, jež prý kráčela ruku v ruce s oficiální církví již od chvíle, kdy se křesťanství stalo za císaře Konstantina státním náboženstvím.“ (VLNAS, Vít. *Novokřtěnci v Münsteru*. Praha: Lidové noviny, 2002, 232 s. Knižnice dějin a současnosti, sv. 17. ISBN 80-710-6505-6, s. 10)

⁵ Franklin Hamlin Littell užívá i termín „Left Wing“ = Levé křídlo reformace. Dále je nezbytné umět rozlišovat mezi novokřtěnci, inspiracionalisty a racionalisty, kteří přispěli určitými prvky k tomu, co dnes nazýváme radikální reformací. Společným rysem je, že všechny tři skupiny odmítají křest dětí, v ostatních detailech a naukách se liší. Naše rozlišování mezi nimi nám pomůže porozumět rozmanitým proudům radikální reformace. *Alfred Hagler (1863-1902) byl první, kdo na základě vlastního výzkumu začal užívat pojmy o rozlišení, které jsou dnes obecně zachovány v každé odbornější práci o novokřtěncích*. ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s.28

Počátky sociálně-náboženského hnutí sahají do 20. let 16. století, kdy se Evropou šířila další vlna evropské reformace. Prvotním cílem celého reformačního hnutí nebylo zakládání nové církve, ale obrovská touha po proměně církve stávající, která se projevovala úpadkem tehdejší církevní praxe. Ukázalo se však, že tato proměna by musela být tak rozsáhlá, že bylo snadnější budovat nové církevní struktury - Protestantské církve⁶. Novokřtěnecké hnutí se zrodilo v klimatu touhy po osobní svobodě v různých regionech Evropy v období 1525-30, vedenou nesmírnou dychtivostí dokončit reformační myšlenky, a to jak po stránce duchovní, tak i sociální.

1.1 Původ hnutí a vznik první novokřtěnecké kongregace

Počátky dějin hnutí novokřtěnců je spojen se švýcarskou reformací. Reformace v Curychu, začala roku 1519 pod vedením Ulricha Zwingliho⁷, curyšského katolického kněze. Mezi jeho následovníky patřili ti, kteří se scházeli za účelem studia Bible, především rozborem Nového zákona. Postupně však tito přívrženci uvěřili, že tempo reformace není dostatečně rychlé a změny, které Ulrich Zwingli konal, nebyly postačující k obnově celé církve. Nastala situace, kdy Zwingli měl proti sobě skupinu věřících, kteří s ním dříve byli zajedno. K diskuzím se přidala témata jako vybavení kostela nebo křest. Malá skupina horlivě nadšených lidí cítila v srdcích hluboké přesvědčení, že je nezbytné řídit se učením Nového zákona a snažit se nastavit církev podle vzoru Krista a apoštolské tradice.

V roce 1524 koncil v Curychu zjistil, že mnozí rodiče, kteří navštěvují skupiny biblického studia, nemají pokřtěné své děti⁸. Koncil proto okamžitě vydal nařízení, že děti musí být pokřtěny. Neučiní-li tak, rodiče budou potrestáni a pokutováni. Ještě než koncil zavedl radikální opatření, nařídil Ulrichu Zwinglimu, aby se s bratry setkal a přesvědčil je o

---

⁶ Pod termín protestantské církve zahrnujeme křesťanské církve, které přímo vzešly z evropské reformace 16. století nebo na ní úzce navázaly. Označení má původ v protestním prohlášení, které na říšském sněmu ve Špýru r. 1529 podaly stavy, hlásící se k reformaci. Později se pojem protestantismus rozšířil a stal se souborným označením pro církevní útvary stojící mimo církev katolickou. FILIPI, Pavel. *Křesťanstvo: Historie, statistika, charakteristika křesťanských církví*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2001. ISBN 80-85959-80-1, s. 111

⁷ Švýcarský teolog Ulrich Zwingli (1484-1531), se od Luthera lišil pojetím eucharistie, jež vykládal jako symbolický akt, připomínku Poslední večeře. Od katolické církve se Zwingli odděloval tím, že dával důraz na učení z Bible a neupřednostňoval tradici. LEMAITRE, Nicole. *Slovník křesťanské kultury*. Praha: Garamond, 2002, s. 393

⁸ Tato praxe měla očistit dítě od prvotního hříchu a zároveň mu předurčovala život v křesťanském duchu.

jejich pochybení. Proto se uskutečnila dvě taková setkání - 10. a 17. ledna roku 1525. Nejsilnější argument, který Ulrich Zwingli uváděl, bylo, že Bible konkrétně nezakazuje křest dětí. Koncil 18. a 21. ledna roku 1525 vydal další dvě nařízení zakazující biblická studia a následné debaty. Bratři se ocitli na rozcestí. Vystává otázka: Vzdají se své víry nebo budou loajální k Bohu a jeho světu i za cenu krutého pronásledování?⁹

Nadšení křesťané – Felix Manz¹⁰, Conrad Grebel¹¹ a George Blaurock¹² se setkali 21. ledna roku 1525 a přijali navzájem křest na základě svého přiznání a svědectví k víře.¹³ Písmo se pro ně stalo natolik důležité, že si zvolili raději cestu pronásledování, než život v kompromisu.

Felix Manz, Conrad Grebel dospěli k přesvědčení, že poslušnost Krista by neměla být pouze z opatrnosti nebo ze strachu. Na základě jejich studia Nového zákona usoudili, že křesťani by měli být nazýváni pouze ti, kteří skutečně následují Ježíše a ne jen ti, kteří jsou bez rozdílu pokřtěni.¹⁴

„Conrad Grebel, Felix Manz a další se sešli a zjistili, že existuje smlouva mezi nimi – víra. V upřímné bázní před Bohem si uvědomili, že je nutné hlásat pravou víru, která se uplatňuje láskou. Bylo žádoucí přijmout pravý křest na základě vyznání víry, jako odpověď o dobrém svědomí, k němuž se před Bohem zavazujeme.(1P 3,21). Rozhodli se nadále sloužit Bohu ve všech zbožnostech svatého křesťanského života a být vytrvale pronásledováni až do konce.

A pak se to stalo, když byli spolu. Zmocnila se jich ohromná úzkost, až měli sevřená srdce. Začali padat na kolena před nejvyšším Bohem na nebesích a volat k němu: „Hledači srdcí“ a prosili ho, aby jim zjevil svou svatou vůli a prokázal jim své milosrdenství.

---

⁹BURKHOLDER, David G. *Distinctive Beliefs of the Anabaptist*. Ephrata, Pennsylvania: Eastern Mennonite Publications, 2009, s. 25-26

¹⁰ V celé disertační práci nejsou jména novokřtěnců překládána do českého jazyka. Viz životopis Felix Manz s.24

¹¹ Viz životopis Conrad Grebel s. 25

¹² Viz životopis George Blaurock s. 26

¹³ Záznam celého aktu je možné nalézt v *The Chronicle of the Hutterian Brethren*, I, s.43-45, unikátní dílo, kterou Caspar Braitmichel začal psát roku 1560

¹⁴ DYCK, Cornelius J. *An Introduction to Mennonite History: A Popular History of Anabaptists and the Mennonites*. Scottdale: Herald Press, 1981. ISBN 0-8361-1955-X, s. 44

Tělo, krev ani lidská horlivost je v té chvíli nepodněcovaly a dobře věděli, že je bude čekat jen utrpení a jeho snášení.

Po modlitbě vstal George Blaurock a prosil Conrada Grebela, aby ho s pomocí Boží pokřtil pravým křesťanským křtem na základě jeho víry a poznání...

S touto touhou a žádostí poklekl, Conrad ho pokřtil, neboť tehdy nebylo žádného ordinovaného služebníka, který by to vykonal. Stejně tak i ostatní požádali George, aby je pokřtil. Splnil jejich přání v upřímné bázni Boží, a tak dali sobě jednotně jméno Pána. Potom někteří byli zvoleni ministranty a začali učit a uchovávat jejich víru. Tak začalo oddělení od světa a od zla.¹⁵

Na základě tohoto historického setkání, jenž bylo poháněno neskutečnou silou a touhou k následování, učení a kázání jejich víry, vzniklo ve vesnici Zollikon, kousek od Curychu, první novokřtěneckého hnutí¹⁶, které se rychle šířilo téměř do celé Evropy. Fritz Blanke uvádí nedávnou studii těmito slovy: „*Nárůst novokřtěneckých skupin v Zollikonu byl pravým zrodem bratrství a s charakterem čisté církve.*“¹⁷ Přijímáno bylo prostými lidmi a těmi, kteří si odvážně přáli poslouchat Boha a žít pravdivě na základě prvotních vzorů¹⁸ apoštolské církve. Celý akt švýcarských bratří vidím jako nejrevolučnější čin během celé reformace.

Členové této skupiny byli brzy nazýváni anabaptisté¹⁹. Termín - anabaptisté má dlouhou a celkem kontroverzní historii. Původně byl užíván nepřáteli k vyjádření různých

---

¹⁵ WEAVER, Clair R. *The Swiss Anabaptists: A Brief Summary of Their History and Beliefs*. Ephrata, Pennsylvania: Eastern Mennonite Publications, 1994, s. 28-29, přeložila Klára Tilkovská

¹⁶ zrod mennonitské církve

¹⁷ LITTELL, Franklin Hamlin. *The Anabaptist View of the Church: A Study in the Origins of Sectarian Protestantism*. Ephrata, Pennsylvania: Grace Press, 2000, s. 1

¹⁸ Christocentrický a komunitární náhled, doplněný o eklesiologii evokující praktiky podle Ježíše (sequela Christi) a především zdůraznění a navrácení se ke křesťanskému nenásilí.

¹⁹ „*Anabaptisté* Z řec. ana = znovu; baptō = pohružovat, křtít. Novokřtění, odpůrci nevědomého křtu dětí; zastánci dospělého křtu Duchem.“ SALAJKA, Milan. *Slovník náboženských a teologických výrazů a pojmů pro školu, pracovní a dům*. Vyd. 1. Praha: Církev československá husitská, 2000, 96 s. Blahoslav. ISBN 80-700-0504-1, s. 8 v porovnání „*Anabaptisté – z řec. Anabaptistes, odvozeno ze slova anabaptizein „znovukřtít“, později latinsky anabaptista. Termín anabaptisté od 16. století označuje radikální křesťanské sekty, nazývané také katabaptisté či novokřtění. Novokřtěnectví nevzniklo až v době reformace, myšlenky se objevovaly na více místech i dříve. Ve svém chápání křtu vycházeli anabaptisté z Ježíšových výroků v Mt 28, 16-20 a Lk 16,16. Z těchto „příkázání“ vyvodili, že učení a uvěření v Krista musí bezpodmínečně předcházet křtu. Proto odmítali*

nesourodých skupin, které společně odmítaly křest dětí. Od počátku má novokřtěnctví dvě tváře. V Curychu se představilo pokojné hnutí, které chtělo nápravu církve bez použití násilí.²⁰ Kořeny pokojného novokřtěneckého hnutí se staly podnětem méj disertace. Zároveň v tomto smyslu budu čerpat inspiraci pro současnou americkou náboženskou scénu.

Jedna z událostí, která zahaluje špatným stínem celé novokřtěnecké hnutí, je událost, při které se skupina fanatiků v Münsteru (město v severo-západní části Německa) pokusila nastolit „Boží království“ cestou násilí roku 1535²¹. Ve jménu své víry se dopustili krvavých činů v touze vyhladit bezbožné tváře. „Patří k okrajovému typu novokřtěnctví, zcela odloučenému od evangelického a biblického centra celého hnutí. Münster je třeba posuzovat ve světle celku, nikoli celek ve světle Münsteru.“²² Tato událost představuje nejzávažnější odchylku v celém novokřtěneckém hnutí v 16. století, které ovlivnilo negativní myšlení a náhled na celé hnutí v průběhu dějin. Díky výše uvedenému nešťastnému revolučnímu výbuchu byli novokřtěnci nejrozmanitějších směrů bez ohledu na jejich rozdíly, nazýváni také „Schwärmer“.²³

Je pravdou, že skupina v Münsteru praktikovala křest v dospělosti, ale tato skutečnost nemá nic společného s tichým a mírným novokřtěneckým hnutím. Následkem zmiňované tragické události hnutí bylo očerněno a také často persekuováno v průběhu dějin. Předsudky o novokřtěncích mohou ve světě stále přetrvávat. Z toho důvodu došlo v minulosti k používání jiných termínů, jako jsou například „Täufer“, „Wiedertäufer“, v holandštině „Doopsgezinde“,

---

křest dětí a nově obrácené dospělé znovu křtili.“ PETROSILLO, Piero. *Křesťanství od A do Z*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998, 239 s. ISBN 80-719-2365-6, s. 10

²⁰ Dopis, který Konrád Grebel poslal roku 1524 Müntzerovi, odmítá bojovný postoj zcela jednoznačně: „Mečem nemáme hájit ani evangelium ani ty, kteří v něj uvěřili. Věrní křesťané jsou jako ovce uprostřed vlků, jako ovce vedené k zabití. Mají býti křtěni k pronásledování, k utrpení a smrti a prověření ohněm. Nepoužívají světský meč, neubírají se k nástroji války a nemohou se dopustit vraždy.“ BURKHOLDER, David G. *Distinctive Beliefs of the Anabaptist*. Ephrata, Pennsylvania: Eastern Mennonite Publications, 2009, s. 69

²¹ V českém jazyce je dostupná kniha od VLNAS, Vít. *Novokřtěnci v Münsteru*, Praha: nakl. NLN, s.r.o., 2002, která historickou událost popisuje.

²² *Cornelioví Krehnovi se v jeho History of Dutch Anabaptism, Origin, Spread, Life and Thought (1450-1600, Martinus Nijhoff, Haag, 1968) podařilo vynikajícím způsobem postavit münsterskou epizodu do náležité perspektivy.*“ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 15

²³ Robert Friedmann v *Hutterite Studies* uvádí, že Martin Luther je nazýval „Schwärmer“, český překlad odpovídá fanatikům. FRIEDMANN, Robert. *Hutterite Studies*. Goshen, Indiana: Mennonite Historical Society, 1961, s. 2

mennonité nebo jen označení bratří. Vít Vlnas dopňuje, že novokřtenci se sami mezi sebou označovali prostě jako bratři, vyznavači, nebo praví křesťané a svou komunitu nazývali Obcí Kristovou. Dobové úřední prameny naproti tomu vtiskují novokřtěncům jména vyhlášených sekt – nazývají je donatisty, katary nebo jednoduše jen heretiky.²⁴

V průběhu času se termín „novokřtěnectví“ rozšířil a v současné době obsahuje tři významy: 1) disidenty, kteří přijali opětovný křest kolem roku 1500, 2) teologické dědictví, které se vyvinulo z radikálního hnutí a za 3) současné církve a jejich členy, kteří si osvojili principy pocházející z reformního hnutí 16. století.²⁵

Mé osobní použití termínu zahrnuje každého, kdo přijal opětovný křest v dospělosti na protest proti tehdejší církevní praxi. Dále v disertaci pojem používám pro člověka v dnešní době, patřícího do skupiny novokřtěnců, jenž přijímá křest v dospělosti a stává se členem církve.

1.2 Základní myšlenky novokřtěneckého hnutí

Na novokřtěnectví zřejmě nemůžeme pohlížet jako na hnutí, které by bylo výsledkem snah církve nebo jiné státní instituce, ani nemůžeme přičíst zásluhy jedné velké osobnosti v historii, jež by hnutí vedla po několik let. Hnutí nevzniklo ani v důsledku sepsání písemného vyznání či ústavy. David G. Burkholder uvádí, že za vznikem celého hnutí nestál člověk a říká: „*Byla to Boží práce. Bůh přivedl lidi dohromady z různých životních cest a přetvořil je v jádro duchovní síly.*“²⁶ Pokládám si proto fundamentální otázku – jaké faktory držely hnutí pohromadě? Kdo byli následovníci a co pro ně bylo charakteristické a motivující? Je nezbytné mít na mysli, že jednotlivé sbory se lišily nejen velikostí, ale novokřtěnecké skupiny si vypracovaly i rozdílné charakteristiky. Např. švýcarští bratři se odmítali podílet na vládě, skládat přísahy, nosit zbraně, odmítali symbiózu mezi církví a státem. Na druhou stranu následovníci Hanse Huta odhalili vliv Thomase Müntzera v jejich eschatologickém zájmu – a Hut předpověděl konec světa na rok 1528. Hutterité na Moravě se odlišovali tím, že realizovali společné vlastnictví majetku a zrušili tradiční celek rodiny.

---

²⁴ VLNAS, Vít. *Novokřtenci v Münsteru*. Praha: Lidové noviny, 2002, 232 s. Knižnice dějin a současnosti, sv. 17. ISBN 80-710-6505-6, s. 10

²⁵ KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. Xiv

²⁶ BURKHOLDER, David G. *Distinctive Beliefs of the Anabaptist*. Ephrata, Pennsylvania: Eastern Mennonite Publications, 2009, s. 33

Radikálnější pojetí odmítnutí soukromého vlastnictví je založeno na jejich interpretaci Sk 2,43-47: „*Všichni, kteří uvěřili, byli pospolu a měli všechno společné. Prodávali svůj majetek a rozdělovali všem podle toho, jak kdo potřeboval.*“ (Sk 2,44-45)

I přes rozdílné názory, existuje několik společných rysů, které novokřtěnecké hnutí spojuje:

1. **Novokřtění přijali Písmo jako hlavní a jedinou autoritu.** Písmo pro novokřtěnce bylo slovem Božím, pro každého se mělo stát zákonem, podle kterého se žije. Pravá víra musí být reflektována v každodenním životě, v poslušnosti a následování Boha. Není možné Písmo modifikovat nebo ho vykládat s osobním podtextem.
2. **Stali se oddanými následovníky Ježíše Krista,** kteří reagovali na skutečné pokání a dospívali ke spáse skrz jeho delegovanou smrt. Věřili, že Ježíš Kristus je jediný Spasitel od hříchu a jeho krev je jediným možným způsobem vykoupení hříchu.²⁷ Převzali Ježíšova slova doslovně a dychtivě je dodržovali: „Kdo mě miluje, bude zachovávat mé slovo.“ (J 14.23) Stali se jeho lidmi a dobrovolně přijali všechny jeho požadavky.
3. **Jednotlivec nepoužije sílu nebo násilí k útoku ani ke své obraně.** „Já vám však pravím, abyste se zlým nejednali, jako on s vámi; ale kdo tě uhodí do pravé tváře, nastav mu i druhou...Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují“ (Mt 5, 39, 44) Věřili, že Ježíšova slova se musí vykládat doslova.
4. **Novokřtění byli jako apoštolové,** kteří šířili pravidlo: „Boha je třeba poslouchat, ne lidi.“ (Sk 5,29) Žádný vládce nebo koncil nemá právo říkat církvi, co má dělat.
5. **Křest vodou iniciuje církevní společenství a sjednocuje věřící v jedno tělo.** Člověk se nechává pokřtít až v dospělosti, kdy je sám schopen si uvědomit svoji víru v Ježíše Krista a nabízí se mu možnost dobrovolně se rozhodnout, zda učení chce následovat. Vyznavači novokřtěnectví odmítli křest dětí na základě pasáže z Markova evangelia: „*Kdo uvěří a přijme křest, bude spasen; kdo však neuvěří, bude odsouzen*“ (Mk 16,16)²⁸. Malé děti nemohou uvěřit, proto jedině křest dospělých je znamením příslušnosti k pravé církvi. Pojetí křtu se pak stalo hlavním rozdílem, jenž odděloval skupinu novokřtěnců jak od katolické, tak i protestantské církve.

---

²⁷ *Ibid*, s. 45

²⁸ Všechny uvedené biblické citace jsou podle ekumenického vydání Bible z roku 1985

6. **Věřili v dobrovolný vstup do církve** na základě Nového zákona. Věřili, že církev je tělo Ježíše Krista na zemi. V důsledku toho zamítli křest dětí a s tím spojenou myšlenku, že člověk se stává členem obce podle místa bydliště. Naopak novokřtění chápali církev jako bratrstvo. Cítí se být v rodině s Bohem, každý cítí zodpovědnost navzájem si pomáhat. Je zcela jedno, jedná-li se o pomoc duchovní, psychickou či materiální. Jejich pohled na církev byl jeden z hlavních důvodů, proč byli tak krutě a dlouho pronásledováni.
7. **Podobné společenské postavení – řemeslníci.** Členové různých skupin sdíleli podobné sociální pozadí. Pouze v prvopočátku hnutí se setkáváme s učenci: do roku 1529 většina vůdců novokřtěneckého hnutí byla vzdělaná, poté byli na stejné úrovni jako její členové. V první fázi mělo hnutí městskou povahu, kolem roku 1530 se stalo více a více venkovské, s převahou venkovanů před obyvateli měst.²⁹

1.3 Martyrium jako znak novokřtěnectví

„A všichni, kdo chtějí zbožně žít v Kristu Ježíši, zakusí pronásledování.“ (2.Tm 3,12)

Novokřtění byli od počátku pronásledováni a utlačováni z mnoha stran. Nebyla to pouhá náhoda, jejich martyrium se stalo nejcharakterističtějším znakem celého hnutí v historii.

Conrad Grebel napsal: *„Praví věřící jsou jako ovce mezi vlky, jako ovce na porážku; musí být pokřtěni v bolesti a utrpení, soužení, pronásledování a ve smrti. Musí zakusit oheň a musí dorazit do vlasti posledního odpočinku, ne prostřednictvím zabítí jejich těla, ale díky pokoření jejich duchovních nepřátel.“³⁰*

Důvodem pronásledování bylo podezření z kacířství, jak v té době bylo časté. Na jejich účet jim bylo připisováno buřičství, touha po svrnutí státu, narušení společnosti či

---

²⁹ HAMILTON, Alastair, S VOOLSTRA a Piet VISSER. *From martyr to muppy (Mennonite urban professionals): a historical introduction to cultural assimilation processes of a religious minority in the Netherlands, the Mennonites*. Amsterdam, Netherlands: Amsterdam University Press, c1994, 243 s. ISBN 90-535-6060-2, s. 5

³⁰ WILLIAMS, George Huntston a Angel M. MERGAL. *Spiritual and Anabaptist Writers: Documents Illustrative of the Radical Reformation* [online]. Philadelphia: The Westminster Press, MCMLVII, s.80 [cit. 2012-03-08]. Dostupné z:

<http://ia700204.us.archive.org/18/items/spiritualandanab027460mbp/spiritualandanab027460mbp.pdf>

zapříčinění povstání³¹. V případě kacířství nebyla ani švýcarská státní církev o moc tolerantnější, než církev římsko-katolická. Dramatický příběh mučedníků je detailně vylíčen v *Martyrs' Mirror*³², kniha sestavená Thielemannem J. Van Braghtem, poprvé vydaná v Holandsku kolem roku 1660. *Martyrs' Mirror* objasňuje kontext doby a příčiny smrti novokřtěneckých mučedníků, obsahuje jejich konverzace s pronásledovateli. Dopisy a vyznání víry jsou taktéž přiloženy. Celá kniha poodkrývá skutečnost, že novokřtěnecké hnutí bylo doslova křtěno krví. James W. Lowry³³ tvrdí, že kniha *Martyrs' Mirror* byla po staletí stejně důležitá jako Bible samotná, především v rodinách mennonitů.

Švýcarské vládní autority v Curychu se snažily zastavit hnutí všemi dostupnými způsoby.³⁴ Vězení, vyhnání do exilu, mučení, výkon smrti, pokuty – nic z toho hnutí nezastavilo. V lednu roku 1527 padla v Curychu první mučednická oběť – Felix Manz. Conrad Grebel zemřel o několik měsíců dříve na mor. George Blaurock byl upálen na hranici o dva roky později v Tyrolsku. Mezi metody užívané k mučení a zabíjení věřících patřilo natahování na skřípec, znetvoření, pohrbívání zaživa, upalování na hranici, poprava, utopení, otrávení. Jinou formou trestu bylo vyřazení ze společnosti. Novokřtěnci, jejich děti i manželské statusy byli deklarováni za nelegitimní. Zákony jim neumožňovaly vlastnit půdu, daně byly navýšeny do extrémních sum etc. Někteří se svého přesvědčení zřekli v důsledku psychického nátlaku, jiní kvůli extrémním životním podmínkám. Na jiných místech měla perzekuce úspěch a hnutí potlačila – všichni věřící byli popraveni nebo utekli. Tisíce jich bylo mučeno, zemřeli mladí často neznámí lidé. Perzekuce zuřila na různých místech v různých

---

³¹ Zapříčinění povstání nebylo novým obviněním. Dle Sk (17,6) i Apoštol Pavel a jeho následovníci byli obviněni z pobouření celého světa.

³² VAN BRAGHT, THIELEMAN J. *The Bloody Theater or Martyrs' Mirror of the defenseless Christians: Who Baptized Only Upon Confession of Faith, and Who Suffered and Died for the Testimony of Jesus, Their Saviour, From the Time of Christ to the Year A.D. 1660* [online]. 1886 [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: <http://www.homecomers.org/mirror/contents.htm>

³³ James W. Lowry, člen Washington County, Maryland a Franklin County, Pennsylvania, Mennonite Church. Studoval na Kent State University, Kent, Ohio a klasické jazyky na University of Chicago. Účastnil se programu Fulbright Exchange v Pákistánu (1963-64) a v Rakousku (1966-67), kde působil jako profesor. Mezi jeho oblíbená témata patří *The Martyrs' Mirror*, proto vypracoval studijní průvodce pro důkladnější studium této knihy s názvem *The Martyrs' Mirror Made Plain*.

³⁴ Perzekuce ve Švýcarsku probíhala přes 300 let. Naštěstí se státním a církevním autoritám nepodařilo zničit novokřtěnecké církve a dodnes můžeme ve Švýcarsku nalézt 14 církví – s 1900 pokřtěnými. Nejstarší církev je v Langnau im Emmental, kantón Bern, jež existuje od roku 1528. BENDER, Harold S. a C. Henry SMITH. *Mennonites and Their Heritage: A Handbook of Mennonite History and Beliefs*. Scottdale, Pennsylvania: Herald Press, 2000, s. 23

stupních po několik staletí. Pozitivním aspektem celé perzekuce bylo utužení víry novokřtěnců. Oni si nakonec uvědomili, že existuje jen jedna volba, kudy se mohou vydat. Vzhledem k tomuto rozhodnutí se stali nezlomitelnými.³⁵

1.4 Šíření novokřtěneckého hnutí v rámci Evropy i mimo ni

Šíření nově vzniklého hnutí bylo kupodivu rychlé. Musíme mít na paměti, že novokřtěnecké hnutí bylo roztržštěné, vznikalo různými způsoby v rozdílných zemích v Evropě. Zatímco můžeme naleznout mnoho společných témat, částečně spojené s eschatologií, je naivní se domnívat, že novokřtěnci ve Švýcarsku, jižním Německu, Moravě, Holandsku a Anglii sdíleli každý aspekt víry a společný církevní život. Během roku se hnutí rozšířilo do německy mluvící části Švýcarska.

Po dvou letech své existence hnutí utrpělo velkou ránu, kterou si novokřtěnci uvědomují v podstatě dodnes. Mluvím konkrétně o historických událostech, které potkaly první průkopníky hnutí - Felixe Manze a George Blaurocka v Curychu. Z uvedeného důvodu se sídlo novokřtěnců přemístilo do Bernu a dále do Basileje. Z historických pramenů je evidentní, že zde vznikla jedna ze silných větví celého hnutí. Do sousedních zemí se novokřtěnecké myšlenky šířily také, šlo především o Rakousko, oblast Tyrolska a Německo. Jiným střediskem novokřtěnců se stal Augsburg. Odtud se hnutí šířilo do jižního Německa a některými svými skupinami se dostalo i na Moravu. Moravští novokřtěnci našli znamenitého organizátora v Balthasaru Hubmaierovi³⁶. Ten přijal druhý křest z rukou Wilhelma Reublina³⁷ roku 1525 ještě jako kazatel ve Waldshutu. Během perzekuce našel útočiště v moravském Mikulově, odkud účinně působil svou spisovatelskou činností. Díky toleranci pánů z Lichtenštejna se Morava stala na chvíli jedním z nejvlivnějších center novokřtěnecké aktivity.

Pro přehlednost, text doplňuji o tabulku, která pomůže s prvotní orientací nad celkovou koncepcí novokřtěneckého hnutí. Oceňuji především přehlednost vůdčích osobností v různých oblastech (konkrétně 2. sloupec Švýcarsko/ 3. Rakousko – Tyroly, Morava, Maďarsko/ 4. Horní Německo, Bavorsko, Wittenbersko, Thüringen, Hessen/ 5. Porýní a Štronsburk/ 6. Holandsko a Dolní Německo/ 7. Anglie), které jsou srozumitelně zanesené v časovém harmonogramu.

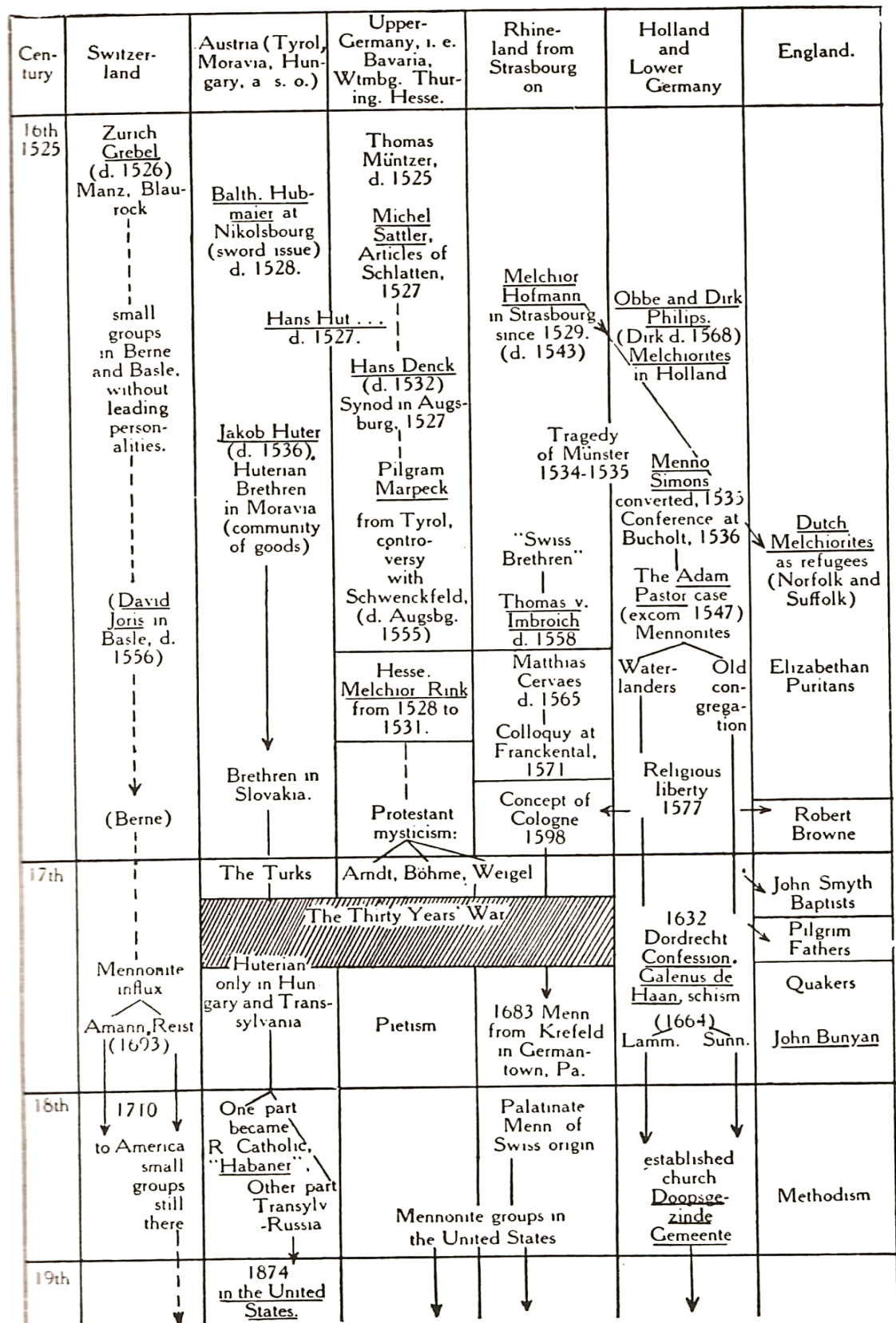
---

³⁵ BURKHOLDER, David G. *Distinctive Beliefs of the Anabaptist*. Ephrata, Pennsylvania: Eastern Mennonite Publications, 2009, s. 34-37

³⁶ Viz životopis Balthasar Hubmaier s. 30

³⁷ Viz životopis Willhelma Reublina s. 27

Obr.č. 1 Schéma historického formování novokřtěneckého hnutí

Přejato z knihy FRIEDMANN, Robert. *Hutterite Studies*. Goshen, Indiana: Mennonite Historical Society, 1961, s.

Novokřtění na Moravě žili pod ochranou šlechty a na přímluvu kněží Jednoty bratrské. Šlechta přijímala novokřtence pro jejich zručnost a pili na svá panství i přes silný odpor Habsburků. Nicméně 1528 byl Balthasar Hubmaier dopaden a upálen ve Vídni. Různorodé skupiny žijící na Moravě měly mezi sebou mnoho vnitřních rozepří, které neustaly až do příchodu Jakoba Huttera³⁸, který pokračoval v Hubmaierově díle. Po bitvě na Bílé hoře jsou hutterité donuceni Habsburky odejít na Slovensko.

Odmítnutí a perzekuce ze stran protestantů i katolíků, měla za důsledek zabití nebo odchod do exilu mnoho novokřtenců především v 16. a 17. století. „*Ti, se švýcarským pozadím migrovali především do jižního Německa, Francie, Pensylvánie, ale malé skupiny také šly do Holandska, Pruska a Ruska. Novokřtění byli vysoce ceněni jako dovední a produktivní farmáři, ale i přesto jim nebyla dána svoboda náboženského vyznání. Devastace po třicetileté válce (1618-1648), vykořisťování, bylo následováno hladomorem a morem.*“³⁹

Z toho důvodu během 17. století novokřtěnecké církve – mám na mysli především švýcarské, alsaské a německé novokřtence, našly přátelštější atmosféru v Severní Americe. V tomto období tak prakticky započal hromadný odchod anabaptistů z Evropy, protože ti, kteří neopustili své domovy, obvykle z donucení konvertovali k jiné církvi.⁴⁰

Anabaptisté se rozšířili hlavně do Spojených států, které se mezitím staly útočištěm pro všechny pronásledované lidi z Evropy. „*William Penn cestoval po Rýnu nahoru a dolů a zval utlačované lidi, aby přijeli do Pensylvánie.*“⁴¹

Emigrace do Spojených států amerických probíhala v několika vlnách a trvala až do období po druhé světové válce. Církevní potomci novokřtenců ze 16. století žijí dnes v mnoha zemích po celém světě, včetně zemí v Africe a Asii. Sami sebe nazývají mennonity, hutterity nebo amiše.⁴²

---

³⁸ Viz životopis Jakob Hutter s. 31

³⁹ HOSTETLER, John Andrew. *Amish society*. 4th ed. Baltimore: Johns Hopkins University Press, c1993, 435 s. ISBN 08-018-4442-8, s. 50

⁴⁰ John A. Hostetler, *Amish Life*, Herald Press, Scottdale, 1983, s. 8

⁴¹ HOSTETLER, John Andrew. *Amish society*. 4th ed. Baltimore: Johns Hopkins University Press, c1993, 435 s. ISBN 08-018-4442-8, s. 52

⁴² LACOSTE, Jean-Yves. *Encyclopedia of Christian theology*. New York: Routledge, 2005, 31816 s. ISBN 1579582362, s. 26

2 Raní vůdci švýcarských bratří ve stručnosti

2.1 Felix Manz⁴³ (cca 1498-1527)

Narozen v Curychu, pocházel z dobré rodiny a stejně jako Conrad Grebel byl univerzitním studentem. Z počátku byl následovníkem Ulricha Zwingliho, připojil se ke skupině studující pod jeho vedením řecký Nový zákon. Brzy však začal vyjadřovat nesouhlas a jeho touha po důkladné reformaci zvítězila. Setkávání bratří probíhalo u něho doma, kde v roce 1524 vyložil Starý zákon z hebrejštiny. Záznamy jasně ukazují, že on byl společně s Conradem Grebelem vůdce bratrského hnutí v jeho počátcích. Byl několikrát vězněn roku 1525 a 1526, ale ani to ho nepřimělo k tomu, aby přestal kázat a křtít v okolí Curychu. V prosinci 1526 byl naposledy uvězněn a 5. ledna roku 1527 utopen v řece Limmat v Curychu. Tím se stal prvním mučedníkem švýcarských bratří.⁴⁴

Hlavní svědectví, které po sobě Felix Manz zanechal je duchovní píseň o osmnácti slokách s anglickým názvem I will delight in singing⁴⁵:

*„Chci vyzpívat svou radost,
srdcem se k Bohu pnout,
pro Jeho shovívavost
smím smrti uniknout,
jíž konce nikde není.
Chválím Tě, Kriste v nebi,
zvrátil's mé zarmoucení.“*

Dále je mu připisováno autorství spisu ‚Obrana křesťanství‘.⁴⁶

---

⁴³ Podrobnější informace v Martyrs' Mirror na straně 414-415

⁴⁴ Jak uvádí Harold Bender, prvním mučedníkem hnutí se stal Eberli Bolt, který byl upálen 29. května roku 1525 katolickými orgány. Podle všeho byl odsouzen jako protestant, nikoliv jako člen švýcarských bratří. BENDER, Harold S. a C. Henry SMITH. *Mennonites and Their Heritage: A Handbook of Mennonite History and Beliefs*. Scottsdale, Pennsylvania: Herold Press, 2000, s. 28

⁴⁵ Originál vAusbund z 16. století, Hymna číslo 6, název německy: "Mit Lust so will ich singen." V příloze číslo 1 uvádím kopii písně v anglickém jazyce, která se dodnes používá; čerpáno z MARTIN, John D. *Hymns of the Church*. Chambersburg, Pennsylvania: Benchmark Press, 2011. ISBN 978-0-615-36474-2, s. 604

2.2 Conrad Grebel (cca 1498-1526)

Humanistický učenec a průkopník anabaptismu, který je nazýván otcem mennonitské církve, patřil k zámožným a prominentním švýcarským rodinám. Narozen v Curychu, jeho otec působil jako soudní úředník, později se stal členem curyšské městské rady. Z toho důvodu měl i Conrad otevřenou cestu k dobrému vzdělání. Celkem absolvoval šest let na nejlepších univerzitách v Evropě - dva roky ve Francii, tříleté studium na universitě ve Vídni, předtím ještě jeden rok na universitě v Basileji. Harold S. Bender uvádí, že Conrad Grebel dosáhl magisterského titulu v latině a řečtině.⁴⁷ Od roku 1520 studoval pod Zwingliho vedením řecké klasiky. Prvotní záměr byl kulturní nikoliv náboženský. Brzy však začal s ostatními studenty kritizovat Ulricha Zwingliho za jeho nedůslednost, s jakou uváděl do praxe švýcarskou reformaci.

Grebelova kariéra byla krátká, ale osmnáct měsíců od založení novokřtěnecké církve (počítá se od 21. 1. 1525, datum, kdy prvně proběhl křest dospělých), do léta roku 1526, kdy zemřel na mor. Z toho devět měsíců byl vězněn, zbytek času horlivě kázal. Conrad Grebel nemá tak zvučné jméno jako Martin Luther nebo Ulrich Zwingli, ale jeho vliv bude žít stále v srdcích dnešních mennonitských církví a spřízněných hnutí. Dochovalo se několik zachovalých kázání, četné dopisy a jeden traktát.⁴⁸

2.3 George Blaurock (1491-1529)

Harold S. Bender hodnotí Geroge Blaurocka jako jednoho z nejvíce ovlivněných vůdců raného novokřtěneckého hnutí ve Švýcarsku. Narozen ve švýcarské vesnici Bonaduz, vzdělání dosáhl na universitě v Lipsku. V letech 1515-1518 sloužil jako vikář v diecézi

---

⁴⁶ VAN BRAGHT, THIELEMAN J. *The Bloody Theater or Martyrs' Mirror of the defenseless Christians: Who Baptized Only Upon Confession of Faith, and Who Suffered and Died for the Testimony of Jesus, Their Saviour, From the Time of Christ to the Year A.D. 1660* [online]. 1886 [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: <http://www.homecomers.org/mirror/contents.htm>

⁴⁷ BENDER, Harold S. a C. Henry SMITH. *Mennonites and Their Heritage: A Handbook of Mennonite History and Beliefs*. Scottdale, Pennsylvania: Herald Press, 2000, s. 84, v porovnání William R. Estep nepotvrzuje tuto informaci a píše: „V Paříži započal se studiem řečtiny a nejspíše i hebrejštiny. Leccos naznačuje, že navštěvoval přednášky nejlepších profesorů. Proč se nikdy nedal zapsat k řádnému studiu, není známo.“ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 33

⁴⁸ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 30-38

v Trinsu. Na počátku evangelického hnutí přišel do Curychu, aby diskutoval s Ulrichem Zwinglim, který ho na druhé disputaci s novokřtenci nazývá mnichem.⁴⁹

Počátkem roku 1525 se připojil ke švýcarským radikálům. Byl to právě on, který jako první vyjádřil touhu být pokřtěn a z Grebelových rukou přijal křest. Potom sám pokřtil všechny přítomné. Měl neuvěřitelnou schopnost mluvit, jeho zbraní byla horlivost a zapálení. Byl vězněn společně s ostatními pokřtěnými.⁵⁰ Po odchodu z Curychu v lednu 1527 cestoval po Švýcarsku a kázal na mnoha místech včetně Bernu, Bielu, Appenzellu. V květnu 1529 odešel do Tyrol a po čtyřech měsících plodné misionářské aktivity, byl zatčen a upálen na hranici v Clausenu, 6. září 1529. Z velké části je George Blaurock⁵¹ zodpovědný za založení církve v Tyrolsku, Rakousko.

Dochovala se jedna vězeňská epištola, krátké kázání, kde převažuje eschatologický důraz a dvě duchovní písně s názvem „Gott Fuerrht ein recht Gericht“. Skládá se z třiceti tří slok a druhá hymna má název „Gott, dich will ich loben“, s třinácti slokami.⁵²

2.4 Wilhelm Reublin (cca 1480/84 - 1559)

Vedoucí postava švýcarských bratří a skvělý evangelizátor Wilhelm Reublin, studoval teologii v Freiburgu a Tübingenu. Stal se pastorem v St. Alban v Basileji. Společně s Conradem Grebelem a Felixem Manzem byl u zrodu novokřtěneckého hnutí, podle pramenů se i účastnil 17. 1. 1525 disputace, na základě které měli osm dní na opuštění kantonu. Reublin odešel do Hallau, kde založil novou kongregaci. Na jaře 1525 pokřtil Balthasara Hubmaiera ve Waldshutu, kde se také vytvořilo nové ohnisko novokřtěneckého hnutí. Později z jeho rukou přijal křest Michael Sattler v Rottenburgu. Po zadžení ve Štrasburku v zimě

---

⁴⁹ Je příhodné toto oslovení vysvětlit. William R. Estep uvádí domněnku, že neexistuje žádný doklad, že George Blaurock kdy skládal mnišský slib. Než přijal evangelickou víru, byl katolickým knězem. ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 41-46

⁵⁰ 7. 2. 1525 bylo uvězněno celkem 24 osob, jež byli pokřtěni. Mezi nimi byl i Felix Manz a Blaurock.

⁵¹ Podrobnější informace v *Martyrs' Mirror*, s. 430-432, závěrem jeho dvě hymny s překladem. Jedna se objevuje jako „memorial“ začátek na s. 431 sloupec 2 (v porovnání s *Ausbund*, s. 186-190), druhá jako „admonition“ na s. 432 (v porovnání s *Ausbund*, s. 35-41) LOWRY, James W. *The Martyrs' Mirror Made Plain: How to study and profit from the Martyrs' Mirror*. Aylmer, Ontario - LaGrange, Indiana: Pathway Publishers, 1997, revised 2000, s. 19

⁵² ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 44

1528-29, odešel Reublin s jinými švýcarskými bratry do Hustopečí na Moravě, kde vznikla jedna z prvních farem hutteritů.

Závěrem mohu shrnout, že díky svému působení ve Švýcarsku, Švábsku, Alsasku a na Moravě se Reublin jako novokřtěnec, který se hlásil k tomuto hnutí méně než deset let, důvěrně se seznámil s důležitými vůdci švýcarsko-jihu německého hnutí, konkrétně mám na mysli: Conrada Grebela, Felixe Manze, Balthasara Hubmaiera, Michaela Sattlera, Hanse Dencka, Pilgrama Marpecka a Jakoba Huttera. Na konec se od novokřtěnců distancoval a žil poté více než 30 let, zemřel v pokročilém věku.⁵³

2.5 Michael Sattler (cca 1490-1527)

The Martyrs' Mirror podává podrobnější informace o tomto novokřtěneckém vůdci. Je to pravděpodobně z důvodu dostupnosti informací. Krátká knížka *Het Offer des Heeren*⁵⁴ popisující jeho zbožnost a martyrium byla otištěna a dále rozšířena krátce po jeho smrti.

John Horsch hodnotí Michaela Sattlera jako nejvíce pozoruhodného vůdce švýcarských bratří po smrti Conrada Grebela (1526) a Felixe Manze(1527).⁵⁵ Mnich, který opustil katolickou církev během reformace, aby se stal jedním z prvních vůdců novokřtěneckého hnutí. Velkou roli hrál na Schleithemské konferenci a následně při sepsání Schleithemského vyznání.

Narodil se v Německu, ve městě Staufen nedaleko Freiburgu. Není jisté, jestli navštěvoval universitu, ale během svého mládí nabyl znalostí řečtiny a hebrejštiny. Jakmile se Sattler ztotožnil s luterským učením, vydal se směrem do Švýcarska. V Curychu se pak pod

---

⁵³ *Reublin, Wilhelm (1480/84-after 1559)* [online]. 26. 2. 2012 [cit. 2012-02-26]. Dostupné z: <http://www.gameo.org/encyclopedia/contents/R515.html>

⁵⁴ Kniha *Het Offer des Heeren* (The Sacrifice of the Lord) byla vydána kolem roku 1562, autor a místo vydání není známo. Autor měl potřebu letmo zaznamenat události mučedníků. Kniha začíná prvním křesťanským mučedníkem, Stephenem a pokračuje Michaellem Satterem a dále výčtem jednadvaceti holandských novokřtěneckých mučedníků. První edice knihy z roku 1562 byla velmi malých rozměrů z důvodu, aby se snadno mohla ukrýt v šatech. Poslední edice *Het Offer des Heeren* se objevila v roce 1599, v průběhu bylo známo jedenáct edic, bohužel jen málo kopií knih z každé edice se dochovalo. LOWRY, James W. *The Martyrs' Mirror Made Plain: How to study and profit from the Martyrs' Mirror*. Aylmer.Ontario - LaGrange, Indiana: Pathway Publishers, 1997, revised 2000, s. 69

⁵⁵ HORSCH, John. *Mennonites in Europe*. 2d ed. slightly rev. Scottsdale, Pa: Herald Press, 1950. ISBN 08-361-1395-0, s. 70

Reublinovým vedením stal křtěncem a svým kázáním se rázem dostal do popředí celého hnutí. To byl také jeden z důvodů, proč byl 18. 11. 1525 vypovězen z Curychu a jako mnozí odešel do Štrasburku, kde poznal německého teologa Hanse Dencka (cca 1495-1527), dalšího z vůdců novokřtěneckého hnutí.

Na sklonku jeho krátkého života byl také vězněn. Ve vězení napsal několik stěžejních dopisů a 20. 5. 1527 byl popraven. Důležité je poznamenat, že u Sattlera vidíme christo-centrický důraz, zároveň pojetí církve vidí jako čisté a oddělené společenství svatých.

Osobnost Michaela Sattlera hodnotí mnoho historiků jako klíčovou postavu pro přežití švýcarských novokřtěnců. Schleitheimské vyznání spolu s živým vyprávěním jeho mučednické smrti v Rottenburgu, r. 1527 se stalo motorem pro propagaci celého hnutí.

3 Další vůdčí osobnosti novokřtěnců v Holandsku, Německu, Čechách a Tyrolsku

3.1 Pilgram Marpeck (cca 1495 - 1556)

Švýcarský a jihoněmecký vůdce novokřtěnců, který může být považován za „Menno Simonse jihu“ především díky svému vlivu a významnosti. Ve svém mládí studoval latinu v Rattenbergu. Byl velmi dobře finančně zajištěn, avšak připojení k novokřtěncům způsobilo ztrátu postavení a konfiskaci jeho majetku. Působil několik let ve Štrasburku, roku 1532 ho čekalo vyhoštění z města. Odešel do Augsburgu, kde strávil poslední léta svého života.

Velký Marpeckův příspěvek k celému hnutí byl jeho pohled na Písmo, které pokládal za Boží slovo. Zajímavé je, že důkladně rozlišoval mezi Starým a Novým zákonem. Pro něho byl Nový zákon, jehož centrem byl Kristus, jediný a pravý zákon, který měl být bratry dodržován.⁵⁶

Je autorem mnoha knih, nejméně tři knihy se dochovaly. Konkrétně jde o knihu s názvem Admonition (z roku 1542) pojednávající o křtu a Večeři Páně; druhá kniha An Explanation of the Testament (z roku 1544); třetí kniha napsaná ve stejném roce, nese název Vindication. Tyto tři svazky jsou pokládány za jeden z nejdůležitějších zdrojů učení o švýcarských bratřích.⁵⁷

3.2 Hans Denck (cca 1495-1527)

Patří mezi nejvýznamnější osobnosti mystického novokřtěnectví. Mnoho autorů vidí v jeho učení švýcarské bratry, on sám se podle Johna Horsche se švýcarskými bratry nikdy neztotožňoval. V podstatě se od nich odlišoval v doktríně a konečně odvolal i pohled

---

⁵⁶ Pilgram Marpeck je zastánce názoru, že nedodržování rozlišení mezi Starým a Novým zákonem může mít za příčinu nebezpečné důsledky. „Tvrdí, že kdo učí Starý zákon normou křesťanského života, zachovává Písmo vlastně jen z části.“ Mezi ně patří papež, Luther, ale i „falešní křtění“, do nebezpečných důsledků připisuje selskou vzpouru, Zwingliho smrt a Münsterské výstřelky. WENGER, J.C. *The Theology of Pilgram Marpeck* in ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 94

⁵⁷ BENDER, Harold S. a C. Henry SMITH. *Mennonites and Their Heritage: A Handbook of Mennonite History and Beliefs*. Scottsdale, Pennsylvania: Herald Press, 2000, s. 29-30

novokřtěnců na potřebu křtu na základě vyznání osobní víry.⁵⁸ Německý teolog, narozen v Bavorsku kolem roku 1495. Prošel studiem klasických jazyků na universitě v Ingolstadtu. Z počátku ho čekala slibná kariéra, byl doporučen na místo rektora školy v Norimberku, avšak pro svoje radikální názory byl místa zbaven a vyhnán. Vyhoštění a putování do jiné země nebo oblasti není v době reformace nic nového a překvapivého. Nakonec dospěl do Augsburgu, kde teprve přijal druhý křest z rukou Baltasara Hubmaiera, dále putoval do Wormsu. Těsně před smrtí pobýval v Basileji, kde roku 1527 zemřel na mor.

Pokud bychom srovnali teologii Hanse Dencka a výše uvedeného Michaela Sattlera, je pozoruhodné, že Sattler dodržoval zásady curyšských bratří, zatímco Denck byl více nezávislý. Hans Denck zdůrazňoval, že Bůh se nám zjevuje ve vnitřním slově, které může být ve shodě s Písmem, ale rozhodně mu není podřízeno. V náboženské zkušenosti pokračuje kontinuálně Boží zjevení a bez něhož není možné řádně rozumět Písmu. Dále se lišili v názoru o Kristovo vykoupení. Sattler souhlasil s protestantským učením: „*On se za nás obětoval, aby nás vykoupil ze všeho hříchu a posvětil za svůj vlastní lid, horlivý v dobrých skutcích*“ (Tt 2,14) oproti tomu, Hans Denck odmítl koncept o celkové zkaženosti každého jedince a řekl, že každý člověk nese v sobě jiskru ducha Božího a tím je příbuzný s Bohem. Kristus je náš příklad a ukazuje nám cestu, jak se s Bohem sjednotit. Jinými slovy, Denck dával důraz na Krista jako příklad nikoliv jako na oběť. Učil, že Kristus zemřel za všechny a Bůh je určen všem lidem ke spáse. Jiná důležitá oblast, ve které se spolu odlišovaly, byla otázka křtu. Michael Sattler věřil, že skrz křest byl přijat věřící do církve svaté. Oproti tomu, Denck nedával velkou hodnotu svátostem, které pro něho nebyly nic víc, než pouhé externí symboly.⁵⁹

W. R. Estep upozorňuje, že „*je třeba si uvědomit, že Denck nestál v samém středu hlavního proudu křtěnecké teologie a v otázkách, kde se držel svých vlastních důrazů, nemůže být pokládán za mluvčího celé skupiny. Jeho hlavní přínos leží v důrazu na křesťanství jako učednictví a v nádheře jeho upřímného křesťanského ducha. Je jednou z mála osobností*

---

⁵⁸ HORSCH, John. *Mennonites in Europe*. 2d ed. slightly rev. Scottdale, Pa: Herald Press, 1950. ISBN 08-361-1395-0, s. 157

⁵⁹ Sattler, Michael (d. 1527) [online]. 24. 2. 2012 [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: <http://www.gameo.org/encyclopedia/contents/S280.html/?searchterm=sattler>

16.století, které se do kontroverzí pouštěly vždy jen s těžkým srdcem; v jeho spisech není ani stopa po snaze někoho pohanět nebo něco překroutit.“⁶⁰

3.3 Balthasar Hubmaier (cca 1480-1528)

„Pravda je nesmrtelná“ / „Die Wahrheit ist untödlich“

Motto Balthasara Hubmaiera

Jméno této osobnosti vidím jako jedno z nejznámějších v dějinách novokřtěneckého hnutí u nás. Balthasar Hubmaier dovedl anabaptisty na Moravu, kde pár let pobýval. Z tohoto důvodu je možné najít zmínky v česky psané odborné literatuře.⁶¹

Balthasar Hubmaier se narodil ve Friedbergu v Bavorsku, vystudoval latinskou školu v Augsburgu a dále pokračoval na universitě ve Freiburgu, kterou však nedokončil. V budoucnu dostudoval doktorát z teologie na univerzitě v Ingolstadt, kde se také stal vicerektorem. Hubmaierova pověst kazatele byla pověstná, je řazen mezi nejrespektovanější anabaptistické teology.

Pro své přesvědčení byl Hubmaier roku 1525 uvězněn a mučen. Povedlo se mu uprchnout na Moravu, kde se stal hlavním vůdcem rozsáhlé novokřtěnecké kongregace v Mikulově. Tato kongregace měla typ spíše státního-společenství a novokřtěnci obdrželi jméno habáni⁶² nebo tauferi.⁶³ Období, které strávil na Moravě, bylo pro něho plodné z hlediska spisovatelské činnosti. W. R. Estep uvádí, že prvním v Mikulově dokončeným dílem byla Řeč dr. Balthasara Hubmaiera von Friedberg o knize o křtu nemluvnat od Mistra Ulricha Zwingliho v Curychu.⁶⁴ Hubmaier je považován za jednoho z nejschopnějších obránců křtu věřících. Z jeho jedenácti knih a brožur se jich šest týká křtu. Pět z nich bylo vydáno po jeho odchodu do Mikulova. Z jeho prací připomeňme 18 článků (1524), O kacířích a těch, kdo je upalují (1524), Otevřená výzva Balthasar z Friedbergu všem věřícím křesťanům

⁶⁰ W.F. NEFF, „Hans Denck“, ME II., s. 35 in ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 87

⁶¹ Tématu se věnuje v posledních letech přední moravský habánolog Jiří Pajer, např. Studie o novokřtěncích nebo Novokřtěnské fajánse ze Strachotína nebo Karel Černošský: Počátky habánských fajansí.

⁶² KLAASSEN, Walter. *Anabaptism: neither Catholic nor Protestant*. Waterloo, Ont.: Conrad Press, c1973, 94 s. ISBN 09-690-4581-6, s. 86

⁶³ Jiří Pajer objasňuje obecný název novokřtěnců na Moravě.

⁶⁴ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 161

(1525), O křesťanském křtu (1525), Dvanáct článků křesťanské víry (1526) a O meči (1527 v Mikulově). Všechny jeho uvedené publikace obsahovaly jeho motto: „*Pravda je nesmrtelná*“.⁶⁵

3.4 Jakub Hutter (? - 1536)

Hustopečský tyrolský vůdce a zakladatel náboženské skupiny zvané hutterité, která má dodnes zastoupení na americkém kontinentě. S novokřtěneckými myšlenkami se Jakub Hutter seznámil v Carinthii. Tento významný kazatel novokřtěnců se vyučil v Praze kloboučníkem a na Mikulovsko přišel již s první vlnou nových osídlenců na podzim roku 1529. Od té doby organizoval a znovu postavil na nohy tzv. brüderhof. Komunitu v Hustopečích vedl k pospolitému životu a ustanovil ji jako majetkové společenství orientované na výrobu i spotřebu.⁶⁶ Toto centrum moravského novokřtěnectví netrvalo dlouho, Hutter byl zatčen a 25. 2. 1536 upálen.

Dochovalo se pouze osm jeho epištol. Ale jeho odkaz trvá v církvi, která přijala jeho jméno, přežila pronásledování a existuje i dnes – jde o několik tisíc hutteritů, žijících ve farmářských komunitách v kanadské Albertě, Manitobě a v Montaně, pro nás je stěžejní informace nalezení kořenů v USA, konkrétněji v Jižní Dakotě a Texasu.⁶⁷

3.5 Menno Simons (1496-1561)

Mimořádný vůdce 16. století v Holandsku, který anabaptistické hnutí po jedenácti letech od vzniku obnovil a formalizoval jeho učení. Vtiskl mu mírumilovný, duchovní ráz křesťanství. Jeho následovníci, mennonité, přijali rychle jeho jméno a zároveň se přiklonili k radikálnímu pacifismu. Menno Simons nebyl zakladatelem hnutí, ale stal se duchovním vůdcem druhé generace. Narodil ve Witmarsumu, získal vzdělání v Holandsku, stal se římsko-katolickým knězem. Především díky studiu Písma a setkání s novokřtěnci, opustil římskokatolickou církev,⁶⁸ zavrhl münsterské učení o Boží odplatě⁶⁹ a připojil se

---

⁶⁵ Ibid, s. 161-174

⁶⁶ Ibid 100-102

⁶⁷ BENDER, Harold S. a C. Henry SMITH. *Mennonites and Their Heritage: A Handbook of Mennonite History and Beliefs*. Scottsdale, Pennsylvania: Herald Press, 2000, s. 147

⁶⁸ Moderní bibliografie Menno Simonse v anglickém jazyce nebyla dlouho dostupná, prvním pokusem bylo dílo J. Newtona Browna: *The Life and Times of Menno, the Celebrated Dutch Reformer*, vydáno ve Philadelphii,

k novokřtěneckému hnutí. Byl skvělým evangelizátorem, cestoval a zakládal nové sbory v Evropě. Dnes jsou mennonité nejrozšířenější, nejpočetnější skupinou anabaptistů v USA, dále v Kanadě a v africkém Kongu.⁷⁰

Harold S. Bender vyzdvihuje genialitu Menno Simonse, kterou vidí ve třech faktorech vlivu – jedná se o jeho osobitý a vytrvalý charakter, jeho psaní⁷¹, které se dostalo ve správnou dobu ke správným lidem. Mezi první tři knihy, které vyšly, řadíme: Křesťanský křest (1539), Základ křesťanského učení (1540), Pravá křesťanská víra (1541). Ze všeho nejvíce si však cení jeho poselství.⁷²

---

roku 1853. Dále moderní publikace Johna Horsche: *Menno Simons, His Life, Labors, and Teaching*, vydáno v Pensylvánii, roku 1916 se již netiskne.

⁶⁹ Vít Vlnas uvádí věcnou poznámku „Podle některých historiků (např. Stayera či Klötzera) byl Menno Simons bratrem Petera Simonse-Symonsona, padlého při masakru v Oldeklosteru, někdejšího člena münsterské rady dvanácti starších. Jeho rozchod s Münsterskými by tak mohl mít i osobní podtext.“ (VLNAS, Vít. *Novokřtenci v Münsteru*. Praha: Lidové noviny, 2002, 232 s. Knižnice dějin a současnosti, sv. 17. ISBN 80-710-6505-6, s. 144)

⁷⁰ BENDER, Harold S. a C. Henry SMITH. *Mennonites and Their Heritage: A Handbook of Mennonite History and Beliefs*. Scottdale, Pennsylvania: Herold Press, 2000, s. 35-38 a s. 147

⁷¹ Chronologický list děl Menno Simmonse, celkem 25 děl, ponechávám anglické názvy: Plain and Clear Proof Against the Blasphemy of John of Leiden/ The Spiritual Resurrection/ Meditation on the Twenty-fifth Psalm/ The New Birth/ The Foundation/ Christian Baptism/ The Reason why I Do not Cease Teaching/ Of the True Christian Faith/ Loving Admonition, on Discipline/ Brief and Clear Confession, to John A'Lasco/ Clear Account on Excommunication/ Confession of the Triune God/ Questions and Answers, on Discipline/ Confession Concerning Justification, etc./ Brief Defense to all Theologians/ Humble Supplication to all Magistrates/ Defense and Reply Concerning False Accusations/ The Cross of Christ/ Reply to Gellus Faber/ Confession, on the Incarnation of Christ/ Reply to Martin Micron/ Duties Toward Children/ Instruction on the Excommunication/ Answer to Zylis and Lemke (BENDER, Harold S. *Menno Simons' Life and Writings: A Quadricentennial Tribute 1536-1936*. Kansas: Gospel Publishers, 2004, s. 110)

⁷² BENDER, Harold S. *Menno Simons' Life and Writings: A Quadricentennial Tribute 1536-1936*. Kansas: Gospel Publishers, 2004, s. 52

4 Novokřtěnectví a reformační teologie.

Robert Friedmann nevidí novokřtěnectví jako teologii katolickou ani jako protestantskou, ale vidí v něm podstatný nový přístup světa k Bohu.⁷³ Novokřtěnecké hnutí rozšířené do Evropy bylo rozštěpeno. To mohl být jeden z hlavních faktorů, který ovlivnil skutečnost, proč nevyšel ani jeden teolog, jehož učení by bylo všemi novokřtěnci jednomyslně přijímáno. Mezi další faktor považují i skutečnost, že novokřtěnečtí vůdci nežili z pravidla dlouho. „*Ani novokřtěnecká vyznání víry nebyla příliš častým jevem a krom toho neměla nikdy povahu závažného textu.*“⁷⁴ Můžeme si položit otázku, z jakého důvodu je tak málo dokumentů? Vyjimečnost a primární postavení Písma, které se stalo součástí denního života, odrazilo formulaci jiných dokumentů, které by mohly eventuálně zastínit důležitost Písma. Hlavní důraz se dával na křesťanský život s důrazem na vztahy mezi lidmi a Bohem, na vztahy v komunitě a na celý učenický ráz.

4.1 Schleithemská konfese z roku 1527⁷⁵

Jedno z jejich nejstarších vyznání se nazývá Schleithemská konfese, někdy také uváděná pod názvem ‚Sedm článků‘. Byla přijata na konferenci švýcarskými bratry v roce 1527. Švýcarští bratři se sešli dva roky po aplikaci prvního křtu dospělého, aby determinovali budoucnost tohoto hnutí. Michael Sattler⁷⁶ se pravděpodobně zasloužil o její sebrání. Na základě jejich setkání vznikl významný dokument, který i po 500 letech, připomíná kontroverzi. Ve Schleithemském vyznání víry nejsou uplatněna žádná striktně teologická stanoviska. Jednotlivé články se zabývají především otázkou kázně a řádu ve společenství. Celé vyznání se stalo na mnoho let standardem pro novokřtěnecké církve.

Sbírka sestává ze sedmi článků, které katolická ani protestantská církev nedodržovala:

- I. Křest (Baptism)
- II. Exkomunikace (The Ban)

---

⁷³ FRIEDMANN, Robert. *The Theology of Anabaptism*. Eugene, Oregon: Herald Press, 1998. ISBN 1-57910-210-7, s. 9

⁷⁴ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtenců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 138

⁷⁵ *Mennonite Confession of Faith*. Crockett, Kentucky: Rod and Staff Publishers, Inc., 1996, s. 20-31

⁷⁶ Viž životopis Michael Sattler, s. 28

- III. Večeře Páně (Breaking of Bread)
- IV. Oddělení od světa (Separation from the Abomination)
- V. Postavení duchovních v církvi (Pastors in the Church)
- VI. Násilí (The Sword)
- VII. Přísaha (The Oath)

I. Centrální místo zaujímá první článek o křtu nemluvnat. Doslova se zde píše, že křest by měl být vysluhován všem, kterým se dostalo naučení o pokání a změně života, má být dán i těm, kdo pravdivě věří, že jejich hříchy byly v Kristu smazány a nyní si přejí být s ním pohřbeni, aby s ním mohli znovu povstat. Všem, kteří žádají z tohoto důvodu, jej vysluhujeme. Křest dětí – je zde nazván jako „největší papežskou ohavností“ a je absolutně vyloučen. Zde v Mt 28, Mk 16, Sk 2, 8, 16, 19 je základ a svědectví apoštolů, jenž novokřtěnecké skupiny chtějí dodržovat pevně a jistě.

II. Zákaz by se měl týkat všech, kteří se dali k Pánu, aby následovali jeho příkázání a měl by platit pro všechny, kteří jsou pokřtěni a stali se tak tělem Kristovým. Nazývají se bratry a sestrami. Pro odpadlíky, kteří byli pokřtěni je možné dvojí napomenutí v tichosti a po třetím jsou veřejně kárání a souzení podle příkladu Krista (Mt 18). Toto však bude vykonáno podle řádu Ducha (Mt 5) před lámáním chleba, tak abychom mohli lámat a jíst jeden chléb s jednou myslí a v jedné lásce a mohli pít z jednoho kalicha. Při třetím napomenutí dochází k potrestání nebo k exkomunikaci podle příkázání Krista (Mt 18). Z toho důvodu nejtěžším trestem v církvi může být právě exkomunikace, kterou by měli být potrestáni ti, kdo upadnou do hříchu a odmítají nápravu.

III. Opět zde vidíme silný důraz na prvotní křest v dospělosti. V konfesi je napsáno, že všichni, kteří chtějí lámat chleba ve vzpomínce na zlomené tělo Kristovo a chtějí pít jeden nápoj ve vzpomínce na Kristovu krev, musí být předem spojeni křtem v jedno tělo Kristovo, jenž je církvi Boží, jejíž hlavou je Kristus. Stejně tak jako Pavel poukazuje na to, že nemůžeme zároveň pít kalich Páně a ďábla.

IV. Oddělení od světa, tím je myšleno oddělení od římsko-katolické a jiné protestantské státní církve. Světská moc nemá do věcí víry absolutně zasahovat, na druhou stranu stejně tak křesťané nemají usilovat o světskou moc. Podle příkazu Páně je evidentní, že se mají oddělit od zlého a všechno, co není spojeno s Bohem, tomu by se měli vyhnout. Tím se rozumí,

doslova napsáno - katolická a protestantská díla a bohoslužby, setkání a docházení do kostela, pití, hospody, občanské povinnosti jako je skládání přísahy, nevěra a další věci tohoto druhu, které by byly v rozporu s příkazy Boha.

V. Především dává důraz na kázeň a disciplínu duchovních, kteří mají nejenom šířit evangelium mimo věřící, ale mají hlavně žít podle evangelia. Duchovní má číst, napomínat, učit, varovat a motivovat lidi k modlitbě. Pokud duchovní zhřeší, má být vyhoštěn a na jeho místo zvolen a vysvěcen jiný (klidně i ve stejnou hodinu). Z toho důvodu, aby Boží malé stádečko nebylo zničeno.

VI. Tento článek mluví rozhodně proti moci meče. Kristus chce, abychom se učili od jeho mírnosti a pokory: „Světská vláda jedná podle těla, křesťan jedná podle Ducha. Domovské právo světské moci je v tomto světě, domovské právo křesťanovo v nebesích. Boj a zbraně světské moci jsou tělesné a namířené proti tělu. Zbraně křesťanovy jsou duchovní a namířené proti démonům. Proto meč je zbraň, která je ustanovena mimo dokonalost Krista. Meč trestá a usmrcuje zlé, ale chrání a střeží dobré. V Zákoně byl meč nařízen pro potrestání a záhubu svévolníků. Nyní je užití téhož meče přikázáno světským úředníkům. V dokonalosti Krista je pouze jeden trest a tou se míní exkomunikace - pro ty, kteří zhřešili. Kristus učí a přikazuje, abychom se učili od něho. On je tichý, pokorný v srdci a jenom díky tomu nalezneme zbytek naší duše. Pro křesťana není vhodné, aby svět byl ozbrojen ocelí a železem, proto křesťané jsou ozbrojeni láskou od Boha, pravdou, správností, mírem, vírou, spásou a slovem Božím.

VII. Sedmý a poslední článek celé konfese pojednává o přísaze. Přísaha je popisována jako potvrzení mezi těmi, kteří se hádali nebo kteří slibují. Kristus, který učí dokonalosti zákona, zakazuje všechno klení, ať už je pravdivé nebo falešné, ať je při nebi nebo při zemi, ať je na Jeruzalém nebo na naše hlavy. Z toho důvodu jsou všechny nadávky zakázané, proto nemůžou ti, co slibují, splnit svoje přísahy. Závěrem Kristus také učí, že co je nad rámeček komunikace ano, ano – ne, ne, je ďábelské. Říká, že naše slovo by mělo být jen ano a ne. Pokud zde bude někdo, kdo nechce rozumět, zůstává blízko celému významu. Kristus je jednoduše ano a ne a ti, kteří ho hledají, snadno porozumí těmto slovům.

Celá Schleitheimská konfese je ukončena jako modlitba - slovem Amen. A jako potvrzení je uveden název, místo a rok vydání⁷⁷: Sedm Schleitheimských článků, kanton Schaffhausen, Švýcarsko, 24. 2. 1527.

Ve svém závěrečném Schleitheimském vyznání se novokřtění vyslovili pro novozákonné ideály pospolitého způsobu života a asketické zásady apoštolské církve. Nakonec došlo k rozdělení na různé skupiny: amišové, němečtí bratři, hutterité, mennonité, švýcarští bratři a další. Některé z těchto odštěpených skupin – především pak ty, které se cítily zavázány tradicí Thomase Müntzera – byly politicky radikální nebo utopistické. Avšak do konce 16. století se z většiny novokřtěneckých obcí vyvinuli křesťanští separatisté.

Později, jiné články z Nového zákona byly prodiskutovány, promyšleny a připojeny k propracovanějšímu dílu, s názvem Dordrechtské vyznání⁷⁸ přijaté roku 1632 holandskými mennonity a později také alsaskými, německými a americkými. Z toho důvodu byl text přeložen z holandštiny do jiných jazyků – prvotně do francouzštiny a němčiny, aby místní církve mohly text využívat. Kongregacemi ve Švýcarsku nebylo Dordrechtské vyznání nikdy přijato.

4.2 Dordrechtská konfese z roku 1632⁷⁹

Dordrechtské vyznání odkazuje na podstatné prvky celého novokřtěneckého hnutí. Obsahuje osmnáct delších samostatných článků, kde můžeme vidět shrnutí hlavních myšlenek a názorů Menno Simonse⁸⁰ a jeho následovníků. Dordrechtské vyznání víry bylo přijato holandskými vůdci mennonitů na setkání v Dordrechtu v Holandsku, 21. 4. 1632. Dokument vidím jako významnou součást radikální reformace, který přerostl do současných dějin a stal se důležitým náboženským dokumentem pro mnoho moderních novokřtěneckých skupin, jako jsou dnes amišové a mennonité.

Jeho osmnáct článků zdůrazňuje především víru ve spasení skrz Ježíše Krista, křest, nenásilí, vyhýbání se exkomunikovaným lidem, skládání přísah. Konkrétněji nabízím výpis jednotlivých ucelených celků týkající se:

---

⁷⁷ The Seven Articles of Schleithem, Canton Schaffhausen, Switzerland, February 24, 1527 (*Mennonite Confession of Faith*. Crockett, Kentucky: Rod and Staff Publishers, Inc., 1996, s. 20-31)

⁷⁸ Anglický název: Dortrecht Confession of Faith

⁷⁹ *Mennonite Confession of Faith*. Crockett, Kentucky: Rod and Staff Publishers, Inc., 1996, s. 32-96

⁸⁰ Viz životopis Menno Simons s. 31

- I. Boha a stvoření všech věcí (Of God and the Creation of All Things)
- II. Úpadek člověka (The Fall of Man)
- III. Obnovení člověka zkrz příslib příchodu Krista (The Restoration of Man Through the Promise of the Coming Christ)
- IV. O příchodu Ježíše Krista na tento svět a o účelu, kvůli kterému přišel (The Coming of Christ into This World, and the Purpose for Which He Came)
- V. Zákon Kristův, tedy svaté Evangelium a Nový zákon (The Law of Christ, i.e., the Holy Gospel or the New Testament)
- VI. Pokání a reformace života (Repentance and Reformation of Life)
- VII. Svatý křest (Of Holy Baptism)
- VIII. Kristova církev (Of the Church of Christ)
- IX. Úřad učitelů a duchovní úřad (ženy a muži) v církvi (Of the Election, and Offices of Teachers, Deacons, and Deaconesses in the Church)
- X. Večeře Páně (Of the Holy Supper)
- XI. Umývání nohou svatých (Of the Washing of the Saints' Feet)
- XII. Státní manželství (Of the State of Matrimony)
- XIII. Úřad světské moci (Of the Office of the Secular Authority)
- XIV. Obrana silou (Defense by Force)
- XV. Skládání přísah (The Swearing of Oaths)
- XVI. Exkomunikace nebo vyloučení z církve (Excommunication or Expulsion from the Church)
- XVII. Vyloučení těch, kteří jsou vykázáni (Shunning of Those Who are Expelled)
- XVIII. Vzkříšení z mrtvých a poslední soud (The Resurrection of the Dead and the Last Judgment)

I. V úvodní části jsou uvedeny citace z Bible – ústřední citovanou částí se stává především Ž 11,6; Dt 6,4; Iz 46,9 a J 5,7. Všechny části opěvují Boha, vyzdvihují jeho práci při stvoření všech věcí viditelných i neviditelných.

II. Příběh Adama a Evy je převyprávěn v tomto úseku. Adam a Eva jsou nazváni prvními rodiči, kteří neposlechli svého Stvořitele. Díky jejich neposlušnosti hřích přišel na svět a skrz hřích pak smrt. Biblické citace jsou následující Gn 3,6-23; Ř 5,12-19; Ž 47,8-9; J 3,16.

III. Pokud jde o obnovení prvního člověka a jeho potomstvo, je zdůrazněna Ježíšova pozice – pozice Syna božího, Beránka, který snímá hřích světa. (J 1,19) Dále jsou uvedeny pasáže J 11,27; 1P 1,18-19; Gn 3,15; 1J 2,1-2, 1J 3,8

IV. Příchod Krista na tento svět a důvod, proč přišel. Slovo se stalo tělem a on sám mužem, on je Syn Boha živého, jenž zemřel a ochutnal smrt, prolil svou drahocenou krev za všechny lidi a tím získal odpuštění hříchů pro celé lidstvo. Převládají citace z Nového zákona L1,31; J 20,31, L 22,53; 23,1; 24,6; J 3,8; 2,14

V. Zákon Kristův neboli Evangelium bylo zavedeno před jeho nanebevstoupením. Nový zákon byl přenechán Ježíšovým následovníkům, aby připomínal věčný zákon, který potvrdil a zpečetil vlastní krví. Jr 31,31; Žd 9,15-17; Mt 26,28; L 21,33; Mk 16,15, Sk 13,46 aj.

VI. Ústřední myšlenkou je představa, že lidské srdce je od mládí špatné, a proto náchylné ke všem nepravostem, hříchu a zkaženostem. Vyzývá se proto k pokání a k víře, stejně tak, jak je uvedeno v Písmu. Mk 1,15; Ez 12,2; Ef 4,22; Žd 10,22; J 7,38.

VII. Kapitola týkající se křtu není tak obsáhlá, jak by se čekalo. Podle příkazu Krista, učení a praxi apoštolů, kající se má být pokřtěn vodou, ve jménu Otce i Ducha svatého, aby byly pohřbeny jeho hříchy, aby tímto krokem byl začleněn do společenství svatých. Mt 3,15; 28,19-20; Mk 16,15-16; Sk 2,38; 8,12; 9,18; 16,33.

VIII. Přijímá se viditelná církev Boží. Ti, kteří jak již bylo řečeno výše, skutečně věří, kají se, přijali křest, stali se členy pravé církve, kterou Kristus vykoupil vlastní drahocennou krví. J 3,29; Zj 19,7; Ef 2,19-21; Mt 28,20; 7,25

IX. Církevní úřady jsou nezbytné. Stejně jak uvádí Písmo: „Potom učil Pán ještě sedmdesát jiných a poslal je před sebou po dvou do každého města i místa, kam měl sám jít“ (L 10,1) Další uvedené odkazy 1P 2,25; Mt 18,11; J10,9, 11-15; L 6,12-13; 10,1; Mt 28, 20 ect.

X. Večeře Páně Mt 26,26; Mk 14,22 - Pán ukazuje svojí velkou lásku k hříšným lidem, které nabádá do samotné krajnosti k lásce, k umění odpouštět, učí žít ve společenství, jež mají lidé společné s Bohem a mezi sebou navzájem. Toto vše je ukázáno a prezentováno při lámání chleba. (Mk 14,22; Lk 22,19-20; Sk 2,42,46; 1Kor 10,16)

XI. Další explicitně vyjádřené znamení pokory je v symbolice umývání nohou apoštolů. (J 13,4-17; Tim 5,10)

XII. Manželství v Pánu. Stejně tak, jak je v Bibli napsáno, není dobré, aby člověk byl sám. Z toho důvodu Bůh stvořil ženu, pomoc člověku rovnou. (Gn 2, 18; 21-24) Manželství v Pánu je třeba chápat jako spojení s církví v jedno srdce a jednu duši, člověk obdržel jeden křest, stal se členem jedné církve ještě předtím, než se může spojit jeden s druhým v manželství. Takové manželství je bráno za spojení s Bohem v Jeho církvi podle původního pořadí. To se nazývá, brát se v Pánu. (2. Kor 09,05, Gen 24,4; 28, 2; Kor 7,39)

XIII. Úřad světské moci je brán jako úřad zřízený Bohem. Bůh určil moc a autoritu, aby potrestaly zlo a chránily dobro, proto by měly být úřady respektovány jako ministři respektovali Boha. Velmi vhodné je uvedení citace z Bible. Stejně jak učil a přikázal Ježíš Kristus svým učedníkům *„Každý ať se podřizuje vládní moci, neboť není moci, leč od Boha. Ty, které jsou, jsou zřízeny od Boha, takže ten, kdo se staví proti vládnoucí moci, vzpírá se Božímu řádu. Kdo se takto vzpírá, přivolává na sebe soud. Vládcové nejsou přece hrozbou tomu, kdo jedná dobře, nýbrž tomu, kdo jedná zle. Jednáš-li však špatně, máš proč se bát, neboť nenese meč nadarmo; je Božím služebníkem, vykonavatelem trestu nad tím, kdo činí zlo. Proto je nutné podřizovat se, a to nejen z bázně před trestem, nýbrž i pro svědomí. Proto také platíte daň. Vládcové jsou v Boží službě, když se drží svých úkolů. Dávejte každému, co jste povinni: daň, komu daň; clo, komu clo; úctu, komu úctu; čest, komu čest.“* (Ř 13, 1-7)

XIV. Pokud jde o odplatu, ve smyslu postavit se proti nepříteli s mečem, je vyznáváno a věřeno, že Kristus Pán zakázal svým učedníkům a následovníkům všechny pomsty a odplaty a přikázal jim, aby milovali své nepřátele a modlili se za ty, kdo je pronásledují. (Mt 5, 39, 44) Ostatní uvedené citace (Iz 2,4; Ř 12,14; 1P 3,9) podnítily usilovat o co největší blaho a spásu všem lidem, a to dokonce v případě, že jde o lidi zlé. Následující citace vysvětluje vše: *„Nechtějte sami odplácet, nechte místo pro Boží soud, neboť je psáno: ‚Mně patří pomsta, já odplatím‘, praví Pán. Ale také: Jestliže má tvůj nepřítel hlad, nasyť ho, a má-li žízeň, dej mu pít; tím ho zahanbíš a přivedeš k lítosti. Nedej se přemoci zlem, ale přemáhej zlo dobrem.“* (1Ř 13,19-21)

XV. Ve Starém zákoně bylo řečeno otcům, aby nepřísahali křivě a splnili všechny jejich přísahy před Hospodinem. Stejně tak i Pán Ježíš odrazil své následovníky od přísahy. „*Já Vám pravím, abyste nepřísahali vůbec; ani při nebi, protože nebe je trůn Boží; ani při zemi, protože země je podnož jeho nohou. Vaše slovo buď ano, ano – ne, ne; co je nad to, je ze zlého*“ (Mt 5, 34-35, 36). Podpořeno i dalšími citacemi 2K 1,17; Jk 5,12.

XVI. Pokud osoba byla osvícena, přijala poznání pravdy a byla začleněna do společenství svatých. Když se začne oddělovat od církve, spadne do neplodných skutků tmy a tím se více oddělí od Boha. Je proto nezbytné, aby taková osoba byla vyloučena z církve. (Iz 59,2; 1K 5,5; 6,12; 1Tm 5,20; 2K 13,10) . Krátký odstavec je věnován napomínání mezi bratry. Pokud jde o bratrské pokárání nebo napomenutí, bratři by měli poskytnout veškerou péči k pozorování ostatních a povzbuzovat je k pokoře. Ti, kteří však zůstanou zatvrzelí, musí církev opustit. (Jk 5,19-20)

XVII. Pokud se někdo díky svému hříšnému životu nebo nedodržování doktríny dostal do rozporu s Bohem a byl vyloučen z církve, je nezbytné, aby jeho bratři a okolí se mu vyhýbali, aby nedošlo ke styku se smilníky. (1K 5,9-11) Tyto metody mají být použity pro reformaci hříšníka, nikoliv k jeho zničení. Pokud je však člověk chudý, hladový, žíznivý, nahý, nemocný nebo pokud se ocitá v jiné nespecifikované nouzi, je nezbytné mu pomoci na základě milosti a učení Krista a jeho apoštolů. (1Te 5,14) Proto není žádoucí se ke člověku chovat jako k nepříteli, ale varovat ho a napomínat jako bratra svého, jenž může na základě svého pokání a smutku za jeho hříchy opět dojít ke smíření s Bohem. (2Te 3,15)

XVIII. Poslední, závěrečný článek je jeden z nejdelších a věnuje se vzkříšení z mrtvých a poslednímu soudu. Podle Písma Mt 22,30-32; Mt 25,31 se samozřejmě věří, že přijde Syn člověka spolu s anděly a posadí se na trůn slávy a před ním budou všechny národy. Stejně tak platí, že dobrý a zbožný člověk vstoupí do života věčného, na druhou stranu člověk prokletý bezbožný musí být odsouzen do tmy, do věčné bolesti pekla a tam, kde podle Písma svatého, nelze očekávat žádnou naději, pohodlí nebo spasení. (Uvedené citace Mt 25,46; Iz 66,24; Mk 9,46, Zj 14,10-11) Krátká modlitba uzavírá celou kapitolu.

Na konci celého Vyznání můžeme vidět, kdo přesně podepsal těchto osmnáct článků ve městě Dordrecht, 21. 4. 1632. Celkem Vyznání podepsalo 51 učitelů a kněží ze sedmnácti holandských měst.

4.3 Bratři a vyznávání kréd

Autor W. R. Estep uvádí, že bratři prokázali díky užíváním historických kréd, že sami sebe považovali za pravé křesťany a viděli se v kontinuitě s hlavním křesťanským proudem.⁸¹ Robert Friedmann hodnotí, že novokřtění přijali Krédo zcela bez váhání. Dále uvádí, že všechny Vyznání víry, ať už se jedná o Confession of Faith z roku 1527 nebo o Dordrechtské vyznání z roku 1632 nebo i jiná – vždy se jedná o méně či více propracované prohlášení tradičního Apoštolského kréda⁸², jež je považováno za jedno ze základních vyznání křesťanské víry, které uznávají v podstatě všichni křesťané. Vycházím z Apoštolského kréda v Mennonite Confession of Faith⁸³:

Věřím v Boha,
Otce všemohoucího,
Stvořitele nebe i země.

I v Ježíše Krista,
Syna jeho jediného,
Pána našeho;

jenž se počal z Ducha svatého,
narodil se z Marie Panny,
trpěl pod Ponciem Pilátem,
byl ukřižován, umřel a byl pohřben;
sestupil do pekel,
třetího dne vstal z mrtvých;
vstoupil na nebesa,
sedí po pravici Boha,
Otce všemohoucího,
odtud přijde soudit
živé i mrtvé.

Věřím v Ducha svatého,

---

⁸¹ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 140

⁸² FRIEDMANN, Robert. *The Theology of Anabaptism*. Eugene, Oregon: Herald Press, 1998. ISBN 1-57910-210-7, s. 53

⁸³ Mennonite Confession of Faith, s. 19

svatou církev obecnou,
společenství svatých,
odpuštění hříchů,
vzkříšení těla
a život věčný.

Amen

Holandští křtěníci nebyli tak nakloněni k užívání Apostolika jako švýcarští a jihoněmečtí křtěníci. Ale i jejich svědectví je v zásadním souladu s teologií tohoto vyznání a doslovné znění jejich konfesí je v některých případech zcela totožné s populárním krédem.⁸⁴

4.4 Trinitologie u novokřtěnců

Mnohem obtížnější a důležitější tematikou se pro novokřtěnce stalo trojiční učení o Bohu. Trojice není zcela biblickým termínem, tudíž novokřtenecká biblistika tento pojem neužívá a podobně je na tom koncepce, tři osoby, ale jedna podstata⁸⁵. Nicméně *od Conrada Grebela po Menno Simonse existuje dostatek důkazů o tom, že Boží trojjedinost byla pro křtěnce nepopíratelnou skutečností. Není důvod si myslet, že Grebel a curryští bratři zastávali nějaký jiný pojem Trojice než sám Zwingli.⁸⁶*

V mnoha spisech novokřtěnců, je Duch svatý spojován s výkladem Písma. W. R. Estep hodnotí Balthasara Hubmaiera za důsledného trinitáře a opírá svoje tvrzení o jeden z jeho nejstarších traktátů, kde Balthasar Hubmaier nezačíná formálním vyhlášením trojiční víry, ale nepřímou se odkazuje k Duchu svatému.⁸⁷ Také Menno Simons se držel trojičního pojetí, avšak se nepouštěl do vlastní interpretace, ale zastával pojetí jiných biblických křtěnců. Mnohokrát vyhlásoval svoji trojiční víru. „*Jedno jeho vyhlášení nalezneme v jeho Slavnostním vyznání trojjediného, věčného a pravého Boha, Otce, Syna a Ducha svatého.*“⁸⁸

---

⁸⁴ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 140

⁸⁵ FRIEDMANN, Robert. *The Theology of Anabaptism*. Eugene, Oregon: Herald Press, 1998. ISBN 1-57910-210-7, s. 54

⁸⁶ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 141,142

⁸⁷ Ibid 142

⁸⁸ Ibid 145

Další důkaz je doktrína napsána hutterity, kde je možné naleznout alespoň dvě pasáže vypovídající o Trojici. Peter Riedemann⁸⁹ ve svém díle *Rechenschaft* z roku 1541, podle všeho následuje Betzovu⁹⁰ malebnou symboliku.⁹¹

4.5 Sola Fide

Pouhou vírou je termín, který patří k základním principům protestantismu, ale také k základním kamenům novokřtěneckého učení. W. R. Estep ve své knize *Anabaptist Story* uvádí, jak se novokřtění vyrovnali s výkladem Sola Fide.

Novokřtění především na Lutherovi kritizovali, že jeho učení o ospravedlnění bylo zcela prázdné. Pro všechny novokřtěnce byla víra prostředkem nového života v Kristu, znovuzrození skrze Ducha svatého. Jako příklad si můžeme uvést tři články B. Hubmaiera:

1. Pouze víra samotná nás posvěcuje před Bohem.
2. Tato víra je přiznáním se k Božímu milosrdenství, které nám Bůh nabízí prostřednictvím svého jednorozeného Syna. To vylučuje všechno falešné křesťanství, jehož obsahem je pouze historická víra v Boha.
3. Taková víra nemůže zůstat pasivní, ale musí propuknout v díkuvzdání Bohu a ve všechny druhy skutků a bratrské lásky k člověku. Proto všechny prázdné náboženské akty, jako je pálení svíček, pokládání ratolestí a skřikání svčenou vodou je třeba zavrhnout.

---

⁸⁹ Peter Riedemann (1506 - 1556), narozen ve Slezku, sloužil jako misionář v dnešním Rakousku a Německu. Kolem roku 1543 sepsal ve vězení vyznání víry pro hutterity, s původním názvem ‚Hutterite Confession of Faith‘. Samotná kniha začala rozšířením komentářů Apoštolského kréda a po upravení ostatních klasických teologických témat z perspektivy jiných novokřtěnců, se toto dílo změnilo v etického průvodce pro křesťanský způsob života. Pro hutterity se kniha stala hlavními pokyny na dobu čtyř set let, proto také bylo provedeno několik editací a kniha byla vydána jak v německém, tak v anglickém jazyce. KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 179

⁹⁰ Hans Betz of Eger, jiný novokřtěnecký bratr, který během svého uvěznění (kolem roku 1535), složil několik chvalozpěvů – jeden z nich se věnuje trojiční tématice a je součástí nejstaršího zpěvníku novokřtěnců, v nejslavnějším *Ausbundu*, jako 81. Hymna. (FRIEDMANN, Robert. *The Theology of Anabaptism*. Eugene, Oregon: Herald Press, 1998. ISBN 1-57910-210-7, s. 54)

⁹¹ FRIEDMANN, Robert. *The Theology of Anabaptism*. Eugene, Oregon: Herald Press, 1998. ISBN 1-57910-210-7, s. 54-55

V prvním článku hned vidíme formulaci Sola Fide. B. Hubmaier užívá slova (frumm = fromm), přeložený jako „posvěcený“⁹² místo Lutherova výrazu pro ospravedlnění (Gerechtigkeit). Tímto překladem došlo ke změně významu od tradiční evangelické formulace. Předmětem víry je pro něho Boží milost, která nám byla zprostředkována v Kristově vtělení. Ve třetím článku vidíme nutnost, s jakou víra má propukat, aby vznikaly dobré skutky a bratrská láska.⁹³

4.6 Sola Scriptura

Pro novokřtěnecké skupiny je zásadní brát povahu Písma doslovně, k autoritě Písma se přihlásili na samém počátku hnutí. Mladí nadšenci kritizovali samotného Zwingliho a církve, že nedodržují dostatečně svaté Písmo. To je jeden z důvodů, proč vzniklo novokřtěnecké hnutí jako takové. Během reformace nebyl asi nikdo tak horlivý, kdo by ve věcech učení a života církve brál vážněji zásady Sola Scriptura než právě zmiňovaní novokřtěnci. Důležitost Písma můžeme vidět i v následném sepsání Schleitheimského vyznání (1527) a pak dále propracované Dordrechtské vyznání (1632), které jsem uvedla výše (viz kapitola 4.1. a 4.2.). V návaznosti na Dordrechtské vyznání musím zmínit, že žádná vůdčí osobnost novokřtěneckého hnutí se nesnažila postavit svojí teologií na Písmu, tak jako Menno Simons. „*Je zřejmé, že mezi Täufer“ nebyla otázka biblické autority vůbec předmětem sporu. Je tu zato mnoho odkazů k Písmu jako takovému a též několik biblických citátů. Opětovaně se objevují věty: ‚Poslyš, co praví Písmo‘ a ‚Posud‘ smysl tohoto Slova‘.*“⁹⁴ Švýcarští bratři, hutterité i mennonité vykládali Bibli s christocentrickým záměrem. Christocentrický znamená odmítnutí jakéhokoliv učení, které nesouhlasí s životem a učením Ježíše Krista. Zjevení před Kristem je chápáno jako postupné, Boží zjevení dosahuje plnosti pouze v Kristu. Z toho je patrné, že základní normou víry i praxe se pro novokřtěnce stává především Nový zákon. „*Toto pro křtěnce charakteristické rozlišování mezi Starým a Novým zákonem je nejzřetelněji vyjádřeno v díle Pilgrima Marpecka.*“⁹⁵ Pokusil se podat systematickým způsobem teologii biblického zjevení. Jeho teorie biblického zjevení vycházela především z Pavlova pojednání o dvojí smlouvě v listu Galatským. Jinými dvěma zdroji, o které se Marpeck opíral při konečné

---

⁹² v anglickém překladu užitý termín „holy“

⁹³ ESTEP, William Roscoe. *The Anabaptist story: an introduction to sixteenth-century Anabaptism*. 3rd ed., rev. and enl. Grand Rapids, Mich.: William B. Eerdmans Pub., 1996, 332 s. ISBN 08-028-0886-7, s. 197

⁹⁴ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 149

⁹⁵ Viz životopis Pilgrima Marpecka, s. 30

*formulaci své pozice, byly listy Židům a vlastní prožitek Boží milosti. Jak poukázal Kiwiet, pro Marpecka nebyla teologie vlastně ničím jiným než systematickým výkladem Písma. Nemůže být jistě sporu o tom, že k Bibli přilnul jako k Božím slovu, přece však mezi Starým a Novým zákonem viděl absolutní předěl.*⁹⁶

Novokřtění rozumí, že kázání na hoře (Mt 5-7) je autoritativní směr pro všechny křesťany v současné době. Ježíšova slova: „...Slyšte, co bylo řečeno, ale já však vám pravím..“ se stala pro novokřtění zákonem. Novokřtění věří a podle toho také žijí, že Písmo svaté je absolutní autoritou. Tato představa znamená doslovné praktikování poslušnosti. Tento pohled na Písmo je natolik osobitý, jenž se stal charakteristickým znakem jejich životního stylu.

---

⁹⁶ KIWIET. *Marpeck*, s. 94-102 in ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 150-151

5 Otázka křtu a různé pojetí u novokřteneckých vůdců

„Křest vodou je potvrzení vnitřní smlouvy s Bohem. Toto by mohlo být přirovnáno k člověku, který píše dopis a potom žádá, aby byl zpečetěn. Ale nikdo mu nedá pečeť nebo svědectví, dokud nezná obsah dopisu. Ten, kdo pokřtí dítě, jako by stvrzoval prázdný dopis.“⁹⁷

Leonhard Schiemer

Pro novokřtenecké hnutí byl křest věřících logickým důsledkem reformačního principu Sola Scriptura a stal se jedním z charakteristických znaků celého hnutí a zároveň nepostradatelným prvkem celistvé teologie. Křest, večeře Páně a umývání nohou, tyto obřady uctívání vidí novokřtěníci jako symbolické akty. Tím, že novokřtenecké hnutí nikdy nebylo hnutím jednotným, není tedy překvapivé, že existovaly rozličné důrazy. S radostí mohu konstatovat, že v otázce křtu zastávají všichni stejný názor.

Z počátku docházelo k překřtění nových členů, jelikož v té době každé novorozeně bylo povinně křtěno katolickou církví. Do budoucna měl být křest přijímán až ve věku, kdy si každý člověk plně uvědomoval význam aktu a stvrzoval tím svoji víru. Rollin S. Armour uvádí, že křest v dospělosti se považuje za víc než jen za rituál. Na začátku se rozhodně považoval křest za existenciální, Hans Hut⁹⁸ mu vkládal také eschatologický charakter, životní rozhodnutí. Obvyklý termín v pramenech připomíná slovo „Bund“⁹⁹, proto můžeme mluvit obecně o smluvní teologii křtu.¹⁰⁰ V dílech novokřtěnců je smlouva myšlena jako slib a uvedena ve třech směrech: (a) smlouva mezi Bohem a člověkem, (b) smlouva mezi člověkem a Bohem, (c) také smlouva mezi lidmi, na základě čeho vzniká církve nebo

---

⁹⁷ FRIEDMANN, Robert. *The Theology of Anabaptism*. Eugene, Oregon: Herald Press, 1998. ISBN 1-57910-210-7, s. 137

⁹⁸ Hans Hut byl německý kazatel, během německé selské války byl ve spojení s T. Müntzerem, po její porážce se připojil k novokřteneckému hnutí. Působil v jižním Německu, Horním Rakousku a na Moravě. Ve svých názorech se postavil proti B. Hubmaierovu pokusu o smíření s feudální vrchností, prosazoval chiliastické pojetí novokřtěncectví. Roku 1527 byl uvězněn a umučen.

⁹⁹ Bund – německy společenství, ale v anglických překladech se používá termín covenant – česky smlouva. Pozor, může dojít k patrnému rozdílu v překladech.

¹⁰⁰ FRIEDMANN, Robert. *The Theology of Anabaptism*. Eugene, Oregon: Herald Press, 1998. ISBN 1-57910-210-7, s. 134-135

„Gemeinde.“¹⁰¹ Přijetím křtu, následovníci Krista, vstupují do bratrství, kde členové jsou si rovni, nebo přesněji řečeno se stávají duchovními členy „těla Kristova.“

Dále je křest vnějším svědectvím pro ty, kteří si zakusili znovuzrození. „*Amen, amen pravím tobě, nenarodí-li se kdo znovu, nemůže spatřit království Boží.*“ (J 3,3) Z toho důvodu vnější akt funguje ve dvou směrech: (a) pro začlenění (Einverleibung) učenců do smlouvy s Bohem, (b) ale zároveň v tu samou chvíli začlenění do svaté církve Boží. V tomto smyslu je křest mnohem více než pouhé znamení. Má především povahu svědeckého charakteru.¹⁰²

Jak už jsem zmínila v předcházející kapitole, autoritativní základnou novokřtěneckého učení je Písmo svaté. Na základě jejich christocentrického pohledu je křest chápán jako znovuzrození, závazek učenictví a vstup do církve viditelné.

Stěžejní místo zaujímá otázka křtu ve Schleitheimském¹⁰³ a Dordrechtském¹⁰⁴ vyznání. Ve Schleitheimském vyznání je jasně vidět stanovisko švýcarských bratří k otázce křtu. Pilgram Marpeck uvádí, že křest je pečetí nového života, což se brzy stalo standartní frází. Raní novokřtěnečtí autoři ve svém projevu o křtu zřetelně uvádějí trojí rozlišení křtu. Nejprřednější je křest Duchem, dále následuje křest vodou a konečně strašlivý křest krví a ohněm. Hans Hut říká s hlubokým pochopením, že pravý křest není nic jiného než zápas s hříchem v průběhu celého života. Dále vysvětluje, že voda, která vstoupí do duše je Anfechtung, smutek, úzkost, třes a soužení. Z toho důvodu křest vždy znamená utrpení. Závěrem dodává, že křest je zápas s hříchem, pokořující ho během celého života. Křest vodou byl přijat Hansem Denckem i přes jeho sklony ke spiritualismu. Ačkoliv byl křest krví a ohněm učen pouze novokřtěnci, prvně ho učili Balthasar Hubmaier a Hans Hut, dále i Conrad Grebel, Michael Sattler a švýcarští bratři. Křest duchem byl rozpoznán jako dar nebo spása, jež dávala sílu k novému životu. Křest vodou napomáhal k založení církve (Gemeinde), ale křest krví nebo ohněm je podle novokřtěneckého učení konečnou očišťovnou od hříchu, protože novokřtěnci věděli, že mučednické utrpení neponechává žádný prostor pro pokušení hříchu.¹⁰⁵

---

¹⁰¹ společenství

¹⁰² FRIEDMANN, Robert. *The Theology of Anabaptism*. Eugene, Oregon: Herald Press, 1998. ISBN 1-57910-210-7, s. 134-135, s. 135

¹⁰³ Schleitheimské vyznání je rozpracováno v kapitola 4.1 – centrální místo zaujímá křest hned v první části vyznání.

¹⁰⁴ Dordrechtská konfese rozebrána výše v kapitole 4.2, kde křest je uveden ve stěžejní části VII

¹⁰⁵ MARPECK, Pilgram. Vermahnung in FRIEDMANN, Robert. *The Theology of Anabaptism*. Eugene, Oregon: Herald Press, 1998. ISBN 1-57910-210-7, s. 134-138

Stejně jak je uvedeno v Písmu: „*Když tedy Kristus podstoupil tělesné utrpení, i vy se vyzbrojte stejnou myšlenkou: Ten, kdo trpěl v těle, skoncoval s hříchem.*“ (1Pt 4,1)

5.1 Křest u švýcarských bratrů formulován B. Hubmaierem

Nejranější písmemnou zmínkou o křtu a následný výklad se nachází v listu, který švýcarští bratři psali T. Müntzerovi. (Müntzer dostal pochvalu, že se staví odmítavě ke křtu nemluvnat). Conrad Grebel předložil návrh křestního řádu, který byl posléze podobně, ale propracovaněji formulován B. Hubmaierem. B. Hubmaier odmítl spásný význam křtu. Podobně jako bratři i on zdůrazňoval úzký vztah mezi křtem a uřednictvím. Dále B. Hubmaier v kritice křtu nemluvnat nikdy neutíchl, silnou oporou mu bylo Písmo. Z Hubmaierova hlediska je křest dětí naprosto neslučitelný s novozákonním významem. Upozorňuje, že ani Jan, ani Kristus nemluvnata nekřtili. „*Od Jana nebo křtem Kristovým nebyl křtěn nikdo, kdo dříve nebyl vyučen v Božím slově a nebyl přiveden k vyznání svých hříchů, a jemuž tyto hříchy nebyly v Ježíši Kristu odpuštěny. Byl přesvědčen, že tento postup, doložený jak v případě Janově, tak v případě Kristova učení u Matouše v kapitole 28, možnost křtu nemluvnat vylučuje.*“¹⁰⁶

5.2 Křest u Pilgrama Marpecka

W. R. Estep hodnotí, že v křestní teologii novokřtěnců nelze vysledovat žádný pokrok až do vydání Marpeckova díla – Taufbüchlein v roce 1542. Klíčem k Marpeckově teologii je pojem nová smlouva a zároveň skutečnost, že konfrontuje smluvní znamení Starého a Nového zákona. Stejně tak, jak ve Starém zákoně, byla znamením staré smlouvy obřízka, v Novém zákoně je znamením smlouvy právě křest. Marpeck mluvil o křtu jako o „pečeti smlouvy“ (Bundeschliessung), kterému musí zákonitě předcházet obřízka srdce. Pro něho je „obřízka ve Starém zákoně symbolem obřízky svědomí ‚nové smlouvy‘, totiž křtu Duchem svatým a ohněm.“ Kristova obřízka není provedena člověkem, ale je to obřízka srdce, stejně jak předpověděl prorok Jeremiáš. Duchovní obřízka je také synonymem znovuzrození, které je důsledkem víry v Krista.¹⁰⁷

---

¹⁰⁶ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikální evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 166

¹⁰⁷ Ibid. s. 176

Stejně jako ostatní novokřtěnečtí vůdci, tak i Marpeck zdůrazňoval osobní vyznání víry a byl zcela přesvědčen, že správný křestní akt je platný pouze tehdy, až když mu předchází vědomá, dříve vyznaná osobní víra, na základě které pak jedinec vstupuje do církve viditelné.

5.3 Křest v holandském pojetí

Menno Simons a jeho učitel Dirk Philip se nepatrně lišili od stávajících názorů ohledně křtu, avšak ničím zcela novým k teologii křtu nepřispěli. Menno také opětovně zdůrazňuje, že křest nemá žádný spásný obsah. Křest dětí vylučuje a stojí si za svou ideou, že děti nemají ani víru ani křest a v případě smrti budou spaseni Boží milostí.¹⁰⁸ Zajímavá myšlenka, kterou se Menno Simons zaobíral, byla, že křtěncův věk není rozhodujícím předpokladem ke křtu. Mnohem důležitější je fakt, zda osoba je již schopná vzít si zkušenosti z křesťanského učednictví. Vystává tedy mnohem důležitější pohled na věc – a to křest věřících versus křest nevěřících, nikoliv křest dospělých versus nemluvňat.¹⁰⁹

---

¹⁰⁸ BENDER, Harold S. *Menno Simons' Life and Writings: A Quadricentennial Tribute 1536-1936*. Kansas: Gospel Publishers, 2004, s. 83

¹⁰⁹ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 181

6 Pravá církev, její hlavní znaky a postavení mimo stát

Přijetím křtu novokřtění odmítli stávající státní církev a dostávali se do postavení mimo ni. W. R. Estep věcně poukazuje na rozlišení: „*Když byl mezi švýcarskými bratry zaveden křest věřících, stalo se učednictví (Nachfolge Christi) společnou zkušeností. V té chvíli dochází také k dějinné realizaci křtěneckého ideálu viditelné církve, ustavené podle apoštolského vzoru. Od té chvíle se ze křtu věřících stává znamení rozlišující svobodné sbory křtěnců od zemských církví, tzv. Volkskirche či Landeskirchen, založených reformátory.*“¹¹⁰

Novokřtění byli zcela přesvědčeni, že chtějí odstranit všechny špatné zvyky v církvi, které se nahromadily v průběhu dějin. Za úkol si dali vybudovat církev na starých původních základech. Zároveň zastávali názor, že spojení církve a státu zapříčinil úpadek církve. Šlo jim o to, co nejpřísněji dodržovat život apoštolů, který znali na základě Písma svatého. Nový zákon se stal jediným východiskem pro založení nové církve, jejíž podstatou byl Ježíš Kristus. „*Obnovená pravá církev, stejně jako individuální hrdinské prototypy, byla poutní církev, misijní a mučednická.*“¹¹¹ Stát neměl nikterak zasahovat v náboženských záležitostech, neměl mít žádnou pravomoc. Na druhou stranu proti existenci státu jako takovému, novokřtění nic nenamítali. Byli přesvědčeni o tom, že pouze dobrovolné spojení všech členů mezi sebou může tvořit viditelný sbor „Gemeinde“ samozřejmě na základě apoštolského příkladu Nového zákona. Byli přesvědčeni o tom, že sbor tvořený násilím nebo povinně plošně pokřtívání nemluvnat tvoří církev falešnou, která nenáleží Kristu.

6.1 Novokřtěnecký pohled na křesťanský život a církev

Novokřtění věří, že všichni lidé jsou hříšní a potřebují Kristovo vykoupení. Tím se rozumí, že každý jedinec nejprve musí cítit svůj vinu, než se stane pravým křesťanem. Jejich hříchy jsou sejmuty Kristovou krví na základě pokání. Správní křesťané jsou oddanými učedníky Pána Ježíše Krista, proto křesťanství ovlivňuje jejich domovy, jejich sociální život, zahrnutí do obchodu a každou další část jejich života. David G. Burkholder poukazuje na situaci, kdy studie novokřtěneckých spisů potvrzuje, že novokřtění mnohem častěji mluvili o

---

¹¹⁰ Ibid. s. 185

¹¹¹ LITTELL, Franklin Hamlin. *The Anabaptist View of the Church: A Study in the Origins of Sectarian Protestantism*. Ephrata, Pennsylvania: Grace Press, 2000, s. 130

poslušnosti „obedience“ než o novém zrození jako takovém.¹¹² V porovnání s 1Ko 3,9-10 – *Neobelhávejte jeden druhého, svlečte ze sebe starého člověka i s jeho skutky a oblečte nového, který dochází pravého poznání, když se obnovuje podle obrazu svého Stvořitele.*

Náhled novokřtěnců na církve se stal jádrem jejich identity. Nepřátelé novokřtěnců v církevních a civilních úřadech by mohli být tolerantnější k novokřtěneckým pohledům na Ježíše Krista, Písmo svaté i křesťanský život, kdyby novokřtěnci nezastávali své horlivé přesvědčení o církvi. To se stalo hlavním bodem ke svárům a konfliktům. „*Pojem církve tu měl mnoho aspektů. Hlavně to však nebyla jen abstraktní teologie, ale realita, prožívaná uvnitř dějinného procesu, jak s ohledem na samo společenství, tak na jeho orientaci ve světě.*“¹¹³ Novokřtěnecký pohled na církve nebyl kompatibilní ani s katolickým ani s protestantským pohledem na církve, která se skládala z celé populace v daném zeměpisném regionu. Myšlenka univerzální neviditelné církve nedokázala novokřtěnce zaujmout, byli zastánci viditelné církve.

V nedávné době se několik autorů pokusilo o interpretaci novokřtěnecké církevní ideje, které následně uvádím: Franklin H. Litell definoval křtěnecké hnutí z eklesiologického pohledu. „*Novokřtěnci ve vlastním slova smyslu byli ti na ‚levém křídle‘, kdo shromáždili a zřídili ‚pravou církve‘ podle apoštolského vzoru a řádu.*“¹¹⁴ Historikové se liší v názorech na podstatu novokřtěnců a jejich pohled na církve. Harold S. Bender vyzdvihuje učednictví novokřtěnců (Nachfolge Christi). Církve v pojetí novokřtěnců - tedy v pojetí společenství (Gemeinde)¹¹⁵, může být v prvé řadě chápána jako jednoduché společenství učedníků, v druhé řadě jako bratrstvo věřících.¹¹⁶ „*Křtěnecký důraz na viditelný místní sbor (Gemeinde) všechna jiná pojetí natolik zastihuje, že Bender může napsat: ‚Původní křtěnecké hnutí zavrhovalo myšlenku neviditelné církve, která byla Lutherovým nápadem. Neviditelná církve stála na zásadě, že křesťanské společenství musí být v daném místě tak konkrétní, jako křesťan sám a*

---

¹¹² BURKHOLDER, David G. *Distinctive Beliefs of the Anabaptist*. Ephrata, Pennsylvania: Eastern Mennonite Publications, 2009, s 54

¹¹³ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 186

¹¹⁴ LITTELL, Franklin Hamlin. *The Anabaptist View of the Church: A Study in the Origins of Sectarian Protestantism*. Ephrata, Pennsylvania: Grace Press, 2000, s. 47

¹¹⁵ Gemeinde nebo Gemeinschaften je přesnější označení pro švýcarské bratry, novokřtěnecké skupiny v Tyrolech a Německu.

¹¹⁶ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 186

že jeho křesťanský charakter musí být zcela evidentní.“¹¹⁷ Eberhard Arnold, zakladatel moderní Society of Brothers, vyjadřuje téměř podobnou ideu s novokřtenci, když nazývá ‚Gemeinde‘ společenstvím jednotné v Duchu (Gemeinschaft der Geistenheit).¹¹⁸

Pravda je taková, že novokřtenci věří, že církev je tělo Ježíše Krista na Zemi. „*Nejste tedy již cizinci a přistěhovalci, máte právo Božího lidu a patříte k Boží rodině. Jste stavbou, jejímž základem jsou apoštolové a proroci a uhlínským kamenem sám Kristus Ježíš. V něm je celá stavba pevně spojena a roste chrám, posvěcený v Pánu; v něm jste i vy společně budování v duchovní přibýtek Boží.*“ (Ef 2,19-22) Je patřičné povšimnout si myšlenky bydlení – kdy Bůh chce bydlet s Jeho lidmi na Zemi.

Novokřtenci zastávají názor, že církev je integrovanou součástí křesťanského života a vstup do církve je vždy dobrovolný a na základě osobní volby a přesvědčení. Platnými členy církve a zároveň tělem Kristovým se věřící stává po přijetí křtu vodou. Koncepce individuální víry nabude plného významu až v kontextu skupiny věřících. V následujících kapitolách Bible je církev popsána jako tělo Kristovo a každý věřící je pokládán za člena jeho těla (Mt 18,15-20; 1K 12 a Ef 1). Zajímavý je také jejich pohled na autoritu, kde především zdůrazňují vedení církve, na druhé straně zdůrazňují i bratrské sdílení. Novokřtenci očekávají, že duchovní dávají pokyny ostatním členům v místním bratrství. Samozřejmě, že je vyloučena absolutní poslušnost, mám tím na mysli, pokud by církevní příkazy byly v rozporu s tím, co přikazuje Bůh. „*Novokřtenci zastávají názor, že církev je zodpovědná, jedná se o činné tělo Kristovo, jež vymezilo jejich skupinu od ostatních církví. Jejich přísné dodržování Písma znamená, že tyto praktiky můžeme vidět u věřících dodnes.*“¹¹⁹

6.2 Láska a nenásilí v životě novokřtenců

„*Já vám však pravím, abyste se zlým nakládali jako on s vámi; ale kdo tě uhodí do pravé tváře, nastav mu i druhou; a tomu, kdo by se s tebou chtěl soudit o košili, nech i svůj plášť...Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují.*“ (Mt 5,39-40, 43)

---

¹¹⁷ „Church“ ME I., s. 595 in ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtenců: Radikální evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 187

¹¹⁸ FRIEDMANN, Robert. *The Theology of Anabaptism*. Eugene, Oregon: Herald Press, 1998. ISBN 1-57910-210-7, s. 120

¹¹⁹ BURKHOLDER, David G. *Distinctive Beliefs of the Anabaptist*. Ephrata, Pennsylvania: Eastern Mennonite Publications, 2009, s. 60

Spojujícím prvkem novokřtěneckého života byla láska, která měla svůj původ v Ježíši Kristu. Láska se pro novokřtěnce stala více než etickou záležitostí, myšlenka lásky je centrálním principem jejich učení. Láska znamená v první řadě bratrství, pečování o bližního a následné dělení se souvěrci, i pokud se jedná o majetek. Takovou skutečnost můžeme vidět na příkladu praktikování společného majetku u hutteritů, kteří majetkové společenství pokládali za jednu ze známek pravé církve. „Švýcarští, jhoněmečtí a holandské křtenci odmítali často opakované obvinění, že praktikují majetkové společenství. Všechny jejich spisy však beze zbytku potvrzují, že základem jejich pospolitého života byla láska. Díky praxi této lásky docházelo i k sdílení hmotných prostředků“¹²⁰

Láska ovlivňovala i jiné aspekty v životě novokřtěnců. Mám na mysli především praktikování míru a nenásilí¹²¹. Dnes bychom mohli použít moderní termín pacifismus¹²². Idea nenásilí vychází opět z doslovného výkladu Písma a bylo jednou ze známek pravé církve. Přidávám postřeh Harold S. Bendera „Křtěnecká zásada nenásilí je založena nejen na konkrétních příkazech kázání na hoře, ale je sama plodem chápání lásky jako toho, co tvoří podstatu znovuzrození.“¹²³ Samotný termín nenásilí (nonresistance) je odvozen od slov Ježíše: „...Do not resist one who is evil.“ neboli v českém překladu „...abyste se zlým nejednali.“ (Mt 5,39). Novokřtenci odmítli držení zbraní, účast v armádě i ve válce. Za tyto praktiky byli novokřtenci v minulosti často mučeni a pronásledováni. Církev musí být připravena trpět. Nikdy však nesmí dojít k situaci, že církev by byla původcem utrpení druhých. Později po odmítnutí účasti v armádě jim přeci jen bylo uděleno uznání. Na některých místech v Evropě jim byly uděleny různé formy alternativní služby. Ve Spojených státech amerických a Kanadě, vláda určila dokonce i výjimky účasti ve službě, věřící musel prokázat, že jeho přesvědčení je pravdivé.¹²⁴

---

¹²⁰ Ibid 198

¹²¹ Anglický překlad nonresistance.

¹²² Termín pacifismus je podobně odvozen z Ježíšových slov: „Blessed are the peacemakers“ neboli v českém překladu „...Blaze těm, kdo působí pokoj...“ (Mt 5,9) Na jednu stranu pacifismus můžeme vidět jako synonymum ke křesťanské nonresistenci. Nicméně upozorňuji, že pacifismus byl založen více na humanitární, filozofické či politické úvaze a dnešní mennonité a amišové by tento termín ve svém kontextu nepoužili.

¹²³ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikální evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 197-198

¹²⁴ BURKHOLDER, David G. *Distinctive Beliefs of the Anabaptist*. Ephrata, Pennsylvania: Eastern Mennonite Publications, 2009, s. 69-71

Novokřtění odmítli jakoukoliv formu násilí, nebylo důležité, zda-li se jednalo o použití násilí pro vlastní obranu nebo o pasivní formu násilí. Nepoužívali žádnou z forem právního systému pro získání svých práv. Všechny skupiny novokřtěnců v Evropě vyznávali nonresistenci od svého počátku, pomineme-li revoluční okrajovou část hnutí v Münsteru (1534-1540) a Hubmaierovy krátkodobé snahy na Moravě (1526-1528). V průběhu dějin, se dnes potomci novokřtěnců (mennonité a amišové) stále hlásí k principům nenásilí. V těchto principech je obsaženo: být mimo postavení vojenské služby; nezastávat funkci ani nebýt součástí civilní vlády; nepodílet se na účasti odborů ani v jiné organizaci, jež používá sílu k dosažení svých cílů; obsahuje také neúčast na pochodech míru, demonstracích atd. Stručně řečeno, nepodílet se na žádné formě nenásilného odporu.¹²⁵

6.3 Večeře Páně

Večeře Páně, kterou novokřtění nazývali ‚lámáním chleba‘, se stala dalším z důležitých symbolů hnutí. Zároveň se však stala vnějším symbolem jejich přátelství. Na základě uvedených pasáží v Bibli – Mt 26, Mk 14, L 22 a 1Ko 11 interpretovali tuto událost pravdivě jednoduchým způsobem. Večeře Páně je nejenom obřad na památku Kristovy smrti, ale bratři vyvinuli docela originální pohled, jenž zdůrazňuje myšlenku přátelství a bratrství v souvislosti s večeří Páně (příležitostně nazýván ‚přátelství u stolu Páně‘). Novokřtění nejen vzpomínají na nejvyšší oběť Pána, ale také na nové odhodlání myšlenky na společenství (Gemeinschaft). To jest žití, v případě nutnosti spolu trpět jako společenství oddaných učedníků. Je možné, že tento výklad je podle apoštola Pavla v 1Ko 10,17. Jíst a pít společně během slavnostního jídla byl pro novokřtěnce symbolem jejich dokonalé pospolitosti, kde se jednotlivec spojil s celkem. Vztah plný lásky je nezbytný, proto byl překročen význam ‚etika‘ z lásky.¹²⁶ Podle bratří musela základem všech činů církve být právě zmíněná láska. V otázce kázně to platilo dvojnásob. Je vhodné také zmínit, že večeře Páně je neodmyslitelně spojena právě s kázní. *„Nikdy by neměla být vysluhována jinak než v souhlase s Kristovým řádem z Mt 18, neboť pak by to už nebyla večeře Páně. Bez Matouše 18, se totiž každý žene jen za*

---

¹²⁵ BURKHOLDER, David G. *Distinctive Beliefs of the Anabaptist*. Ephrata, Pennsylvania: Eastern Mennonite Publications, 2009, s. 71

¹²⁶ *Lord's Supper, Anabaptist Interpretations* [online]. 16.3.2012 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: http://www.gameo.org/encyclopedia/contents/lord2019s_supper_anabaptist_interpretations

*tím vnějším a to, co je vnitřní, totiž lásku, nechává padnout...*¹²⁷ Podobný názor zdůrazňovali i B. Hubmaier a P. Marpeck. Samotná kázeň se stala další známkou viditelné pravé církve.

Z teologického hlediska večeři Páně vykládali novokřtění racionálním vysvětlením odmítající jakékoliv domněnky o duchovní přítomnosti Krista v chlebu nebo víně. Nezastávali nauku ani o transsubstanciaci ani o konsubstanciaci. V tomto ohledu novokřtění zrcadlili Zwingliho pohled a jeho chápání večeře Páně jako připomínku (Gedächtnismal) Kristova nejvyššího obětování, připustili pouze symbolický nebo metaforický význam.¹²⁸

Z historického pohledu, švýcarští bratři i přes ostrý nesouhlas s pojetím křtu u Zwingliho, všeobecně souhlasili s jeho pojetím večeře Páně. Konkrétně s formulací, že Ježíšovo tělo, které je nyní v nebi, nemůže být přítomné v chlebu. „*Bratři byli s Zwinglim zajedno v odmítnutí učení o transsubstanciaci a konsubstanciaci. I pro ně, jako pro Zwingliho, neměla Večeře absolutně žádný spásný význam. Lišili se od něho v tom, že viděli úzký vztah mezi večeří Páně a sborovou kázní.*“¹²⁹ Conrad Grebel trval, stejně jako by trvali ostatní novokřtění, že chléb užívaný při večeři Páně je pouhý chléb. Ohledně otázky, jak často praktikovat eucharistii, zastával C. Grebel stejný názor s M. Sattlerem – a to „často a hodně“.¹³⁰

Jako pro C. Grebela, tak i pro B. Hubmaiera byl chléb pouhým chlebem. Přesto, když byl chléb „nabízen, lámán, brán a jeden“ bylo to „na památku těla Krista“. Proto se členové církve dělí o chléb, proto spolu žijí, aby se stali prostředkem, kterým si připomínají tělo Kristovo. B. Hubmaier kladl důraz na večeři Páně jako veřejné svědectví lásky. Dále věřil, že

---

¹²⁷ J. C. Wenger, Conrad Grebel's Programmatic Letters of 1524 (Herald Press, Scottsdale 1970) in ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 193

¹²⁸ FRIEDMANN, Robert. *The Theology of Anabaptism*. Eugene, Oregon: Herald Press, 1998. ISBN 1-57910-210-7, s. 139

¹²⁹ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 196

¹³⁰ FINGER, Thomas N. *A contemporary Anabaptist theology: biblical, historical, constructive* [online]. Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, c2004, 603 s. [cit. 2012-03-16]. ISBN 08-308-2785-4, s. 186 Dostupné z:

http://books.google.cz/books?ei=b_9iT6atJMjFtAaGqvTdBQ&hl=cs&id=CUybVhQc3PQC&dq=lords+supper+and+anabaptist&ots=LSqalhIgZ_&q=lords+supper#v=snippet&q=lords%20supper&f=false

duch Boží je činný při večeři Páně, stejně tak jako při všech fázích křtu. Hubmaier říká, že „večeře uspokojuje duchovní hlad a žízeň.“¹³¹

V centru jižního Německa a Rakouska, většinu toho, co víme o Večeři Páně, víme od prvních kongregací. Znalosti byly později reflektovány ostatními komunitami. Např. Hans Denck zdůrazňuje spirituální dimenzi. Během konzumace ‚neviditelného chleba‘, někdo umírá v Kristu, zatímco skrz ‚neviditelný kalich‘ někdo je milován boží láskou a Bůh se do něho vtěluje. Pro hutterity byla večeře Páně také znamením něčeho, ale zde se odlišovali od švýcarských bratří. Hutterité zahrnovali spirituální účast různého druhu do večeře Páně. Jídlo bylo symbolem „přátelství v těle Krista“, kde všichni „prohlásili, že jsou myslí, srdcem a duchem v Kristu“. Pilgram Marpeck trvá na tom, stejně jako u křtu, že večeře Páně není věc, ale je to aktivita, aktivita vyznání jednoty církve v Kristu. Prvky společenství byly tak podstatným v tomto procesu, že se staly esencí Kristu v závislosti na vnitřním a vnějším bytí. Večeře Páně je aktivitou, která prolíná ducha a hmotu.¹³²

Novokřtění v Holandsku, stejně jako švýcarští bratři, pokládali chléb používaný při večeři Páně pouze za chléb. Zdůraznili, že Ježíšovo tělo a krev byly plně lidské, nepocházely z Marie, ale z jedinečného božského aktu. Menno a Dirk ve snaze o stabilizování holandského novokřtěnectví po Münsterské příhodě, vysvětlili eucharistii vyrovnanějším způsobem. Uvedli tři hlavní funkce, šlo o – připomenutí Ježíšovy smrti, vyjádření lásky ve společenství, spojení a mír; duchovně být v těsném kontaktu s Kristovým tělem a krví. Menno a Dirk, stejně jako všichni novokřtění, zdůrazňovali funkci společné večeře Páně. Pro ně také chléb znamenal, že jednotlivci (zrna) musí být hnětena dohromady. Pro shrnutí uvádím autora Friesena, jenž nazývá večeři Páně ‚centrálním rituálem křesťanské víry‘ a zdůrazňuje ekonomický význam jeho rozdělování jídla.¹³³

V souvislosti s večeří Páně mnoho anabaptistů dává důraz na obřad umývání nohou. Tento akt je založen na příkladu Ježíše (J 13,1-17), který umyl svým učedníkům nohy při poslední večeři Páně. Je nezbytné zmínit, že mnoho (ale ne všechny) novokřtěnecké církve během posledních pětseti let dává důraz právě na tyto praktiky. Např. v průběhu dějin holandských novokřtění učinili z umývání nohou domácí tradici (cca 1588). Do té doby, než malá skupina holandských novokřtěnců připojila praktiky k poslední večeři Páně. Dnes

---

¹³¹ Ibid. s. 187

¹³² Ibid. s. 189, 191

¹³³ Ibid. s. 184, 191

většina mennonistických kongregací v Severní Americe praktikují umývání nohou jako náboženský obřad související výhradně s večerí Páně. Není to svátost kouzelně zprostředkovat milost, ale je to znamení lásky a dále symbolem duchovní očisty, kdy každý věřící se těší v Kristu Ježíši.¹³⁴

6.4 Oddělení církve od státu

Po mnoho století náboženství a sekulární vláda byly navzájem propojeny a fungovaly de facto společně. Ještě před nástupem reformace celou Evropou systematicky vládla katolická církev. Není ani překvapivé, že v momentě, kdy se reformátoři dostali k moci, se také snažili využít státu a světské moci k dosažení církevních cílů. Použity byly podobné praktiky.

Novokřtěnecký náhled na situaci byl zcela odlišný. Jak už jsem nastínila výše, novokřtěnci považují církev za tělo Kristovo na Zemi, tudíž v žádném případě nemůže být kontrolováno nebo řízeno vládou, protože její řídicí hlavou je sám Ježíš Kristus. David G. Burkholder uvádí *„spíš než být služebníkem státu, království boží je duchovní království s duchovním posláním, a proto nevztahuje pozemský meč nebo samotné násilí na lidi.“*¹³⁵ Další významnou roli hraje fakt, že novokřtěnci nezastávají názor, že městská rada, vládce nebo král by měl právo nařizovat církvi, co je správné a co špatné. *„Boha je třeba poslouchat, ne lidi.“* (Sk 5,29) V opačném případě novokřtěnci zcela věřili ve slova, které Ježíš řekl Pilátovi: *„Moje království není z tohoto světa. Kdyby mé království bylo z tohoto světa, moji služebníci by bojovali, abych nebyl vydán Židům; mé království však není odtud.“* (J 18,36)

Termín volná církev, v anglických publikacích je uváděn termín free church, je přímo charakteristickým znakem pro novokřtěnecké skupiny. Obsahuje spojení, jež vykresluje volnost hned několika způsoby. Tím prvním je vyjádřena oddělenost od státu, dalším způsobem je popsána volná a svobodná volba každého jedince při vstupu do církevního společenství. Koncepce odtržení církve od státu měla za důsledek vznik nového společenství, které dodnes jasně dodržuje vymezené hranice. Výsledek této koncepce se odráží napříč celým světem.

---

¹³⁴ WENGER, John C. Feet Washing (John 13): A Symbol of Brotherhood and Cleansing. [online]. [cit. 2012-03-17]. Dostupné z: <http://www.bibleviews.com/feetwash.html>

¹³⁵ Ibid, s. 64

Kongregační princip církevní správy vznikl v 16. století. První sbor, který tento princip praktikoval, byl Waldshut, kde byl pokřtěn i B. Hubmaier. „*Když Hubmaier přijal křest na základě víry jako viditelné znamení obnovené křesťanského seskupení, rezignoval ze svého úřadu kněze, ale okamžitě byl sborem opět zvolen kazatelem. Toto je jeden z nejvýznamnějších momentů v historii novokřtěnců, protože představuje začátek kongregačního principu církevní správy.*“¹³⁶ Jak dále hodnotí W. R. Estep, s výjimkou hutteritů neexistoval žádný typ propojení autonomních sborů, až do momentu, kdy Menno Simons vytvořil centralizovanější formu církevní správy mezi mennonity.¹³⁷

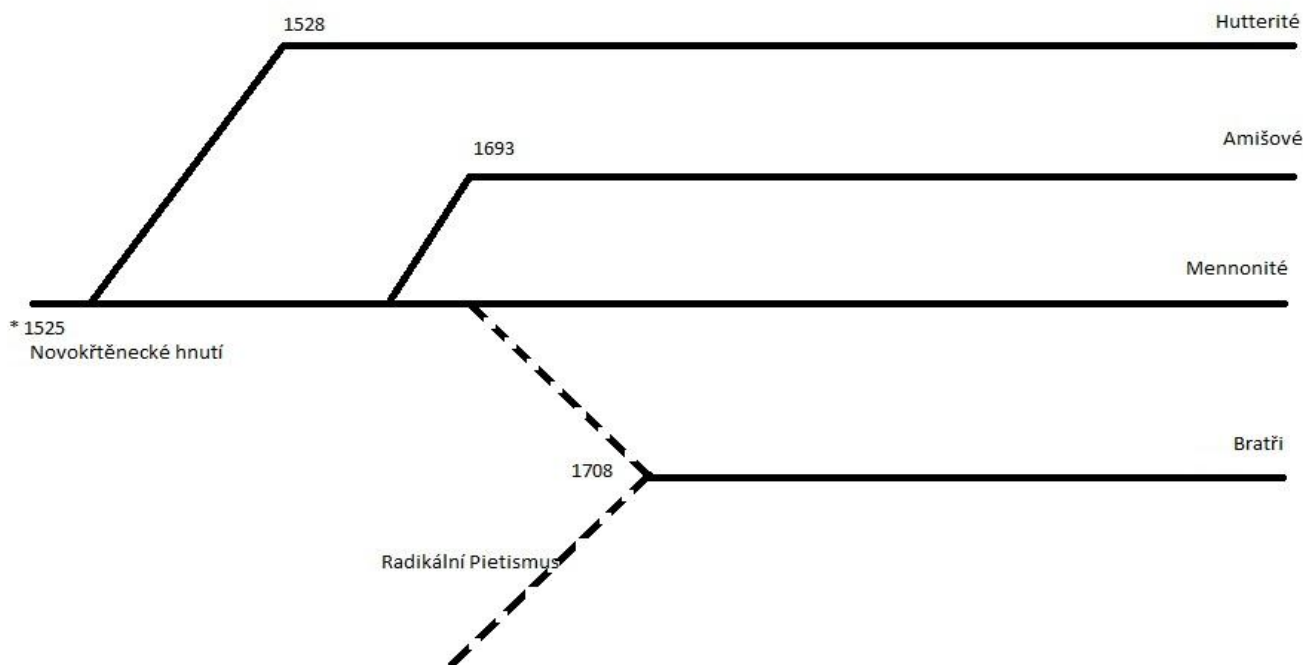
¹³⁶ LITTELL, Franklin Hamlin. *The Anabaptist View of the Church: A Study in the Origins of Sectarian Protestantism*. Ephrata, Pennsylvania: Grace Press, 2000, s. 17

¹³⁷ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikální evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 197

ČÁST II. Novokřtěnecké hnutí v zámoří

Zrod novokřtěneckého hnutí v 16. století během reformace a následné mučení a úmorné pronásledování novokřtěnců jsou pouhými nezvratnými fakty historie. Na mnohých místech Evropy je dnes obtížné najít stopy původních novokřtěneckých hnutí nebo vůbec novokřtěneckou víru jako takovou. Protože ti, kteří se rozhodli si ponechat svoji víru, utekli do vzdálených míst, do jiných částí světa. Pokládám si otázku, zda novokřtěnecká víra a jejich praktiky měly šanci přežít v moderní společnosti? Výsledek je zřejmý. V současnosti je po celém světě několik skupin, které věří a živě praktikují biblické novokřtěnecké principy. Mě bude nejvíce zajímat oblast Severní Ameriky, konkrétně Spojené státy americké, které se staly domovem pro čtyři novokřtěnecké rodiny: amiše, církevní bratry (Brethren), hutterity a mennonity. Pro představení uvádím jednoduché schéma historického formování amišů, církevních bratrů, hutteritů a mennonitů a zastoupení jejich kongregací a populace v americkém světě. Podrobnější členění viz Příloha č. 4 a 5.

Obr. č. 2 Schéma historického formování amišů, církevních bratrů (Brethren), hutteritů a mennonitů

Podobně vytvořené schéma na základě KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. Xv

7 Novokřtělci přes Atlantik do Ameriky

„Když v roce 1681 byla W. Pennovi udělena půda v Americe, provincie Pennsylvanie, bylo to splacení dluhu 16 000 liber, kterou dlužil král Karel II. admirálu Siru Williamu Pennovi.“¹³⁸

Mnoho současných novokřtěneckých skupin, včetně čtyř výše uvedených, sledují své kořeny v novokřtěneckém hnutí z 16. století. „Novokřtělci se přistěhovali do Spojených států amerických během 17., 18. a 19. století při hledání náboženské svobody, politické stability a úrodné půdy.“¹³⁹

Několik novokřtěnců z Alsaska, z oblasti Porýní-Falz, jižní části Německa a Švýcarska zvažovalo migraci do Pensylvánie, do nově vzniklé britské kolonie v USA, kterou založil William Penn¹⁴⁰. Jeho záměr byl zcela jedinečný a to, vytvořit kolonii pro evropské uprchlíky, kteří byli sužováni nekonečnými válkami a špatnými ekonomickými podmínkami, kteří byli pronásledováni z náboženských a politických důvodů, pro lidi z různých komunit z Anglie, Irska, Skotska, Německa, Holandska, Francie a Švýcarska.

Konkrétně mennonité a amišové dorazili do Nového světa v rozdílnou dobu a z rozdílných důvodů, mluvili také rozdílnými jazyky a dialektem. V každodenním životě mluví většina novokřtěnců dialektem¹⁴¹ konkrétního regionu, to je způsob, jak si zachovávají

---

¹³⁸ *Your Friend, WILLIAM PENN.* U.S.A.: The Welcome Society of Pennsylvania, 24 s., s. 11

¹³⁹ KRAYBILL, Donald B a Carl Desportes BOWMAN. *On the backroad to heaven: Old Order Hutterites, Mennonites, Amish, and Brethren.* Baltimore: Johns Hopkins University Press, c2001, 330 s. ISBN 08-018-6565-4, s. 4

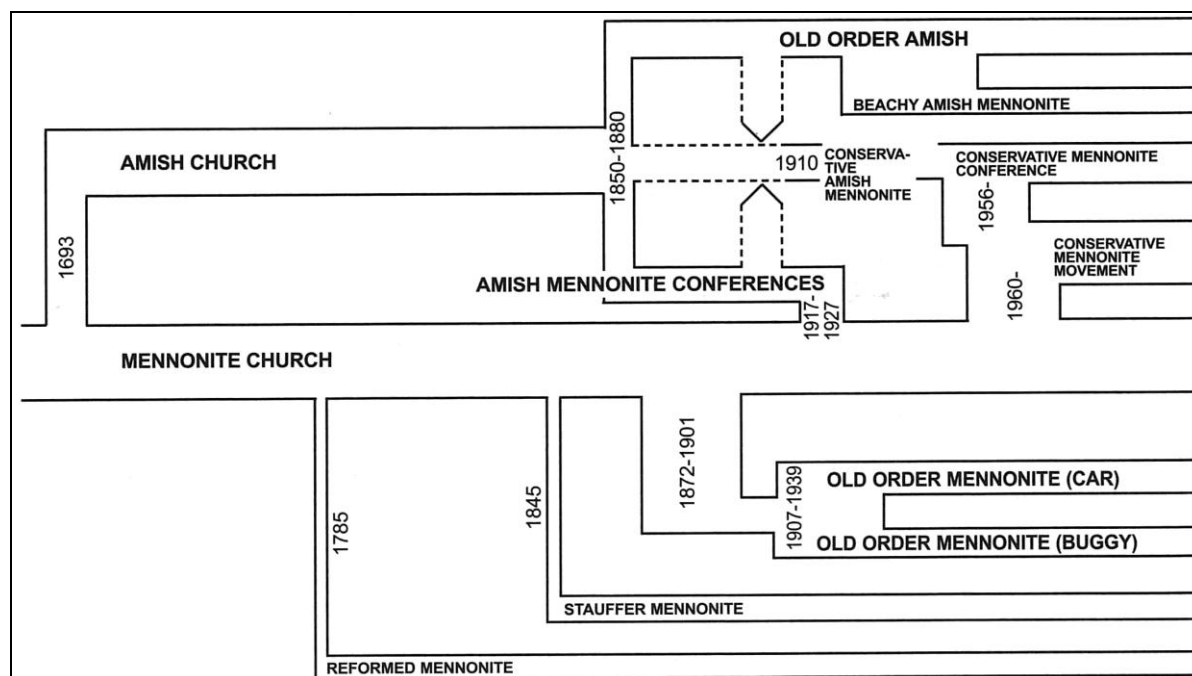
¹⁴⁰ William Penn (14. 10.1644 – 30. 7. 1718) byl jeden z největších průkopníků v anglické a americké historii vůbec. Stal se vůdcem v oblasti náboženské svobody, sám se stal kazatel kvakerů (ang. Quakers – příslušníci anglické protestantské sekty založená G. Foxem během anglické revoluce, kolem r. 1650; po roce 1660 v době perzekuce se hnutí kvakerů rozšířilo také do Severní Ameriky; Kvakeři = Society of Friends/ Společnost přátel neuznávají stejně jako novokřtěnecká hnutí autoritu státu, odmítají jakoukoliv vojenskou službu a skládání přísah, rázně vystupují proti rasismu a sociálnímu útisku). William Penn byl skvělým kolonizátorem, podařilo se mu roku 1681 získat území Pennsylvanie a byl v pozici kdy mohl „zasadit semínko národů“.

¹⁴¹ amišové a některé tradiční skupiny mennonitů ve Spojených státech mluví tzv. „Pennsylvania German“, jejich bohoslužby jsou častokrát v němčině; církevní bratři přešli z němčiny na angličtinu v polovině 18. století bez závažných problémů; hutterité mluví tzv. „Hutterisch“, jde o německý dialekt (původem z Korutan, dnešní rakousko), který je obohacen i jinými slovy z různých regionů, kde hutterité v minulosti přebývali. Česká a slovenská slova jsou dodnes její součástí. KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren,*

své náboženské a kulturní dědictví. Mnoho z nich si jistě ve svých vzpomínkách přinesli hrůzu způsobenou pronásledováním. Jejich kultura a dokonce ani jejich znaky církevního společenství a církevní praktiky nebyly jednotné. Nicméně postupně se tyto dvě skupiny novokřtěnců odhalily navzájem a vycítily svojí příbuznost. Pomalu došlo k opatrnému navázání spolupráce v běžných otázkách a k dělení společného putování. Častokrát v historii tomu tak bylo v národních krizích nebo během válek. Stejně tak jako ostatní americké skupiny, tak i skupiny novokřtěnecké, začaly hledat svojí identitu a začaly se ptát po tom, kdo jsou a odkud pocházejí. Za tímto účelem si začaly vyprávět své příběhy a příběhy svých předků, často jen ve fragmentech, ale za účelem poznat své kořeny. Tento způsob spolehlivě funguje i v dnešní době.

V následujících odstavcích a kapitolách dojde ke zmínění různých typů mennonitů a amišů. Z tohoto důvodu předkládám jednoduché schéma, které opět napomůže lépe se orientovat v jednotlivých rozdílných novokřtěneckých skupinách. Od doby, kdy se amišové oddělily od Mennonitů, došlo k četnému členění a proplétání mezi oběma skupinami. Tento diagram poslouží jako zjednodušený pohled na uvedený probíhající proces v minulosti.

Obr. č. 3 Schéma historického formování amišských a mennonitských skupin

SCOTT, Stephen. *An introduction to Old Order and Conservative Mennonite groups*. Intercourse, PA: Good Books, c1996, 252 s. *People's Place booklet*, no. 12. ISBN 15-614-8101-7, s. 9

Hutterites, and Mennonites. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s.

7.1 Příchod mennonitů do Ameriky

“V roce 1683, první mennonitská rodina a dalších dvanáct rodin se přestěhovaly do Pensylvánie a založily zde osadu, jménem Germantown. Okolo čtyřiceti dalších mennonitských rodin se přestěhovalo dvacetpět let po založení města Germantown.”¹⁴²

Mennonité přicházeli do Severní Ameriky v několika vlnách, které začaly roku 1683 pokračovaly až do poloviny dvacátého století.¹⁴³ Nejrozsáhlejší emigrace švýcarských mennonitů do Ameriky se uskutečnila mezi roky 1717 až 1732, kdy se odhaduje, že tři tisíce uprchlíků opustilo oblast Porýní-Falz a přišli do Pensylvánie.¹⁴⁴ Většina těchto prvních osadníků pocházela spíše z oblasti dolního než horního Porýní.¹⁴⁵ Na základě francouzského jezuitského kněze jménem Jogues, William R. Estep uvádí, že holanďtí mennonité se přistěhovali do Nového Amsterdamu již v roce 1643.¹⁴⁶ Kolem roku 1710 nový přistěhovalci se usídlili západněji poblíž Lancasteru. Před ukončením kolonizace a revolučního období se mennonité přestěhovali jihozápadně do Marylandu a Virginie do Cumberland a Shenandoah Valleys.¹⁴⁷

7.2 Mennonité včera a dnes

V současnosti žije v Severní Americe více jak 150 rozdílných mennonitských skupin, které jsou rozmanité především díky historickým, kulturním a náboženským faktorům. Mennonité jsou nejkomplicovanější a největší novokřtěneckou skupinou v Americe. Někteří mennonité mají švýcarský, jiho-německý rodokmen, zatímco ostatní vysledovali svůj původ např. v Rakousku, Francii, Holandsku a severním Německu. V mennonitských komunitách se

---

¹⁴² BURDGE, Edsel a Samuel L HORST. *Building on the Gospel foundation: the Mennonites of Franklin County, Pennsylvania, and Washington County, Maryland, 1730-1970*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c2004, 927 s. ISBN 08-361-9265-6, s. 45

¹⁴³ KRAYBILL, Donald B a C HOSTETTER. *Anabaptist world USA*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c2001, 296 s. ISBN 0-8361-9163-3, s. 104

¹⁴⁴ HOSTETTLER, John Andrew. *Amish society*. 4th ed. Baltimore: Johns Hopkins University Press, c1993, 435 s. ISBN 08-018-4442-8, s. 52. Pro úplné porozumění emigrace amišů a mennonitů vřele doporučuji prostudovat knihu C. Henry Smith, *The Mennonite Immigration to Pennsylvania*, vol. 28 (Norristown, Pa: Pennsylvania German Society, 1929)

¹⁴⁵ *Ibid.*, s. 45

¹⁴⁶ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 208

¹⁴⁷ SCHLABACH, Theron F. *Peace, faith, nation: Mennonites and Amish in nineteenth-century America*. Eugene, Or: Wipf, 2007. ISBN 978-155-6351-976, s. 21

rozmanitosti daří. „*Jejich kulturní a historické dědictví dalo mennonitům odvahu, víru, vytrvalost, stálost a další pozitivní charaktery. Odstoupili od světa, ve kterém žili a stali se die Stillen im Lande neboli ‚tichými v zemi‘.*“¹⁴⁸ Některé kongregace na venkově a v zemědělských oblastech ztělesňují tradiční myšlenky a životní styl. Oproti tomu kongregace v městských či předměstských oblastech jsou často poměrně kosmopolitní. Opravdu je možno vidět neskutečné rozdíly, na jedné straně někteří mennonité jezdí v bryčkách, zatímco jiní v luxusních autech, jedni se oblékají stroze, druzí oblékají sportovní oblečení. To samé platí pro povolání, jedni pracují ve vzdálených oblastech téměř s ručním nářadím, zatímco ostatní mohou působit na velkých farmách, nebo v kolosu obchodů nebo v jiných společnostech v městských oblastech. Rozuzlení je jednoduché, od poloviny minulého století jsou američtí mennonité ovlivňováni spirituálními hnutími, misijními cestami, vzděláním, nedělní školou etc. Tyto vlivy měly silný dopad na bratrství, které jim čelily některé však způsobily rozdělení.¹⁴⁹ Mennonitské skupiny zhruba spadají do tří kulturních kategorií podle stupně jejich tradicionalismu a separatismu od většinové společnosti. Mám na mysli tradiční skupiny ortodoxních mennonitů (Old Order Mennonites), konzervativní skupiny (okolo dvaceti skupin stojí mezi tradičními a liberálními skupinami mennonitů¹⁵⁰) a asimilované liberálnější skupiny.

Old Order Mennonites dodržují tradiční principy. Všeobecně řečeno, odmítají vyšší vzdělání, používání nových moderních technologií, žijí odděleně na venkově, mající poklidný venkovský styl života. Zcela typické pro tyto skupiny je, že si uchovaly svůj jazyk – zvláštní dialekt němčiny (Pennsylvania Dutch nebo Pennsylvania German), angličtinu samozřejmě také ovládají. Abych byla přesnější, skupinu Old Order Mennonites můžeme rozlišit ještě na dvě skupiny: na ty, kteří mohou řídit automobil a na ty, kteří jezdí jen v dřevěných bryčkách taženými koňmi (horse and buggy). Ostatní tradiční mennonité, kteří nosí jednoduché oblečení, jsou často nazýváni konzervativní mennonité. Je to z toho důvodu, že se pokoušejí být více konzervativní v teologickém smyslu než mennonité liberální. Proto se některé konzervativní skupiny ve 20. století zcela oddělily od asimilovaných skupin, aby dosáhly tradičních praktik. Konzervativní skupiny můžeme vidět jako středovou skupinu mezi

---

¹⁴⁸ KRAHN, Cornelius a John F. SCHMIDT. *A century of witness*. Kansas: Mennonite Publication Office Newton, 1959, s. 3

¹⁴⁹ KRAHN, Cornelius a John F. SCHMIDT. *A century of witness*. Kansas: Mennonite Publication Office Newton, 1959, s. 5

¹⁵⁰ KRAYBILL, Donald B a C HOSTETTER. *Anabaptist world USA*. Scottdale, Pa.: Herald Press, c2001, 296 s. ISBN 0-8361-9163-3, s. 109

vyhraněnými Old Order a asimilovanými mennonity. Konzervativní skupiny jsou převážně farmáři, nosí církví předepsané šaty, zdůrazňují kulturní (nikoliv ekonomickou) separaci od světa. Ačkoliv se snaží dodržet tradiční víru a praktiky, mají několik omezení z hlediska technologie pro zemědělské nebo obchodní účely. V jejich domovech nalezneme telefon (pevnou linku) a elektřinu. Konzervativní mennonité, stejně jako ortodoxní (Old Order Mennonites), se vyhýbají vyššímu vzdělání, odborné profesi a politice. V jejich denním pořádku nalezneme nedělní školy a tématická kázání. Někteří konzervativní mennonité vycházejí z vlastního prohlášení, jiní stále dodržují původní Dordrechtské vyznání z roku 1632. Rozvod je nepřípustný stejně tak jako vysvěcení žen.

„Více než jedna polovina všech mennonitů žijící v Severní Americe, jsou členy asimilovaných skupin.“¹⁵¹ Asimilované skupiny jsou nakloněny přijímat nové technologie, elektronické vybavení (v jejich domovech nalezneme televizi, počítače), dosahují vyššího vzdělání, nosí různé stylové oblečení, přijímají genderové postavení rolí, teologické vzdělání a někteří jsou i politicky zainteresováni. Misijní činnosti nejsou neobvyklé, jejich kostely jsou krásně vybaveny, zcela zásadní je také praktika ženského vysvěcení a otázka rozvodu. Rozvedená a opět sezdaná osoba je přijatá za člena kongregace. Asimilovaní mennonité se podílejí na vzdělání - vedou některé teologické školy a semináře, popřípadě pracují v jiných církevních institucích. Jejich životní styl se podstatně liší od tradičních skupin, protože žijí v městských a předměstských oblastech v malých rodinách. Ačkoliv možná nepřijímají tradiční hodnoty jako je vlastenectví nebo vojenská služba, u členů asimilovaných skupin je větší pravděpodobnost přijímat hodnoty jednotlivců, které mají zásadní význam pro tradiční moderní kulturu. Samozřejmě asimilovaná skupina není opět jenom jedna, ale nalezneme spektrum rozmanitosti, jakou se podílejí na tradičním sociálním životě. Některé skupiny zastávají tradičnější výběr povolání, neúčastní se na politickém životě, tj. nechodí k volbám, nevlastní televizory atd. Většina však ano. Autor Donal B. Kraybill uvádí pět největších asimilovaných mennonitských církví v Severní Americe: „*Mennonite Church USA (106 000 členů), Mennonite Church Canada (33 000 členů), Mennonite Brethren Churches (USA: 35 870 členů, Kanada: 37 000 členů) a Brethren in Christ (23 000 členů)*“.¹⁵²

Celkově lze zhodnotit, že asimilovaná část mennonitů povoluje členům větší svobodu v individuální volbě. V průběhu dějin a především s nárůstem technologií, vlivem médií,

---

¹⁵¹ KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 139

¹⁵² Ibid. s. 139

komerčního vlivu reklam, rychlejšího způsobu života a vyššího vzdělání došlo ve 20. století k navýšení počtu asimilovaných mennonitů. Pro laiky je nejviditelnějším indikátorem k rozlišení mezi asimilovanými a tradičními mennonity jednoznačně oblečení.

7.3 Vznik amišské společnosti

„Tady to máte.“

– Peter Zimmerman oznámil počátek společenství amišů¹⁵³

Různé náboženské a kulturní rozdíly měly v historii za důsledek rozdělení novokřtěneckých skupin. Amišové, hnutí které také navazuje na své novokřtěnecké předky z 16. století, se odštěpili od hlavního novokřtěneckého proudu roku 1693 ve Švýcarsku (dnes oblast Alsaska, Francie) a přijali jméno svého vůdce Jakoba Ammanna,¹⁵⁴ který si dal za cíl zřídit disciplinovanou církev¹⁵⁵, i za cenu, že za sebou nechají většinu novokřtěneckých následovníků. Správný název této nově vzniklé skupiny je ‚Amish Mennonite‘, zkráceně amiš odvozené od švýcarské zdobněliny ‚Ami‘. „*Objevující se označení ‚Old Order Amish‘ nikdy nebylo použito v Evropě, ale jedná se o americké označení pro rozlišení mezi ostatními a tradičními kongregacemi v 19. století.*“¹⁵⁶ Nejzávažnější rozkol nastal mezi jiho-německými novokřtěnci v letech 1693-1697, když se značná menšina pod vedením již zmíněného Jakoba Ammanna oddělila od hlavní části novokřtěnců. Hlavní problém vzniku dvou skupin byl pravděpodobně kvůli různému stupni oddělení od světa a také praktikování vyloučení z komunity (shunning) a přijímání Meidung, tj. vyhýbání se exkomunikovaným osobám.

¹⁵³ MOLT, Steven N. *A history of the Amish*. Rev. and updated. Intercourse, Pa: Good Books, 2004. ISBN 978-156-1483-938, s. 27

¹⁵⁴ Jakob Ammann (cca 1656 – cca 1730), narozen ve Švýcarsku, zakladatel větve amišů, která vznikla na základě mennonitských myšlenek. Uskutečnil putování po švýcarských kongregacích, aby představil praktikování exkomunikace odpadlých členů kongregace. Našel téměř většinovou podporu v Alsasku. Jakob Ammann zdůrazňoval i prvky v oblékání a vizáži: nestříhání vousů, jednotnost v odívání včetně stylu klobouku, obuvi, punčoch, nařizoval zákaz na účasti bohoslužeb státní církve, zavedl také pravidlo omývání nohou, které doposud bylo praktikováno v Holandsku. *Ammann Jakob (17th/ 18th century)* [online]. 23. 3. 2012 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www.gameo.org/encyclopedia/contents/A463ME.html>

¹⁵⁵ John A. Hostetler si ve zpětném pohledu pokládá otázku, co bylo hlavní příčinou oddělení amišů? Uvádí, že „je možná pravděpodobná osobní touha po vedení ze strany Jakoba Ammanna, možná i žárlivost byla naznačena jako hlavní příčinou. Jakob Ammann se jeví jako obzvláště nepřizpůsobivý a extrémně jistý sám sebou a svým míněním.“ Samozřejmě, jak již bylo naznačeno, ani čisté psychologické objasnění, ani morální úsudek není v tomto případě adekvátní. HOSTETLER, John Andrew. *Amish society*. 4th ed. Baltimore: Johns Hopkins University Press, c1993, 435 s. ISBN 08-018-4442-8, s. 39

¹⁵⁶ Ibid. s. 47

Nakonec se objevily dva typy vyloučení (shunning): částečné a plné. Částečné vyloučení znamenalo, že bývalý člen byl vyčleněn z přijímání a z členství sboru, ale pokud dotyčný chtěl, mohl stále navštěvovat bohoslužbu a podílet se na společenství. Plné vyloučení znamenalo větší separaci v jistých aspektech denního života, jako je stravování a obchod.¹⁵⁷ Švýcarští bratři praktikovali exkomunikaci v souladu se Schleitheimským vyznáním víry. Jakob Ammann a alsaští novokřtěníci na rozdíl od švýcarských bratří přijali holandskou Dordrechtskou konfesi z roku 1632, která kromě exkomunikace také potvrzovala sociální vyhýbání (Meidung) a praktiku umývání nohou¹⁵⁸ (viz článek 11 a 17). Jakob Ammann začal svoji reformu návrhem pro častější bohoslužby a večeři Páně, prosazoval změnu v církevním životě novokřtěnců a právě horlivě bojoval za myšlenku naprostého vyloučení z komunity. Steven N. Molt popisuje, jak J. Ammann vyzval Hanse Reista¹⁵⁹, švýcarského Bratra, aby vyjádřil svůj názor na exkomunikaci. Hans Reist odpověděl Ježíšovými slovy: „*Ne co vchází do úst, znesvěcuje člověka, ale co z úst vychází, to člověka znesvěcuje.*“ (Mt 15,11) Zpráva, kterou tím Ammannovi vzkazoval, byla jasná. Hans Reist věřil, že zbavení se hříchu je pouhá duchovní možnost, která nemá nic společného se sociálními nebo fyzickými důsledky. Reist neměl žádný zájem o praktikování doslovné exkomunikace nespolehlivých členů církve jako

---

¹⁵⁷ KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 190

¹⁵⁸ Stejně jak umývání nohou, tak Meidung byly praktikovány prvními mennonity v Holandsku a staly se součástí Dordrechtského vyznání. Je evidentní, že tyto praktiky nebyly přijaty ani švýcarskými bratry, ani nebyly včleněny do Schleitheimských sedmi článků z roku 1527, jak jsem uvedla výše. Spor obou skupin je reflektován v jejich chápání vyloučení. „*Švýcarští nazývali Meidung ‚novou doktrínou‘ a starší nabádali své členy, aby nepřijali novou výuku. Skupina kolem Reista, Meidung zcela zamíta a nazývala prohlášení v Dordrechtu za ‚pomník smrtelného původu‘.*“ Mast, Letters, s. 19, 53-54 in HOSTETLER, John Andrew. *Amish society*. 4th ed. Baltimore: Johns Hopkins University Press, c1993, 435 s. ISBN 08-018-4442-8, s. 40

¹⁵⁹ Hans Reist (17. / 18. století, přesnější datum narození a smrti není známo), jeden ze starších švýcarských bratří, nadaný kazatel, který měl silný vliv mezi své stoupence ve Švýcarsku, Alsasku a jižním Německu. Je znám pro vedení názorově opačné skupiny novokřtěnců oproti Jakobu Ammannovi. Roku 1693 v červenci nebo srpnu došlo k setkání všech starších švýcarských bratří, aby se vyjasnila jejich rozdílná víra. Hans Reist se zmíněného setkání neúčastnil, ale písemnou formou objasnil, v čem s Jakobem Ammannem nesouhlasí. Tím došlo na oddělení amišů (ti co mají háčky a oka „hook-and-eyers“) a stoupenci Reista (ti, co používají knoflíky „Knöpfers = button people“). Hans Reist byl velmi důležitou postavou v historii, formoval základy pro dnešní Swiss Mennonite Conference a pro řadu dalších skupin mennonitů žijících v Severní Americe. *Reist, Hans (17th/18th century)* [online]. 23.3.2012 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: http://www.gameo.org/encyclopedia/contents/reist_hans_17th_century/?searchterm=hans%20reist

pokus o získání jich nazpět.¹⁶⁰ K tématu exkomunikace je pro novokřtěnce stěžejní pasáž z Bible: „*Když tvůj bratr zhřeší, jdi a pokárej ho mezi čtyřma očima; dá-li si říct, získal jsi svého bratra. Nedá-li si říct, přiber k sobě ještě jednoho nebo dva, aby, ústy dvou nebo tří svědků byla potvrzena každá výpověď. Jestliže ani je neuposlechne, oznam to církvi; jestliže však neuposlechne ani církev, ať je ti jako pohan nebo celník.*“ (Mt 18,15-18). Tyto verše doporučují následné tři kroky (osobní varování, varování před svědkem a na závěr veřejné varování.) Takový proces zaručí, že církevní vůdci neexkomunikují žádnou osobu svévolně. Mnohem důležitější je však pohled z jiného konce, uvedená posloupnost dává bludnému člověku několik příležitostí k litování svých hříchů a k nalezení odpuštění. Jakob Ammann se neshodoval v názorech a výkladu Hanse Reista, stejně tomu bylo i naopak. Z tohoto důvodu ostatní novokřtěnci některé vyloučené členy navštěvovali i nadále, alsasští novokřtěnci se s exkomunikovanými členy stýkat nemohli.¹⁶¹

7.4 Emigrace amišů do Ameriky a jejich život zde

Dnes nenalezneme ani jednu původní amišskou kongregaci v Evropě, která by si zachovala jméno a praktiky původních amišských skupin. Potomci těchto skupin se spojili s mennonity nebo jiným způsobem ztratili svojí amišskou identitu. Některé rodiny jsou si vědomi amišského pozadí, ale pouze v Severní Americe jméno a odlišné praktiky amišů přežily. Proto působení v Evropě a následná emigrace do zámoří se jim stala nevyhnutelnou. Amišové přišli do Severní Ameriky v několika vlnách během 18. a 19. století. Hlavním důvodem nebylo nic jiného než perzekuce ze stran katolické i protestantské církve. Emigraci samotnou urychlily i politické důvody a války v celé Evropě, v kontextu se jedná o francouzskou revoluci v 18. století, kterou následovaly napoleonské války až do roku 1815 a časté ekonomické strádání. „*Poslední amišská kongregace v Evropě byla rozpuštěna v roce 1937.*“¹⁶²

Není známo, kdy se první amiš dostal do Spojených států amerických. Je možné, že někteří amišové mohli dorazit právě se švýcarskými bratry v roce 1710¹⁶³, když koupili od Williama Penna deset tisíc akrů půdy, zahrnující oblast Lancastru, známou jako Pequea

---

¹⁶⁰ MOLT, Steven N. *A history of the Amish*. Rev. and updated. Intercourse, Pa: Good Books, 2004. ISBN 978-156-1483-938, s. 35

¹⁶¹ *Ibid.* s. 46-65

¹⁶² KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 8

¹⁶³

(výslovnost peck-way). Patříčné dokumenty však chybí. John A. Hostetler dále poukazuje na skutečnost, že pravděpodobně první amišové přišli do oblasti Lancastru. Jakmile někteří však zjistili, že toto území již bylo obsazeno mennonity, hledali půdu v jiných oblastech – v přilehlé oblasti Berks County v Pensylvánii.¹⁶⁴ „Zároveň amišové jihovýchodní Pensylvánie jsou považováni za nejkonzervativnějších ze všech amišů a Americe.“¹⁶⁵ Jiní se od roku 1736, možná o desetiletí dříve, začali usazovat podél (a někdy mezi) mennonity ve východní Pensylvánie, především ve východní části Lancastru. Proto dnes mnoho amišů žije poblíž mennonitů, ale nejsou zcela začleněny do mennonitských komunit. Když amišové hledali levnější půdu, odcestovali do Virginie. Jiní šli do střední nebo západní části Pensylvánie a poté do Ohia. V současnosti je zmíněná oblast amiši hojně osídlena. Historie amišů a mennonitů v Americe je dodnes neoddělitelná.¹⁶⁶

Další jednotlivci mohli dorazit do Ameriky v letech 1717 a 1736.¹⁶⁷ Druhého října 1727, dorazila do Philadelphie loď s názvem ‚Adventure‘, která také na seznamu cestujících uváděla několik typických amišských jmen (mezi které patří např. Beydler, Mayer, Lehman, Miller, Snyder, Stutzman a Swartz/ typická evropská jména jako Bowman, Hess, Histanď aj.). Deset let poté, 8. října 1737, loď s názvem ‚Charming Nancy‘ přivezla několik rodin, které podle rodokmenu, byly zcela jistě amišské a došlo ke shromáždění první větší amišské kongregace. Jinak je málo dochovaných dokumentů, které by zaznamenávaly cestu amišů do Ameriky. „Při příjezdu do Ameriky ti, kteří mohli zaplatit za cestu, byli propuštěni první. Ti, kteří neměli dost finančních prostředků na zaplacení cesty, včetně nemocných, byli drženi na palubě lodi tak dlouho, dokud jejich následná práce nebyla vydražena nejvyšší nabídkou.“¹⁶⁸ Nejsilnější období emigrace bylo v letech 1737 až 1754. Kolem roku 1770 s příchodem

---

¹⁶⁴ HOSTETLER, John Andrew. *Amish society*. 4th ed. Baltimore: Johns Hopkins University Press, c1993, 435 s. ISBN 08-018-4442-8, s. 60

¹⁶⁵ SMITH, Elmer Lewis. *The Amish People*. New York: Expositon Press, 1958, s. 23

¹⁶⁶ SCHLABACH, Theron F. *Peace, faith, nation: Mennonites and Amish in nineteenth-century America*. Eugene, Or: Wipf, 2007. ISBN 978-155-6351-976, s. 23-24

¹⁶⁷ Záznamy migrace v letech 1717 a 1736 obsahují typická jména amišů, buď těch z Evropy před emigrací, nebo těch, kteří dorazili do Ameriky, ale je prakticky nemožné dokázat, zda byli amišové. HOSTETLER, John Andrew. *Amish society*. 4th ed. Baltimore: Johns Hopkins University Press, c1993, 435 s. ISBN 08-018-4442-8, s. 56

¹⁶⁸ HOSTETLER, John Andrew. *Amish society*. 4th ed. Baltimore: Johns Hopkins University Press, c1993, 435 s. ISBN 08-018-4442-8, s. 62

americké války za nezávislost¹⁶⁹ se emigrace Amišů téměř zastavila. Několik nových přistěhovaců přišlo až v 19. století.¹⁷⁰

Druhá vlna emigrace do Severní Ameriky z oblasti Alsaska, Bavorska, Westfálska začala roku 1816 a pokračovala až do roku 1860, s několika málo opozdílci, kteří dorazili v roce 1880. Tito obyvatelé založili osady především v Ohio, Illionis, Indianě a Iowě. Celkem je možné, že během devatenáctého století dorazilo do Ameriky tři tisíce emigrantů, v porovnání s odhadem kolem pět seti emigrantů v předcházejícím osmnáctém století.¹⁷¹

V letech 1860 a 1870, mnoho amišů upustilo od svých ortodoxních tradic a postupem času se přiklonili ke skupinám mennonitů.¹⁷² Nicméně, většina skupin amišů dodržovala ‚Old Ordnung‘¹⁷³ jinak řečeno specifický druh komunitní ústavy, který upravoval chování členů v komunitě. V současné době jsou považovány za ortodoxní amiše ‚Old Order‘ představující asi 85 procent všech amišů. Zbytek představují ‚New Order Amish‘, jenž vznikli v Ohio v Holmes County v roce 1960 a 1970 a vyznačují se tím, že používají veřejnou dodávku elektřiny. Pro transport používají také bryčky (horse-and-buggy) a mluví německým

---

¹⁶⁹ Během války za nezávislost si také amišové a mennonité zachovali principy nenásilí, jejich odpor ke skládání přísah a účasti v armádě. Kvakeři se přidali a všechny tři skupiny odmítli přísahu nejen z náboženského důvodu, ale také protože slíbili věrnost a báli se křivě přísahat. Ibid., s. 64

¹⁷⁰ Ibid., s. 54-56

¹⁷¹ Ibid., s. 65

¹⁷² KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 8

¹⁷³ K termínu ‚Old Ordnung‘ nebo k ‚Ordnung‘ samotnému nebudu hledat český ekvivalent, v celém textu ponechám původní znění. ‚Ordnung‘ je termín, se kterým se v prostředí novokřtěnců setkáváme velice často. Dnes skoro všechny konzervativní skupiny novokřtěnců, především zmínění amišové, ale i Old Order Mennonites a Old Colony Mennonites užívají ‚Ordnung‘. Přesný překlad z němčiny je řád, pravidlo, řízení, ale Donald B. Kraybill poukazuje na širší význam – ‚na očekávané chování v místní komunitě. Některé tradiční komunity mají písemnou formu, jiné nikoliv.‘ Ibid., s. 161 John A. Hostetler o ‚Ordnung‘ hovoří jako o konsenzu vedoucích a členů, nezbytném pro společenství. Všichni členové kongregace ‚Ordnung‘ velmi dobře znají a považují ho za samozřejmost, je převážně nepsaný a udržuje jej narativní tradice. Dále John A. Hostetler rozlišuje ‚Ordnung‘ na historicky vzniklý (pocházející z 16. století, sepsaný v bodech, vytištěný a vztahující se k celému anabaptistickému hnutí) a na současný (kde jde o verbální ustanovení regulující život v jednotlivých kongregaci). ‚Ordnung‘ upravuje požadavky na vnější úpravu členů (střih, vousy, oblékání atd.), ale vymezuje i možnosti využití pracovních a domácích technologií, zahrnuje i vzdělávací systém, ceremoniální metodiku aj. Stanovení těchto limitů dodává na síle při účinné separaci od okolního světa a tím napomáhá k udržení koherence mezi členy i jednotlivými kongregacemi. HOSTETLER, John Andrew. *Amish society*. 4th ed. Baltimore: Johns Hopkins University Press, c1993, 435 s. ISBN 08-018-4442-8, s. 82-84

dialektem ‚Pennsylvania German dialect‘. Pro celkové shrnutí amišové se dělí na čtyři obecné skupiny: nejtradičnější Old Order, méně tradiční New Order, Beachy Amish a Amish Mennonites. Každá skupina má dále svoje podskupiny.

Obr. č. 4 Schéma formování amišů v Americe

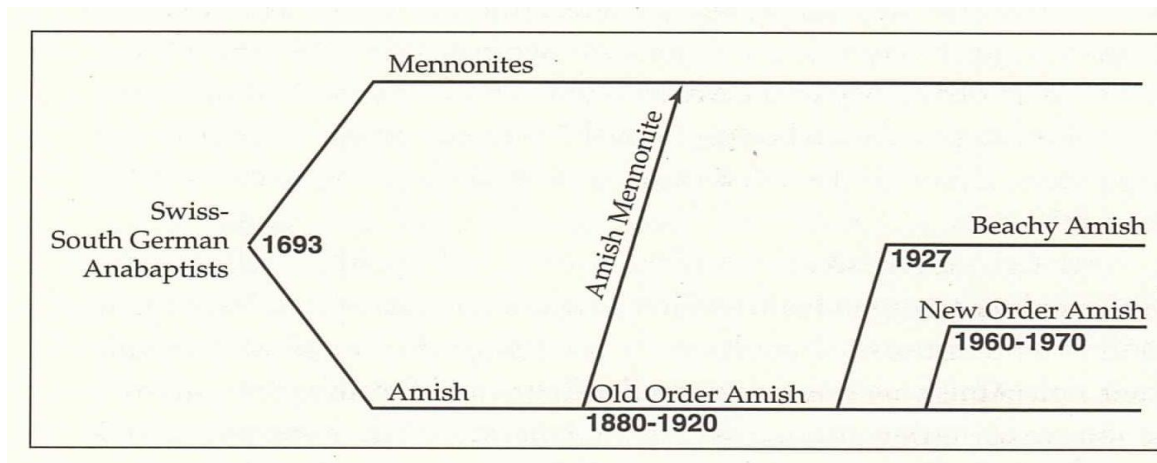

Schéma přejato z KRAYBILL, Donald B a Carl Desportes BOWMAN. *On the backroad to heaven: Old Order Hutterites, Mennonites, Amish, and Brethren*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, c2001, 330 s. ISBN 08-018-6565-4.

Např. Beachy Amish a Amish Mennonites řídí auta, užívají dodávku městské elektřiny, bohoslužby konají v setkávacích místech, zapojují se do evangelizace a nosí méně striktní oblečení.¹⁷⁴ Naopak oblečení u tradičních amišů se vyznačuje jednoduchostí. Muži nosí jednoduché dlouhé kalhoty, nemají knoflíky, manžety ani puky, takže muži k upevnění kalhot používají šle. Košile jsou bez límceku, nenosí ani kravatu ani rukavice. Ženy nosí dlouhé šaty s velkým límcem, dlouhou sukni, zástěru a klobouček. Jejich oděv nemůže být kostkovaný ani proužkovaný. Uplatňují jednoduché barvy – černá, bílá, purpurová, zelená, modrá. Jakékoliv doplňky – šperky, make up jsou stejně jako u ostatních tradičních nebo konzervativních novokřtěnců zakázané.¹⁷⁵

¹⁷⁴ KRAYBILL, Donald B. *Who are the Anabaptists?: Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c2003, 48 s. ISBN 08-361-9242-7, s. 19

¹⁷⁵ KRAYBILL, Donald B. *The riddle of Amish culture*. Rev. ed. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2001, 397 s. ISBN 08-018-6772-X, s. 57-60

Obr. č. 5 Tradičně oblečené amišské ženy

Press Photo. Press Photo [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://journey1.timberlakepublishing.com/content.asp?contentid=807>

Na rozdíl od početných rozdílů, většina amišských komunit má několik společných praktik. Bohoslužby se konají v jejich domovech každou neděli, zvolený vůdce z jejich kongregace mluví zadarmo a bez přípravy, hovoří německým dialektem (buď ‚Pennsylvania Dutch‘ nebo ‚Swiss German dialect‘), případně anglicky. Vzdělání dosahuje maximálně osmého stupně (typicky navštěvují školu jednotřídkovou nebo dvoutřídkovou), pro přepravu používají zásadně bryčky taženými koňmi, zakázané je vlastnictví elektronických médií jako jsou rádia, televize a počítače, mají se vyvarovat užívání elektřiny a nosí jednoduché šatstvo předepsané jejich místní církevní komunitou.¹⁷⁶

Jejich víra je protkaná celým životem, od narození až po smrt. Klíčové zásady a hodnoty zůstávají poměrně nezměněné po staletí, základem učení, stejně jako u ostatních novokřtěnců, je Dordrechtské vyznání. Jeden z nejdůležitějších prvků tvoří *Gelassenheit*¹⁷⁷ a *Ordnung*.

---

¹⁷⁶ KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 8-9

¹⁷⁷ *Gelassenheit*: Jedná se o duchovní ideály amišů, které jsou zachyceny v německém termínu *Gelassenheit*, spojený s mnoha významy - rezignace, klid duše, vyrovnanost, vážnost, pokoření sobectví, dlouhé utrpení, soustředěnost, poklid, odevzdání se, poddajnost, nadhled. KRAYBILL, Donald B. *The riddle of Amish culture*. Rev. ed. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2001, 397 s. ISBN 08-018-6772-X, s. 28

Rodiče většinou vychovávají kolem sedmi dětí. Deset nebo i více dětí není nic neobvyklého. Více než polovina populace je mladší osmnácti let. Jeden amiš častokrát bude mít sedmdesátpět nebo více bratranců nebo sestřenic a babička snadno napočítá více než padesát vnoučat. Křest se obvykle objevuje mezi šestnáctým a dvaadvacátým rokem, což je později než u ostatních novokřtěneckých skupin.¹⁷⁸

První osady byly malé, od sebe izolované, potýkající se s četnými problémy, které zahrnovaly útoky od indiánů, obracení na víru od jiných náboženských skupin, vnitřní obtíže etc. Nicméně i tyto předpoklady pro amiše byly příznivější než v Evropě – našli zde přívětivé podmínky pro pěstování a žití. Amišové si udržují zvyky a technologie z 19. století a jsou dodnes spojeni s obdobím raného vesnického života, kdy farmaření bylo a nadále je záležitostí rodiny a kůň hlavním pomocníkem. Je přínosné pozorovat, jak si uchovávají svoji identitu v malých soběstačných komunitách, které dodnes nacházíme v Novém světě.

7.5 Odchod hutteritů do Severní Ameriky a jejich tamější působení

Hutterité jsou také potomci novokřtěnců z 16. století, přijali své jméno od raného novokřtěneckého vůdce Jakuba Huttera. I když hutterité vycházejí ze stejných náboženských kořenů jako amišové a mennonité, v podstatném aspektu se odlišují od novokřtěneckých skupin: uchovávají si prvek výrazného společného životního stylu (žijí ve venkovských koloniích v počtu okolo sto členů (dospělých i dětí) a věří ve společný majetek, stejně jak demonstruje Kristus a jeho učedníci v Novém zákoně. Společné vlastnictví je pro ně zcela typickým. Osobní vlastnictví je pro ně symbolem hamižnosti, sobectví a způsobuje mimo jiné i další formy zla. Hutterité se pro Čechy mohou zdát zajímavý tím, že jejich cesta v šestnáctém století vedla právě přes Moravu, kde se skupina sjednotila a kde také došlo k vykrytalizování článků jejich víry. Několikrát během osmnáctého století jejich prvky společné žití zanikly, ale později byly opět obnoveny. Hutterité hledali náboženskou svobodu a proto se později z protireformačních Čech vystěhovali a usídlili se na Slovensku, dále v Maďarsku, Rumunsku a v roce 1770 odešli do Ruska. Stejně jako ostatní novokřtěnecké skupiny, tak i hutterity postihl stejný důvod k odchodu z Evropy, kterou opustili koncem 19. století. Přesněji roku 1873 mennonité a hutterité rozeslali své členy z Ruska do Severní Ameriky, aby našli nová lepší místa pro žití. Hlavním důvodem bylo zavedení nových

---

¹⁷⁸ KRAYBILL, Donald B. *Who are the Anabaptists?: Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Scottdale, Pa.: Herald Press, c2003, 48 s. ISBN 08-361-9242-7, s. 22

předpisů v Rusku, které povinně nařizovaly, že všichni bez výjimek se musí připojit k armádě. Ruská vláda změnila politiku, když si uvědomila, že by při emigraci mennonitů a hutteritů ztratila kolem 45 000 výborných farmářů. Nakonec místo všech novokřtěnců odešlo do Ameriky pouze 18 000, z toho však všichni hutterité.¹⁷⁹ „Hutterité dnes již nežijí v Evropě, žijí přibližně v 425 zemědělských koloniích, každá v průměru má devadesát členů a nalezneme je v Dakotě, Minnesotě, Montaně a v kanadských provinciích Manitoba, Saskatchewan a Alberta.“¹⁸⁰

Kolem roku 1870 se tři hutteritské skupiny usadily v Jižní Dakotě poblíž Yanktonu. V roce 1890 měli pouze 352 členů, ale začínali se těšit značnému ekonomickému úspěchu a číselnému nárůstu. Hutterité pokračovali v ztělesňování svých tradičních praktik a víry. K jejich izolaci od moderního světa také přispíval fakt, že si hutterité uchovali svůj rakouský dialekt „Hutterisch“. V dnešní době se učí i němčinu, která je užívána během bohoslužeb, protože se používají tradiční texty z šestnáctého století. Během první světové války došlo k perzekuci německy mluvících obyvatel v Americe, která zapříčinila většinovou migraci hutteritů do Kanady.¹⁸¹ Pokud jde o USA, dnes hutterité sídlí hlavně v oblasti Jižní Dakoty, Montany. Pro představu o počtu žijících hutteritů v USA vycházím z čísel Donalda B. Kraybilla z roku 2008-2010, který uvádí okolo 19 100 členů (nebo 49 000 pokud počítáme i děti a dospělé) a skupinu hutteritů dělí na čtyři podskupiny: Dariusleut, Lehrerleut a dvě větve Schmideleut.¹⁸²

---

¹⁷⁹ *Life in America: The journey to America* [online]. 28. 3. 2012 [cit. 2012-03-28]. Dostupné z: <http://www.hutterites.org/HutteriteHistory/am-thejourneyfromrussiatotheusa.htm>

¹⁸⁰ KRAYBILL, Donald B a Carl Desportes BOWMAN. *On the backroad to heaven: Old Order Hutterites, Mennonites, Amish, and Brethren*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, c2001, 330 s. ISBN 08-018-6565-4, s. 4

¹⁸¹ JUHNKE, James C. *Vision, doctrine, war: Mennonite identity and organization in America, 1890-1930*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c1989, 394 s. ISBN 08-361-3104-5, s. 52

¹⁸² KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 111

Obr. č. 6 Schéma formování hutteritů v Americe

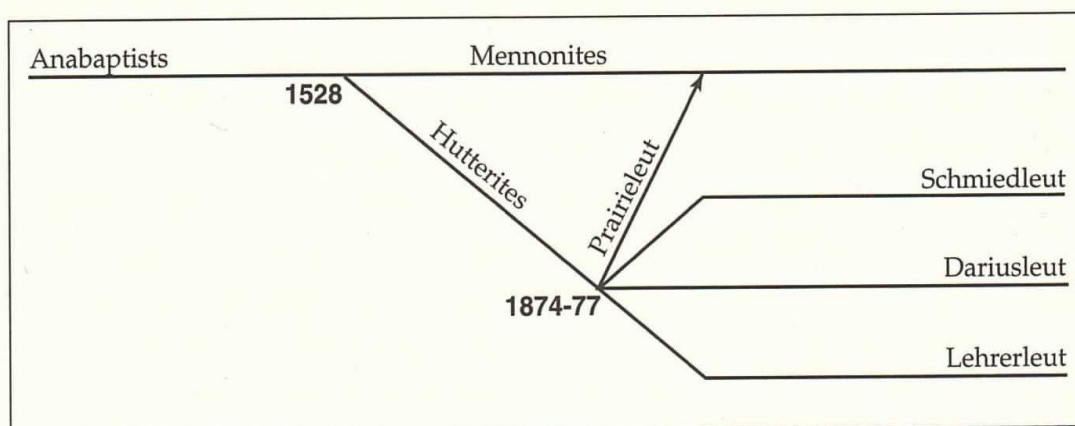

Schéma přejato z KRAYBILL, Donald B a Carl Desportes BOWMAN. *On the backroad to heaven: Old Order Hutterites, Mennonites, Amish, and Brethren*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, c2001, 330 s. ISBN 08-018-6565-4.

Dnes jejich život v kolonii připomíná život ve velké rodině – společné stolování v jídelně, sdílení prádelny. Není zde rozdílu, nenajdeme ani bohaté, ani chudé osoby a jednotlivci se v žádném případě nemusí strachovat o jídlo, oblečení ani ubytování. „*I přes jejich tradiční pohled na svět, kolonisté snadno používají nejnovější počítačové vybavení pro provoz velkých farem, které se rozléhají na tisících akrech.*“¹⁸³ Jednotlivé rodiny pak žijí ve svém prostoru s obývacím pokojem, koupelnou a ložnicí. Jídelna a církevní budova je obvykle obestavěna dlouhým domem s několika byty. Průměrná rodina má pět nebo šest dětí, které jsou obvykle pokřtěny v rozmezí mezi jednadvacátým a pětadvacátým rokem života. Hutteritská společnost funguje na patriarchálním principu, ženy se věnují převážně péči o domácnost a děti, vaření a výrobě oděvů. Kromě pár osobních věcí – oblečení, talíře, knihy, nábytek – hutterité nemají osobní vlastnictví.¹⁸⁴ Stejně jako ostatní novokřtěnecké skupiny, tak i hutterité žijí v zemědělských koloniích, které se oddělují od většinové společnosti. Půda, farma, stroje, vehikly a vybavení domácností vlastní kolonie. Soukromé vlastnictví z hutteritského pohledu symbolizuje hamižnost a marnost, která vede k řadě dalších projevům zla. „*Peter Riedemann, raný hutteritský vůdce, učil: Bůh od počátku rozhodl, aby člověk měl*

¹⁸³ KRAYBILL, Donald B a Carl Desportes BOWMAN. *On the backroad to heaven: Old Order Hutterites, Mennonites, Amish, and Brethren*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, c2001, 330 s. ISBN 08-018-6565-4, s. 4

¹⁸⁴ KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 111

*mulové vlastnictví, ale chtěl, aby všechny věci byly společné.*¹⁸⁵ Věci stvořené Bohem, mezi které patří vzduch, déšť, sníh, půda nebo voda se také nemohou stát osobním vlastnictvím. Tento princip hutterité přijali za svůj a aplikují ho na materiální vlastnictví v hutteritské křesťanské komunitě. Základ doktríny opírají o interpretaci Bible: „*Všichni, kteří uvěřili, byli pospolu a měli všechno společné. Prodávali svůj majetek a rozdělovali všem podle toho, jak kdo potřeboval.*“ (Sk 2,44-45)¹⁸⁶

Je pozoruhodné, že na jedné straně je značná zemědělská činnost samozřejmě spojena s ekonomikou regionu, ale na druhé straně nedochází ke každodenní interakci s ostatními lidmi.¹⁸⁷ Kolonie jsou soběstačné, s jejich vlastními zahrádkami, sady, chováním drůbeže a skotu, také s tradičními řemesly ševce, krejčího, elektrikáře aj. Nicméně mnoho dodávek musí být zakoupeno od externích distributorů. Občas dochází k výměně zboží / věcí v koloniích nebo mezi koloniemi a vnějším světem. Směnitelné zboží může zahrnovat nábytek, hračky, zeleninu, oblečení. Některé hutteritské kolonie však výměnu zboží zakazují z důvodu osobního zisku a také proto, že je v rozporu s tradičním hutteritským učením.¹⁸⁸ Jednotlivci si také většinou nerozhodují o tom, jaké bude jejich budoucí povolání. Důvod je zřejmý od doby, co jsou všichni členové vychováváni k poslušnosti v komunitě. Kristus je hlavou kolonie a úloha jednotlivců je poslušnost. Každý jedinec pracuje pro blaho celé komunity. Nikdo z nich nedostává peníze, potřeby jsou uspokojovány ze společného skladu.¹⁸⁹

Jeden z hlavních separačních znaků je jazyk, který hutterité dodnes ovládají. Dalším znakem je klasický styl oblékání. Oblečení se liší i od ostatních novokřtěneckých skupin. Jednodušší styl oblékání, pokrývka hlavy pro ženy je zachována. Příslušníci církve nosí podomácku vyrobené oděvy – ženy dlouhé barevné sukně, šaty s pestými vzory a dvě pokrývky hlavy - vnější tmavý šátek s bílými puntíky a vnitřní přiléhavou čepici, nazývanou také ‚Mütze‘. Ženy si nestříhají vlasy a musí být učesány podle hutteritského stylu. Muži nosí

---

¹⁸⁵ KRAYBILL, Donald B a Carl Desportes BOWMAN. *On the backroad to heaven: Old Order Hutterites, Mennonites, Amish, and Brethren*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, c2001, 330 s. ISBN 08-018-6565-4, s. 25

¹⁸⁶ HOSTETLER, John Andrew. *Hutterite life*. Scottdale, Pa.: Herald Press, c1983, 47 s. ISBN 08-361-3329-3, s. 4

¹⁸⁷ KRAYBILL, Donald B a Carl Desportes BOWMAN. *On the backroad to heaven: Old Order Hutterites, Mennonites, Amish, and Brethren*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, c2001, 330 s. ISBN 08-018-6565-4, s. 22

¹⁸⁸ *Ibid.*, s. 25

¹⁸⁹ HOSTETLER, John Andrew. *Hutterite life*. Scottdale, Pa.: Herald Press, c1983, 47 s. ISBN 08-361-3329-3, s. 11

černé kalhoty, šle, černý kabát a většinou nevycházejí bez klobouku. Pokud jsou ženatí, mají vousy.

Obr. č. 7 Tradiční oblečení hutteritů

Obrázek přejatý z *HOSTETLER, John Andrew. Hutterite life. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c1983, 47 s. ISBN 08-361-3329-3, s. 36*

Zbožnost se koná v neděli, ráno i večer a denně před hlavní společnou večeří. Bohoslužby se pořádají ve školní budově, muži sedí na jedné straně, ženy na druhé. Bohoslužba začíná zpěvem, následuje kázání, jež je ukončeno modlitbou. Zpěv reflektuje středověké prvky, které se sotva změnily od dob Martina Luthera. Kazatel odříkává část, která je pak zpívána shromážděním. Nepoužívají se žádné hudební nástroje. Bohoslužba je v němčině s rakousko-bavorskou intonací, která zaznívá jak v kázání, tak i ve zpěvu. Hutteritská kázání, která jsou v němčině a používají se po generace. Každý kazatel získává svojí vlastní kolekci kázání. John A. Hostetler uvádí, že každý má několik polic s ručně psanými knihami, všechny napsané švabachem s překrásnou koženou vazbou.¹⁹⁰

Na závěr snad jen hodnotící výrok: „*Hutteritský experiment vydržel téměř pět set let a učinil hutterity jedny z nejstarších skupin sdílející své vlastnictví v Severní Americe.*“¹⁹¹

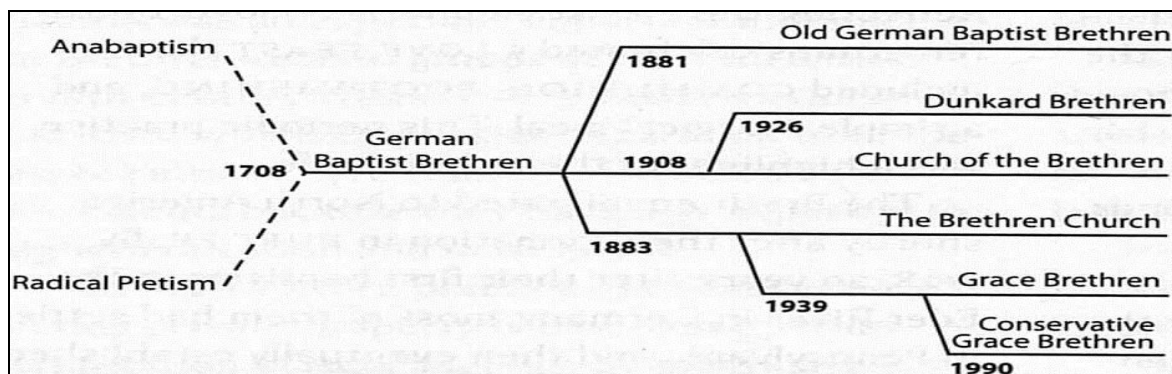
7.6 Církevní bratři a jejich příchod do Pensylvánie

¹⁹⁰ HOSTETLER, John Andrew. *Hutterite life*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c1983, 47 s. ISBN 08-361-3329-3, s. 4-7

¹⁹¹ KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 112

Poslední zdálenější větev novokřtěnců tvoří v Americe církevní bratři (Brethren). Touto skupinou se nebudu příliš zabývat, ale pouze nastíním jistou nepřímou souvislost s novokřtěnci. V průběhu dějin byli církevní bratři ovlivněni pietismem a novokřtěncem, hnutí vzniklo roku 1708 v Německu. Historické formování jednotlivých skupin církevních bratrů je uvedeno pro lepší orientaci.

Obr. č. 8 Schéma historického formování církevních bratrů

Převzato z KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 30

Alexander Mack Sr. byl vůdcem prvních bratrů, známí jako němečtí církevní bratři nebo jako dunkardi (Dunkards), protože pokřtívali nové dospělé členy (dunked = ponořili). Hned na začátku je potřeba vyjasnit, že církevní bratři nejsou vývojovou odnoží novokřtěnců ze šestnáctého století, jako jsou výše zmíněné skupiny mennonitů, amišů a hutteritů. Nicméně jejich víra, myšlenky a praktiky byly zformovány jak novokřtěncem, tak i radikálním pietismem sedmnáctého století. Dunkardi smíšili témata pietismu (lásky a osobní oddanosti) s novokřtěneckými praktikami a vírou (křest v dospělosti, oddělení církve od státu, nenásilí a církevní disciplína). Bratři emigrovali z Evropy do Severní Ameriky krátce po svém vzniku. Od roku 1728, dvacet let po prvním křtu dospělého člověka v řece Erder v Německu, se většina z nich usadila v Pensylvánii a případně utvořili další osady západně a jižně od Pensylvánie, často v blízkosti mennonitských komunit.¹⁹² William R. Estep uvádí, „že tak jako mennonitům, i jim odcházelo mnoho odchovanců do jiných církví. Mnohé pohltily sousední baptistické sbory. Přece však tvoří dodnes početnou a vlivnou denominaci, která vykazuje i určitý příslib pro budoucnost.“¹⁹³

¹⁹² KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 29-30

¹⁹³ ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991, s. 237

7.7 Dnes obyčejní lidé v oblasti Lancaster County očima Evropanky

Lancaster County je domovem pro nejstarší a největší skupiny amišů a mennonitů v Americe. Kdo jsou tito lidé? Jak si mohli uchovat svojí identitu, když žijí v Americe přes 250 let? Jejich základní křesťanské praktiky se o mnoho neliší od amerického křesťanství, které je také několik generací nazpět dodržovalo. Amišové představují minoritní skupinu a odlišují se od většinové společnosti v mnoha věcech. Extrémní zdroje vlivu jako je nárůst industrializace může způsobit amišům i konzervativním mennonitům značné obtíže. V následující části se budu věnovat pouze amišům a mennonitům, kteří jsou dodnes součástí silné komunity v oblasti Lancaster County.

V oblasti Lancastru jsem se účastnila konference, která se pořádá každoročně. Loňský rok nesla název: Who are we? The Anabaptist Identity Conference byla uskutečněna v listopadu 2011 v malém městě Lititz v Pensylvánii. Lancaster Area Anabaptist Identity Conference přiblížila stěžejní téma „Konzervativní novokřtění – kdo jsme?“ Uvedená konference byla určena k hlubšímu zkoumání různých subjektů s cílem podnítit srdce a myšlení současných konzervativních novokřtěnců, aby byli strážlivější a smysluplnější při setkávání s Kristem. Pod pojmem konference si prosím nepředstavujte odborné setkání vědců, odborníků, kteří by hledali novokřtěneckou identitu. Šlo o setkání obyčejných místních lidí z řad mennonitů a amišů, kteří přijeli diskutovat nad problematikou ztrácející se novokřtěnecké identity. Z tohoto důvodu byla konference velmi přínosná.

Obr. č. 9 Konference s názvem: Lancaster Area Anabaptist Conference „Who Are We?“

Foto: Klára Tilkovská

Pokud se vrátím do historie při hledání novokřtěnecké identity, amišové a mennonité byli první, kteří reagovali na pozvání Williama Penna. Pomohli přetvořit toto území na nejvíce zemědělskou oblast v celé Americe. Právě farmáři v Pensylvánii jsou nejproduktivnějšími v národě. Nalezneme u nich jednu specifickou - liší se od ostatních klasických farmářů především svojí volbou. Tradiční skupiny a jejich styl života dnes přitahuje pozornost mnohých turistů. Lidé se v dnešní moderní době diví, jak mohl tento spolek přežít se svými zaostalými způsoby. Dnes žije v oblasti Lancastru kolem dvacetipěti rozdílných skupin amišu, mennonitů, kteří si drží mírně odlišné tradice a vlastní výklady Bible. Upřímně řečeno nejenže tyto skupiny přežívají, ba naopak jsou prospívající. „*Od roku 1960, populace amišů se v oblasti Lancaster County téměř ztrojnásobila.*“¹⁹⁴ Jejich oddělení od většinové společnosti skutečně přispívá k posílení jejich komunity. „Plain People“, jak se amišům a mennonitům říká, představují vrcholný stupeň života podle desatera. Mají silný smysl pro rodinu a komunitu, jsou empatictí k ostatním, přicházejí na pomoc lidem v nouzi, žijí poklidný mírumilovný život. Pokud chceme pochopit amiše a mennonity (myšlenka by se však dala rozšířit i na celé současné novokřtěnecké hnutí v Americe), je velmi důležité chápat skutečnost, že novokřtenci se sami považují za národ. Amišové mluví o „*unser Leit / unser Leut*“¹⁹⁵ o našich lidech. Teologové z mennonitských řad píší o „*peoplehood*“ neboli o vědomí základní jednoty. Pokud se novokřtenců zeptáte, proč nosí ženy pokrývku, nebo proč novokřtenci dodržují určité praktiky, mnohokrát odpovědí, že „*naši lidé to tak vždy dělají..., ...takto naši lidé vykládají Písmo atd.*“ „*Pro amiše je spojení ‚naši lidé‘ dynamickou realitou viditelnou v jazyce, oblékání, transportu a v mnohých lidových způsobech. Tyto viditelné znaky je jednoznačně odlišují od světa. Amišové se rozhodují na základě přesvědčení svých lidí, církve*“.¹⁹⁶ Pro mennonity je mnohem obtížnější definovat, co znamená označení „naši lidé“, ale obecně platí, že se identifikují s novokřtěneckým příběhem. Stejně jako pro amiše, tak i pro mennonity je „*peoplehood*“ realitou. Amišové a mennonité nahlížejí na ostatní mimo jejich komunitu jako na svět. Pro nejlepší pochopení jejich existence je nahlížet na ně jako na skupinu.

Mennonité a amišové v Lancaster County sdílí mnoho náboženské víry, mají také společnou historii a společné sebevnímání, i když se v interpretaci mohou lišit. Toto tvzení

---

¹⁹⁴ *The Amish and The Plain People* [online]. 3. 4. 2012 [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.800padutch.com/amish.shtml>

¹⁹⁵ Vypovídá o tom i kniha se stejným názvem *Unser Leit: The story of the Amish* od Leroy Beachy, 2011

¹⁹⁶ MILLER, Levi a Bruce D GLICK. *Our people: the Amish and Mennonites of Ohio*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c1983, 56 s. ISBN 08-361-3331-5, s. 6

není překvapivé, vždyť jejich víra je postavena na stejném základě, liší se pouze v tom, jak je tato víra skutečně praktikována a žita.

Mennonité mají tendenci být tolerantnější k technologiím a k vnějšímu světu, než jsou amišové. Kromě toho, mennonité mohou dosáhnout vyššího vzdělání a používat modernější technologie, nežijí ve striktně oddělených komunitách, ale jejich domovy můžeme nalézt v sousedství s klasickými americkými rodinami. Mennonité mají tendenci vidět tyto vlivy z vnějšího okolí jako způsoby, které mohou být použity k posílení jejich víry. Na druhé straně, amišové absolutně výše uvedené názory nesdílí a naopak si myslí, že vlivy vnějšího světa jsou v rozporu s jejich neposkvrněnou vírou. Obecně je zakázáno vyšší vzdělání, nepoužívat elektřinu a automobily, navíc amišové žijí v uzavřenějších komunitách. Amišové jsou výbornými zemědělci, kteří preferují malé farmy a zcela odmítají moderní zemědělské stroje, jako jsou traktory nebo kombajny. „*Pro mnohočetné rodiny je také mnohem ekonomičtější používat stroje tažené koňmi*“.¹⁹⁷ Mennonité se v minulosti snažili zvýšit své společenství misijními aktivitami po celém světě¹⁹⁸, oproti tomu amišové nikdy nepocítili potřebu takové činnosti. Ba naopak, většina tradičních ortodoxních skupin nepraktikuje misijní činnosti. „*Myslí si, že jejich charakter a životní styl komunity je svědectví – světlo na kopci – pro vnější svět*“.¹⁹⁹

V Lancaster County je možné sledovat jisté napětí mezi historickým centrem společenství a konzervativci.²⁰⁰ Severní okrsky jsou vystaveny většímu kontaktu s *nečleny*, tudíž i ‚*Ordnung*‘ se postupně přizpůsobil této interakci. Jižní část je konzervativnější a klade větší důraz na ortodoxii. Amišové tyto faktory začínají vnímat a některé rodiny se stěhují do těch míst okresu (zejména na jih, kde hledají větší upřímnost). Kraybill vidí právě v těchto rozdílech citlivé místo ideové koherence amišů. Dodává, že pokud autority jednotlivých

---

¹⁹⁷ MILLER, Levi a Bruce D GLICK. *Our people: the Amish and Mennonites of Ohio*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c1983, 56 s. ISBN 08-361-3331-5, s. 19

¹⁹⁸ Misijní aktivity vycházejí u mennonitů z Ježíšového příkazu: „*Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtěte je ve jméno Otce i Syna i Duchu svatého*.“ (Mt 28,19) První americká mennonitská misije začala kolem roku 1880 mezi indiány v Oklahomě, následovala misijní činnost v Indii, jež byla provedena různými mennonitskými konferencemi. Brzy následovala Čína a Afrika a nedávno bylo přidáno Japonsko a Korea. Jižní Amerika je misijním polem po celá desetiletí. KRAHN, Cornelius a John F. SCHMIDT. *A century of witness*. Kansas: Mennonite Publication Office Newton, 1959, s. 5

¹⁹⁹ KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 146

²⁰⁰ *Ibid.*, 309.

okresů nebudou jednat v tomto ohledu obzvláště obezřetně, hrozí rozdělení amišské společnosti.²⁰¹

V oblasti Lancastru narůstá industrializace, samotné město Lancaster se zvětšuje stejně jako jiná města ve Spojených státech amerických. Narůstající industrializace způsobuje amišům značné problémy. Především těm, kteří zastávají názor, že farmaření a obdělávání půdy je součástí jejich náboženských zásad. „*Prostřednictvím vědeckého pokroku a technologických změn, procesy jakou je např. homogenizace tabáku, snížila důležitost amišských dovedností v pěstování kvalitních listů.*“²⁰² Dnes jsou mennonité a především amišové známí v Americe pro své ručně vyráběné výrobky, předené látky, vyřezávaný nábytek, pěstovanou zeleninu a pro další farmářské plodiny. Vyšší garance toho, že nebyly použity žádné chemické látky a hnojiva, nalezneme pouze u „Plain People“. Výrobky a plodiny je možné zakoupit v místních obchodech nebo na tržišťích.

Obr. č. 10 Typické balení potravin v mennonitském obchodě

Jednotlivé potraviny jsou ručně baleny do průhledných dóz nebo sáčků, aby kupující viděl, co pořizuje.

Foto: Klára Tilkovská

²⁰¹ Ibid., 310.

²⁰² SMITH, Elmer Lewis. *The Amish People*. New York: Expositon Press, 1958, s. 43

8 Obecné shrnutí: Rozdělení novokřtěneckých skupin a rozmanitost v USA

„Dobré dřevo se štípe dobře“

- Ira Landis, mennonitský historik²⁰³

8.1 Schizma

Přes mnoho společných přesvědčení, novokřtěnecké komunity mají mnoho rozdílných útvarů. Hloubka a intenzita jejich víry často podněcuje rozštěpení. Všechny čtyři novokřtěnecké kmeny mají podskupiny. Mennonité a amišové jsou nejvíce rozmanitými skupinami. Odlišné kultury, etnikum a historické tradice také přispívají ke schizmatu. Donald B. Kraybill uvádí pět témat v rámci jejich dědictví, která pravděpodobně poskytují živnou půdu pro konflikt.²⁰⁴

1. Důraz na **učednictví** může být katalyzátorem pro rozštěpení novokřtěneckých skupin, protože dává větší důležitost na jeho praktikování než na doktrínu samotnou. Některé novokřtěnecké skupiny zdůrazňují doktrínu, zatímco jiné se zaměřují na praktické aplikování víry v každodenním životě. (zákaz používání technologií, odlišné oblečení, separace od světa)
2. **Viditelná církev** jako viditelné vyjádření těla Kristova, kdy členové církve musí najít způsob jak žít společně. Některé novokřtěnecké skupiny věří, že církev by měla mít jasné známky členství a čistě by se měla odloučit od většinové společnosti.
3. **Království nyní** – novokřtěnci se zaměřují na kázání na hoře a někdy vytvářejí formu jeho perfekcionalismu. Pro ty, kteří hledají praktikování mravního chování na základě kázání na hoře, království Boží je zahájeno nyní v tomto životě a pokračuje až do konce věků. Ježíš naléhal na své učedníky: „*Budte tedy dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec.*“ (Mt 5,44)

---

²⁰³ KRAYBILL, Donald B a C HOSTETTER. *Anabaptist world USA*. Scottdale, Pa.: Herald Press, c2001, 296 s. ISBN 0-8361-9163-3, s. 53

²⁰⁴ KRAYBILL, Donald B a C HOSTETTER. *Anabaptist world USA*. Scottdale, Pa.: Herald Press, c2001, 296 s. ISBN 0-8361-9163-3, s. 54

4. **Autorita v komunitě.** Novokřtění po vyznání „*Ježíš je Pán*“ (1K 12,3) se stávají členy církve a musejí se podrobit kolektivní moudrosti a standardům. Uzavírají dohodu o společném žití na základě obvyklých norem. Církev a její smlouva se pak stávají vyšší autoritou, než je individuální svědomí. „*Rozkol se objevuje, pokud někteří jednotlivci nejsou schopni nebo ochotni dodržovat to, co by měli následovat a považují to za tyranskou vládu starších.*“²⁰⁵
5. **Církevní uskupení** poslední faktor způsobující odštěpení. Jde o otázku rozsáhlého církevního vs. sborového orgánu. Skupiny s centralizovanou autoritou pokoušející se uchovat jednotné standardy častěji zažívají odštěpení. Novokřtěnecké uskupení zdůrazňuje tedy jak sborové, tak i regionální řízení (okrskové konference).

K těmto uvedeným faktorům Donalda B. Kraybilla přidává rozdíly sociální, kulturní a ekonomické, dále vzdělání, povolání, migraci, životní styl, národnost a etnicitu, které napomáhají k dělení skupin.²⁰⁶

8.2 Rozmanitost v USA

Novokřtěnecké skupiny představují široké sociální spektrum. Sociologický pohled na novokřtěnecké žití v Americe není tématem této práce, ale okrajově se ho týká, pokud chceme naznačit rozmanitost jednotlivých skupin. Jde především o rozdíly mezi tradičními a liberálními skupinami novokřtěnců.

Někteří anabaptisté používají elektřinu, zatímco ostatní využívají internet. Někdo žije bez kreditní karty, jiní pracují na burzách. Mnoho novokřtěnců navštěvuje jednotřídkovou školu, další studují na Univerzitě Harvard. Několik rozdílů již bylo objasněno v předchozích kapitolách. „*Sociální analytikové použili různé koncepty k popsání rozdílů mezi skupinami. Termín akulturace se používá často, tj. vzájemné přejímání a splývání rozdílných kultur. Podobně termín asimilace – proces, jehož výsledkem je přizpůsobení se většině a jejím zvyklostem do takové míry a takovým způsobem, že tento proces vede k úplné ztrátě vlastní etnické či národnostní identity.*“²⁰⁷ Donalda B. Kraybilla zastává tři stupně asimilace (tradiční, přechodné a liberální skupiny). Na základě jeho myšlenky uvádím vlastní schéma, které je výstižnější (tradiční, konzervativní a liberální skupiny). Je nezbytné poukázat, že

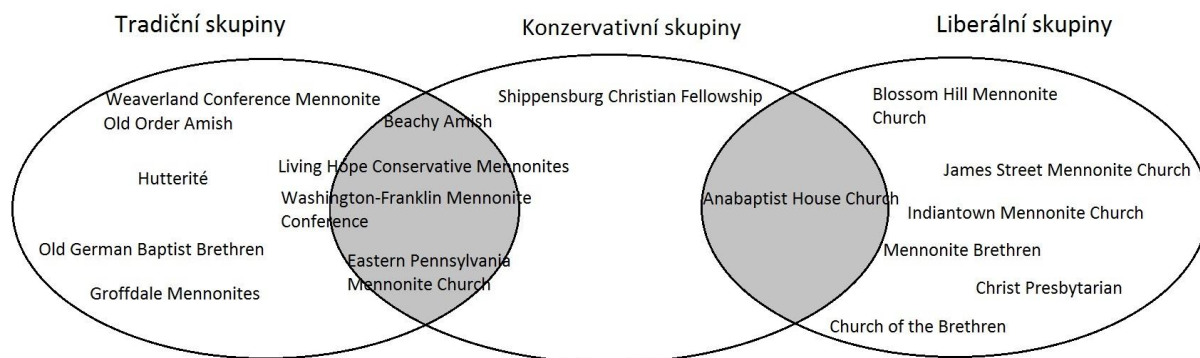
²⁰⁵ KRAYBILL, Donald B. a C. HOSTETTER. *Anabaptist world USA*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c2001, 296 s. ISBN 0-8361-9163-3, s. 54

²⁰⁶ *Ibid.*, s. 55

²⁰⁷ *Ibid.*, s. 56

půjde o široké kategorie a pravděpodobně všechny skupiny nebudou zařazeny. Názorné grafické znázornění pomůže objasnit rozdíly a identifikovat společná témata.

Obr. č. 11 Grafické znázornění skupin dle míry asimilace

Jsou použity názvy kongregací, které se převážně vztahují k dotazníkovému šetření

8.3 Obecně o tradičních, konzervativních a liberálních novokřtěneckých skupinách

Komunity začleněné do **tradičních skupin** sami sebe považují za ortodoxní, hovoří německým dialektem, zakazují vlastnění automobilu, televize a jiné zábavné techniky. Důrazně dodržují tradiční rituály a znaky církve. Sociální praktiky a rodinný život tradičních skupin podléhají také tradičním vzorcům. Je zdůrazněna morální autorita církve nad jednotlivci, žijí převážně na venkově, ale nezbytně nejsou zemědělci. Obecně se spokojují s ukončenou osmou třídou a nepodílejí se na misijních aktivitách. O většinovou společnost se nezajímají. Mnohem více jsou zainteresováni v zachování sociálních a náboženských praktik, než aby se pokoušeli napravit okolní svět. Moderní technologie používají opatrně a selektivně. Dále oceňují společnost před politikou a upřednostňují orální způsob komunikace před psanou formou.²⁰⁸ Podle čísel zveřejněných D. B. Kraybillem dvacet procent z novokřtěneckých skupin představují právě tradiční skupiny v USA.²⁰⁹

Konzervativní skupina, jak jsem jí nazvala, představuje střed mezi skupinami tradičními a liberálními. Konzervativní skupinu nehodnotím jako jednotnou skupinu, ale jako nejvíce rozmanitou a různorodou, která přirozeně vznikla ze dvou směrů. Někteří členové opustili ortodoxní kořeny tradičních skupin, aby ustoupili ze striktně daných novokřtěneckých

²⁰⁸ KRAYBILL, Donald B a C HOSTETTER. *Anabaptist world USA*. Scottdale, Pa.: Herald Press, c2001, 296 s. ISBN 0-8361-9163-3, s. 57-58

²⁰⁹ *Ibid.*, s. 57

pravidel. Jiní přešli z liberálních skupin, aby na druhou stranu uchovali více tradiční standardy. Skupinu bych ještě rozdělila na konzervativní tradiční, kteří jsou nejbližší tradičním ortodoxním skupinám, střed představuje konzervativní skupiny a v poslední řadě skupiny konzervativní spíš liberální, které jsou nejpodobnější k samotnému liberálnímu směru. „*Odhadem třináct procent celého amerického světa představují konzervativní skupiny.*“²¹⁰

Členové konzervativních skupin mluví anglicky, mohou vlastnit automobil, ale stále zdůrazňují separaci od světa. Po svých členech, především po ženách, vyžadují, aby nosili oblečení, jež je viditelně odděluje od širší společnosti. I když zastávají stejný názor jako tradiční skupiny, více se dostávají do interakcí s okolním světem a podílejí se na misijních činnostech. Je zdůrazněna individuální spása a náboženská zkušenost jednotlivců. Ve zkratce jsou více individuální ve své víře a podporují osobní, subjektivní zkušenosti, zastávají více formálních a racionálních přístupů k víře. Dávají důraz na doktrínu více než tradiční skupiny. Členové navštěvují nedělní školu. Pořádají formální křesťanskou výuku jakou je biblická škola nebo biblické instituty a setkávání pro mladé. Církevní setkávací místa jsou jednoduchá a během bohoslužby se nepoužívají žádné hudební instrumenty. Kněží jsou běžně vyvoleni losem v jejich místní kongregaci, většinou nemají žádný speciální výcvik nebo vzdělání a nepobírají žádný plat. Ohledně technologií konzervativní skupiny používají nejnovější produkty, ale stejně jako ortodoxní zakazují televizi. Paradoxní je, že mnozí z nich selektivně využívají internet. Mnoho členů také dokončilo střední školu, ale vyšší vzdělání není dovoleno. Ve vzdělání se mohou konzervativní skupiny lišit. Záleží, k jakému směru více inklinují. Členové těchto skupin mají tendenci podporovat soukromé církevní základní i střední školy. Prakticky obě výše uvedené skupiny odmítají rozvod, vysvěcení žen, vojenskou službu a účast v politice. Stejně jako tradiční skupiny toto společenství by exkomunikovalo své členy za porušení těchto standardů. Mnoho členů konzervativních skupin se podílí na misijních činnostech. Církev dává větší svobodu jednotlivcům, zatímco se stále pokoušejí udržet morální pořádek církve. Pokouší se změnit svět prostřednictvím misijních aktivit bez odložení svého typicky odlišného prostého oděvu.²¹¹

Hlavním viditelným rozdílem mezi **skupinami liberálními** a tradičními nebo konzervativními je právě oblečení. Pokud skupiny odloží prostý styl oblékání, ženy upustí od pokrývky hlavy a vymění je za moderní oblečení většinové společnosti, dojde ke ztrátě veřejné identity, viditelnému a odlišnému prvku společnosti. „*Změna od prostých šatů je*

---

²¹⁰ Ibid., s. 59

²¹¹ Ibid., s. 59

jedna z viditelných a jasných znamení asimilace do širší společnosti.“²¹² Liberální skupiny se horlivě podílí na začlenění se do většinové kultury a prostý oděv jednoduše ztěžuje jejich evangelizační úsilí a svědectví. „*Dochází k evangelizaci osobní i církevní, k mnohočetným misijním aktivitám, k mezinárodní podpoře, sociální spravedlnosti, budování míru a mediace konfliktů. Členové liberálních skupin vykonávají různá povolání. Pracují jako mechanikové, zdravotní sestry, právníci, truhláři, burzovní makléři, manažeři, majitelé obchodů etc.*“²¹³ Lidé z liberálních skupin mají někdy pocit občanské odpovědnosti k širší společnosti, proto se účastní voleb a sami vykonávají politické úřady. Členové vlastní televize, používají internet stejně jako ostatní komunikační média. „*Těměř šedesát sedm procent všech dospělých novokřtěnců spadá do liberálních skupin. Liberální skupiny ukazují mnoho z vyjádření křesťanské víry a zbožnosti. Většinou poskytují individuální prioritu svědomí před kolektivní autoritou církve. Reflektováním většinové moderní kultury se skupiny liší v mnoha otázkách, jako je vysvěcení žen, homosexualitě, potratu, trestu smrti, politickém zaměření a tvoření míru.*“²¹⁴ Mnoho liberálních kongregací má placené zaměstnance, pastory, muzikanty a pedagogy. Velké množství církevních budov jsou moderní prostory s vynikajícím vybavením. Na venkově tomu tak nemusí být.²¹⁵

Střídání církví a přechod z jedné církve do druhé není nic neobvyklého. Lidé, kteří přecházejí z novokřtěneckých kongregací, mají obecnou tendenci pohybovat se v kruzích novokřtěnců, ale to neplatí vždy. Někdy členové tradičních skupin hledají větší svobodu pro duchovní vyjádření, opouštějí zcela novokřtěnecké hnutí a stávají se členy charismatických nezávislých nebo fundamentálních církví. Existuje mnoho důvodů, proč lidé opouštějí novokřtěnecké církve. V některých případech může jít o exkomunikaci členů, kteří odejou se špatnými vzpomínkami, jiní mohou odejít dobrovolně např. kvůli nedostatku novokřtěneckých sborů v okolí, cítili se nešťastní kvůli určitým aspektům v doktríně, odešli kvůli maželovi/manželce nebo jen z úpadku jejich víry. Naproti tomu nalezneme v USA určité etnikum, které vyrůstalo v novokřtěneckém prostředí, ale nikdy se nestalo členy žádné kongregace. Z různých důvodů bylo pro ně těžké vyznat se z víry, i když kultura jim byla blízká. Jiným příkladem je odchod lidí narozených v novokřtěnecké obci, kteří odcházejí

---

²¹² Ibid., s. 60

²¹³ KRAYBILL, Donald B a C HOSTETTER. *Anabaptist world USA*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c2001, 296 s. ISBN 0-8361-9163-3, s. 61

²¹⁴ Ibid., s. 61

²¹⁵ Ibid., s. 60-62

z církve z důvodu manželství a přecházejí tak přirozeně do jiných církví (k metodistům, baptistům nebo k episkopálním kongregacím.)

Na druhou stranu zde stojí lidé, kteří sice nejsou členy novokřtěneckých církví, ale jsou jejími velkými sympatizanty nebo lidé z jiné náboženské tradice, kteří z nějakého důvodu obdivují novokřtěnce. Stejně tak, jako lidé opouštějí novokřtěnecké církve, tak se stává, že do nich lidé dobrovolně vstupují a hlásí se k nim. Nárůst nových členů je z důvodu manželství, evangelizace nebo pouhého zalíbení určitých praktik či víry.

Církev obecně může růst jen dvěma způsoby: obrácením nových členů nebo rozením dětí a vychováváním je ke stejné víře. To samé platí i pro novokřtěnecké církve. Pro tradiční a konzervativní novokřtěnecké skupiny, primární zdroj růstu církve jsou jejich vlastní děti. Pro liberální skupiny je to naopak získávání a konverze nových členů.²¹⁶

---

²¹⁶ KRAYBILL, Donald B a C HOSTETTER. *Anabaptist world USA*. Scottdale, Pa.: Herald Press, c2001, 296 s. ISBN 0-8361-9163-3, s. 64-65

9 Společné přesvědčení dnešních novokřtěnců

9.1 Teologie a svátosti u dnešních novokřtěnců

Novokřtěnecká teologie není jednotná, ale přeci jen uvádí šest základních témat. Některé již byly naznačeny v průběhu této práce. Pro shrnutí představuji jednotné celky:

1. *„Křest přísluší pouze dospělým osobám, které se dobrovolně rozhodnou následovat cestu Ježíše Krista (centrální pro novokřtěneckou teologii je život, učení, smrt a vzkříšení Ježíše Krista; Ježíš je považován za prvního mučedníka; kázání na hoře (Mt 5-7) je stěžejní pasáž)*
2. *Život jednotlivců i církevního křesťanského společenství je pod autoritou Bible (především Nového zákona)*
3. *Bůh dává svobodu jednotlivcům, kteří si zvolí učenický život a následují Ježíšovu cestu (všechny skupiny novokřtěnců vidí učenictví jako stěžejní znak jejich víry, zdůrazňují denní praktiky víry podle doktríny a zavazují se býti učedníky Ježíše Krista v denodenním životě, opět zdůrazňují důležitost Ježíšovo kázání na hoře (Mt 5-7))*
4. *Spása začíná vnitřní obrodou, která se posléze projevuje navenek etickým chováním ve společenských vztazích (doktrína o spáse – že Bůh skrze Ježíše Krista vykoupil lidstvo z hříchu a každý člověk, který v něho věří a vztahuje jeho oběť i na sebe, je zbaven této hříšné přirozenosti a získává novou podstatu, Ducha svatého a nový život – je základem křesťanské doktríny a novokřtěnecké teologie. „Jako jediný provinění přineslo odsouzení všem, tak i jediný čin spravedlnosti přinesl všem ospravedlnění a život.“ (Ř 5,18). Anabaptisté věří, že děti jsou bez prvotního hříchu a jsou zachráněné smrtí a vzkříšením Ježíše Krista. Po křtu, so od členů očekává naprostá poslušnost a učenický ráz života.*
5. *Církevní společenství má moc rozlišit postavení svých členů*

6. *Zastávají způsob, jakým Ježíš odmítnul použití násilí a moc v lidském vztahu (Většina novokřtěnců věří, že užití násilí není v souladu s křesťanským etickým životem na základě Ježíšova učení kázání na hoře, především Mt 5,38-48)*²¹⁷

Písmo svaté má nejvyšší autoritu. V průběhu dějin došlo k sepsání různých teologických tvrzení a prohlášení víry. Většina z nich potvrzuje základní křesťanské přesvědčení, které nalezneme v apoštolském krédu. Pohled novokřtěnců na různá vyznání víry je však méně důležitý než Písmo svaté. Pro ně je mnohem důležitější praxe, na kterou neustále poukazují, proto inklinují používat vyznání víry pragmatickým způsobem – jako svědci pro ostatní lidi mimo jejich skupinu. Amišové a ortodoxní mennonité vycházejí z Dordrechtského vyznání víry z roku 1632 a používají svých osmnáct článků víry při výuce před křtěm. Oproti tomu, církevní bratři častokrát prohlašují, že nemají kréda, ale Nový zákon. V poslední řadě hutterité nemají žádný specifický seznam doktrín, ale mnoho jejich základů zdůrazňuje teologii Petera Riedemanna (1506-1556), vůdce šestnáctého století, jehož psaní dál vedlo a inspirovalo jiné vůdce hutteritů.²¹⁸

Svátosti zastávají významnou roli v životě jednotlivých skupin. Novokřtěnecké skupiny častěji používají pro důležité rituály nebo církevní obřady termín ‚Ordinance‘ než termín ‚sacrament‘. Novokřtělci věří, že viditelné obřady symbolizují Boží milost danou věřícím skrze Ducha svatého, ale tyto činy samotné nevyjadřují Boží milost. Všeobecně lze říci, že křest v dospělosti a přijímání (večeře Páně) jsou hlavní svátostí pro novokřtělce. Některé skupiny ale pokládají za svátost i vysvěcení, umývání nohou, pomazání olejem a manželsví. Svátý polibek byl přijat jako svátost u církevních bratrů a také mennonity.²¹⁹

9.2 Křest v dnešním pojetí u tradičních i liberálních skupin novokřtěnců

Křest spolu s přijímáním (večeří Páně) jsou hlavními svátostmi pro novokřtělce. Pro novokřtěnecké skupiny je zmíněný křest veřejným obřadem, kterým se věřící stává pravým křesťanem a vstupuje do místního církevního společenství. Novokřtěnecké skupiny vyvinuly několik metod křtění: pokropením, politím a plným ponořením do vody. Církevní bratři vyžadují třikrát plné ponoření do vody, používají jména Trojice při každém ponoření. Všichni amišové, hutterité a většina mennonitů křtí pokropením nebo politím. Každá skupina

---

²¹⁷ KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 14-15

²¹⁸ *Ibid.*, s. 55

²¹⁹ *Ibid.*, s. 159

poskytuje biblické ospravedlnění pro jejich zvláštní způsob křtu. V 21. století, některé asimilované skupiny dovolují věřícímu, aby si sám vybral, jakým způsobem chce být pokřtěn. Pro tradiční skupiny je křest závažným krokem, protože při aktu křtu, nový člen dává najevo, že je ochoten následovat a poslouchat specifická pravidla a nařízení stanovená jejich církví. Naopak při porušení křestního slibu může dojít k napravení kázně, exkomunikaci nebo u některých skupin dokonce k naprostému vyloučení z komunity (shunning.)²²⁰

Ačkoliv novokřtěnecké skupiny všeobecně naléhaly na přijímání křtu v dospělosti, praxe je kolikrát jiná. Věk, kdy je křest přijímán, je různý a záleží na jedinci, kdy obřad vyžaduje. Novokřtěnci všeobecně věří, že po dosažení věku, kdy si jedinec uvědomuje odpovědnost, jednotlivci jsou pak zodpovědni za věčné důsledky jejich rozhodnutí spojené s vírou, na základě biblické pasáže: „*Nechte děti přicházet ke mně, nebraňte jim, neboť takovým patří království Boží. Amen, pravím vám, kdo nepřijme Boží království jako dítě, jistě do něho nevejde.*“ (Mk 10,14-15). Typický věk, kdy dochází k přijetí křtu je mezi dvanáctým a pětadvacátým rokem, ale v některých případech se může vyskytnout i věk nižší, např. v osmi letech. Většina novokřtěneckých skupin dodržuje před křtem několik instruktážních schůzek, které jsou někdy nazývané katechismem.²²¹

9.3 Eucharistie

Centrální svátost křesťanské bohoslužby je založena na Ježíšovém dělení chleba a vína s jeho učedníky při poslední večeři Páně, zaznamenaná v Bibli Mk 14,12-25 a 1K 10,16. „*Zamítnutí katolického pohledu transsubstanciacce, většina novokřtěnců chápe obřad přijímání jako symbolickou připomínku a poděkování za utrpení Ježíše Krista na kříži.*“²²² Prvky eucharistie neznamenají pouze smrt Ježíše, ale také obnovený závazek k církvi, jeho duchovnímu tělu. Svaté přijímání pomáhá sjednocovat věřící a vlévá další energii do života. Novokřtěnci zdůrazňují společenský význam při svatém přijímání než individuální záležitost

---

²²⁰ Praktikování naprostého vyhýbání (shunning, německy Meidung) je postaveno na základě biblické pasáže „...*abyste se nestýkali s tím, kdo si sice říká bratr, ale přitom je smilník nebo lakomec nebo modlár nebo utrhač nebo opilec nebo lupič; s takovým ani nejezte.*“ (1K 5,11) a dalších čtyř biblických textů: Mt 18,15-18; 2Te 3,6; Tt 3,10 a Ř 16,17. Samozřejmě, jak jsem uvedla v prvotních kapitolách, ‚shunning‘ je uveden v sedmáctém článku Dordrechtského vyznání víry. KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 190 a 23

²²¹ KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 23

²²² Ibid., s. 52

mezi Bohem a věřícím, protože mnoho z nich nahlíží na eucharistii jako na součást smíření křesťanů v církvi. Některé skupiny konají speciální přípravnou bohoslužbu před přijímáním. U některých konzervativních skupin je svaté přijímání bráno jako oslava sjednocení a míru v kongregaci. Např. amišové a ortodoxní mennonité posouvají tuto svátost, pokud v jejich sboru nedošlo k urovnání konfliktu. Zároveň některé výše uvedené skupiny praktikují při eucharistii mytí nohou. Oproti tomu, hutterité nepraktikují mytí nohou, eucharistii dodržují jednou ročně den po Velikonocích. Amišové a mennonité oslavují svaté přijímání dvakrát ročně a mají dlouhé přípravy před Eucharistií. Pokud bychom rozšířili tuto tematiku i na asimilované skupiny, nalezneme rozsáhlé praktiky. Všeobecně lze říci, že asimilované skupiny mají mnohem více individuálních praktik než sbory tradiční. Svaté přijímání může být jako krátký přídavek k běžné bohoslužbě bez většího důrazu na sjednocení církve a její obnovu. Není ani stanoven přesný počet Eucharistií za rok, ale v širším měřítku platí, že liberálnější skupiny mají svaté přijímání i několikrát do roka.²²³

9.4 Odívání a vzhled jako hlavní separační znak

Do 19. století zdůrazňovala většina novokřtěnců principy skromnosti a jednoduchosti šatů, než aby upřednostňovala jednotnost v oblékání. S nárůstem masové produkce oblečení, módních kusů a doplňků, došlo ke změně. V poslední dekádě 19. století, některé novokřtěnecké skupiny apelovaly na církev, aby předepsala jednotný styl oblékání pro svoje členy. Posun k jednotnosti byla pouze reakce na tehdejší pokrok v módním průmyslu, ale také jako reakce na zvyšování příjmů a větší dostupnost k materiálům, jako bylo hedvábí, stuhy a knoflíky. Ve 20. století více asimilovaných skupin postupně zmírnily svoje představy o typickém stylu odívání. Začaly narůstat případy, kdy si členové pořizovali oblečení od obchodních prodejců. Ačkoliv dnes mnoho asimilovaných skupin nevyžaduje specifický styl oblékání, mnoho jejich členů nosí šaty, které reflektují známky jednoduchosti a skromnosti.²²⁴

Odívání je typickým a viditelným znakem pro rozlišení mezi většinovou společností, asimilovanými skupinami a tradičními novokřtěneckými skupinami. Tradiční skupiny nosí církvi (kongregaci) předepsané oblečení, které na jednu stranu symbolizuje odmítnutí individualismu, na stranu druhou symbolizuje dobrovolnost členů podrobit se standardům církve. Kromě toho, přijetí jednoduchého prostého oblečení nesignalizuje pouze odmítnutí módy hlavního proudu celé konzumní společnosti, ale především vyjadřuje sounáležitost ke

---

²²³ Ibid., s. 52

²²⁴ Ibid., s. 51

komunitě, zřetelně dává najevo, kam jedinec přísluší. Odlišnost v odívání jednoznačně posiluje solidaritu ve skupině a vymezuje sociální hranice s většinovou společností. Mimo to, šaty symbolizují i rozlišení mezi jednotlivými novokřtěneckými seskupeními nebo komunitami, protože jednotlivé skupiny anabaptistů vykazují na šatech velké množství unikátních vzorů.

Všeobecně lze říci, že mnohem přísněji jsou upravena pravidla pro odívání žen, které začleňují i jistou formu zakrývání hlavy. Pokrývka hlavy není nic nového, již předchůdkyně v šestnáctém století ji měly. „*V Severní Americe se jednotlivé odlišnosti evropského charakteru ztratily a různé novokřtěnecké skupiny si utvořily své vlastní standardy pro pokrývku hlavy. V 19. století ženy novokřtenců nosily tyto pokrývky hlavy především na bohoslužbu, na veřejnosti a někdy i doma.*“²²⁵ Pokrývky hlavy a způsob užití se značně lišily a praktika byla ustanovena na základě Apoštola Pavla a jeho napomenutí k ženám, nikoliv k mužům, aby si zakrývaly během modlení a bohoslužby hlavu na znamení respektování božské autority: „...a každá žena, která se modlí nebo prorocky mluví s nezahalenou hlavou, zneuctívá toho, kdo je její hlavou; je to jedno a totéž, jako kdyby byla ostříhaná. Je-li však pro ženu potupné dát se ostříhat nebo oholit, ať se zahaluje.“ (1 K 11, 5-6) Během dvacátého století většina asimilovaných skupin zamítla nošení pokrývky hlavy. Mnoho sborů mělo v polovině dvacátého století několik diskuzí nad zmíněným tématem, protože zastánci pokrývky viděli v jejím odmítnutí vážné narušení poslušnosti duchovního učení. Ve většině konzervativních skupin je odmítnutí pokrývky hlavy důvod pro exkomunikaci. Dnes v 21. století, všechny tradiční skupiny požadují po ženách, aby nosily pokrývku hlavy jak při modlení, bohoslužbách, tak i na veřejnosti.²²⁶

Ženy z tradičních skupin si šaty šijí doma, někdy využívají možnost švadleny v dané komunitě, která šaty vyhotoví. Odlišné konzervativní oblečení mezi tradičními skupinami reflektuje několik zakořeněných náboženských názorů, mezi které patří nepřizpůsobení se hodnotám světa a také poslušnost Písma o pokoře, jednoduchosti a skromnosti, která je vykládána v Novém Zákoně. Často citované pasáže z Bible zahrnují: „*A nepřizpůsobujte se tomuto věku, nýbrž proměňujte se obnovou své mysli, abyste mohli rozpoznat, co je vůle Boží, co je dobré, Bohu milé a dokonalé.*“ (Ř 12,2) „*Pro vás se nehodí vnější ozdoba – splétat si*

---

²²⁵ KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 102

²²⁶ KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 102-103

vlasy, ověšovat se zlatem, střídát oděvy – nýbrž to, co je skryto v srdci a co je nepomíjitelné: tichý a pokojný duch; to je před Bohem převzácné.“ (1Pt 3,3-4) Proto jsou šperky a líčení zakázány u mnoho konzervativních skupin. Je nařízen zákaz nošení hodinek na ruku i snubních prstenů pro většinu tradičních skupin.²²⁷

Jisté ustanovení platí i pro muže. V 18. století, po vzoru vojáků v Napoleonské válce nebylo dovoleno nosit knírek, který asocioval vojsko. V polovině sedmnáctého století, mnoho církevních bratrů a mennonitů nosilo pouze vousy, protože knírek nebyl povolen. Dnes v 21. století u většiny liberálních skupin je možné, aby se členové sami rozhodli, zda chtějí nosit vousy, knírek nebo zcela oholenou tvář. Oproti tomu církve vyžaduje od amišů a hutteritů nestříhaný plnovous. Knírek je zakázán z asociace s vojenstvím. Mennonité a skupiny tradičních mennonitů všeobecně nenosí plnovousy.²²⁸

9.5 Otázka autority u novokřtěnců

Novokřtěncví vyrostlo na protest proti státem podporované církevní autoritě. Z toho důvodu mnoho novokřtěneckých skupin cítí nevyhraněnost k moci, vůdcovství a autoritě (jak v církvi, tak i ve společnosti). Tradiční skupiny věří, že sociální autorita je zaměřena na Písmo spíš než na tradice komunit nebo preference jednotlivců. Současní novokřtění, stejně jako jejich předchůdci v 16. století, přijali Bibli za slovo Boží. V církevních záležitostech mají větší autoritu vysvěcení dospělí muži než ostatní členové sboru. V domácích záležitostech, starší osoby – jak muži, tak ženy mají větší autoritu ve sféře, která je určená genderovými rolemi. V domácnosti je pak žena podřízena muži, manžel má vedoucí roli v rodině při náboženských záležitostech – vše je ustanoveno na biblickém základě 1K 11,3-12... „...*hlavou každého muže je Kristus, hlavou ženy muž a hlavou Krista je Bůh...*“ (1K 11,3), kde Apoštol Pavel rozlišuje čtyři hlavní autority: Boha, Krista, muže a ženu.²²⁹

Náboženské autority u novokřtěnců jsou založeny podle Donalda B. Kraybilla na čtyřech principech:

1. Život, učení (především kázání na hoře) a vykupitelské dílo Ježíše Krista

---

²²⁷ Ibid., s. 51

²²⁸ KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 24

²²⁹ KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 21-22

2. *Bible, především Nový zákon*
3. *Vedení Ducha svatého*
4. *Svědectví jak rané tak současné církve, kdy Duch svatý je ztělesněním Boží přítomnosti a vede věřící, aby porozuměli Boží vůli pomocí biblického studia*

Většina novokřtěneckých skupin považuje kongregaci za hlavní církevní autoritu, některé zdůrazňují lokální kongregace.²³⁰

9.6 Církev a stát

Většina novokřtěnců (z historie kromě výjimky Balthasara Hubmaiera a novokřtěnce v Münsteru) věřila, že civilní úřady by neměly mít pravomoc nad církví nebo nad duchovními záležitostmi jednotlivce. Novokřtěnci jak v minulosti, tak i dnes zastávají názor, že církev má být oprostěná od vládní kontroly. Na základě novokřtěnecké teologie, církev je tělem Ježíše Krista „...*tak i my, ač je nás mnoho, jsme jedno tělo v Kristu a jeden druhému sloužíme jako jednotlivé údy...*“ (Ř 12,5). Mezi pět hlavních znaků církve patří: křest v dospělosti, přijímání, vzájemná pomoc, vzájemná odpovědnost a svědectví. Ve společném životě, tělo věřících se snaží prokázat spravedlnost, lásku a mír Ježíše Krista. Novokřtěnci věří, že nikoliv vláda, ale církev má hlavní autoritu pod vedením Ježíše Krista, aby určovala praktiky a etické standardy pro věřící.²³¹ Z počátku v Severní Americe, především v koloniích v Pensylvánii, oddělení církve od státu nastalo v úvodní fázi rozvoje. Mennonité, amišové a církevní bratři dychtivě hledali náboženskou svobodu. Dnes se novokřtěnecký pohled na tuto otázku liší v závislosti s různorodostí skupin. Tradiční skupiny hledají jasné vyhranění církve a státu – odrazují své členy od přijetí vlády, účasti na politickém duchodovém systému, systému sociálního zabezpečení, účasti v politice a volbách. Členové liberálnějších asimilovaných skupin častěji volí, mají politické funkce v politických programech atd.²³²

Je na místě zmínit i problematiku daní. Každý občan v moderní společnosti musí platit daně. Jak je to tedy u skupin novokřtěnců v Americe? Speciální poplatky byly občas hodnoceny jako kompenzace vládě za osvobození novokřtěnců z vojenské služby. S výjimkou

²³⁰ Ibid., s. 21-22

²³¹ KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 49

²³² KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 45

několika asimilovaných církevních bratrů a mennonitů, většina novokřtěnců dobrovolně platí všechny daně (i takové, které jsou specificky vybírané na vojenské účely). Citují jak Ježíšovo, tak Pavlovo pokárání platit daně: „*Odevzdejte tedy, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu*“ (Mt 22,21); „*Proto také platíte daň.*“ (Ř 13,6) jako ospravedlnění pro své jednání. Kolonie hutteritů, které mají společné vlastnictví, jsou zdaňovány jako společnost a platí odhadem daň na osobu z příjmu. Amišové a ortodoxní mennonité platí daně jako ostatní občané, navíc však byli od roku 1965 ve Spojených státech amerických zbaveni povinnosti platit sociální zabezpečení.²³³

9.7 Vzájemná pomoc a nastolení míru

Již po několik století novokřtěnci chápou církev jako sociální společenství a duchovní tělo. Členové se navzájem dělili o společné jídlo, práci atd. Častokrát bydleli blízko sebe a sdíleli život v komunitě. „*Zralá křesťanská víra je tvořena a zdokonaována aktivní účastí v místním těle věřících. Mezi švýcarskými bratry dobrovolné sdílení zboží s bratry v nouzi byla norma.*“²³⁴ V hutteritských komunitách se to dokonce očekává. Spontánní formy vzájemné pomoci prakticky pokračují ve všech kongregacích v novokřtěneckém světě: pomoc při stěhování, péče o děti nebo staré lidi, zdravotní péče a ostatní formy pomoci. Samozřejmě, že i ostatní křesťanské americké denominace nabízejí vzájemnou pomoc, ale pro novokřtěnecké skupiny se pomoc stala rozlišovací značkou. Mnohem více institucionalizované pomoci se objevilo během 20. století. „*Během druhé světové války byla zahájena alternativní služba nazývaná ‚Civilian Public Service‘ a více než 12 000 novokřtěnců se účastnilo tohoto programu v oblasti zemědělství, lesnictví a práce v nemocnicích. Někteří mennonité a ženy církevních bratrů se účastnili jako dobrovolníci, odborníci na výživu a duševní zdraví. Procentní zastoupení mužů z různých novokřtěneckých skupin, kteří se podíleli na alternativní službě, se zásadně liší. Členové asimilovaných skupin snadněji přijali vojenskou službu, zatímco z tradičních skupin si téměř všichni vybrali pouze alternativní službu. Po válce, např. organizace s názvem ‚Mennonite Central Committee‘ a ‚Brethren Service Commission‘ vytvořily programy, jež zasílaly finanční prostředky, hmotnou a dobrovolnickou pomoc, aby napomohly obnovit Evropu.*“²³⁵

---

²³³ Ibid., s. 196

²³⁴ KRAYBILL, Donald B a C HOSTETTER. *Anabaptist world USA*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c2001, 296 s. ISBN 0-8361-9163-3, s. 47

²³⁵ KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 211-212

Výše uvedené chování není ojedinělé a naopak naprosto vypovídá o novokřtěneckém charakteru. Novokřtenci se snaží budovat a udržovat mír na základě praktikování biblického nenásilí, které je kompatibilní s křesťanskou etikou na základě Ježíšova učení na hoře (Mt 5,38-48). Novokřtěnecké skupiny již dluho zdůrazňují milovat své nepřátele, nastavovat i druhou tvář, neoplácet zlo zlem. Švýcarští bratři ustanovili nenásilí i ve Schleitheimském článku, který jsem podrobněji rozepisovala v kapitole 6.1 a 8.2. Na základě kázání na hoře mnoho novokřtenců vytvořilo organizace pracující na utužování míru různými způsoby. „Kolem roku 1970 asimilované skupiny začaly zdůrazňovat nastolení míru před pouhým praktikováním nenásilí, které považovaly za příliš pasivní. Viděly možnosti pro navázání a zprostředkování míru v široké škále konfliktů, od mezilidských po organizační a mezinárodní.“²³⁶ Některé novokřtěnecké církve mají nízké povědomí o ostatních, jiné kooperují často na různorodých projektech. Ke spolupráci dochází v rámci kmene, stejně jako mezi nimi. Historie denominací, teologická identita a stupeň asimilace hrají však důležitou roli. „V některých regionech ortodoxní Old Order Mennonites a amišové podporují stejné soukromé školy. Kvůli zeměpisné lokaci a závazku vůči komunitě jsou hutterité méně zahrnuti do kooperativy“²³⁷ Častokrát kooperace mezi jednotlivými skupinami je snažší, pokud jsou skupiny na stejné úrovni asimilace.

---

²³⁶ KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 163

²³⁷ KRAYBILL, Donald B a C HOSTETTER. *Anabaptist world USA*. Scottdale, Pa.: Herald Press, c2001, 296 s. ISBN 0-8361-9163-3, s. 126

10 Současný život novokřtěnců ve Spojených státech amerických na příkladu Washington-Franklin Mennonite Conference

„Když se na nás podíváš, doufáme, že Tě to přiměje se zamyslet nad Bohem a pomůže Ti to vidět Ježíše jako beránka božího, který snímá hříchy světa.“

Jeden z názorů mennonitů o tom, jak vnímají sami sebe²³⁸

The Washington County, Maryland a Franklin County, Pennsylvania Mennonite Conference, abych použila celý název, je podle Stephena Scotta řazena do společenství ultra-konzervativních²³⁹ mennonitů, oni sami se zařazují do skupiny konzervativních tradičních. Na základě osobního pozvání od tradičně konzervativního mennonity Jamese Lowryho jsem měla možnost v listopadu 2011 v této kongregaci působit a provádět kvalitativní výzkum v terénu. *„Někteří metodologové chápou kvalitativní výzkum jako pouhý doplněk tradičních kvantitativních výzkumných strategií, jiní zase jako protipól nebo vyhraněnou výzkumnou pozici ve vztahu k jednotné, na přírodovědných základech postavené vědě. Neexistuje jediný obecně uznávaný způsob, jak vymezit nebo dělat kvalitativní výzkum.“*²⁴⁰ Významný metodolog Creswell definoval kvalitativní výzkum takto: *„Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.“*²⁴¹ *„Kvalitativní výzkum se provádí pomocí delšího a intenzivního kontaktu s terénem nebo situací jedince či skupiny jedinců. Tyto situace jsou obvykle banální nebo normální, reflektující každodennost jedinců, skupin, společností nebo organizací.“*²⁴² Všechny podmínky kvalitativního výzkumu byly v mém případě splněny. Snažila jsem se získat

---

²³⁸ SCOTT, Stephen. *An introduction to Old Order and Conservative Mennonite groups*. Intercourse, PA: Good Books, c1996, 252 s. People's Place booklet, no. 12. ISBN 15-614-8101-7, s. 199

²³⁹ SCOTT, Stephen. *An introduction to Old Order and Conservative Mennonite groups*. Intercourse, PA: Good Books, c1996, 252 s. People's Place booklet, no. 12. ISBN 15-614-8101-7, s. 162

²⁴⁰ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4, s. 47

²⁴¹ Ibid., s. 48

²⁴² Ibid., s. 50

integrováný pohled na mennonitskou skupinu v Marylandu, na její kontextovou logiku v rámci novokřtěneckého hnutí v Americe. Hlavním úkolem bylo objasnit, jak se novokřtění v daném prostředí chovají, v co věří a jak víra ovlivňuje jejich každodenní život v rámci zohlednění kontextu, lokálních situací a podmínek. Při terénním výzkumu v Marylandu byla nejprve použita metoda otevřeného zúčastněného pozorování. Pro získávání kvalitativních dat se považuje zúčastněné pozorování za nezastupitelné. Jak uvádí Jan Hendl, „zúčastněné (participantní) pozorování patří mezi nejdůležitější metody kvalitativního výzkumu a je zvláště vhodné, jestliže se jedná o jev, který je málo prozkoumaný nebo pokud jev není přístupný pohledu osob mimo skupinu. Pozorovatel nefunguje jako pasivní registrátor dat, který stojí mimo předmětovou oblast, nýbrž se sám účastní dění v sociální situaci, v níž se předmět výzkumu projevuje. Je v osobním vztahu s pozorovanými, sbírá data, zatímco se účastní přirozeně se vyvíjejících životních situací. To vede k těsnějšímu přiblížení k předmětu a k možnosti odhalit vnitřní perspektivy účastníků.“²⁴³ Během pobytu jsem se stala součástí novokřtěnecké skupiny, podílela jsem se na rodinném i skupinovém životě, na jejich dennodenních aktivitách, zpěvu i nedělní škole, měla jsem možnost se účastnit nedělních bohoslužeb v Paradise Mennonite Church a v Ponds ville Mennonite Church.

V roce 2010 Washington-Franklin Mennonite Conference měla 1670 členů a 17 kongregací:

Název kongregace	Umístění	Stát/Země	Založeno	Členové
Cedar Valley Mennonite Church	Chambersburg	Pennsylvania	2006	110
Clear Spring Mennonite Church	Clear Spring	Maryland	1810	91
Flintstone Mennonite Church	Flintstone	Maryland	1925	51
Friends Cove Mennonite Church	Bedford	Pennsylvania	1998	89
Good Hope Mennonite Church	Washington Court House	Ohio	2006	35
Lincoln County Mennonite Church	Crab Orchard	Kentucky	1998	47
Meadow View Mennonite Church	Hagerstown	Maryland	1988	96
Miller Mennonite Church	Leitersburg	Maryland	1765	177
Nazareth Mennonite Church	Nazareth	Ethiopia	2004	10
Paces Creek Mennonite Church	Manchester	Kentucky	1978	61
Paradise Mennonite Church	Hagerstown	Maryland	1897	141

²⁴³ Ibid., s. 193

Pinesburg Mennonite Church	Williamsport	Maryland	1923	88
Pondsville Mennonite Church	Smithsburg	Maryland	1954	86
Port-de-Paix Mennonite Mission	Port-de-Paix	Haiti	1993	35
Reiff Mennonite Church	Hagerstown	Maryland	1833	287
Stouffer Mennonite Church	Edgemont	Maryland	1820	142
Waynecastle Mennonite Church	Waynesboro	Pennsylvania	1982	124
Celkem				1,670

Washington County (Maryland) and Franklin County (Pennsylvania) Mennonite Conference [online]. 29.3.2012 [cit. 2012-03-29]. Dostupné z: <http://www.gameo.org/encyclopedia/encyclopedia/contents/W378.html>

Ve 20. století byla Washington-Franklin Mennonite Conference součástí tradičních skupiny (Old) Mennonite Church až do doby, než došlo k jejímu osamostatnění v roce 1965. Jedinečnost a zajímavost spatřuji v tom, že ačkoliv Washington-Franklin Mennonite Conference není součástí ortodoxního hnutí (Old Order Movement), je přesto velmi tradiční. Na jedné straně jednoduchý styl oblékání, prostý konzervativní styl života je v naprostém kontrastu s užíváním automobilů. (Důležité je upozornit, že si členové kongregace smějí kupovat a používat pouze černé vehikly - “Black-bumper”, jiná barva není dovolena). Na základě uvedeného přehledu, můžeme vidět, že drtivá většina ze sedmnácti kongregací je umístěna v Hagerstownu v Marylandu, jiné jsou v oblasti Kentucky a Pensylvánii, jedna v Ohiu a po úspěšné misii také vznikla jedna na Haiti.

Washington-Franklin Mennonite Conference přináší několik pozoruhodných charakteristik. Tato skupina mennonitů, je považována za jedny z nejvíce konzervativních skupin v celém hnutí, samotná skupina obsahuje jedny z nejrozsáhlejších konzervativních kongregací, ačkoliv souhrně sama mezi ně nepatří.²⁴⁴

10.1 Něco málo z historie Washington-Franklin Mennonite Conference

Roku 1738 první mennonité přešli z oblasti Lancaster County a usídlili se v oblasti Cumberland Valley, kde byla roku 1792 vybudována první církevní budova. Na základě toho, v období 1832-1839 Washington-Franklin Conference začínají držet vlastní konferenci oddělenou od Lancasteru. Pevně konzervativní mennonité Washington County v Marylandu našli schopného vůdce v Mosesu K. Horstovi (1882-1966). M. K. Horst byl přesvědčen, že vnější symboly nepřizpůsobení se světu, tak jak praktikují mennonitské církve, byly správné

²⁴⁴ SCOTT, Stephen. *An introduction to Old Order and Conservative Mennonite groups*. Intercourse, PA: Good Books, c1996, 252 s. People's Place booklet, no. 12. ISBN 15-614-8101-7, s. 171

v souladu s principy Písma a musí být drženy za každou cenu. Prostřednictvím pevného biblického studia, pohotového kázání, pevného vedení, Moses Horst vedl církve v jeho správě mimo moderní trendy, které ovlivňovaly jiné oblasti mennonitských sborů.²⁴⁵

Napětí vzniklo mezi Washington-Franklin Conference jako vznik prohlubujících se rozdílů mezi severní (Franklin County, Pensylvánie) a jižní oblastí (Washington County, Maryland). Zlomový bod přišel roku 1965, kdy se Washington-Franklin Conference oddělila. Tehdy se skládala z 597 členů v devíti kongregacích, všechny byly v Marylandu. Po mnoho let zde byla severní a jižní Washington-Franklin Conference. V roce 1979 si severní část Washington-Franklin Conference změnila název na Franklin Mennonite Conference, která se vztahuje k valné hromadě mennonitské církve ‚Mennonite Church General Assembly‘.²⁴⁶ *„Je porozuhodné, že většina skupin, které sestoupily od původní Washington-Franklin Conference, která dnes zahrnuje kongregace přidružené s půl tuctem různých skupin, se ztotožňuje s konzervativním mennonitským sborem.“*²⁴⁷

Washington-Franklin Conference se opět stala věrná svému jménu v roce 1982, když byla založena kongregace Waynecastle v oblasti Franklin County v Pensylvánii. Tento sbor a sedm z osmi dalších sborů, které obklopovaly Hagerstown v Marylandu, pokračovaly v následování raných mennonitských praktik – jako např. bohoslužby měly každé nedělní ráno v jednotlivých modlitebnách.²⁴⁸ Všichni členové, navštěvují bohoslužby každou neděli ráno, jen některé modlitebny (tři nebo čtyři) nabízejí bohoslužbu i v neděli večer, jedna taková modlitebna je právě v Ponds ville Mennonite Church. Nicméně na těchto místech se pak nekoná ranní bohoslužba.²⁴⁹

---

²⁴⁵ Ibid., s. 171

²⁴⁶ Ibid., s. 172

²⁴⁷ Ibid., s. 172

²⁴⁸ Slovo modlitebna není úplně správně vypovídající termín. V angličtině jde o termín meeting house – dům nebo prostor, který je určen na setkávání za účelem nedělních bohoslužeb. Takové domy jsou jednopatrové s několika vchody, aby ženy a muži vcházeli odděleně; u vstupu je šatna s háčky, kde si každý člen odkládá kabáty a klobouky; dům má hlavní velkou místnost pro bohoslužby s dvěma vchody, aby opět ženy a muži vstupovali odděleně; interiér je skromně vybaven krásnými dřevěnými lavicemi (muži a ženy sedí zvlášť, určené místo k sezení mají starší, ženatí muži, vdané paní, matky s dětmi a děti samotné). V budově nalezneme i sociální zařízení a většinou i jednu malou místnost pro matky s brečícími dětmi, aby je mohly případně uklidnit, nakrmit a opět se vrátit na bohoslužbu. Je důležité zmínit, že v těchto prostorách probíhá i nedělní škola.

²⁴⁹ Ibid., s. 172

„Je velmi nutné, aby křesťané znali jejich učení a aby se tyto doktríny staly součástí jejich víry a života.“ uvedl Daniel Kauffman²⁵⁰ v úvodu k *Doctrines of the Bible*. Tato kniha z roku 1928 je stále standardním textem pro studium mennonitské doktríny a biblické školy konzervativních mennonitů. Důležitým zdrojem se stalo osmnáct článků *Křesťanských zásad* ‚Christian Fundamentals‘, které byly přijaty Mennonite Church General Conference v Garden City v Missouri. Těchto osmnáct článků dodnes slouží jako vyznání víry pro mnoho konzervativních mennonitských skupin a jsou často tištěny v jejich oficiálních doktrínálních prohlášeních. V žádném případě osmnáct článků nemá zastínit Dordrechtské vyznání víry. Současní konzervativní mennonité také potvrzují nově objevenou Schleitheimskou konfesi z roku 1527.²⁵¹

Dordrechtské vyznání víry z roku 1632 a dogmatické prohlášení z Mennonite General Conference (MC) byly přijaty jako základní dogmatická prohlášení pro Washington-Franklin Mennonite Church. V praxi to znamená, že byly přijaty ty nejkonzervativnější zásady nařizující např. jednoduché oblečení pro muže i ženy, navíc životní pojištění, klubové členství, návštěva zemědělských představení, vlastnění televizoru nebylo dovoleno. Byli vyzváni žít rodinný život i bez rádia.²⁵² Konzervativní mennonité se odlišují od většiny křesťanů v záležitostech týkajících se separace od světa a církevní disciplíny. Samotná podstata existence a seberealizace v moderní společnosti je problémem, kterému čelí. Cílem snažení Washington-Franklin Conference je věčný život, kterého chtějí dosáhnout cestou raného křesťanství a separace je jedním z prostředků. Ohledně křtu, přijímání a manželství, pokládají za nezbytné a zcela zásadní pro celou křesťanskou víru doslovné dodržování umývání nohou, svatého polibku, pokrývky hlavy u žen a pomazání olejem. „*Křest vodou by měl být vykonán poléváním, protože symbolizuje sestoupení Ducha svatého.*“ (Sk 2:16-18, 38; 10:44-48) Mají být pokřtěni jen ti zájemci, kteří se vyznali z hříchu, vyznali se k víře, ke znovuzrození a k učednickému životu v Kristu. Křest je „*odpovědí dobrého svědomí před Bohem.*“²⁵³ Obřad mytí nohou symbolizuje na základě ustanovení v Písmu (J 13,2-17) ochotu

---

²⁵⁰ Daniel Kauffamn (1865-1944), narozen v Pensylvánii, syn biskupa Davida D. Kauffmana. Stal se hlavním vůdcem mennonitů v letech 1898 – 1930. Jeho kniha s názvem ‚Manual of Bible doctrines‘ (1898) definovala méně historicky víru a život mennonitské církve.

²⁵¹ Ibid., s. 201

²⁵² *Washington County (Maryland) and Franklin County (Pennsylvania) Mennonite Conference* [online]. 30. 3. 2012 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: <http://www.gameo.org/encyclopedia/encyclopedia/contents/W378.html>

²⁵³ SCOTT, Stephen. *An introduction to Old Order and Conservative Mennonite groups*. Intercourse, PA: Good Books, c1996, 252 s. People's Place booklet, no. 12. ISBN 15-614-8101-7, s. 203

sloužit v pokoře druhým a je součástí Eucharistie. Z jiného pohledu, někteří představitelé šestnáctého století – Menno Simons a Dirk Philips nahlíželi na tento obřad jako na metaforu pro očišťování od hříchu. Washington-Franklin Conference, zmíněný obřad obvykle praktikuje ve dvojicích stejného pohlaví, kdy dva členové kongregace se střídají a navzájem si umývají nohy v malém lavoru a utírají se ručníkem. Po umytí, následuje svatý polibek.

10.2 Washington-Franklin Mennonite Conference a jejich aktivity

Někteří členové sboru se samostatně začali účastnit programu poskytující pomoc pro rodiny uprchlíků. Projekt samotný měl velkou podporu u pastorů, ale oficiálně nebyl začleněn do úlohy Washington-Franklin Mennonite Conference.²⁵⁴ „*Jeden muž z Haiti se účastnil tohoto programu pro uprchlíky a nakonec se vrátil zpět do své rodné země, kde byla posléze v roce 1993 založena misionářská kongregace.*“²⁵⁵ Výsledek další misie Washington-Franklin Mennonite Conference bylo dosažení Manchesteru, Kentucky v roce 1978, kde někteří členové organizovali distribuci oblečení do chudé oblasti Appalachia v Kentucky. Za účelem získání oblečení, bylo od lidí vyžadováno, aby navštěvovali nedělní bohoslužby vedené skupinou. Chvilí poté si místní lidé vyžádali, aby se v jejich komunitě konaly pravidelné bohoslužby.²⁵⁶ Konzervativní mennonité věří, že „*církev je přikázáno, aby evangelizovala svět, protože jejím hlavním posláním je zabývat se tím, co je duchovní a věčné. Dále, že křesťanských učedníků se týkají lidské potřeby, které jsou fyzické, psychické, emoční a sociální.*“²⁵⁷

Washington-Franklin Mennonite Conference si dala za hlavní cíl a prioritu vzdělání dětí, proto v roce 1958 vznikla škola s názvem Paradise Mennonite School, která postupem času měla nedostatečnou kapacitu. Z toho důvodu v roce 1989 začala fungovat škola druhá, s názvem Hillside Mennonite School, která měla ulehčit náporu studentů. „*V roce 1993 tyto dvě školy měly celkem 434 zapsaných žáků v ročnících od první do jedenácté třídy. Dvě malé školy jsou také udržovány skupinami v oblasti Flinstone v Marylandu a v Manchesteru v Kentucky.*“²⁵⁸

---

²⁵⁴ SCOTT, Stephen. *An introduction to Old Order and Conservative Mennonite groups*. Intercourse, PA: Good Books, c1996, 252 s. People's Place booklet, no. 12. ISBN 15-614-8101-7, s. 172

²⁵⁵ *Ibid.*, s. 172

²⁵⁶ *Ibid.*, s. 172-173

²⁵⁷ *Ibid.*, s. 214

²⁵⁸ *Ibid.*, s. 173

V roce 2003 Washington-Franklin Mennonite Conference sponzorovala sedm škol, které učily 568 dětí od první do deváté třídy. Dlouholetý ředitel školy ‚Paradise School‘ Lester Showalter vysvětlil: „*Komunitní školy jsou zásadní součástí života a práce jak pro církev, tak i pro celé komunity... Se zlepšením zemědělských technologií a s navýšením misionářských činností sboru a publikací, školy jsou spatřovány jako nezbytnost pro křesťanské komunity vůbec.*“²⁵⁹ Konkrétněji školy vybavují nedělní školy pracovníky, učitele a duchovními. Ačkoliv účast nikdy nebyla povinná, všechny děti Washington-Franklin Conference navštěvují jednu školu z této komunity.²⁶⁰

V roce 2010 bylo provozováno osm škol ve Spojených státech, dále funguje knihovna s názvem Washington County Mennonite Historical Library v Hagerstownu v Marylandu, zařízení s názvem Mennonite Home in Maugansville nabízející asistovanou pomoc.²⁶¹ V témže roce byla Washington-Franklin Mennonite Church vedena biskupem Darrelem E. Martinem, Dale L. Horstem, Glennem R. Martinem a Larry R. Weberem.²⁶²

Jiné programy, kterých se Washington-Franklin Conference účastní, jsou duchovní podpora²⁶³ ve věznicích nebo také pomoc starým lidem v Mennonite Old People's Home v Maugansville v Marylandu, který byl založen v roce 1923. Sdružení Mennonite Mutual Aid Plan poskytuje pomoc těm, kteří mají zkušenost s vyhořením nebo se škodou způsobenou bleskem při bouři. Sbor vydává také časopis s názvem ‚Brotherhood Builder‘.²⁶⁴

10.3 Struktura komunity

Církevní orgán svolává a jmenuje osoby, které po procesu svěcení zastávají vedoucí postavení v církvi. Jednotnost nenalezneme ve všech novokřtěneckých skupinách. Někdy mají

---

²⁵⁹ BURDGE, Edsel a Samuel L HORST. *Building on the Gospel foundation: the Mennonites of Franklin County, Pennsylvania, and Washington County, Maryland, 1730-1970*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c2004, 927 s. ISBN 08-361-9265-6, s. 698

²⁶⁰ Ibid., s. 699

²⁶¹ *Washington County (Maryland) and Franklin County (Pennsylvania) Mennonite Conference* [online]. 30.3.2012 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: <http://www.gameo.org/encyclopedia/encyclopedia/contents/W378.html>

²⁶² *Washington County (Maryland) and Franklin County (Pennsylvania) Mennonite Conference* [online]. 30.3.2012 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: <http://www.gameo.org/encyclopedia/encyclopedia/contents/W378.html>

²⁶³ Vřele doporučuji knihu PETRE, Sheila J. *Transplanted*. Smithburg, MD: Delmer G. Martin, 2011. ISBN 978-0-615-51261-7, která názorně vypovídá o chování Washington-Franklin Mennonite Conference.

²⁶⁴ SCOTT, Stephen. *An introduction to Old Order and Conservative Mennonite groups*. Intercourse, PA: Good Books, c1996, 252 s. People's Place booklet, no. 12. ISBN 15-614-8101-7, s. 173

výhradní právo kongregace, v jiných skupinách rada nebo regionální orgán zastává nejvyšší funkci.

Tradiční praktiky Washington-Franklin Mennonite Conference zahrnují tři samostatně oddělené celoživotní vysvěcení pro různé vedoucí pozice: biskupa nebo starší, kněze nebo kazatele a diákona. Diákon sice nekáže, ale má na starosti čtení z Písma, má za úkol dobře vycházet s lidmi a případně urovnávat konflikty, hospodaří s penězi a přiděluje je chudým lidem. Vysvěcení žen je přísně zakázáno, stejně jako je tomu u ostatních tradičních skupin, protože věří, že pouze muž může zastávat vůdčí postavení v církvi. Vysvěcení žen je pak klíčový znamení pro liberální novokřtěnecké skupiny.

Konkrétně kněží, jsou nejprve nominováni kongregací nebo skupinou starších a pak jsou voleni pomocí losů. Ten samý proces byl používán v biblických dobách ke zvolení vůdců: „*Los se vytahuje ze záňadří, ale každé rozhodnutí je od Hospodina.*“ (Př 16,33)... „*Ty, Pane znáš srdce všech lidí; ukaž, koho z těch dvou sis vyvolil, aby převzal místo v této apoštolské službě, kterou Jidáš opustil a odešel tam, kam patří. Potom jim dali losy a los padl na Matěje...*“ (Sk 1,24-26). Stejný proces praktikují i různé skupiny, ale pro většinu spolu s Washington-Franklin Mennonite Conference je typické, že dávají kus papíru do kancionálu. K dispozici je více totožných zpěvníků a je nezbytné, aby cekový počet kancionálů byl ekvivalentní s počtem navržených uchazečů. Jednotlivé zpěvníky se zamíchají a následně každý muž v loterii, si zvolí knihu. Ten, který si zvolí knihu s ukrytým papírkem uvnitř – je vysvěcen na kněze. Není neobvyklé, že se volí i několik kněží najednou. Na celý akt je pak nahlíženo, že volba byla provedena Bohem.²⁶⁵ Hlavní úloha kněží je kázání a poskytovat duchovní vedení během života celé kongregace. Mnoho kongregací, má několik kněží, kteří slouží najednou jako tým. Kněží nemají ani vyšší teologické vzdělání, ani nejsou za svůj úkon placeni.

10.4 Nedělní škola a ranní bohoslužba v Paradise Mennonite Church

Následné odstavce vycházejí ze záznamů již zmíněného terénního pozorování ve Washington-Franklin Mennonite Conference a ze zachycených terénních poznámek během večerní i ranní bohoslužby a nedělní školy.

---

²⁶⁵ Na základě poskytnutých informací od Jamese Lowryho a KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 160

V Paradise Mennonite Church v Hagerstownu, Marylandu probíhala 13. 11. 2011 ranní nedělní bohoslužba spojená s nedělní školou. Začátek byl v devět hodin ráno, hlavním kazatelem byl Mr. Kenneth Kreider, další dva kněží seděli za ním a byli mu nápomocni po celou dobu. Bohoslužba probíhala v angličtině. Církevní shromaždiště se začalo naplňovat (odhadem cca 400 lidí), muži vstupovali a sedali si nalevo, ženy s dětmi napravo. Církevní budova byla jednoduchá zelenkavě vymalovaná, prostorná, s lavicemi po obou stranách, ale s uličkou uprostřed, s velkými okny, které měly rolety. Dominantou celé místnosti byla dřevěná katedra, za ní dvoje dveře na každé straně, kam posléze děti (zvláště kluci a holky) odcházely do suterénu na nedělní hodinu. Na zdi za katedrou visely dřevěné hodiny.

Bohoslužba začínala zpěvem z kancionálu, kdy všichni povstali a zpívali. Všechny lavice byly zaplněny k prasknutí, zadní část lavic po pravé straně byla obsazena matkami s novorozeňaty. Kněz předčítal Podobenství o milosrdném Samařanovi (L 10,25-37), bylo pro mě však překvapivé, že mluvil do mikrofonu. Po přečtení pasáže z Bible²⁶⁶, následovala tichá modlitba vkleče, kdy se všichni kromě matek s miminky na hrudi ze sedu otočili o stoosmdesát stupňů a zaklekli směrem k východu, lokty opřeli o lavici a hlavu sklonili do dlaní. Po tiché modlitbě začínala příprava na nedělní školu. Hodiny probíhají odděleně - dospělí a děti. Proto mladí kluci odcházeli jako první do suterénu, kde pro děti začínala nedělní hodina. Do suterénu odcházely i mladé dívky, poté střední třídy (3-4 stupeň), základní stupeň (1-2 stupeň) a v poslední řadě předškoláci. V hlaví místnosti zůstali pouze dospělí a matky s miminky. Deset učitelů (muži - věkový průměr nad padesát let) se rozestoupilo do prostoru a každý z nich začal učit menší skupinku lidí. V praxi šlo cca o čtyři až pět řad, v každé z nich sedělo okolo devíti lidí. V celé místnosti začal podivuhodný rozruch způsobený tím, že všichni učitelé začali mluvit najednou. Ústředním tématem toho dne byla kniha Rút, kterou si měl každý doma nastudovat. Učitel se ptal na osm připravených otázek, lidé poslouchali, a odpovídali na otázky. Učitel měl napsané odpovědi, které posléze většinou předčítal, měl tendenci dávat i vlastní zkušenosti z mládí, jak např. sklízeli kukuřici (souvislost s Rút), která hodnotně doplňovala téma, ale bohužel učitel svojí zkušenost předčítal a tím snížil její věrohodnost. Konec nedělní výuky byl ohlášen podivuhodným bzučením, děti se začaly vracet zpět ze suterénu a sedaly si na svá původní místa. Začala hlavní část nedělní bohoslužby s důrazem na Podobenství o hřivnách (Mt 25,14-30), protkaná další tichou

---

²⁶⁶ Je vhodné uvést, že někdy Washington-Franklin Mennonite Conference nevyužívá Lutherův překlad Bible, ale vychází z rané Froschauerovy Bible, kde základem je Zwingliho překlad.

modlitbou na kolenou. Během kázání kněz dával na závěr podnět k zamyšlení nad tím, být svobodný. Celá bohoslužba i s nedělní školou trvala necelé tři hodiny.

10.5 Večerní bohoslužba na příkladu Ponds ville Mennonite Church

Večerní bohoslužba začínala v půl osmé večer, 13. 11. 2011. V porovnání s místem Paradise Mennonite Church, šlo o menší setkávací místo. Všechny ostatní prvky byly zachovány – dvoje vstupní dveře, dřevěné lavice s uličkou uprostřed, oddělené sezení pro muže a ženy. Přítomni byli tři kněží, z toho dva seděli za katedrou u zdi a jeden vždy hovořil. Bohoslužba začala zpěvem z kancionálu, všichni bez rozdílu povstali a zpívali. Následovalo slovo kněze, jehož ústředním tématem bylo synoptické podobenství o rozsévači (Mt 13). Po krátkém přečtení citace z Písma svatého (Mt 13), následovala jedna modlitba vkleče. Šlo o stejný princip zakleknutí jako v Paradise Mennonite Church, ale s tím rozdílem, že modlitba neprobíhala v tichosti, ale kněz vedl společnou hlasitou modlitbu. Po modlitbě se opět všichni vrátili na svá místa a začalo se rozebírat podobenství o rozsévači. Kněz přečetl části synoptického evangelia Mk 4 v kontrastu s L 8,14, kde poukazoval, na majetek a starosti, které semeno – slovo Boží, zahubí: „*Jiné zase padlo do trní; trní vzrostlo, udusilo je, a zrno nevydalo úrodu.*“ (Mk 4,7); „*U jiných je zaseto do trní: Ti slyší slovo, ale časné starosti, vábivost majetku a chtivost ostatních věcí vnikají do nitra a dusí slovo, takže zůstane bez úrody.*“ (Mk 4,18-19); „*Semeno padlé do trní jsou ti, kteří uslyší, ale potom je starosti, majetek a rozkoše života dusí, takže nepřinesou žádnou úrodu*“ (L 8,14). V opačném případě kněz věnoval pozornost pasážím, kdy Ježíšovo slovo bylo zaseto: „*Když šel Ježíš s učedníky dál, vešel do jedné vesnice. Tam jej přijala do svého domu žena jménem Marta, která měla sestru Marii; ta si sedla k nohám Ježíšovým a poslouchala jeho slovo.*“ (L 10,38-39) a poukazoval na ty, kdo jsou ti dobří: „*Semeno v dobré zemi jsou ti, kteří uslyší slovo, zachovávají je v dobrém a upřímném srdci a s vytrvalostí přinášejí úrodu.*“ (L 8,15)

Po rozsáhlejším rozboru synoptických evangelíí o Rozsévači, proběhla druhá hlasitá modlitba vkleče, závěr bohoslužby byl ukončen zpěvem. Celá bohoslužba trvala asi hodinu a půl.

Důležitý je i sociální přínos pro členy kongregace, kteří mají po bohoslužbě ve zvyku se zdravít (podávají si ruce a dávají si svatý polibek), shlukovat se a povídat si. Musím upozornit, že stále dochází k odděleným aktivitám mezi ženami a muži. Muži se baví pospolu, vyměňují si postřehy, zkušenosti, to samé dělají i ženy a dívky v jiné části budově nebo na parkovišti před hlavním vstupem.

10.6 Domov a zaměstnání

Konzervativní mennonité silně věří, že pokud oba rodiče pracují na plný úvazek, není možné se o děti dobře starat, vychovávat a učit je. Proto je striktně dodržována mateřská role, Bohem obdařené vlastnosti matky jsou pokládány za nejvhodnější pro domácí práce. Vdaná žena, především pokud má malé děti, nepracuje mimo domov. Děti jsou považovány za největší dar. Dále se předpokládá, že každý jedinec bude mít čas na osobní modlitby a studium Bible. Postoj k televizi, která je součástí téměř každé moderní domácnosti, je mennonity jednoduše shrnut v tvrzení obsažené v Pravidlech a disciplíně Mid-Atlantic Mennonite Fellowship „Rules and Discipline of the Mid-Atlantic Mennonite Fellowship“: *„Televize je moderní způsob komunikace s obrovským potenciálem pro formování myšlení a charakter jak mladého, tak i starého člověka. Ač je televize někdy užívána k podpoře prospěšných věcí, většinou přináší do domovů zábavu, propagandu a reklamu. Televizní programy jsou častokrát destruktivní pro duchovní život a podkopávají principy separace na tomto světě, pravidlo křesťanské morálky, řádný respekt lidského života, posvátnost manželství a křesťanský domov. My věříme, že d'áblův vliv vysoce převyšuje to, co je dobré. Pro duchovní ochranu, požehnání, a církevní svědectví, žádáme bratry, aby se zdrželi užívání a vlastnění televize. Členové, kteří jsou zodpovědní za užívání a vlastnění televizoru, trátí svoje členství.“*²⁶⁷ Washington-Franklin Conference je nejvíce konzervativní skupinou při používání jakýchkoliv médií. Televize je zakázaná, stejně je tomu i s videi, rádiem, přehrávači kazet nebo CD a internetem. I když ti z Washington-Franklin Mennonite Conference, kteří vedou svůj obchod nebo sami podnikají, počítač používají.²⁶⁸ Konzervativní mennonité vyplňují svůj volný čas aktivitami s rodinou nebo v církvi. Mezi volnočasové aktivity nejčastěji patří čtení, zpěv, šití, hlídání vnoučat a dětí, zahradničení, psaní dopisů aj. Většina zábav a sportu je pokládána za povrchnost ne-li za záležitosti škodlivé.

Zatímco na jednu stranu mnoho konzervativních mennonitů se zabývá různými povoláními souvisejícími se zemědělstvím, jiní nemají s farmařením nic společného. Nalezneme u nich povolání jako je stavitel, elektrikář, instalatér, svářeč, malíř, mechanik, truhlář nebo výrobce nábytku etc. Ale jistá zaměstnání jsou absolutně mimo dosah. Mezi ně

---

²⁶⁷ SCOTT, Stephen. *An introduction to Old Order and Conservative Mennonite groups*. Intercourse, PA: Good Books, c1996, 252 s. People's Place booklet, no. 12. ISBN 15-614-8101-7, s. 227

²⁶⁸ BURDGE, Edsel a Samuel L HORST. *Building on the Gospel foundation: the Mennonites of Franklin County, Pennsylvania, and Washington County, Maryland, 1730-1970*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c2004, 927 s. ISBN 08-361-9265-6, s. 699

řadím práce související s obranou, vymáhání práva, s alkoholickými nápoji, tabákem, televizí, pornografií nebo s jiným zjevně problematickým zaměřením. Zcela je zakázána jakákoliv práce ve vládě nebo ve státní správě. Povolání, které by muže nutilo být daleko od domova nebo být pryč na dlouhou dobu, takové by mu bylo rozmluveno. To samé platí v případě zaměstnání, které by vyžadovalo nošení uniformy místo předepsaného jednoduchého oblečení.²⁶⁹

10.7 Vnější separační symbol – oblečení a jazyk

Obecně platí, že prostý tradiční styl signalizuje podrobení se řádu. Jednoduchost a uniformita zabraňuje pronikání různých módních doplňků, což by narušilo vizuální pocit rovnosti. Dále v každém členu vyvolává pocit společné identity a „*zvyšuje sociální kontrolu*“. Z toho důvodu charakteristický styl odívání sjednocuje veřejnou představu o společenství, čímž je budována pomyslná izolační čára mezi okolním světem a zároveň dochází k vymezení skupiny v obecnějším povědomí. Ve vztahu k okolnímu světu jde rovněž o jistou formu protestu.²⁷⁰ V moderní společnosti má oděv specifickou funkci a lidé ho mění přesně podle dané příležitosti nebo pro aktuální potřebu. Je pro nás běžné střídat oblečení na práci, do zaměstnání, na doma, na výlet, koupání, do divadla atd. Myslím, že není potřeba dále uvádět variabilnosti oblečení. Jen bych tím chtěla poukázat na to, že novokřtění tyto potřeby nesdílejí a maximálně rozlišují příležitosti na tři okruhy: práci, sváteční příležitost a do kostela.

Washington-Franklin Mennonite Conference může být rozlišena od ostatních konzervativních skupin mennonitů velmi jednoduše, díky jejich velmi tradičním prvkům v oblékání. Muži typicky nosí černé klobouky a obuv, šle a při formálním oblečení nosí dlouhý uzavřený kabát projmutý v pase - nazývaný také redingot. Ženy mají pokrývku hlavy čtvercového tvaru se šňůrkami, které zakrývají většinu hlavy i s drdůlkem, jednoduché šaty se zástěrou, černé punčochy, obuv a čepec.²⁷¹

---

²⁶⁹ SCOTT, Stephen. *An introduction to Old Order and Conservative Mennonite groups*. Intercourse, PA: Good Books, c1996, 252 s. People's Place booklet, no. 12. ISBN 15-614-8101-7, s. 227

²⁷⁰ John A. Hostetler, *Amish Society*, The Johns Hopkins University Press, 1993, 237

²⁷¹ BURDGE, Edsel a Samuel L HORST. *Building on the Gospel foundation: the Mennonites of Franklin County, Pennsylvania, and Washington County, Maryland, 1730-1970*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c2004, 927 s. ISBN 08-361-9265-6, s. 698

Obr. č. 12, 13 Rodina tradičních konzervativních mennonitů Washington-Franklin Conference

Maugansville, Maryland: členové Washington-Franklin Conference natírají zahradní domek. Jak je evidentní i při práci je stále dodržen tradiční oděv. Foto: Klára Tilkovská

Maugansville, Maryland: Matka s dcerami, uklízejí po natírání a sklízí svačinu. Ženy jsou typicky oblečené: pokrývka čtvercového tvaru se šňůrkami kolem krku, klasický střih šatů, tmavé punčochy a černé boty.

Foto: Klára Tilkovská

Pro každodenní dorozumívání používají novokřtění dialekt daný jejich původem. Členové Washington-Franklin Mennonite Conference užívají doma v běžném denním životě dialekt známý jako ‚Pennsylvania Dutch‘ (Deutsch), kterým za běžných okolností mluví i amišové. Dialekt je v běžném hovoru střídán s angličtinou, bohoslužby jsou vedeny v anglickém jazyce. Např. James Lowry, člen Washington-Franklin Mennonite Conference učí svá vnoučata původnímu dialektu od dětství, nechce dopustit, aby jejich tradice zanikla. Nicméně si postěžoval, že ne všichni členové kongregace v dnešní době umí Pennsylvania Dutch.

11 Informace o projektu a realizace dotazníkového šetření ve vybraných státech ve Spojených státech amerických

Sestavení otevřeného dotazníku²⁷² bylo reakcí na kvalitativní výzkum v terénu, který jsem provedla v mennonitské komunitě Washington-Franklin Mennonite Conference v Marylandu v listopadu roku 2011. Jak již bylo řečeno výše, po terénním výzkumu následovalo kvalitativní dotazníkové šetření. Cílovou skupinou se stali věřící ve Spojených státech amerických, kteří se dnes hlásí k novokřtěneckému vyznání. „*Písemné dotazování nebo také dotazování poštou patří mezi rozšířeně typy dotazování. Dotazník je zpravidla doručen respondentovi poštou a stejnou cestou od něj dostaneme odpověď. Výhodou písemného dotazování jsou jeho relativně nízké náklady v porovnání s jinými typy dotazování. Dále respondent má časový prostor na rozmyšlení odpovědi, není negativně ovlivňován tazatelem. Největší nevýhodou písemného dotazování je nízká návratnost. Za dobrou návratnost dotazníků u kvalitně připraveného písemného dotazování se považuje 30% návratnost*²⁷³. Na návratnost dotazníků mají vliv především průvodní dopis, dotazník (forma, rozsah, téma, obsah), způsob výběru, typ motivace.“²⁷⁴ Hlavním smyslem celého dotazníku bylo představit současný pohled novokřtěnců v 21. století na jejich život v USA, na to, jak novokřtění vnímají vliv současné americké náboženské scény a opačně, zda a popřípadě do jaké míry mohou anabaptisti ovlivňovat americkou náboženskou scénu. Poměrně zajímavou otázkou celého dotazníkového šetření bylo poukázat na realitu, v kolika letech jednotlivci novokřtěneckých sborů skutečně přijímají křest. Jak již celá práce poukazuje, novokřtění nesouhlasí s křtem novorozeňat a vyznávají křest pouze a jedině v dospělosti. Proto si pokládám otázku, o jakou věkovou hranici se jedná. Je dosažena hranice jednadvaceti let, která v Americe udává plnoletost? Nebo v tomto případě mohu vycházet z měřítek sociologů, kteří podmiňují přechod do dospělosti několika faktory – odchod z domova, finanční nezávislost, založení vlastní rodiny, svatba atd.? Dalším důležitým mezníkem bylo zjistit, zda se novokřtění obecně zajímají o své novokřtěnecké kořeny a předchůdce a zda jsou viditelné některé změny v náboženské praxi v průběhu novokřtěneckých dějin. Na to navazovala i

---

²⁷² Dotazník je uveden v Příloze 2, vzor vyplněného navráceného dotazníku je v Příloze 3

²⁷³ V mém případě byla návratnost odhadem 45%

²⁷⁴ KOZEL, Roman. *Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 277 s. ISBN 80-247-0966-x, s. 143

snaha, zjistit názory a nápady, co by se eventuálně mohlo/ mělo změnit v místní kongregaci nebo v novokřtěnecké církvi v 21. století.

*„Neexistuje žádné striktní pravidlo ohledně velikosti vzorků v kvalitativním výzkumu. Většina výzkumníků souhlasí, třicet i méně respondentů zajistí kvalitativní práci. Malý počet dotazovatelů a soustředění se na kvalitu dovoluje výzkumnému konzultantovi sbírat většinu dat osobně.“*²⁷⁵ Ráda bych upozornila, že i v mém případě, výsledky kvalitativního výzkumu představují sbírku subjektivních výpovědí, pracovalo se s omezeným počtem respondentů ve vybraných oblastech (stát Maryland, Pensylvánie, Ohio, Texas, Virginie a Tennessee). Z toho vyplývá, že mohou vzniknout obtíže se zoběčňováním výsledků. (Zobecnitelnost v kvalitativním výzkumu zajišťuje náhodný výběr. Tato procedura se však v kvalitativním výzkumu vůbec nepoužívá).²⁷⁶

11.1 Způsob a doba sběru dat

Dotazník jsem rozeslala poštou ve sto kopiích do mennonitských kongregací v Marylandu a Pensylvánii, kde jsem požádala jednotlivce z místních novokřtěneckých kongregací o vyplnění, popřípadě o přeposlání k dalším lidem a navrácení exemplářů. Díky jejich spolupráci jsem obdržela také několik vzorků z Ohia, Texasu, Virginie a Tennessee. Poštovní dotazník (dotazník, který je zasílán poštou) byl zpracován na počítači ve velikosti A4, tištěn barevně v dobré kvalitě, nabízel atraktivní vzhled s dostatečným místem na odpovědi. Vycházela jsem z předpokladu, že čím je provedení dotazníku perfektnější a srozumitelnější, tím narůstá šance na obdržení vyplněných kopií. Průvodní dopis byl zasílán společně s dotazníky a objasňoval důvod výzkumu a účel studie, představení mé osoby, dále obsahoval jasné instrukce o postupu při vyplňování dotazníku a závěrečné poděkování. Snažila jsem se respondentům ukázat, že jejich odpovědi jsou unikátní a pro celé dotazníkové šetření zcela nepostradatelné.

Oslovila jsem též Lancaster Mennonite Historical Society²⁷⁷ sídlící v Pensylvánii, kteří obratem pomohli s přípravnou fází dotazníkového šetření - upřesnili a specifikovali některé

---

²⁷⁵ HAGUE, Paul N. *Průzkum trhu: [příprava, výběr vhodných metod, provedení, interpretace získaných údajů]*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2003, 234 s. ISBN 80-722-6917-8, s. 66

²⁷⁶ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4, s. 50

²⁷⁷ Ve zkratce LMHS je organizací založenou roku 1958, jež vznikla za účelem chránit a interpretovat kulturu a kontext mennonitů související s náboženskými obcemi v Lancaster County v Pensylvánii. Společnost pořádá

otázky, dále reagovali na pilotní šetření a závěrem nabídli pomoc při distribuci – dobrovolně vyvěsili dotazník na své webové stránce v sekci Community News: www.lhms.org. Z tohoto důvodu se rozšířil kvalitativní výzkum i na internetový výzkum.

Hlavní vlnu sběru dat jsem provedla od února do dubna 2012. Po celou dobu sběru dat jsem udržovala pravidelný kontakt s respondenty, pomáhala jim operativně řešit problémy a odpovídat na jejich případné otázky. Jeden ze základních předpokladů kvalitativního výzkumu je dodržet anonymitu respondentů, kterou jsem také zachovala. „*Poštovní výzkumy, jež nabízejí anonymitu, mají obvykle větší úspěšnost než ty, kde respondent musí zadat osobní údaje.*“²⁷⁸ Nicméně byly překvapivé výsledné reakce jak konzervativních, tak liberálních mennonitů, kteří se bez váhání hlásili ke svým odpovědím. Dokonce dobrovolně uváděli nejen své jméno, ale i kontaktní adresu popř. telefonní kontakt a nabízeli rozšířenou pomoc při objasnění svých odpovědí. Takové jednání hodnotím v rámci České republiky i v Evropě jako nestandardní, protože při vyplňování dotazníků respondenti oceňují právě zmíněnou anonymitu. Z tohoto důvodu ji také ve své práci zachovám. Komplexní strukturované překlady dotazníků uvádím v příloze č. 7, jednotlivé interpretace výsledků budou začleněny do textu.

11.2 Řazení otázek v dotazníku

Samotný dotazník se skládá celkem z dvaadvaceti otázek, z nichž osm je sociodemografických – ty napomohly k dotvoření obrazu jednotlivých výpovědí dle sociodemografické struktury. Výhody otevřených otázek umožnily získat odpovědi, které by mě jako autora nemusely napadnout. Věrněji zachycují pohled respondenta na otázku, protože není omezen variantami odpovědí, a proto ho podněcují k hlubšímu zamyšlení nad tématem. Vycházím z M.Q. Pattona, který zdůrazňuje, že neexistují fixní pravidla pro řazení otázek při kvalitativním výzkumu. Na základě určitých zkušeností jiných výzkumníků, se z pravidla začíná s otázkami, jež se týkají neproblémových skutečností. Takové otázky povzbuzují respondenta, aby dotazník dokončil. V další fázi se snažím získat informace o názorech a pocitech vztahujících se k tématu. Odpovědi pravděpodobně budou významnější, kontext je již vytvořen. Nejprve se kladou otázky na přítomnost a teprve pak na budoucnost a

---

konference, vzdělávací aktivity, výkumy etc. Součástí zařízení je i knihovna, archív, informační centrum, místnost pro pořádání konferencí. Více informací lze získat na www.lmhs.org

²⁷⁸ HAGUE, Paul N. *Průzkum trhu: [příprava, výběr vhodných metod, provedení, interpretace získaných údajů]*.

Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2003, 234 s. ISBN 80-722-6917-8, s. 118

minulost.²⁷⁹ „Otázky směrem k budoucnosti jsou do jisté míry spekulací a nelze je tak spolehlivě zodpovědět jako otázky, které se týkají přítomnosti nebo minulosti. Demografické a identifikační otázky jsou poměrně nudné a nemusí být pro dotazovaného příjemné.“²⁸⁰ Z uvedeného důvodu řadím demografické otázky na závěr dotazníku, aby respondent nebyl odrazen již na začátku.

11.3 Jednotlivé otázky dotazníkového šetření

- 1. Máte povědomí o jiných světových náboženstvích než je právě to Vaše? Úvodní otázka má být jednoduchá.** „*Jakmile respondent odpoví na první otázku, je nasnadě, že dotazník vyplní celý.*“²⁸¹ Odpověď na tuto otázku má objasnit, co respondent skutečně zná. První otázkou jsem chtěla pouze zjistit, zda novořtěnci mají znalosti o dalších náboženstvích, nešlo o hlubší specifikaci, ale o úvodní průpravu pro další otázku. Stačila odpověď Ano/ Ne. Předpokládala jsem, že všichni odpoví ano.
- 2. Můžete jmenovat několik prvků, které různé křesťanské denominace mají společné?** Důležité bylo vědět, zda si novokřtěnci jsou schopni uvědomit společné prvky, které je spojují s ostatními křesťanskými denominacemi. Pokud si je člověk schopen uvědomit společné znaky, mnohem lépe si pak uvědomí i rozdíly.
- 3. Zajímá mě, Váš názor na to, jak je americké novokřtěnctví ovlivněno ostatními americkými denominacemi nebo obecně řečeno - americkou náboženskou scénou?** Otázka vztahující se k názorům je zaměřena na porozumění kognitivním a orientačním procesům jedince. Jedná se o první stěžejní otázku celého dotazníku, kdy máme jedinečnou šanci získat pohled novokřtěnců na jejich soudobý život ve Spojených státech amerických.
- 4. Na druhou stranu, jak novokřtěnctví ovlivňuje americkou náboženskou scénu? Prosím popište.** Žádala jsem o detailnější popis toho, jak novokřtěnci mohou reflektovat své působení na americkou náboženskou scénu.
- 5. Obecně řečeno, jak může novokřtěnctví působit na americkou společnost? Prosím popište.** Tato otázka se může zdát podobná otázce č. 4, ale jedná se o širší okruh, kde je kromě religiozního pohledu obsažena i americká společnost jako taková.

---

²⁷⁹ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4, s. 168-169

²⁸⁰ Ibid., s. 169

²⁸¹ HAGUE, Paul N. *Průzkum trhu: [příprava, výběr vhodných metod, provedení, interpretace získaných údajů]*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2003, 234 s. ISBN 80-722-6917-8, s. 118

- 6. Zajímáte se o původ novokřtěnců?** Otázka, která nečeká hlubší popis, očekávaná odpověď Ano/ Ne. V logické návaznosti předchází následné otázce, kde jsem sledovala povědomí novokřtěnců o jejich původu a historii.
- 7. Jak jste se dozvěděl o Vašem původu a o Vašich předcích? Prosím popište.**
- 8. Je možné vidět nějaké změny v náboženské praxi v průběhu novokřtěneckých dějin? Prosím popište.** Otázka, která logicky navazovala, měla vést ke komparaci náboženských praktik, které znají současní novokřtěnci z vyprávění od svých předků nebo z historické novokřtěnecké literatury. Jednoduše řečeno jsem očekávala porovnání reality „včera a dnes“.
- 9. Žijete rád/a v USA? Pokud ne, prosím sdělte, co byste změnil/a.** Novokřtěnecké skupiny mají již několik století svůj domov v Severní Americe, především tedy v USA. Touto otázkou jsem chtěla zjistit názor novokřtěnců na Novou zemi, do které se dostali, když byli nuceni opustit evropský kontinent.
- 10. Máte nějaké nápady, co by se mohlo/mělo změnit ve Vaší místní kongregaci nebo v církvi jako takové? Prosím popište.** Uvedená otázka má za účel zjistit spokojenost jednotlivých členů v novokřtěnecké církvi nebo v lokální kongregaci; dává prostor pro vyjádření změn a nápadů.

Níže položené sociodemografické otázky (pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání, povolání, povolání rodičů, počet sourozenců a vlastních dětí a název kongregace) dokreslí představu o respondentovi a umožní vysledovat převažující názory u jednotlivých sociodemografických skupin a jejich porovnání. Otázky se týkají identifikačních charakteristik jedince a odlišují se od znalostních otázek.

11. Pohlaví

12. Ke které církvi/ kongregaci se hlásíte?

13. Věk

14. Vzdělání (nejvyšší dosažené)

15. Povolání

16. Povolání vašich rodičů

17. Kolik máte sourozenců?

18. Kolik máte dětí?

19. V kolika letech jste přijal/a křest? Jedna z důležitých otázek, která podkryvá skutečnost, v kolika letech se jedinci opravdu stávají členy církve.

20. Jaký byl hlavní důvod k pokřtění? Jelikož je křest jednou z hlavních myšlenek novokřtěneckého hnutí, zajímají mě především praktické důvody, proč jednotlivci přijali křest.

21. Jak jste se připravoval/a na přijetí křtu, navštěvoval/a jste studium nebo speciálně určené hodiny před křtem? Pokud ano, jak dlouho příprava trvala? Poslední otázka, týkající se křtu, má dokreslit představu o přípravných aktivitách před přijetím samotného křtu.

22. Jaké jsou oblíbené aktivity ve Vašem životě? Závěrečná otázka celého šetření, která se zajímá o oblíbené činnosti v každodenním životě novokřtěnců, sloužila k zjištění způsobu trávení jejich volného času. Pravděpodobně budou vidět možné rozdíly mezi liberálními a tradičními mennonity a jinými novokřtěneckými skupinami.

11.4 Zpracování dat a interpretace výsledků získaných v dotazníkovém šetření

Pro získání a uchování odpovědí jednotlivých respondentů z řad liberálních a konzervativních mennonitů a dalších skupin novokřtěnců uvádím interpretaci výsledků v plné podobě. Volnost odpovědí znesnadňuje následné zpracování, proto ponechávám pro autentičnost plnou verzi. „*Kvalitativní materiál ve formě textových materiálů a dalších druhů dokumentů se transformuje a interpretuje s cílem zachytit smysluplně komplexitu zkoumaných jevů a případů sociálního světa. Míra smysluplnosti je určena účelem studie a výzkumnou otázkou, která zaměřuje cíle zpracování dat. Při kvalitativní analýze a interpretaci jde o systematické nenumerické organizování dat s cílem odhalit témata, datové konfigurace, formy, kvality a vztahy.*“²⁸² Z uvedeného důvodu jednotlivé respondenty představím a budu se opírat o sociodemografické otázky, které vypovídají o odlišnostech v názorech liberálních a konzervativních novokřtěnců. V následující kapitole pak budou konečné výsledky a data vyhodnoceny.

1. Muž ve věku 56 let, se střední školou, povoláním pojišťovací poradce je dnes členem mennonitské církve, která není tradiční. Před přijetím křtu následovalo šest týdnů příprav, křest přijal ve třinácti letech. Jako hlavní důvod k pokřtění uvádí touhu stát se křesťanem. Na základě jeho oblíbených aktivit (cestování, spánek, televize a sledování filmů) a počtu dětí (2), je zřetelně vidět, že se jedná o liberální směr mennonitů. Mezi

---

²⁸² HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4, s. 223

prvky, které mají společné různé křesťanské denominace, jmenoval pouze jeden a to Boha, který je vtělen do Ježíše Krista, který žil, učil a byl ukřižován na kříži, posléze vzkříšen a nyní je očekáván jeho brzký příchod. Vliv ostatních amerických denominací na americké novokřtěnctví vysvětluje na metafoře zákaznického pohledu na církev. Pokud se člověku nelíbí jedna značka, jde dál do jiného obchodu, stejně tak to vidí i s dnešní církví. Dále zdůrazňuje, že volba členství v církvi již není otázkou dospělých lidí (křest je častokrát přijímán kolem šestého až dvanáctého roku života). Novokřtenci mohou ovlivnit americkou náboženskou scénu odmítnutím násilí, zdůrazněním míru a poskytnutím pomoci těm, kteří jsou v nouzi. Upozorňuje na žití důsledně podle Ježíšova učení. Pochází z malé rodiny, pouze jeden z jeho rodičů je stále naživu. Obecně řečeno se o původ novokřtenců zajímá, o jeho vlastním původu a předcích se dozvěděl od rodiny - především od matky, dále z rodinné genealogie a zapsal se do webové aplikace ancestry.com, která napomáhá dohledat příbuzné a vytvořit tak vlastní grafické zobrazení rodokmenu neboli rodinný strom. V jeho denominaci mennonitů vidí mnoho změn, ženy již nenesí tradiční pokrývku hlavy. Svaté přijímání je častější a mnohem otevřenější. Zpívá se také opětovaně s piánem a ubývají chvalo zpěvy.

2. Žena ve věku 27 let, s maturitou je členkou konzervativní tradiční mennonitské církve, jež je součástí Washington-Franklin Mennonite Conference. Chtěla světit život Bohu, věděla, že potřebuje církev, aby jí povzbuzovala, proto v patnácti letech přijala křest. Jako přípravu na křest absolovala celkem patnáct až šestnáct přípravných hodin během šesti měsíců. Dle tradičního typu povolání u mennonitské kultury pracuje stejně jako její otec na farmě, její matka je v domácnosti. Celkem má šest sourozenců a je poměrně překvapivé, že doposud nemá vlastní děti. Mezi oblíbené aktivity zahrnuje čtení, kreslení a jídlo. Prvky, které spojují různé křesťanské denominace je společná víra v jednoho Boha, v Krista, ve věčný úděl a ve společné obřady jako je křest a svaté přijímání. Dle názoru této mladé mennonitky, americké novokřtěnctví je pozitivně ovlivněno některými věcmi, jež byly přejaty jako výsledek protestantského vlivu – jde např. o nedělní školu. V negativním smyslu se tradiční i konzervativní novokřtenci někdy cítí být méně radikální v jejich pokusu následovat Krista. Ale i přesto, novokřtenci mohou ovlivňovat americkou náboženskou scénu, protože pro ně křesťanství není pouhá ideologie, ale je to něco, co mění jejich životy. Lidé pak dostávají podněty k zamyšlení a na základě toho se mohou ptát, co je správné. Také se zajímá o původ novokřtěneckého hnutí, mnohé z historie se dozvěděla ve škole a také

z knih. Jelikož patří ke konzervativní tradiční mennonitské církvi, nevidí mnoho změn v průběhu novokřtěneckých dějin. Jako problém vidí lhostejnost. Také si myslí, že někdy v jejich nadšení pro pravdu, se novokřtění stávají příliš kritickými a zapomínají, že jedině Bůh je soudce. Dále dává podnět na zlepšení v oslovování ostatních lidí mimo jejich vlastní kulturu. V Americe se jí žije dobře a je vděčná za náboženskou svobodu.

3. Muž, 24 let, dokončil devátou třídu a dnes pracuje na mléčné farmě a zároveň se podílí na několika projektech církve. Jak uvedl (podle příkazu Písma Sk 2,38 a Mt 28,19 a také z důvodu zbavení se hříchu Sk 2,28) přijal v šestnácti letech křest a stal se tak členem Millers Mennonite Church, která je také součástí Washington-Franklin Mennonite Conference. Před přijetím křtu docházel šest měsíců na přípravné hodiny. Pochází z poměrně členité rodiny, má 8 sourozenců, je čerstvě ženatý a má jedno dítě. O původu novokřtěnců se zajímá, o svých předcích se dozvěděl z knih a ze školy. Pokud se jedná o prvky, které spojují různé denominace, jmenoval jednoznačně Boha jako Svořitele všeho, Ježíše jako Božího syna a Bibli, která je inspirována Božím slovem. Americké novokřtěnctví je podle něho negativně ovlivněno těmi, kteří se nazývají křesťany, ale již nežijí podle učení Nového zákona, nadále nepraktikují nekonformitu, nenásilí a oddělenost církve od státu. To vede jednotlivce a prakticky celou církev k odpadlictví od víry. Na druhou stranu, novokřtěnctví může ovlivnit americkou náboženskou scénu, protože anabaptisti usilují o svatý život v míru, ostatním tak mohou jít příkladem a ukázat, že štěstí a naplnění života dochází zasvěcením života Pánu. Vždyť Ježíš řekl: „Vy jste světlo světa“ (Mt 5,14). Hlavní změnu vidí v náboženské svobodě a materiální prosperitě současnosti, jež umožňuje novokřtěncům aktivnější podíl na misijních činnostech nejen v Americe, ale i po celém světě. V době pronásledování nic takového nebylo možné. Co se týče změn v kongregaci, upozorňuje, že by měla být lepší komunikace mezi kněžími a členy církve, dále že členové by měli být více začleněni do církevního dění. Rozhodnutí a předpisy, které jsou prováděny pouze kněžími, by tedy měly vznikat na úrovni celé kongregace.
4. Další respondent, věk také 24 let, dokončil desátou třídu s maturitou. V současné době pracuje jako provozní manager mlékárny. Jeho rodiče provozují podnik pro ostření nožů, má čtyři sourozence a zatím žádné děti. V patnácti letech přijal křest a stal se členem Washington-Franklin Mennonite Conference. Jak překvapivě vypovídá, před

přijetím křtu cítil vinu a potřebu vzdát svůj život Pánu. Upřímně vypovídá, že cítil decentní nátlak v kultuře jejich společnosti, která vyvíjí tlak na jedince, kteří by měli přijmout křest – zpravidla se jedná jedince ve věku mezi třináctým a šestnáctým rokem. Na křest samotný se připravoval pár měsíců předem, neuvádí konkrétní číslo. I když je členem konzervativních tradičních mennonitů, mezi své oblíbené aktivity zahrnul cestování, práci na počítači a pomoc přátelům na farmě. Mezi prvky, které mají různé křesťanské denominace, společně vidí, že všichni věří v posmrtný život a na rozhodnutí, která ovlivní osud lidí, všichni bez rozdílu věří v Trojici. Tvrdí, že v současné době novokřtění pocítují mnoho tlaku ze stran ostatních amerických denominací, když žijí na základě osobního přesvědčení, které je udáváno Písmem. Opačně americká náboženská scéna může vidět jednoduchost v míru, který pochází z naprostého odevzdání se Kristu. Lidé se musí naučit chápat, co znamená království Boží. Vyzdvihuje, že pro něho je království Boží vše, co novokřtění spojuje a co dělají společně. Doufá, že mír a nenásilí se stane pro americkou náboženskou scénu také svědectvím. Snaha je obohatit americkou společnost, aby lidé viděli v novokřtěncích tradici a touhu žít v plném rozsahu podle Písma svatého. O původu novokřtěnců a předcích se dozvěděl ve škole, z čtení knih a poslouchání příběhů. Největší rozdíl mezi současností a ranou církví je faktor pronásledování, který měl v minulosti enormní dopad na životy novokřtěnců. Na závěr uvádí, že v porovnání s minulostí je velmi snadné být líným křesťanem současnosti. Na to konto přidává, že na jednu stranu rád žije v USA, ale na stranu druhou nikoliv, protože novokřtění nemají rádi změny jako takové a obává se, že se americká kultura bude nadále zvrhávat a důsledky budou mít těžký dopad na církev. Zároveň poukazuje na silné začínající materiální sklony v jejich kultuře a na nízký podíl členů na církevních rozhodnutích.

5. Muž, ve věku 58 let, ukončené dva roky vysoké školy, v současné době pěstitel ovoce, je také členem konzervativní tradiční Washington-Franklin Mennonite Conference. Na křest se připravoval celý rok, absolvoval přibližně 12 lekcí a ve věku dvacetitřít let přijal křest, neboť chtěl pocítit mír s Bohem. Mezi jeho oblíbené aktivity patří čtení a práce v sadu. Pochází z vícečlenné rodiny – má osm sourozenců a šest dětí. Mezi jednotící prvky různých křesťanských denominací řadí Boha jako Spasitele, který je narozen z Panny Marie, je synem Božím, který zemřel za naše hříchy a byl vzkříšen. Novokřtěncům je ovlivněno ostatními americkými denominacemi např. tím, že přejali některé praktiky jako je večerní setkávání. Opačně, novokřtěncům ovlivnilo

americkou náboženskou scénu svým postojem k pacifismu, který vytvořil příležitost pro civilní službu místo klasické služby vojenské. O historii novokřtěnců se zajímá, ale sám osobně nepochází z novokřtěneckého pozadí. Zdůrazňuje fakt, že není důležitá rodinná linie, ale pokračování ve víře. V průběhu dějin vidí změny např. v mytí nohou, ve svatém přijímání a také ve skromném oblékání. Nápady na zlepšení v církvi nebo v kongregaci uvádí, že je nezbytné lépe uspokojovat potřeby jejich dětí s duševními poruchami, jako je např. autismus.

6. Žena, ve věku 62 let, vzdělání ukončené maturitou; dnes v domácnosti, se hlásí k Washington-Franklin Mennonite Conference. Jejím členem se stala ve čtrnácti letech, protože potřebovala Boží pomoc, aby jednala správně. Na křest se připravovala šest měsíců. Pochází z nepříliš členité rodiny, má pouze tři sourozence, sama má šest dětí. Její rodiče zastávají tradiční povolání, tj. otec je farmář a zároveň biskup a matka je také v domácnosti. Mezi oblíbené volnočasové aktivity patří ruční práce, jako je pletení, šití, vyšívání. Uvádí, že prvky spojující různé křesťanské denominace jsou víra v Ježíše, Bible a křest. Podle této respondentky novokřtěnctví může vytvořit povědomí o Bohu především tím, že upozorňuje na odpovědnost za vlastní jednání každého člověka. Novokřtěnctví může působit na americkou společnost tím, že připomíná principy dobra a zla, miluje nepřátele, neoplácí jim zlo a žijí prostým životem. Na druhou stranu uvádí, že novokřtěnctví je pokoušeno ostatními denominacemi různými řečmi, spíše než božským životem. O původ novokřtěnců se zajímá, o vlastním původu se dozvěděla ve škole, od rodičů a prarodičů, kteří jí vyprávěli a četli z knih. K reflexi současné náboženské praxi dodává, že novokřtěnci dnes mají jednodušší život bez pronásledování a z toho důvodu jsou novokřtěnci méně závislý jeden na druhém. V poslední řadě přináší nápady, co by se mělo napravit. Podle jejího názoru je potřeba hlubšího uznání náboženské svobody a je třeba si více vážit vzdělání.
7. Žena, 70 let, s nejvyšším magisterským ukončeným vzděláním je také původním povoláním učitelka, dnes je již v důchodu. Oba rodiče zemřeli. Sama má čtyři sourozence a dvě děti. Křest přijala v deseti letech jako další krok stát se členem církve, které následovalo po prohlášení svědectví o spáse. Stala se členem Mennonite Brethren v Premontu, v současné době se hlásí k Christ Presbyterian. Svaté přijímání, křest, Trojice, Bible a vztah jednotlivců k Bohu jsou prvky, které různé křesťanské denominace mají společné. Kladně hodnotí, že novokřtěnctví se snaží pracovat se

všemi skupinami na míru a dávají důraz na sociální pomoc. Uvádí vše na příkladu nezávislé vládní americké organizaci s názvem Millennium Challenge Corporation, která poskytuje nejúčinnější pomoc. Proto obecně platí, že novokřtění se v americké společnosti zaměřují na vzdělání a sociální práci. O novokřtěneckou historii se zajímá, o vlastních kořenech se dozvěděla z výzkumu a informací, které zanechal její dědeček John Duerksen. Změnu v náboženské praxi novokřtěnců vidí u Mennonite Brethren, kteří z vděčnosti zastávali funkci pomocného vojenského personálu, tato funkce jim umožnila odchod z Ukrajiny v osmnáctém století a příchod do Ameriky. Na závěr hodnotí, že mnoho církví ztrácí mladé lidi, proto je třeba se snažit v nich vzbudit větší zájem. Na druhou stranu hodnotí, že kapela s názvem „Peppy Bands“ není zrovna dobrým řešením.

8. Muž, 82 let, s ukončenou osmou třídou, původním povoláním stavitel domů se hlásí k Amish Mennonite v Ohiu. Poprvé byl hluboce přesvědčen o spasení v jedenácti letech, ale samotný akt křtu přijal až v osmnácti letech. Přál si, aby oficiálně patřil do církve a byl sjednocen v tělo věřících. Nemá mnoho sourozenců, má pouze jednu sestru a sedm dětí. Podle jeho názoru různé křesťanské denominace mají více jednotnosti v doktríně než v praktické aplikaci biblických principů západního křesťanství. Novokřtěnectví je ovlivněno ostatními americkými denominacemi především tím, že nabízí méně disciplinovaný styl života. Opačně, anabaptisti mohou ukázat právě disciplinovaný styl života podle biblických principů. Novokřtění věrně dodržují biblické hodnoty míru a nekonformity, které byly do značné míry vyřazeny z hlavního proudu křesťanství. O původ novokřtěnectví se zajímá, sám je uznávaným autorem v USA, několik let prováděl výzkumy, zahrnující švýcarské a německé archívy. Změna v průběhu novokřtěneckých dějin je viditelná v typografii (ligatuře) - používaná protestanty mimo novokřtěnecké skupiny. Typografie silně ovlivnila až devadesát procent všech knih, které jsou dnes dostupné v mennonitských knihkupectvích. Ve Spojených státech amerických se mu žije dobře a rád je aktivní při prosazování Kristova Království.
9. Žena, 31 let, ukončené teologické vzdělání s magisterským titulem, pracuje jako recepční. Otec je řidič nákladáku a zároveň duchovní na částečný úvazek, matka je pomocná učitelka. Celkem má tři sourozence a zatím žádné vlastní dítě. V jedenácti letech přijala křest, hlavní důvod byla touha stát se členem církve, i když přijala Ježíše v mladém věku, čekala na vstup do církve. Připravovala se na křest během nedělní

školy, absolvovala jednu hodinu týdně po dobu několika měsíců. Mezi její oblíbené aktivity patří čtení, setkávání se s přáteli při nedělní škole a s lidmi z církve. Mezi prvky, které mají různé křesťanské denominace, společně jmenovala trojjedinost Boží, Večeři Páně, jež je důležitým rituálem uctívání a křest, jenž je rituální obřad pro zasvěcení do církve. Podle jejího názoru, američtí novokřtěnci získali některé nápady pro bohoslužbu od jiných náboženských skupin. Často užívají hudbu (chvalozpěvy, pěvecké sbory). Mnoho novokřtěnců poslouchá křesťanské rádiové stanice, především stanici American Evangelical nebo Ameciran Conservative Christian. Zmíněné rádiové stanice začleňují učení a výklad Bible, stejně tak jako hudbu. Některé vůdčí osobnosti novokřtěnců se domnívají, že americká křesťanská média mají větší vliv na teologii členů, než učení novokřtěnecké církve. Podle tohoto názoru je vidět, že respondentka patří k liberálnější části novokřtěnců. Na druhou stranu, někteří američtí křesťané oceňují novokřtěneckou víru a praktiky týkající se nenásilí, odpuštění, touhy učit a žít podle tradice, která je více než pětset let stará. To můžeme vidět na příkladu tragické události, která se stala v Nickle Mines²⁸³, Pensylvánii. Novokřtěnecké vzdělávací instituce mají také vliv na společnost – průprava pro lidi, boholužby, udržování míru atd., proto jejich přesah je širší než pouze do americké náboženské scény. Např. Center for Justice and Peacebuilding v Eastern Mennonite University nabízí různé programy na udržování míru a spravedlnosti pro lidi z celého světa. Další jmenované organizace jako např. Mennonite Central Committee a Mennonite Disaster Service nabízí pomoc z finančních prostředků obdržných od novokřtěnců v Americe. Navíc dobře disciplinovaní novokřtěnci mohou zvýšit všeobecnou spokojenost v jednoduchosti a míru v celé americké kultuře. Také přispívají silnými komunitami a rodinnými vazbami. O původ novokřtěncectví se zajímá, sama se o svém původu dozvěděla z genealogických knih nebo z knih půjčených z knihovny, které většinou začínají emigrací novokřtěnců z Evropy do Pensylvánie. Největší změnu vidí

---

²⁸³ Masakr v Nickle Mines v Lancaster County v Pensylvánii, který se odehrál 2. 10. 2006, si vyžádal několik obětí. Útočník Charles Carl Roberts IV, 32 letý muž, který zajišťoval rozvoz mléka, postřílel v tradiční amišské škole celkem 5 nevinných dívek (ve věku 6-13 let), dalších pět bylo zraněno, útočník nakonec spáchal sebevraždu. Neuvěřitelné bylo, jak se novokřtěnecká skupina vyrovnala s tak tragickou událostí. Důraz na odpuštění a smíření byla široce diskutována v celostátních médiích. Po incidentu byla škola Nickel Mines West zbořena a byla vybudována nová jednotřídková škola s názvem: „New Hope School“. Elizabethtown conference revisits Nickel Mines: Forgiveness 'a way of life'. [Http://lancasteronline.com](http://lancasteronline.com) [online]. 2012 [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: http://lancasteronline.com/article/local/465019_Elizabethtown-conference-revisits-Nickel-Mines.html

v bohoslužbě, která se v průběhu dějin přispůsobila. Mnoho anabaptistů upravili uspořádání lavic během bohoslužby. Některé novokřtěnecké skupiny následují sousední denominace ve zpěvu s instrumentálním doprovodem nebo dokonce přijali jiný styl náboženské hudby. Mnoho novokřtěnců švýcarsko-německého původu přijali jednotný kodex v jednoduchém oblékání. Některé skupiny se zmíněného kodexu drží, jiné od něho upustily. Život v USA má ráda, ale konstatuje, že to není dokonalé. Zcela se ale neztotožňuje s americkou kulturou, národem a vojenstvím, nicméně je to pro ní domov a je to lepší než kdekoliv jinde. Apeluje na to, aby američtí mennonité těžili z přesnějšího pochopení duchovního rozlišení. Z historického pohledu – teologie a etika mennonitů ve švýcarsko-německé tradici byla velmi biblická. Pokud verš v Bibli něco říkal, mennonité to dodrželi. Mnoho konfliktů v církvi dnes jsou umocněny tím, že se používají různé procesy pro dosažení křesťanské nebo biblické odpovědi na otázky v církvi, obsahující také problémy z americké společnosti. Je tu jistá obava z konfliktů, protože mennonité se názorově liší v různých odpovědích na náboženské otázky. Je zde více než pětset let tradice odmítání jakéhokoliv fyzického nebo psychického násilí vůči ostatním, ale jen pouhých sto let nastávají konflikty mezi vzdělanci, kteří se podstatně liší ve svých názorech.

10. Žena, 36 let, ukončené doktorské studium filosofie, dnes pracuje jako speciální pedagog. V jejích odpovědích lze číst velmi zajímavé informace. I když nepatří mezi žádnou novokřtěneckou skupinu, i přesto jsem se rozhodla jí do dotazníkového šetření začlenit. Pochází z rodiny, kdy otec je bývalý vojenský veterán a matka pracuje v domácnosti a také jako pomocný pedagog. Nemá žádné sourozence ani vlastní děti. Mezi její oblíbené aktivity patří učení dětí s dyslexií, motivovat ostatní k Boží vůli, farmaření a řízení tažných koní. I když pocítila potřebu křtu v dospělosti, nikdy křest nepřijala. Rodiče jí sice nechali pokřtít jako dítě, ona sama však na křest novorozenců nevěří. Doposud nepřijala druhý křest, tudíž není členem žádné církve. Chce být pokřtěna v církvi, která drží stejné praktiky jako ona. Její víra je bližší k novokřtěncům než k ostatním americkým křesťanským denominacím. Pravidelně nenavštěvuje žádnou církev, nepatří do žádné kongregace. Po své zkušenosti zjistila, že všeobecně organizované skupiny lidí, užívají svojí moc k vytvoření nepotismu pro své bližní a zneužívají Božskou vůli. Pravidelně sama studuje slovo Boží, snaží se žít tvrdý život podle Božího zákona a má za cíl následovat Boží vůli. Víra v Ježíše, spásu, Trojici: Otce, syna a Ducha svatého, víra v Pannu Marii, vyznání se z hříchů a žádání Boha o odpuštění spojuje různé křesťanské denominace. Věří, že se američtí

novokřtěníci oddělují od jiných amerických denominací a doufá, že ostatní americké denominace vidí u amerických novokřtěnců jejich konzervativní náhled na život a jejich uchovávání si původu. Myslí si, že nejlepší kázání je to, které se žije (stejně tak, jak činí novokřtěníci), nikoliv to, které je pouze kázáno. Více anabaptistů žije své životy podle Boží vůle, zatímco ostatní inklinují k tomu, aby kázali, jak mají ostatní žít. Proto je novokřtěnectví vzorem, ukazuje, jak se má žít podle principů svaté Bible a zákona Božího. O původ novokřtěnců se zajímá a věří, že si novokřtěníci, především ti konzervativní, uchovali svá pravidla ‚Ordnung‘. Avšak hodnotí, že není dostatečně obeznámena s jejich náboženskou praxí, aby se mohla vyjádřit konkrétněji ke změnám v průběhu dějin. Ráda žije v USA a přináší nápady, co by se mohlo změnit v církvi. Rozsáhlejší církve je totiž ovlivněna společností a moderní americkou kulturou. Lidé jsou soběstační a více se zajímají o dosažení svých vlastních cílů, tolik se nestarají o ostatní a upadá morálka, tradice a úcta k druhým. Z výše uvedených důvodů věří, že nastane celková revoluce nebo jiná dramatická událost, která by ovlivnila mnoho nedostatků v americké společnosti.

11. Žena, také 36 let, členka konzervativní tradiční mennonitské kongregace ukončila střední školu. Doposud nemá žádné vlastní děti, její otec vlastní malý obchod, matka je v domácnosti a celkem má dva sourozence. Křest přijala ve třinácti letech, na přijetí křtu se připravovala šest měsíců. Mezi oblíbené aktivity zařadila čtení, pletení a zpěv. V současné době pracuje jako editorka životopisů pro Christian Light Publications. Různé křesťanské denominace mají společnou víru v Boha – Stvořitele; Ježíše, jeho syna, který je náš Spasitel a Duch svatý, jenž naplňuje srdce věřících. Novokřtěníci musí chránit svojí doktrínu, protože mnoho denominací přijímají hříšný životní styl nebo jsou ovlivněny pietismem. Novokřtěníci se musí bránit proti toleranci hříchu a proti individualismu. Na druhou stranu neví, zda novokřtěnectví může mít vliv na americkou náboženskou scénu. Nejvíce může být ovlivněno sousedství, kdy novokřtěníci odpovídají na otázky ohledně jejich víry nebo pomáhají potřebným etc. Od té doby, co se novokřtěníci nepodílejí na politice, nedochází k ovlivňování společnosti na vládní úrovni. O původ novokřtěnců se zajímá, o svých předcích se dozvěděla z vyprávění příběhů a z četby. Největší změnou v náboženské praxi novokřtěnců je, že se stali klidnými v zemi. Oproti původnímu hnutí, které bylo mnohem ráznější v šíření jejich víry. Samozřejmě je v současné době také mnoho podskupin s různou úrovní konzervatismu. Přála by si, aby její kongregace více

jednala s místními lidmi a pokoušela se šířit evangelium. Zároveň hodnotí, že strach z okolního světa jí připadá větší, než jaký by měl být.

12. Muž, 30 let, s dokončenou devátou třídou působí nyní jako misionář v Etiopii, dříve zastával administrativní práci v malém obchodě. Jeho otec je řidič nákladáku pro farmářské účely, matka je standartně v domácnosti. Má celkem čtyři sourozence a jedno vlastní dítě. Rád se věnuje četbě současných událostí a studiu jiných náboženství a historie, zajímá se o technologie a tráví rád čas se svými přáteli. V šestnácti letech se stal členem Washington County Mennonites, protože cítil, že mu něco v životě chybělo. Na křest se připravoval šest měsíců, absolvoval třináct přípravných hodin. Uvádí, že katolíci, protestanti a novokřtění se shodnou na Trojici a pannenském narození Ježíše Krista, na Kristově smrti na kříži a na křtu, i když katolíci se liší ve formě. Vliv protestantismu měl pravděpodobně nejsilnější dopad na novokřtence, který se projevuje v protestantské literatuře, přítomnosti, vypůjčení si písní a teologických skladeb. Od protestantismu se novokřtění naučili svědčit a šířit evangelium. Dále jsou novokřtění pod neustálou hrozbou následovat snadnější životní styl, které nabízejí ostatní americké náboženské denominace. Z uvedeného důvodu v mnoha případech novokřtění vyměňují Boží království pouze za spásu, s prvotním zájmem o to, aby se člověk dostal do nebe. Tato základní změna ve světovém pohledu může být výsledkem evangelizační touhy a může změnit způsob života novokřtěnců. Na druhou stranu novokřtění mohou ovlivňovat náboženskou scénu svojí poslušností před Bohem. Novokřtění musí konfrontovat ve svých životech hřích láskou a respektem s cílem vykoupení duše. Novokřtění nemůžou jen věřit v Bibli, ale žít ji. To je jediný způsob, jak Bůh může jednat v jejich životech a nabídnout něco víc než jen další náboženství. Obecně řečeno novokřtěnectví nabízí to stejné co na americké náboženské scéně, jen přístup k americké společnosti může být jiný. O novokřtence, jejich původ a historii se zajímá více než o svůj vlastní původ a předky. V dnešní době se novokřtění snaží zažít nadšení svých předků, které jsou způsobené náboženskou svobodou a extrémní prosperitou, kterou zažívají novokřtění v Americe již po několik generací. Uvádí příklad dnešních novokřtěnců, kteří se nesetkávají na bohoslužbě tak často jako jejich předchůdci. Jiný příklad uvádí Svaté přijímání, které se dnes drží dvakrát do roka, v minulosti probíhalo častěji. Dnes také mnoho novokřtěneckých nastavení vedlo k detailnějšímu rozlišení v oblékání. V závěru přichází s nápadem, co by se mohlo v církvi změnit. Uvádí, že velké novokřtěnecké skupiny by se měly rozdělit a rozšířit do oblastí, kde nejsou žádné

jejich ovečky. Je třeba také zapojit všechny členy od mladých po starší, aby se podíleli na zodpovědnosti při nárůstu obce.

13. Muž, ve věku 21 let, s ukončenou desátou třídou je stejně jako jeho otec prodavačem. Křest přijal v patnácti letech a stal se členem Reiffs Mennonite Church, která je součástí Washington-Franklin Mennonite Conference. Jako hlavní důvod k pokřtění uvádí, že v jeho církvi se očekávalo, že se stane členem církve. Proto se z poloviny rozhodl pod tlakem. Dnes je však vděčný, že jeho křest znamenal více než jen to. Na přijetí křtu se připravoval šest měsíců. Oceňuji především respondentovu otevřenost a upřímnost. Zatím nemá žádné děti, ale nedávno se oženil a plánuje založit zbožnou rodinu, jinak má pět sourozenců. Uvádí, že má omezené znalosti o jiných světových náboženstvích. Jiné křesťanské denominace ovlivnily novokřtěnce misijními cestami. Na druhou stranu na otázku, jak novokřtěnci ovlivňují americkou náboženskou scénu, odpovídá, že ostatní lidé si nemusí všimnout, co přesně znamená být pravým křesťanem. Praktikování nenásilí a odpuštění (např. po krutém incidentu v Nickle Mines) způsobilo, že bezpočet lidí si novokřtěnců váží. Jednoduše vyplývá, že novokřtěnci působí na americkou společnost svojí nekonformitou, nenásilím a odpuštěním. O kořeny anabaptistů se zajímá okrajově a podstatné informace se dozvěděl ve škole. Jako změnu, která nastala v průběhu novokřtěneckých dějin, vidí přijetí misionářství od křesťanů. Poukazuje na nezbytnost neustálého posilování jednotnosti a identity novokřtěnců.
14. Žena, 45 let, dokončila dvanáctou třídu, pracuje jako učitelka a žena v domácnosti. Pochází ze středně velké rodiny, má pět sourozenců, její otec pracuje jako farmář na plný úvazek, matka je ředitelkou historického centra. Žena má sama čtyři děti. Křest přijala v jedenácti letech, připravovala se na něj deset měsíců, protože chtěla patřit k tělu jiných věřících, chtěla zažít duchovní rozvoj, povzbuzení a odpovědnost. Mezi její oblíbené volnočasové aktivity patří psaní dopisů, čtení, péče o děti, socializace a výuka. Mezi prvky, které spojují různé křesťanské denominace, uvádí Ježíše, jenž zemřel za naše hříchy. Tuto myšlenku dále rozvádí - pokud člověk přijme tuto realitu, bude spasen a Bůh ho přijme za člena své rodiny. Hodnoty novokřtěnců, životní styl a systém víry je ovlivněn americkými médii. V protikladu novokřtěnci mohou interakcí s druhými lidmi z různých jiných denominací diskutovat o Písmu a pozitivně ovlivnit americkou náboženskou scénu důsledným žitím křesťanského života. Rozšířeně, společnost mohou ovlivnit šířením Evangelia a vážnou modlitbou za ty, kteří jsou

v nouzi. V průběhu novokřtěneckých dějin mnoho novokřtěnců ztratilo svojí nekonformitu ke světu z hlediska odívání a životního stylu. Mnozí začínají zpochybňovat platnost Bible – např. v otázkách stvoření, manželství etc. Proto přichází s myšlenkou, že by se měl dávat větší důraz na jednotu a také na rovnost dávání a přijímání. Mnoho tzv. křesťanů neaplikují správně biblické principy denního života, jejich myšlenky, jednání a životní styl jsou ovlivněny moderním světem. V Spojených státech amerických se jí žije dobře. O původ novokřtěnců se zajímá, nejvíce informací se dozvěděla od svých rodičů, příbuzných a také od učitelů ve škole.

15. Žena, 60 let, s ukončenou desátou třídou je dnes v domácnosti, je autorkou a vydavatelkou pohřebních a narozeninových písní pro církevní obec. Vychovává šest dětí, pochází ze středně velké rodiny, má čtyři sourozence. Její otec je majitelem nákladáku a matka pracuje v domácnosti. Na křest se připravovala čtyři měsíce, jako hlavní důvod k pokřtění uvádí, že chtěla být křesťanem a členem církve. Z tohoto důvodu přijala křest ve třinácti letech a stala se členkou konzervativní tradiční mennonitské kongregace. Spojující prvky pro různé křesťanské denominace je víra v Ježíše, který je jediným Spasitelem, víra v život podle Bible, patřit k církvi, milovat a sloužit druhým. Američtí novokřtěnci jsou ovlivněni moderním životním stylem a technologiemi, tolerují a akceptují jiné víry. Mohou ovlivnit jak americkou náboženskou scénu, tak širší společnost tím, že novokřtěnci byli a stále jsou vzorem – jako křesťané, kteří žijí odděleni od světa, mají pevná manželství, dobře vychované děti a nikdo z členů se nepodílí na válce. Proto obecně mohou novokřtěnci působit na ostatní, stát se vzorem upřímnosti, ukazovat společnosti, jak dodržují zákony, pilně pracují a starají se o své vlastní lidi (novokřtěnci nespolehají na vládu a státní pojištění), pomáhají druhým v nouzi, napomáhají šířit povědomí o Bohu a také distribuují křesťanskou literaturu. Změny v novokřtěnecké praxi nastaly. Některé církevní sbory postupně upustily od nekonformního stylu života a došlo k celkové akulturaci. Dává podnět k zamyšlení, její rozsáhlá kongregace pořádá pro dospělé několik nedělních škol, které se konají v tu samou dobu. Ráda by tuto skutečnost změnila.
16. Muž, 78 let, s ukončenou osmou třídou je dnes již v důchodu, ale původním povoláním byl farmář. Oba jeho rodiče zemřeli, má pět sourozenců a čtyři děti. Ve čtrnácti letech přijal křest, cítil, že nebyl zachráněn. To byl jeho hlavní důvod - vyznal se z víry a nechal se pokřtít. Celková doba příprav trvala osm lekcí. Víra v křest,

nenásilí, mytí nohou a svaté přijímání (chléb a víno) se staly společnými prvky pro různé křesťanské denominace. Díky tomu, že novokřtění jsou ovlivněni ostatními denominacemi, Někteří z nich upustili od novokřtěneckého učení, aby přijali o něco liberálnější způsob myšlení. V opačném případě tím, že novokřtění vyjadřují mír a radost, způsobují zájem ostatních. Americká společnost může nahlížet na novokřtence jako na bezpečnou mírumilovnou a tichou komunitu, která vzbuzuje důvěru. O původ novokřtěnců se nezajímá, o vlastních předcích se dozvěděl z výkresu jeho rodinné linie, která postupuje několik generací nazpět. Změny, které nastaly v průběhu dějin, jsou patrné v nekonformitě (šatů) a v lepších vztazích s vládou. V Americe žije rád. Přináší nápad, aby se více učilo o nejnovějších technologiích, které ovlivní vztah novokřtěnců se Spasitelem, Ježíšem Kristem.

17. Respondentka, žena 72 let, ukončila devátou třídu, celý život pracuje v domácnosti. Její matkou byla také v domácnosti, otec pracoval jako křmič. Pochází z velmi početné rodiny z devíti sourozenců a sama má devět vlastních dětí. Mezi oblíbené aktivity patří děti, vnoučata, cestování, poznávání nových přátel, čtení a učení španělštiny. Tato žena přijala křest ve dvanácti letech a stala se členkou Beachy Amish Mennonite. Na křest se připravovala několik měsíců, ale konkrétní číslo neuvádí. O jiných světových náboženstvích má znalosti, dokonce uvádí, že zkušenost v znovuzrození, Bible jako slovo a některé doktríny spojují rozdílné křesťanské denominace. Američtí novokřtění jsou lidé a jsou pokoušeni stejně jako jiní lidé ke kompromisům, popř. k opuštění doktríny a dědictví, které jim bylo předáno. Díky důslednému křesťanskému životu, včetně nenásilí proti zlu a dodržování nekonformity k ďábelskému světu ukazují novokřtění svůj vliv na americkou náboženskou scénu. Víra novokřtěnců a praktikování nekonformity, jim dává mnoho příležitostí žít v souladu s Ježíšem, Spasitelem celého světa. V průběhu dějin je však vidět, že mnoho jejích novokřtěneckých přátel ztrácí přesvědčení o některých hodnotných doktrínách. Na otázku, co by se mělo/ mohlo změnit v její kongregaci nebo církvi, nedokáže konkrétně odpovědět. Hodně si váží její kongregace. Ale jako všude jinde, ďábel je aktivní a snaží se ovládnout a klamat lidi Páně. Z dvěstě let starých rodinných záznamů a knihy *Martyrs' Mirror* se dozvěděla mnoho informací o počátku novokřtěneckého hnutí.
18. Muž, 66 let, s dokončeným bakalářským titulem na knihovnictví dnes pracuje jako editor obchodních textů. Oba jeho rodiče již zemřeli, celkem má deset sourozenců a

stará se o pět dětí. Mezi jeho oblíbené aktivity patří zpěv, sbírání chvalozpěvů a výuka radikálního křesťanství. Křest přijal v brzkém věku, v jedenácti letech. Hlavní důvod byl dostat se do nebe, protože to je přesně to, co je kázáno. Mezi prvky, které spojují různé křesťanské denominace, uvedl odpuštění hříchu skrze smírnou smrt a vzkříšení Krista, skrze vzkříšení těla a život po smrti. Konkrétně dává do kontrastu evangelium vs. perspektiva království Božího; teologický systém vs. Víra a podrobení se Ježíšovým slovům zaměřeno na Pavlovu epištolu a zanedbávání evangelia, které zdůrazňuje milost před poslušností a poctivou prací. Na druhou stranu novokřtění mohou ukázat americké náboženské scéně, že víra znamená výslovně poslouchat Ježíšova slova, především kázání na hoře (Mt 5-7) – tzn. neúčast ve válkách, na rozvodech, přísahách a hromadění majetku. Obecně může novokřtěnctví působit na americkou společnost tím, že ukáže království Boží jako odpovědné společenství z perspektivy, jak by vypadala společnost, kdyby každý jednotlivec poslouchal krále. Novokřtění zdůrazňují následování Bible než jen snažit se být pouhým křesťanem. Nicméně je možné vidět nějaké změny v průběhu dějin. Přináší nápad na změnu v církvi nebo kongregaci. Měly by se odstranit sporné tahanice nad biblickými verši a měla by se následovat Ježíšova slova.

19. Dotázaný muž, 26 let, vystudoval dvanáct tříd a povoláním je elektrikář. Jeho otec zastává to samé povolání, matka je tradičně v domácnosti a pochází ze šesti dětí. I přes jeho mladý věk, již má dvě děti. Mezi náplň volného času řadí práci s rodinou, zahrádkaření a sbírání historických knih. Na křest se připravoval osm měsíců, samotný akt vykonal ve třinácti letech z vlastního přesvědčení, že křest je nezbytný na základě Božího učení. Americká náboženská scéna ovlivnila novokřtěnce spásou – že víra a práce nevyplňují rovnocennou úlohu při udržování vztahu s Kristem a také v novokřtěneckém přesvědčení o amilenialismu. Opačným směrem novokřtění ovlivňují americkou náboženskou scénu praktikováním nenásilí, nekonformním způsobem života a povzbuzováním ostatních, aby se vyznali z hříchů a uvěřili v Krista. Anabaptisti touží, aby americká společnost místo důvěry v sama sebe, v technologie nebo národní vliv, uvěřila v Boha. Změny v náboženské praxi jsou znatelné např. v Lancaster Conference Mennonites, kde ženy již nenosí pokrývku hlavy, nedodrzuje se svatý polibek a nenosí se tradiční oděv, je povolené pojištění, rádio a televize. O původ novokřtěnců se zajímá, i když vlastní předky nestudoval. Historii lze najít z genealogických knih nebo využít organizace jako je např. Lancaster Mennonite Historical Society, jež pomáhá jednotlivcům. Se svým sborem je spokojen,

ale rád by viděl více nekonformity v oblékání a životním stylu. Na druhou stranu méně spoléhat na technologie a obchod.

20. Žena, 27 let, s ukončenou desátou třídou je v domácnosti. Pochází z rozvětvené rodiny – má deset sourozenců a oba její rodiče pracují jako chovatelé krav. Ve volném času si užívá být s manželem a rodinou (má čtyři děti), ráda píše dopisy, uklízí v domácnosti, vaří, čte, píše články a básně. Chtěla se stát členem rodiny a uskutečnit toto viditelné znamení jako rozšíření neviditelného závazku, proto přijala křest ve čtrnácti letech a stala se členkou Washington-Franklin Mennonite Conference. Na křest se připravovala šest měsíců. Účastnice šetření má také jisté povědomí o jiných náboženstvích. Různé křesťanské denominace sdílejí upřímnou touhu následovat kroky Ježíše Krista. Celkově lze říci, že vnitřní radost nacházejí v souladu a v lásce jejich Stvořitele. Američtí novokřtění jsou negativně ovlivněni ostatními denominacemi v tomto smyslu: mnoho z těch, kteří se nazývají křesťany, potlačili svojí výzvu v Ježíši Kristu a zároveň nedodržují nekonformitu a nenásilí. Zlo je mocné a proto novokřtění mohou být pokoušeni. Opačně, anabaptisté mohou ovlivnit americkou náboženskou scénu strukturovanější normou, s kterou se americká scéna měří. Pokud by se novokřtění neměli s kým porovnávat, směřovali by rychleji k Bohu. Všeobecně pak mohou novokřtění ovlivnit společnost tím, že jim stojí za to, být odlišní. Křesťani mají být město ležící na kopci a novokřtění nabízejí naději věčného města. O původu a historii předků se zajímá, mnoho informací se dozvěděla od prarodičů a z knih od jejích předků. Uvádí změny, které je možné vidět v novokřtěnecké praxi. Důraz novokřtěnců se přesouvá z budování rodin a církve k budování obchodu. (Je to z toho důvodu, že rodina a církev již existují). Je důležité, aby se udržovaly ochranné mantinely kolem nich. Dále přináší nápad, co by se mělo změnit. Novokřtěnecké skupiny a především místní kongregace a dokonce i Washington County Conference potřebuje, aby se zbavily ostychu při vyjadřování vnitřních pochybností být křesťanem. Novokřtění zahalují své pocity do klišé a jsou příliš zdrženliví věřit jak jeden druhému, tak i svobodné americké společnosti.

21. Muž, 77 let, je členem Washington-Franklin Mennonite Conference. Dokončil magisterské studium a celý život působil jako učitel, knihovník a spisovatel. Křest přijal v pozdějším věku v šestadvaceti letech. Připravoval se pouze jedno dlouhé odpoledne a důvod k pokřtění uvádí, že po novém narození je vyžadováno dodržování Božích slov. Nepocházel z novokřtěneckého prostředí. Jeho rodiče již zemřeli, otec

byl úředník a má pouze jednoho sourozence. Sám má celkem pět dětí. Mezi oblíbené aktivity patří čtení, bádání, hraní si s vnoučaty. Společné prvky různých křesťanských denominací je víra v Ježíše, jenž je synem Božím, který se vrátí. Bůh je stvořitelem světa a vybral rodinu Abrahama, aby přivedl Mesiáše. Americké novokřtěnecké hnutí má bohužel tendenci být zataženo směrem mezi fundamentalismem a protestantismem. Na druhou stranu, novokřtěnecké církve během svého působení na americké půdě odmítly účast ve válkách a vojenské službě (Iz 9,6; L 2,14; 5,36-45). Z tohoto důvodu se církev dostala do konfliktu jak s Americkou společností, tak s vládou. Během první světové války byli mladí novokřtěnci nuceni žít ve vojenských táborech, kde ale nespolupracovali - a toto způsobilo jejich týrání, věznění a dokonce v některých případech usmrcení. Na celou situaci z řad novokřtěnců i mimo ni, bylo nahlíženo jako na porušení americké ústavy a náboženské svobody, jak je zaručeno v Listině práv. Když začala druhá světová válka, vůdci mennonitské církve vymysleli plán alternativní služby. Tím pádem od dob reformace, novokřtěnecké církve odmítají vojenskou službu, dodržují nenásilí. Všeobecně řečeno, novokřtěnecké církve nemají za povinnost ovlivňovat ostatní církevní organizace. Nicméně tím, že jdou příkladem, pravděpodobně jistý vliv na americkou společnost může být viděn - např. při zakládání soukromých křesťanských škol, zákazu potratu (zabíjení), systému sociálního zabezpečení atd. Do původu novokřtěnců je velmi zainteresován, dokonce sám publikuje a vydává historické knihy, provádí výzkum, hodně se naučil z knih a z vyprávění. Sám dobrovolně přiznává, že jeho předchůdci nebyli novokřtěnci. Změny v průběhu novokřtěneckých dějin je evidentní. Mnoho skupin selhalo a zcela odpadlo. Sice stále nesou jméno, které je spojuje s novokřtěnci, ale oni sami nedodržují pravou víru a praktiky. Přichází s nápadem, který by se měl realizovat v jeho místní kongregaci. Upozorňuje, že by se mělo více pomáhat lidem jak po materiální, tak po duchovní stránce.

22. Účastník šetření, muž ve věku 57 let s ukončenou devátou třídou, povoláním mlékař. I jeho otec vykonával stejné povolání, od roku 1969 se stal knězem a dodnes káže. Tento muž má šest sourozenců a celkem jedenáct dětí. V patnácti letech přijal křest a stal se členem konzervativní tradiční mennonitské kongregace Ponds ville Mennonite Church. Křest vidí jako důležitý obřad, jak vstoupit do rodiny Boží, proto také absolvoval osm přípravných lekcí, které se uskutečnily v průběhu čtyř měsíců. Všichni křesťané věří v sedmidenní stvoření světa, Trojici - zahrnující Boha Otce, Ježíše Krista jako jedinného zplozeného Syna božího, Ducha svatého, který byl poslán, aby

přebýval v srdcích pravých křesťanů. Další společný prvek je, že věří v Bibli, jež byla inspirována Bohem; na vrozený hřích, potřebu Spasitele s cílem obnovit vztah s Bohem. Závěrem věří na křest, jako nezbytný obřad před vstupem do království nebeského. Na otázku, jak americká náboženská scéna ovlivňuje anabaptisty říká, že novokřtění jsou všeobecně zarmouceni zjevným úpadkem nebo obecně upadající křesťanskou morálkou, která se liší od prostého biblického učení: jedná se o rozvod, opětovný sňatek, posvátnost života, respekt k autoritě etc. Pokud se jedná o vliv, mnoho konzervativně smýšlejících lidí přijalo tolerantnější výklad biblické doktríny jiných denominací, než aby dodržovali čistý biblický život sebezapření jako jediný způsob života. Na druhou stranu nejlepší vliv, jak novokřtění mohou působit na náboženskou scénu, je snaha žít podle Bible za předpokladu, že Bůh plně zamýšlel tento způsob života. Dále si myslí, lidská přirozenost na rozdíl od Boha a Bible má sklony k ďáblu a může se pouze duchovně propadat. Mt 5,13 popisuje děti jako sůl země. Proto novokřtění zachovávají vliv dobra a pořádku. Mají zodpovědnost volat Syna, aby je zachránil skrz pokání a změnu života. Novokřtěnecké dědictví může být spatřeno v odvaze žít posvěcený život navzdory posměchu a odporu. I on sám vidí změny, které se udály v průběhu dějin. Během jeho života mnohé držené doktríny a praktiky se změnilly a ztratily svojí nekonformitu, jiní členové upustili od praktikování nenásilí, některé ženy již nenosí pokrývku hlavy atd. Rád žije v USA, především oceňuje náboženskou svobodu a uvádí, že i nadále je třeba se modlit, aby přetrvala i pro jejich potomky. Upozorňuje, že je neustálá potřeba obnovovat vlastní osobní vztah s Bohem a je nezbytné to učit i následující generace. O novokřtěnecký původ se zajímá, jisté vědomosti získal z mennonitských knih a také z historie ve škole.

23. Muž, 42 let starý, absolvoval deset tříd, momentálně pracuje se dřevem. Je členem tradiční mennonitské církve, jež je součástí Washington-Franklin Mennonite Conference. Otec je soukromý učitel, má čtyři sourozence a šest vlastních dětí. Šest měsíců se připravoval na křest, věřil v učení Ježíše Krista, tak jak je uvedeno v Bibli. V šestnácti letech byl pokřtěn. Rád pracuje se dřevem, tráví čas s rodinou na malé farmě. O původu novokřtěnectví se zajímá, své kořeny našel ve vyprávění rodičů a čtením knih. Hlavní prvek pro křesťanské denominace - Ježíš Kristus jako Pán. Pokud dochází k ovlivňování novokřtěnectví, pak je neúmyslné a proti našemu přání. Na společnost působí novokřtění svým tichem, jednoduchostí a upřímným životem na základě Bible. Změny v náboženské praxi uznává, ale vnější např. hroby se

vykopávají pomocí strojů, ne jako dřív ručně. Základní doktrína zůstává stejná. V Americe se cítí dobře.

24. Muž ve věku 38 let, ukočil školu v deváté třídě, v současné době je učitel i zemědělec. Je členem konzervativní tradiční Washington-Franklin Mennonite Conference. Na křest se připravoval šest měsíců a ve věku sedmnácti let přijal křest, neboť chtěl být členem Boží církve a potřeboval spásu. Mezi oblíbené aktivity patří čtení a čas strávený s rodinou. Pochází z vícečlenné rodiny, má sedm sourozenců a šest dětí. Otec je biskupem a zároveň farmářem a matka vede domácnost. Zajímá se původ novokřtěnců a svůj původ našel ve studiu církevní historie. Stejně prvky pro různé křesťanské denominace vidí ve víře v centralnost Krista jako syna Božího, který zemřel na kříži za lidské hříchy a poskytuje odpuštění těm, kteří uvěřili. Věří, že Bible je slovo Boží a odhaluje pravdu pro život, věří příběhu o stvoření světa a v posmrtný život. V dnešní společnosti vidí plno nástrah, pokud novokřtěnci nebudou ostražití, mohou být lehce odtaženy od biblického života. Na druhé straně si nominální křesťanství jen zřídka uvědomuje sílu evangelia, svobodu svatého života a míru odpuštění a nenásilí. Z toho důvodu mají novokřtěnci vzkaz naděje, kterou společnost potřebuje. Evangelium má odpověď na špatnou společnost. Pokud by církev jednala na základě Nového zákona, pak by nemuselo být zapotřebí mnoho vládních kontrol a služeb. V průběhu novokřtěneckých dějin docházelo k intenzivnímu pronásledování, které napomáhalo k šíření svědectví o evangeliu k ostatním. Novokřtěnci se stali "tichými v zemi", pietismus nabízel více emociální zážitek. Protestantská literatura, chvalozpěvy a misie spolu s fundamentalismem zanechaly stopy na novokřtěnecké teologii a praktikách. Vše docházelo nevědomky během asimilace. Ještě dnes v rámci prostých skupin je vědomá snaha prakticky žít podle evangelia. Církev musí stále pracovat na zlepšení věcí jako je sobectví a pýcha, které by novokřtěncům zabraňovaly být světlem světa nebo solí na Zemi, jak si přál Ježíš.
25. Žena, věk 30 let, vychodila devět tříd a pracuje jako speciální pedagog. Pochází z mennonitské rodiny, rodiče pracují na farmě, výpěstky prodávají na trhu. Má deset sourozenců, vlastní děti nemá. Šest měsíců se připravovala na křest, v patnácti letech byla pokřtěna a stala se členkou Washington-Franklin Mennonite Conference. Své hříchy chtěla vykoupit křtem. Miluje své povolání, zpěv s přáteli, psaní a čtení. O svém původu se dočetla a učila ve škole. Mezi jednotící prvky různých křesťanských denominací patří víra v Ježíše, který je synem Boha, praktikování křtu a svatého

přijímání. Život v Americe je blahobytný a bohatý, a proto je velmi obtížné následné praktikování biblických příkazů. Novokřtění ale mohou ukázat, že víra v Ježíše může být součástí každodenního života. Láska k Bohu v srdcích novokřtěnců může být svědectvím proti zlu v americké společnosti. Vidí změny v náboženské praxi, novokřtění nejsou pronásledováni, mohou se stýkat s ostatními věřícími, bohoslužby jsou prováděny v modlitebnách. V církvi jako takové by se mělo více praktikovat sebezapření, stále máme dost místa pro lásku a odpuštění pro bratry a sestry.

26. Žena ve věku 27 let, s ukončenou devátou třídou je členkou konzervativní tradiční mennonitské církve, která je součástí Washington- Franklin Country Conference. Chtěla ukázat navenek víru, kterou objevila ve svém srdci. Přípravu na křest absolvovala po dobu osmi až devíti měsíců, pokřtěna byla v patnácti letech. Rodiče prodávají produkty na trhu a v mennonitském obchodě. Tam také tři dny prodává, jeden den pomáhá švagrové v domácnosti a jeden den rodičům na trhu. Má deset sourozenců, ale s podivem vlastní děti nemá. Ráda vyrábí narozeninová přání, skládá puzzle, zpívá a hraje si s neteřemi a synovci. Zajímá se o původ novokřtěnectví a svůj našla čtením knihy *Martyrs' Mirror*, výukou ve škole a v rodinném vyprávění. Jako společný prvek křesťanských denominací považuje křest věřících, spásu zkrz víru v Ježíše Krista. Novokřtění jsou podle ní ovlivněni svou separací od světa, oblékají se jako ostatní a stále se považují za křesťany nebo mennonity. Novokřtění mohou a ukazují, že víra v Ježíše Krista by měla být prožívána a Ježíšův příklad by měl následovat v každodenním životě. Především v praktikování nenásilí a nekonformity. Novokřtěnectví může pomoci hříšnému člověku nalést správnou cestu a přimět ho přemýšlet o Bohu. Pro společnost můžou být přínosem, protože platí daně a nepůsobí problémy vládě. Změny v náboženské praxi jsou velmi malé, týkají se oblečení, ale základní principy se nezměnily. Bohoslužby se konají v modlitebnách a při nichž se zpívají písně. Je spokojená jak s fungováním kongregace, tak i životem v Americe.
27. Žena, 34 let, magistra, povoláním logopedka. Pochází z rodiny, kde otec je právník a spisovatel a matka je v domácnosti. Má dva sourozence, vlastní děti nemá. Na přijetí křtu se nepřipravovala, křtem chtěla odpuštění hříchu. Pokřtěna byla ve čtrnácti letech. Mezi oblíbené aktivity patří háčkování, čtení a šití. Hlásí se k Anabaptist House Church. O původ vzniku novokřtěnectví se nezajímá, ale svůj původ našla v genealogii, čtením a povídáním s přáteli. Jako společný jmenovatel různých křesťanských denominací uvádí křest věřících. Novokřtění jsou podle ní více

doslovní ve výkladu Bible než ostatní náboženská seskupení, neovlivňují americkou scénu ve velkém měřítku. V Americe žije ráda.

28. Muž, 69 let, absolvoval seminář a nyní je v důchodu. Rodiče mu zemřeli, má čtyři sourozence, vlastní děti nemá. Několik týdnů se připravoval na přijetí křtu, v osmnácti letech byl pokřtěn. Hlavním důvodem křtu bylo poslouchat příkázání. Je členem Anabaptist House Church. Jako koníčky uvádí čtení a praktikování Ježíšova učení. Zajímá se původ novokřtěnectví, svůj původ hledal v pokládání otázek, protože nevyrostal v novokřtěnském prostředí. Za společné prvky křesťanských denominací pokládá: jeden pravý Bůh, jeho syn Ježíš, věčný život a Bibli. Hlásá, že novokřtěnectví je ovlivněno materialismem a některé skupiny novokřtěnců berou velice vážně Ježíšovo učení. Pro americkou společnost jsou novokřtěnci "solí a světlem" a to pomáhá lidem reflektovat jejich skutky. Chce přijímat kulturní praktiky spíš než následovat Bibli a udržovat lásku k Pánu a svým bližším.
29. Žena, 59 let, s vysokoškolským vzděláním. Je v domácnosti, vychovala šest dětí. Sama pochází ze čtyř sourozenců, rodiče má v důchodu. Ve čtyřiaadvaceti letech podstoupila křest, protože chtěla následovat příkazy Ježíše. Žádnou přípravu na křest nepodstoupila, svůj původ objevila čtením knih *Martyrs' Mirror* a *Mennonite in Europe*. Hlásí se ke komunitě Anabaptist house Church. Mezi její záliby patří četba a pomáhání v rodině. Zná i jiná světová náboženství, nachází stejné prvky, které ale nejmenuje. Tvrdí, že americké novokřtěnství je ovlivňováno americkou kulturou a americkou náboženskou scénu může novokřtěnectví ovlivnit především stěžejní pasáží kázání na hoře. Změny, které nastaly v náboženské praxi v průběhu dějin, potvrzuje, ale blíže neudává. V USA je spokojená.
30. Žena ve věku 24 let, vychodila dvanáct tříd a je ženou v domácnosti. Stará se o jedno dítě. Ve třinácti letech byla pokřtěna bez jakékoliv předchozí přípravy na základě poslušnosti biblického příkazu. Oblíbené aktivity - čtení, ruční práce. Náleží k církvi Anabaptist House Church. Rodiče jsou počítačovní programátoři. Má pět sourozenců. Její původ jí vysvětlili rodiče a prarodiče. Společné prvky křesťanských denominací potvrzuje, ale nespecifikuje. Přiznává, že americká kultura ovlivňuje život novokřtěnců a novokřtěnectví nemá žádný dopad americkou náboženskou scénu. Novokřtěnectví by mohlo mít větší vliv na společnost, pokud by novokřtěnci žili zcela odlišně od ostatních lidí. Udává změny v náboženské praxi, původní novokřtěnci byli

mnohem radikálnější při následování Krista. Církev se obecně potřebuje vyznat ze snadné víry podrobit se příkazům Krista. V Americe se jí dobře žije.

31. Muž 61 roků starý, má doktorát a píše knihy s mennonitskou tematikou. Chtěl věnovat svůj život Ježíši Kristu, a proto se šest měsíců připravoval na křest. Ve čtrnácti letech byl pokřtěn. Hlásí se k Anabaptist House Church. O novokřtěnectví se zajímá a o svém původu a předcích se dočetl z knih z 16. a 17. století. Navštívil důležitá místa v Evropě. Miluje fotografování a poslech hudby. Je seznámen s jinými světovými náboženstvími a za společné prvky křesťanské denominace považuje víru v Boha, modlitbu, chvalozpěv, odměnu nebo trest po smrti. Přestože jsou američtí novokřtění konstruktivní, přijali zbytek teologických myšlenek od amerických evangelikálů. Liberální novokřtění přijali většinu myšlenek od liberárních amerických církví. Novokřtění dokazují všem, že mohou být spolehlivými svědky míru, odpuštění a životu na hoře.
32. Dalším respondentem je muž, věk 38 let, který se hlásí jako nezávislý novokřtěnec. Má titul Bc. a provozuje zákaznické služby. Na přijetí křtu se nepřipravoval, byl připraven učinit veřejné vyznání víry v Ježíše Krista. Pokřtěn byl v 19 letech. O novokřtěnectví se zajímá, o svém původu dozvěděl zkrz genealogii. Rodiče jsou nakladatelé křesťanských knih, má dva sourozence a jedno dítě. Rád hraje basketbal. Jako společný prvek různých křesťanských denominací jmenuje víru v křest. Domnívá se, že novokřtěnectví je pod vlivem protestantismu a samotné novokřtěnectví má malý dopad na Ameriku. Myslí si, že by novokřtění mohli evangelizovat mnohem efektivněji a měli by klást větší důraz na Ježíšovo učení. Novokřtění se stali totiž buď příliš liberálními, nebo příliš tradičními, zdůrazňující tradici - černá auta, bryčky. V Americe žije rád.
33. Žena ve věku 62 let, vychodila dvanáct tříd, prodává zpěvníky a stará se o domácnost. Pochází z větší rodiny, má pět sourozenců, rodiče jí zemřeli. Otec byl učitel a farmář, matka v domácnosti. Má pět dětí. Na křest se připravovala šest měsíců a v deseti letech byla pokřtěna. Hlavní důvod křtu byla její prosba k Pánovi, aby jí odpustil a přijal Ježíše jako jejího Spasitele. Zajímá se o původ novokřtěnectví, o svém původu se dozvěděla z knih a posloucháním historiků. Je členkou kongregace Shippensburg Christian Fellowship. Mezi oblíbené aktivity řadí biblickou výuku ve vězení, čtení knih a novin, hru na klavír a trávení volného času s rodinou a přáteli. Jako společný prvek křesťanských denominací uvádí přijetí Ježíše Krista jako Pána a Spasitele,

křest a přijímání. Domnívá se, že mnoho novokřtěnců se přizpůsobilo životnímu stylu a víře jiných denominací, ale na druhé straně jsou někteří křesťané rozčarovani z hlavního protestantského křesťanství a přijali novokřtěnectví jako uskutečnitelnou alternativu. Na americkou společnost působí novokřtěnectví jako základ společnosti (stvořený Bohem) - kdy manželství a rodina jsou vyličeny v kontinuitě a čistotě. Novokřtěnci přijali také podle evangelia formu nenásilí a míru a i v době mezinárodních konfliktů byli a stále jsou ochotni zemřít za svou víru. V Americe je spokojená.

34. Žena, 29 let, je členkou Shippensburg Christian Fellowship. Vychodila dvanáct tříd a pracuje jako učitelka ve škole. Jako důvod pokřtění uvedla odevzdat své srdce Ježíši. Na křest se nepřipravovala, kněz se jí jen zeptal, zda je připravena přijmout křest. V jedenácti letech byla pokřtěna. Miluje zpívání, hru na klavír, procházky a povídání s přáteli. Otec pracuje jako editor a publikuje knihy. Matka je v domácnosti, ale pomáhá také otci knihy prodávat. Má čtyři sourozence a je zvláštní, že vlastní děti ještě nemá. O svém původu se dozvěděla na kurzu o historii novokřtěnců. Jako společný prvek různých křesťanských denominací uvádí Ježíše, který přišel nás zachránit od hříchu a kterého bychom měli uctívat a poslouchat. Ne všechna křesťanská uskupení prakticky žijí podle jeho učení. Novokřtěnci ve víře zastávají stále stejné principy, přijali však oblečení od americké kultury a občas převzali i hudební styl. V americké společnosti je mnoho rozvodů a novokřtěnci jsou zavázáni milovat, odpouštět zůstat spolu. Tím ukazují celému světu i společnosti své mírumlovné království, jaké učil Ježíš Kristus. Dokazují, že je možné mít úplné rodiny a manželství na celý život, že umí milovat tak, jako Ježíš samotný. V náboženské praxi se základy víry nezměnily, došlo ale možná k vnější změně a modlí se, aby každý člen věrně následoval Ježíše.

35. Bc. žena 53 let je v domácnosti a má šest dětí a tři sourozence. Rodiče jsou v důchodu. Chtěla se identifikovat jako křesťan a veřejně se zavázat k Ježíši Kristu. Po absolvování několika lekcí ve třinácti letech podstoupila křest. Stala se členkou Shippensburg Christian Fellowship. Zálibu nachází ve čtení, zahradničení a konverzaci s rodinou. O svém původu se dozvěděla z četby, vyprávění a přednášek. Zná i jiná náboženství, jako společný prvek křesťanských seskupení uvádí křest, přijímání a zpěv chvalozpěvů. Tvrdí, že novokřtěnectví je ovlivněno materialismem a že jsou děti pokřtěny a stávají se tak křesťany. Novokřtěnci ovlivňují americkou náboženskou scénu svým jednáním, nevrací odplatu a nejsou nepřátelští k jiným

národům. Americké společnosti předvádí novokřtění svým způsobem žití model míru, jak pomoci lidem v nouzi a v dodržování manželského slibu. Změny v náboženské praxi vidí hlavně ve zpěvu písní a čtení křesťanských knih z jiného prostředí. Místní kongregaci by pomohlo rozdělení do menších skupin, které by se odstěhovaly do míst, kde je menší tlak ze strany anabaptistů. V Americe žije ráda.

36. Další respondent, věk 52 let, člen Shippensburg Christian Fellowship. Ukončené vysokoškolské vzdělání v oblasti dějin, historik a spisovatel životopisů. Cítil potřebu stát se členem církve, absolvoval šesti měsíční výuku na přijetí křtu a v sedmnácti byl pokřtěn. Vyrůstal se dvěma sourozenci, rodiče má v důchodu. Vychovává šest dětí. Mezi oblíbené aktivity patří čtení, výzkum a konverzace. O původu novokřtěnců se zajímá, ačkoliv nepochází z novokřtěnecké rodiny, původ a historii čerpal z knih. Má povědomí o jiných světových náboženstvích a jako společné prvky křesťanských denominací uvádí narození, smrt a vzkříšení Ježíše Krista. Myslí si, že americké novokřtěnství je ovládané fundamentalismem a má způsobit větší oddělení mezi spásou a etikou. Na druhé straně skrz mírové svědectví, s důrazem na disciplinu a rodinný život chtějí novokřtění obohatit náboženskou scénu a jít příkladem ostatním lidem. Vidí posun v náboženské praxi směrem k většímu formalismu a chtěl by týdenní oslavu večeře Páně na bázi duchovní ne materialistické. V Americe je spokojen.

37. Žena, 45 let, získala bakalářský titul na Ohio State University, členkou Beachy Amish Mennonite, je ženou v domácnosti. Nepochází z novokřtěnecké rodiny, ale rozhodla se žít křesťanský život a přijmout novokřtěnecké učení. Křest bere jako vnější znamení vnitřního očištění na základě biblického příkazu. Na svůj křest se připravovala šest měsíců a byla pokřtěna ve třiceti letech. Její rodiče jsou v důchodu. Má jednoho sourozence a vychovává čtyři děti. Mezi oblíbené záliby patří sloužit Bohu v každodenních povinnostech, které jí přikazuje Čtení z Bible, zahrádkaření, farmaření a chov zvířat. Zajímá se o původu novokřtěnectví z knih, především z *Martyrs' Mirror*. Mezi jednotlicí prvky křesťanské denominace zařazuje Ježíše Krista, který přišel tento svět zachránit, byl ukřižován za naše hříchy a překonal smrt vzkříšením. Dále je to pokání, křest, víra v Ježíše Krista, Bible, nebe a peklo. Novokřtění podle ní mají tendenci být spokojenější díky oddělení od světa, jejich nekonformitě a přijetí církevních způsobů. Na jedné straně mají tendenci vidět v Ježíši svého přítele, na straně druhé svého Spasitele a Pána. Novokřtěnectví i přes četné tragedie, které se v

průběhu dějin přihodily, ukazuje na pravý způsob odpuštění a nenásilí. Udržováním separace od světa a nekonformity, novokřtenci ukazují svou stabilitu ve vnímání Krista jako Spasitele a zároveň Pána a americká společnost může vidět naše životy, děti, pracovní morálku a lásku. V náboženské praxi vidí změny u skupin, které nesou jméno mennonitů, ale nahlíží na křesťanské záležitosti sekulárním pohledem, mají sklon k jednoduššímu životu. Na otázku, zda žije ráda v USA odpověděla ano i ne! Ano pro náboženskou svobodu, ne pro netolerantnost k pravému křesťanství. Novokřtencům připomíná, že si musí pamatovat, že jsou poutníky a cizinci - tento svět není jejich pravým domovem. V současné době náboženské svobody a téměř žádné perzekuce z americké strany, promlouvají málo o Kristu, měli by mluvit odvážněji.

38. Další členkou Ponds ville Mennonite Church, Washington Franklin County Mennonite Conference je osmnáctiletá dívka, která absolvovala deset tříd. Také ona vypomáhá na rodinné farmě, kde pracuje otec. Matka je v domácnosti. Žije se čtyřmi sourozenci, vlastní děti nemá. Pět měsíců po dvanácti hodinách se připravovala na křest. Svě pokání a vyznání se z víry uvedla jako důvod křtu. Byla pokřtěna v patnácti letech. Má ráda zpěv, procházky, práci na farmě a tahání balíků. O svém původu se učila ve škole, někdy James Lowry vyprávěl o počátcích novokřtenců. Zajímá se o jejich původu, ale i ostatní světová náboženství. Mezi společné prvky, které mají různé křesťanské denominace, vidí víru v Ježíše, víru, že bojování a války nejsou správné. Myslí si, že ostatní denominace nejsou velkou hrozbou, ale někteří mennonité, kteří nejsou spokojeni s konzervatismem, se odvolávají na ostatní denominace, které dopřávají více tělesné svobody. Novokřtěnec tví na druhé straně může pomoci přesvědčit ostatní, že skutečný Spasitel je Ježíš Kristus. Je ráda, že může žít v USA, kde může následovat učení původních raných učedníků, jako je Menno Simmons a kde novokřtěnec tví může mít dobrý vliv na všechen morální úpadek a zlo. Lidé se mohou o to více zajímat a vyhrát zkrze víru.
39. Žena 43 let, ukončila deseti letou školní docházku, je členkou konzervativní tradiční mennonitské církve, jež je součástí Washington-Franklin Mennonite Conference. Pracuje stejně jako rodiče na farmě, je dojičkou krav. Má šest sourozenců a vychovává pět dětí. Chtěla následovat učení Ježíše a podle příkladu být pokřtěná. Proto se během pěti měsíců připravovala v nedělní škole na křest. V patnácti letech byla pokřtěna. Mezi oblíbené aktivity zahrnuje vaření, praní, chození do kostela a čtení knih. Zajímá se o původ novokřtenců a o svém původu se dozvěděla od rodičů a učitelů. Jako

hlavní prvek, který spojuje různé křesťanské denominace, uvádí víru v Boha, jeho syna Ježíše, který byl poslán Bohem, aby spasil všechny lidi, kteří věří. Nechce, aby jejich styl života byl ovlivňován jinými křesťanskými denominacemi, protože jejich styl života jim pomáhá udržet víru. Pokud lidé ztrácejí svoji odlišnost v oblékání, ztrácejí také své principy, proto církevní bohoslužby pokračují podle stejného nařízení, oblečení se také nezměnilo. Uvědomuje si, že když je lidé vidí, vědí, že reprezentují Ježíše a jeho království, *"Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci na nebesích."* (Mt 5,16). Jsou spokojeni, protože se snaží žít podle toho, jak Ježíš učil v Bibli.

40. Dalším členem Blossom Hill Mennonite Church je muž 40 let starý. Má titul Bc. a pracuje jako komunikační ředitel a editor. Je bezdětný, rodiče má v důchodu, vyrůstal s jedním sourozencem. Na přání matky byl v osmnácti letech pokřtěn. Příprava na křest trvala osm až deset týdnů. Jako své koníčky uvedl jídlo, pití, sex, fotografování, grafický design, psaní a sport - jízda na kole. O svém původu a předcích se dozvěděl od sestřence a dědy. Má znalosti o jiných světových náboženstvích, u křesťanských denominací vidí jako společné prvky tyto: centrální místo zastává Ježíš a víra v Bibli včetně Nového zákona; dává důraz na jednání a milování druhých; věří, že Ježíš je Bůh, (obvykle měří veřejné prohlášení anebo životní styl), zaručí štěstí i po smrti. Na otázku jak americké novokřtěnctví je ovlivněno ostatní americkou náboženskou scénou odpověděl tak, že většina křesťanských denominací žehrá americkým vojenským konfliktům. Americké denominace, které vycházejí z novokřtěneckého hnutí před 500 lety (mennonité, amišové, církevní bratři) jsou především konzervativní, přizpůsobují se změnám mainstreamové kultury pomaleji než některé jiné křesťanské denominace. Nicméně tradiční kultura se postupně narušuje novokřtěneckou vírou (jako je pacifismus), a že je marginální problém (např. sexuální identita) mnohem důležitější. Na druhé straně si myslí, že kdyby mennonité byli učeni, aby říkali, co si myslí (jako amišové), nebo kdyby amišové byli více ochotni se zapojit do aktivit mimo amišskou komunitu - pravděpodobně bychom viděli zajímavý protiklad ke křesťanským myšlenkám v americké politice i současné kultuře. Vidí změny v náboženské praxi v průběhu novokřtěneckých dějin a to takové, že novokřtěnctví se zotavuje z traumatu několika století zpět, kdy povstalo proti náboženství a zákonu a čelilo brutálnímu trestu. Od té doby, co se novokřtěnci usídlili v Americe, stali se tzv."tichými v zemi", neúčastní se ani v politice, ani dokonce nebránili původní obyvateli, kteří byli převážně zabiti nebo vytlačeni z území během

emigrace v 19. století. O Americe si myslí, že je bohatá země, lidé si neuvědomují, jak dobře se mají, jsou rozmazlení.

41. Muž 67 roků starý, povoláním doktor práv. Oba jeho rodiče zemřeli. Má jednoho sourozence a dvě děti. Na základě jeho zálib (četba, psaní, cestování, trávení času s dětmi a přáteli) je vidět, že se jedná o liberální směr mennonitů. Je členem Blason Hill Mennonite Church. O svém původu provádí výzkum v historických archivech. Protože chtěl žít tradiční křesťanský život, po roční přípravě na křest byl v šestnácti letech pokřtěn. Mezi prvky, které jsou společné pro různé křesťanské denominace, uvedl Krista a jeho učení, desatero, Velikonoční zmrtvýchvstání a Vánoční narození. Na vlivu ostatních amerických denominací si myslí, že novokřtění si dali za cíl svědčit a praktikovat svou víru a snaží se vyhnout vlivu ostatních. Svým ukázkovým chováním a svědectvím světu se soustředí na Boha a upozorňují na vše špatné v dnešním moderním světě. Novokřtění se pokoušejí udržet staré způsoby života praktikováním víry, chtějí žít v míru a mají odpor k armádě. To vše jim svoboda v Americe umožňuje.

42. Dalším respondentem je žena, 41 let stará. Vychodila devět tříd a je v domácnosti. Oba rodiče jsou v důchodu, částečně provozují taxi pro amiše. Pochází z pěti dětí, vlastních má osm. O svém původu se dozvěděla z bibliografie, studováním církevní historie. Má ráda sborový zpěv a sušení květin. Šest měsíců se připravovala na křest a v sedmnácti letech byla pokřtěna. Hlavním důvodem křtu bylo následovat příkazy Krista - pokání, křest a odpuštění hříchů. Stala se členkou konzervativních mennonitů v Ohio. Je orientovaná i o jiných světových náboženstvích. Společný prvek v křesťanském náboženství vidí ve víře v Božství Ježíše Krista a v Trojici. Myslí si, že americká náboženská scéna pokouší ovlivnit americké novokřtence. Na druhé straně novokřtěnectví nevěří v "Mírové pochody" atd., ale věří v Ježíše a jeho učení (Mt 5), které je velmi efektivní, pokud se praktikuje. Nemyslí si, že novokřtěnectví očekává velké působení a změny na obecnou americkou společnost, ale jednoduše oslovují ty, s kterými jsou v kontaktu - např. sousedé a blízká veřejnost. V průběhu novokřtěneckých dějin, zejména v Americe, je přesvědčena, že prosperita udělala novokřtence méně ostražitými a bezstarostnými. V naší kongregaci si myslím, že kněží musí řešit tělesnost, vypořádat se s ní a více milovat Boha.

43. Muž 41 let. Absolvoval devět tříd, pracuje jako montér zařízení na dojení krav. Pochází z rozvětvené rodiny. Otec je řidičem nákladního auta a pomáhá své ženě v

rodinném občůdku. Má osm sourozenců. Vychovává pět dětí. Mezi oblíbené aktivity patří pomáhání ostatním, četba a rád diskutuje s bratry nad Písmem. O svém původu se dozvěděl ve škole a kniha *Martyrs' Mirror* byla také důležitým zdrojem. Na křest se připravoval několik měsíců v nedělní škole. Pokřtěn byl v sedmnácti letech a hlavním důvodem byla touha poznat se s Bohem a jeho církví. Křest je symbolem identifikace s Bohem v jeho smrti, sejmutí hříchů jeho krví a ukřižování. Křest je pro ty, kteří se vyznají z víry v Krista a začnou se kát. Stal se členem Washinton County Mennonite - Stouffer Congregation. Jako společné prvky různých křesťanských denominací jmenuje dogmatickou víru ve svrchovanost Boží, v Trojici, ve stvoření světa, v autoritu zjeveného Božího slova, v nebe a peklo, v Boží ustanovení vykoupení člověka skrz Ježíše Krista, v nové narození a druhý příchod Ježíše Krista. Na otázku jak americká náboženská scéna ovlivňuje novokřtěnctví, odpovídá, že čím je skupina liberálnější, tím je více ovlivněna ze stran ostatních denominací. Ostatní vlivy by zahrnovaly: pietistický důraz na osobní zkušenost, ekumenismus, spása pouhou vírou, politické zahrnutí, pacifismus místo násilí, začlenění do světa, ženy ve vůdčích postaveních, důraz na misie a rovnocenný důraz na Starý a Nový zákon. Na druhou stranu novokřtěnci mohou ovlivňovat denominace tím, že připomínají a ukazují na pravý život podle Ježíše a poslušnost na základě písma. (L 6,46). To zahrnuje učení o lásce (nenásilí) a učení o oddělení od světa (nekonformitě). Novokřtěnci mohou ovlivnit americkou společnost pouze mírou poslušnosti před Pánem a Spasitelem, Ježíšem Kristem. Křesťani jsou solí na zemi (Mt 5,13). Pokud ale ztratí svoje kvality, které je činí křesťany, pak nemají již žádný vliv na společnost. Stejně jako sůl, také pravý křesťan má vliv na společnost. Praktické oddělení od světa, symbolizované odlišností v oblékání a nářečí může být nástrojem, jak si lidé můžou uvědomit svoji hříšnost a touhu po pokání. Životní změna je důkazem o účinnosti evangelia. (1T 1,8-10). Změny jsou také v náboženské praxi. Ve skupině se modifikovalo oblékání, při svatém přijímání nekvašené víno nahradilo kvašené, jazyk během bohoslužeb se změnil, používají se modlitebny, zavedla se nedělní škola a svatební obřad je také jiný. Ve své komunitě by si přál vidět větší svázání s Bohem, větší separovanost od světa a více lásky ke svým bližním. Rád žije v USA, i když nesouhlasí s činnostmi vlády. Komunita se nepodílí na vládě, ani se o to nepokouší, ale přál by si vyšší morální standard. Oceňuje hlavně náboženskou svobodu a osvobození od základní vojenské služby, politických a sociálních programů, požadovaného pojištění a jiných oblastí, které by nekorespondovaly s biblickými principy.

44. Žena, 53 let, absolvovala deset tříd. Je v domácnosti, má sedm dětí. Oba rodiče zemřeli. Má pět sourozenců. Po vyznání ze svých hříchů přijala Krista za svého spasitele a Pána. Několik měsíců se připravovala na křest a v 15 ti letech byla pokřtěna a stala se členkou konzervativní tradiční mennonické církve. O svém původu se dozvěděla díky *Martyrs' Mirror* a z jiných historických knih. Má znalosti i o jiných světových náboženstvích, kdy společným prvkem je víra, že Ježíš, Syn Boží zemřel a byl vzkříšen pro naši spásu. Ostatní americké denominace ovlivňují novokřtěnce tím, že mnozí z nich mají neustále tendence dělat kompromisy mezi vírou a praxí. Změny v náboženské praxi jsou viditelné u lidí, kteří sice vycházejí z novokřtěneckého prostředí, ale již neuznávají prostý jednoduchý styl života a styl oblékání. Mnoho žen v současné době nenosí pokrývku hlavy (1K 11:3-15). Novokřtěnci mohou ukázat na víru v Boha tím, že budou následovat všechna biblická učení v dnešním shovívavém světě a můžou americkou společnost ovlivnit tím, že se dělí o lásku ke všem mužům, ženám a lidem jakékoliv rasy. V USA žije ráda, ale upozorňuje na to, že si musíme pamatovat, proč jsme na tomto světě. Bůh chtěl, abychom s ním měli blízký vztah a chtěl, abychom pomohli ostatním, aby poznali Boha.
45. Muž ve věku 53 let, absolvoval dvanáct tříd, pracuje jako mlékař. Rodiče zemřeli, pracovali jako farmáři. Má čtyři sourozence a sedm vlasních dětí. Podle příkazu Písma - vyznání se z hříchu po šesti měsíční přípravě na přijetí křtu v patnácti letech ho přijal. Stal se členem Ponds ville Mennonite Church. Velice rád se věnuje zpívání chvalozpěvů a duchovních písní. Zajímá se o původ novokřtěnců, o svém původu se dozvěděl ze školy a z osobního studia. Pokud se jedná o prvky, které spojují jednotlivé denominace, jmenoval Boha jako nejvyšší bytí a Ježíše Krista jako našeho spasitele. Myslí si, že americká náboženská scéna má obecnou tendenci vyhýbat se svatému křesťanskému chování a to vede k negativnímu vlivu na novokřtěnské myšlení a jednání. Na druhou stranu novokřtěnci pozitivně ovlivňují praktikování nenásilí a nekonformity v jejich životě. Věří, že novokřtěnci v průběhu dějin brali Písmo vážně v jejich praktickém životě a ti, kteří upřímně následují Biblické učení, mohou společnost ovlivnit dobrem, tím, že budou žít podle zákona. Rád žije v USA.

11.5 Závěrečné vyhodnocení výsledků a dat dotazníkového šetření

Od února do dubna roku 2012 proběhlo v USA dotazníkové šetření – především v oblasti Marylandu, Pensylvánie, okrajově pak v Tennessee, Texasu, Virginii a Ohio.

Výzkumným souborem byli věřící hlásící se k mennonitské církvi nebo k jiným blízkým novokřtěneckým církvím. Cílem dotazníku bylo zjistit současný pohled novokřtěnců v 21. století na jejich život v USA, doplněný o jejich vlastní názory na církve či místní kongregaci, na to jak novokřtěnci vnímají vliv americké náboženské scény a opačně, zda anebo do jaké míry mohou novokřtěnci ovlivňovat americkou náboženskou scénu. Výstupy z dotazníků jsem zpracovala jak v podobě slovní interpretace, tak u některých okruhů otázek pro lepší znázornění i v podobě grafické.

Dotazník se skládá z jedné celistvé části, která obsahuje celkem dvaadvacet otázek, z toho osm sociodemografických. Dotazníkového šetření se celkem zúčastnilo 45 respondentů²⁸⁴ z šesti států ve Spojených státech amerických (Příloha 6, Graf 1), z toho bylo 23 žen (51%) a 22 mužů (49%). Nazpět jsem obdržela osmnáct dotazníků, tj. 40% z oblasti Pensylvánie, stejné množství osmnácti vzorků, tj. také 40% ze státu Maryland, dva dotazníky (4,4%) ze státu Texasu, dva vyplněné dotazníky (4,4%) z Tennessee, dva dotazníky (4,4%) z Ohia, jeden (2,2%) ze státu Virginie a dva respondenty představující také (4,4%), kteří nejsou v žádné kongregaci, tudíž se je nepodařilo zařadit.

Zapojeny byly všechny věkové kategorie (Příloha 6, Graf 2). Nejmladší respondent měl osmnáct let, nejstarší dvaosmdesát let. Nejsilnější věkové zastoupení měla kategorie od 41 - 60 let (31,1%), následovala věková kategorie od 26 - 40 let (28,9%). Osob mladších pětadvaceti let odpovědělo pouhé 11,1%. Graficky je zpracováno i vzdělání (Příloha 6, Graf 3). Pouze osmou až desátou třídu ukončilo 42% novokřtěnců, tj. výsledek vypovídá o tradičních přístupech ke vzdělání ze stran novokřtěneckých skupin a pouze 7% všech dotázaných ukončilo doktorské studium. Z demografických otázek se snadno zjistilo, že každý respondent má v průměru čtyři až pět sourozenců. Každý novokřtěnec má pak průměrně tři až čtyři děti. Stěžejní a velmi zajímavou otázkou byla příprava na křest (Příloha 6, Graf 4) a samotné přijetí křtu. Doba příprav na křest trvala převážně (u 42,2% respondentů) šest až osm měsíců. Zajímavé je, že celkem 15,6% všech účastníků výzkumu se na křest vůbec nepřipravovalo a nenavštěvovalo žádné přípravné hodiny. Křest byl průměrně přijat mezi patnáctým a šestnáctým rokem, nejmladšímu účastníkovi křtu bylo pouhých deset let, nejstaršímu třicet let. Čísla dále podkryla, že věková skupina od 41 - 60 let přijala křest po sedmnáctém roce života, zatímco u respondentů nad šedesát let se věková hranice snížila o

---

²⁸⁴ Tj. odpovědní kvóta se pohybuje kolem 45%. Počet rozeslaných dotazníků bylo 100 kopií, přesný počet oslovených nelze přesně stanovit, protože s distribucí dotazníků mi pomáhala i Lancaster Mennonite Historical Society, která zveřejnila dotazník na své webové stránce.

dva roky. Ti přijali křest již v patnácti letech. U věkové skupiny od 26 - 40 let byla hranice posunuta pod patnáct let, křest byl přijat mezi čtrnáctým a patnáctým rokem. Účastníci výzkumu z řad novokřtěneckých církví (Typy církví viz Příloha 6, Graf 5) se nejvíce hlásí k církvi konzervativní tradiční (62,2%), pouze 11,1% se hlásí k liberálním církvím, střed zastávají konzervativní novokřtěnecké skupiny (22,2%). Jak jsem již zmínila výše, dva respondenti se nehlásí k žádné z církví, tudíž představují nezařaditelných 4,4% z všech dotázaných.

Všichni novokřtěnci bez rozdílu rádi žijí v USA, pouze jeden respondent uvádí, že země je netolerantní k pravému křesťanství. Dále bez rozdílu odpověděli, že mají povědomí o jiných světových náboženstvích. Dokonce 95% novokřtěnců se zajímá o historický původ hnutí a o své kořeny, o nichž se většinou dozvěděli od rodiny, knih nebo ze školy. Mezi nejuváděnější mužská povolání patří tradiční práce spojená s mlékárnou nebo na farmě. Ženy pak nejčastěji zůstávají v domácnosti nebo pracují jako učitelky či pomáhají manželům na farmách.

Některé sociodemografické otázky jsou přehledně vizualizovány (viz Příloha 6) a dotvářejí náhled o cílové skupině a jednotlivých respondentech, prozrazují zastoupení církví a atd. V následném oddílu budou vyhodnoceny otevřené otázky dotazníkového šetření.

11.6 Závěrečné vyhodnocení otevřených otázek

Otevřené otázky představují stěžejní část celého dotazníkového šetření. Záměrem bylo dozvědět se myšlenky a nápady novokřtěnců žijících v Americe v 21. století. Část otázek se týká přítomnosti, jiná reflektuje minulost nebo dává podnět k zamyšlení a k případným změnám týkajících se místních kongregací nebo novokřtěnecké církve jako takové. Otázky se v neposlední řadě zaměřují na konfrontaci novokřtěneckého hnutí se současnou americkou náboženskou scénou.

Jednotlivé otázky nehodnotím ani graficky ani číselnou hodnotou z důvodu posuzování dílčích názorů respondentů. Půjde o jednoduché shrnutí společných odpovědí. Uvádím jen ty nejzajímavější a nejčastější odpovědi.

Otázka č. 2 Můžete jmenovat několik prvků, které různé křesťanské denominace mají společné?

Nejčastěji respondenti uváděli víru v Trojici: Otce, Syna i Ducha svatého, víru v Ježíše jako syna Božího, který zemřel za naše hříchy a byl vzkříšen, víru v Bibli, jež je inspirovaná slovem Božím, víru v jednoho Boha, víru v křest, přijímání a posmrtný život. Tři respondenti neodpověděli na uvedenou otázku.

Otázka č. 3 Zajímá mě, Váš názor na to, jak je americké novokřtěnctví ovlivněno ostatními americkými denominacemi nebo obecně řečeno - americkou náboženskou scénou?

Anabaptisté si uvědomují, že novokřtěnctví je ovlivněno především pokušením ze stran ostatních amerických denominací a také tím, že americká náboženská scéna nabízí méně disciplinovaný styl života, jenž má vliv na novokřtěnecké hnutí. Dále uvádějí protestantské vlivy a vlivy americké kultury, které negativně působí na jejich nekonformitu. Vliv materialismu, fundamentalismu, pietismu, vliv evangelikánů, ekumenismu a médií patří mezi méně časté uváděné názory. Otázku zodpověděli všichni dotázaní.

Otázka č. 4 Na druhou stranu, jak novokřtěnctví ovlivňuje americkou náboženskou scénu? Prosím popište.

Téměř každý účastník výzkumu odpověděl, že novokřtěnctví ovlivňuje americkou náboženskou scénu hlavně tím, že představuje pravý důsledný křesťanský život a poslušnost před Bohem se zdůrazněním míru, praktikováním nenásilí, odpuštění a nekonformního způsobu života. Někteří zdůraznili pomoc v nouzi a nabízenou sociální pomoc. V celkovém součtu, jeden respondent nedokázal odpovědět, jeden respondent neví, zda novokřtěnci mohou mít vliv na americkou náboženskou scénu. Dva lidé si dokonce myslí, že novokřtěnctví neovlivňuje americkou scénu a jeden respondent připouští malý vliv, ale více ho nespecifikuje.

Otázka č. 5. Obecně řečeno, jak může novokřtěnctví působit na americkou společnost? Prosím popište.

Otázka číslo pět je velmi podobná otázce číslo čtyři. Novokřtěnci nabízejí v podstatě to samé co na americké náboženské scéně, jen jejich přístup může být jiný. Většina novokřtěnců se snaží žít podle Ježíšova učení a podle Bible a být vzorem také pro americkou společnost. Praktikování míru je přínosem, stejně tak silné rodinné pouto, může být vzorem pro americkou společnost. Nenásilí a odpuštění mohou mít pozitivní vliv na obecnou americkou společnost. Poměrně zajímavý názor ze současnosti vypovídá, že novokřtěnci obohacují

americkou společnost tím, že platí daně a nedělají potíže vládě. Dva respondenti na otázku neodpověděli a dva si myslí, že novokřtěnců nemá na americkou společnost žádný vliv.

Otázka č. 8. Je možné vidět nějaké změny v náboženské praxi v průběhu novokřtěneckých dějin? Prosím popište.

Uvedené názory novokřtenců masově vypovídají o upuštění od tradičních praktik (např. jde o pokrývku hlavy, oblékání, doktrínu, svatý polibek etc.) Dále velmi zajímavé odpovědi poukazují na snadnější život v současnosti s větší svobodou v konfrontaci s minulostí, kdy byla novokřtěnecká hnutí tvrdě pronásledována a mučena. Intenzivní pronásledování napomohlo k šíření svědectví o evangeliu. Na to poukazují další anabaptisté, kteří hodnotí, že v současnosti se novokřtenci stali těmi „klidnými v zemi“. Změny jsou viditelné ve zpěvu (méně chvalozpěvů, vokální hudba, více se používají písně z jiného prostředí), při bohoslužbě (sezení, instrumentální doprovod, v modlitebnách a jazyce), v přijímání (častější a otevřenější) a v nekonformitě, která bývá narušena. Tři účastníci dotazníkového šetření uvedli, že nevidí žádné změny v náboženské praxi v průběhu dějin, dva respondenti na otázku vůbec neodpověděli.

Otázka č. 10. Máte nějaké nápady, co by se mohlo/mělo změnit ve Vaší místní kongregaci nebo v církvi jako takové? Prosím popište.

Nejčastěji jsem se setkávala s odpověďmi na nápady na změnu v církvi: Je potřeba napravit morálku, tradici, úctu k druhým, víru v Krista a následování Ježíše. Novokřtenci si přejí, aby se více mluvilo o Kristu, aby se oslovovali mladí lidé a lidé z jiných náboženských kultur. Důležité je také posilovat identitu a jednotnost církve a dodržovat jednotný výklad Bible. Novokřtenci by chtěli lepší komunikaci mezi kněžími a členy, dále žádají být více začleněni do rozhodování a děje kongregace. Pociťují nutnost šířit evangelium, podílet se na misijních činnostech a lépe uspokojovat potřeby lidí (jak materiální tak duchovní). Tři respondenti jsou spokojeni s jejich kongregací a celkem osm respondentů nevedlo žádné nápady nebo změny, které by mě mohly/měly změnit v církvi nebo v jejich místní kongregaci.

11.7 Celkové shrnutí

Z odpovědí respondentů (n=45) lze vyvodit následující závěry. Všichni novokřtění rádi žijí v USA, nejsilnější věkovou skupinu představují novokřtění od 41 - 60 let. Poměr mezi ženami a muži byl téměř vyrovnaný. Z demografických otázek jsem snadno zjistila, že každý respondent má v průměru čtyři až pět sourozenců. Každý má pak průměrně tři až čtyři děti. Nejvíce byla zastoupena tradiční konzervativní církev, tomu odpovídaly i ostatní uvedené praktiky. Příprava na křest trvala převážně šest až osm měsíců a samotný křest byl nejčastěji přijímán mezi patnáctým a šestnáctým rokem. Nejčastěji uváděné nejvyšší uváděné dokončené vzdělání bylo základní (8 – 10 třída), nejuváděnější mužské povolání souvisí s farmou nebo mlékárnou. Ženy převážně zůstávají v domácnosti nebo pomáhají na farmách svým manželům.

Téměř devadesát pět procent respondentů se zajímá o novokřtěnecké hnutí v historii. O svých předcích se nejčastěji dozvěděli z vyprávění od rodičů, dále z historických knih a ze školy.

Prvky, které mají různé křesťanské denominace společné, uváděli novokřtění jednoznačně víru v Trojici: Otce, Syna i Ducha svatého, víru v Ježíše syna Božího, jenž zemřel za naše hříchy, víru v Bibli, jež je inspirovaná slovem Božím. Víra v křest, přijímání a posmrtný život byla také uváděna. V 21. století si novokřtění velmi dobře uvědomují, jak jsou ovlivňováni různými americkými denominacemi nebo obecně americkou náboženskou scénou. Ačkoliv hledají oddělení od světa, nejsou tak dobře izolováni, aby nebyli ovlivňováni změnami ze společnosti. Drtivá většina poukazuje na pokušení ze stran ostatních denominací a na jejich nedisciplinovaný životní styl, který může negativně ovlivňovat současná novokřtěnecká hnutí v Americe. Někteří zmiňují i jiné důležité vlivy, mezi které zahrnují vliv americké kultury, materialismu, fundamentalismu a např. i pietismu. Negativní působení má vliv na změnu náboženské praxe v průběhu dějin. Novokřtění upouštějí od tradičních praktik, mnozí novokřtění odcházejí k liberálním církvím nebo odcházejí z novokřtěneckých kruhů. Změny jsou viditelné ve stylu oblékání, odkládání pokrývek hlavy, nedodržování doktríny, při bohoslužbách a upadající nekonformitě. Intenzivní pronásledování z dob minulých je již překonáno, novokřtěnecká hnutí ve Spojených státech amerických zažívají prosperitu, klid a náboženskou svobodu. Z toho důvodu se změnil i samotný přístup novokřtěnců, kteří upustili od radikálnosti a stali se tzv. klidnými v zemi.

Novokřtělci vyzývají k nápravě morálky i tradic, úctě k druhým, víře v Krista a následování Ježíše. Přejí si, aby se více mluvilo o Kristu, aby se oslovovali mladí lidé a lidé z jiných náboženských kultur. Pociťují nutnost šířit evangelium, podílet se na misijních činnostech a lépe uspokojovat potřeby lidí (jak materiální tak duchovní). Nezbytné je posilovat identitu a integritu církve, dodržovat jednotný výklad Bible. V kongregacích by měla být lepší komunikace mezi kněžími a členy, kteří chtějí více začlenit do celé kongregace.

Na základě souhrnných výsledků i přes určité změny, tradiční konzervativní novokřtělci sami sebe považují za vzor a jsou si vědomi, že mohou pozitivně ovlivňovat americkou náboženskou scénu i obecnou americkou společnost. Většina novokřtělců se snaží žít důsledný křesťanský život podle Ježíšova učení i podle Písma svatého. Na základě ustanovených praktik z 16. století, současní novokřtělci zdůrazňují mír, praktikují nenásilí, odpuštění a nekonformní způsob života, který má jistě pozitivní vliv na americkou scénu. Spolu se silným rodinným poutem a tradicí mohou být novokřtělci jistě považováni za vzor.

Závěr

V České republice není dostatek informací na toto téma. Chybí literatura i případné překlady do českého jazyka. Společnost není dostatečně informována o propojenosti klasických novokřtěneckých rysů se současnou americkou náboženskou scénou. Hlavním přínosem disertace je popis způsobu života současných novokřtěneckých skupin ve Spojených státech amerických na základě vlastního bádání z roku 2011. Práce propojuje historický základ se soudobou americkou náboženskou scénou, proto její povaha je komplexní.

Zrod novokřtěneckého hnutí v 16. století během reformace a následné mučení a úmorná persekuce novokřtěnců jsou pouhými nevratnými fakty historie. Na mnohých místech Evropy je dnes obtížné najít stopy původních novokřtěneckých hnutí nebo vůbec novokřtěneckou víru jako takovou. Ti, kteří se rozhodli si ponechat svoji víru, odešli do jiných lokalit a posléze emigrovali do Spojených států amerických a Kanady. Současná americká náboženská scéna, se všemi svými projevy se zákonitě hlásí ke zdrojům amerického křesťanství. Americké křesťanství bylo proto ve svých počátcích silně ovlivněno novokřtěnectvím. Skupiny z původních novokřtěnců (mennonité, amišové, kvakeři, hutterité) založily nové denominace a žijí dodnes na určitých místech v zámoří. Moje práce se konkrétně zaměřuje na novokřtěnecké kongregace v oblastech Pensylvánie, Marylandu, Texasu, Virginie, Tennessee a Ohia. Kvakeři, mennonité, amišové, hutterité – ti všichni spoluvytvářeli jak americké dějiny, tak i kulturní a duchovní historii. Disertace má potvrdit následující hypotézu: pokud se dnes některé myšlenkové proudy amerického křesťanství snaží vracet k tradici, vrací se tím zároveň i k novokřtěneckým základům. Cílem je také dokázat, do jaké míry je současná teologická reflexe a především pak americká náboženská scéna skutečně závislá na tradičních modelech novokřtěnectví a jak dalece jsou tyto myšlenky přítomné i v současnosti.

Stanovená hypotéza se potvrdila. V současném americkém světě dochází k návratu k novokřtěneckým kořenům. Stále je aktuální tradice žít na základě Ježíšova učení a upřímně zdůrazňovat království Boží. Z toho hlediska novokřtěncům nestačí jen učení samotné, ale opravdově touží žít královský život.

Kde lidé přijali novokřtěneckou vizi pravého učení, tam se stali dědici zmíněné tradice. Kde lidé věří v náboženskou svobodu, věří v oddělení státu od církve, praktikování nenásilí a nekonformity, tam vstupují do původní novokřtěnecké tradice. Snažila jsem se nalézt pravou hodnotu a míru novokřtěneckých tradic v současné americké náboženské scéně. Na základě

výzkumu se poodkryla skutečnost, že církve a náboženská víra je častokrát v průběhu dějin uchovávána díky křédům a rituálům. Poněvadž novokřtěnců není založeno ani na jedné z činností, jádro myšlenek původního hnutí nemůže být tedy zachováno ani kředy ani rituály. U novokřtěnců jde o srdeční vyznání. Jestliže má být novokřtěnců uchováno, musí být skutečně naplněno a žito. Pokud dnes, ale i v budoucnosti nebude žádný závazek žít biblickou pravdu, potom novokřtěnecké hnutí přestane existovat. Na rozdíl od reformátorů, novokřtěnců není víra samotná, je to víra, která se projevuje v činech. Pokud pravý duch novokřtěnců má být zachován, pak musí být zachována biblická rovnováha mezi vnitřním a vnějším vyjádřením víry. Jeden z možných způsobů je ten, který novokřtěnci započali již na začátku svého hnutí – a to separací od světa.

Na základě osobního poznání jsem zjistila, že současní novokřtěnci ve Spojených státech amerických jsou prosperující komunitou, která se snaží žít podle Ježíšova učení. Dodržují nekonformní způsob života a v jejich životech je vidět jistá separace od okolního světa. Novokřtěnci si však velmi dobře uvědomují vliv různých amerických denominací, který je znatelný v jejich životech. V porovnání se 16. stoletím dochází nejen k úpadku tradičních praktik (ve stylu oblékání, při bohoslužbách etc.), ale také k odlivu členů k liberálnějším církvím. Z toho důvodu novokřtěnci v současnosti vyzývají k nápravě tradic a morálky, vyzývají k posílení identity a integrity církve. Novokřtěnci vyznávají naprosté nenásilí a zachovávání míru. Některé skupiny se zapojují do misijních činností.

Novokřtěnci v 21. století jsou si vědomi toho, že mohou pozitivně ovlivňovat americkou náboženskou scénu i širší konzumní společnost. Není to jejich hlavní úkol, aby pozitivně napravovali společnost. Oni sami se pouze snaží žít důsledný křesťanský život plný lásky a oddanosti.

Jmenný rejstřík

AMMANN Jakob 66 – 68
BEACHY, L. 80
BENDER, Harold S. 12, 25, 33, 52, 54
BENDER, Ross T. 33
BERGSTEN, Torsten 12
BLAUROCK, George 14, 15, 20 – 21, 25 - 26
BOWMAN Carl Desportes 61, 71, 74 - 76
BURDGE, Edsel 63, 104, 108 – 109
BURKHOLDER, David G. 14, 16, 17, 21, 51 – 55, 58
DENCK Hans 5, 27 – 31, 48, 57
DYCK, Cornelius J. 14
ESTEP, William Roscoe 12, 16, 25 – 26, 29 – 31, 34, 42 – 46, 49 – 51, 59, 63, 78
FILIPI, Pavel 13
FINGER, Thomas N. 56
FRIEDMANN, Robert 16, 22, 34, 42 – 44, 47 – 48, 53, 56
GREBEL Conrad 14 – 16, 19 – 20, 24 – 27, 43, 48, 49, 56
HAGUE, Paul N. 113 - 115
HAMILTON, Alastair 19
HENDL, Jan 98, 99, 113, 115, 117
HORSCH, John 27, 29, 30, 33
HORST L. Samuel 63, 100, 104, 108 – 109
HORST Moses 101
HOSTETLER, John Andrew 23, 63, 66 – 67, 69 – 70, 76 – 77, 109
HOSTETTER C. 63 – 64, 83 – 85, 87, 88, 96, 97
HUBMAIER Balthasar 6, 12, 21, 23, 26 – 27, 30 – 31, 43 – 49, 55 – 57, 59, 95
HUT, Hans 17, 47 – 48
HUTTER Jakub 23, 27, 32
JUHNKE, James C. 74
KAUFFMAN Daniel 102
KLAASSEN, Walter. 31

KOZEL, Roman. 112
KRAHN, Cornelius 64, 81
KRAYBILL, Donald B. 17, 44, 60 – 61, 63 – 68, 70 – 78, 81, 83 – 85, 87 - 88, 90 – 97, 105,
162, 163
LACOSTE, Jean-Yves 23
LANDIS Ira 83
LITTELL, Franklin Hamlin 51, 52, 59, 121, 151
LOWRY, James W. 20, 26, 27, 98, 105, 111, 140
LUTHER Martin 12, 13, 16, 25, 29, 44 – 45, 52, 77, 106
MACEK, Petr 10
MANZ Felix 7, 14, 20 – 21, 24, 26 – 27, 159
MARPECK Pilgram 6, 27, 29, 45 – 46, 48 – 50, 56 - 57
MARTIN Darrel E. 104
MARTIN Glenne R. 104
MARTIN, John D. 24
MERGAL Angel M. 19
MILLER, Levi 80 - 81
MOLT, Steven N. 66 – 68
MÜNTZER, T. 16, 17, 37, 47, 49
PAJER. Jiří 10, 31
PATTON M. Q. 114
PENN William 23, 61, 68, 80
PETRE, Sheila J. 104
PETROSILLO, Piero 16
PHILIPS Dirk 103
REIST Hans 67, 68
REUBLIN Wilhelm 21, 26 - 28
RIEDEMANN Peter 44, 75, 90
SALAJKA, Milan. 15
SATTLER Michael 26 – 28, 30, 34, 48, 56, 156
SCOTT, Stephen 62, 98, 100, 102 – 104, 109
SCHIEMER Leonhard 47
SCHLABACH, Theron F. 63, 69
SCHMIDT F. John 64, 81

SIMONS Menno 29, 32, 33, 37, 43, 45, 50, 59, 103
VAN BRAGHT, THIELEMAN J. 20, 25
VISSER Piet 19
VLNAS, Vít. 12, 16, 17, 33
WEAVER, Clair R. 15
WENGER, John C. 29, 56, 58
WERER Larry R. 104
WILLIAMS, George Huntston 19
ZIMMERMAN Peter 66
ZWINGLI Ulrich 12 – 14, 24 – 26, 29, 31, 43, 45, 56, 106

Seznam použitých pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů

Monografie

BAINTON, Roland Herbert. *The age of the Reformation*. Malabar, Fla.: R.E. Krieger Pub. Co., 1984c1956, 191 s. ISBN 0898747368.

BEACHY, Text and illustrations by Leroy. *Unser Leit--: the story of the Amish*. Millersburg, Ohio (4324 State Route 39, Millersburg, OH 44654-9681): Goodly Heritage Books, 2011. ISBN 09-832-3970-3.

BENDER, Harold S. *Menno Simons' Life and Writings: A Quadricentennial Tribute 1536-1936*. Kansas: Gospel Publishers, 2004.

BENDER, Harold S. a C. Henry SMITH. *Mennonites and Their Heritage: A Handbook of Mennonite History and Beliefs*. Scottsdale, Pennsylvania: Herald Press, 2000.

BENDER, Ross T. a Alan P.F. SELL. *Baptism, Peace and the State in the Reformed and Mennonite Traditions*. Calgary: Wilfrid Laurier University Press, 1991. ISBN 0-88920-204-4.

BERGSTEN, Torsten a William Roscoe ESTEP. *Balthasar Hubmaier: Anabaptist theologian and martyr*. Valley Forge, Pa.: Judson Press, c1978, 432 s. ISBN 08-170-0793-8.

BURDGE, Edsel a Samuel L HORST. *Building on the Gospel foundation: the Mennonites of Franklin County, Pennsylvania, and Washington County, Maryland, 1730-1970*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c2004, 927 s. ISBN 08-361-9265-6.

BURKHOLDER, David G. *Distinctive Beliefs of the Anabaptist*. Ephrata, Pennsylvania: Eastern Mennonite Publications, 2009.

BURKHOLDER, J. Lawrence. *The Church and the Community*. pennsylvania: Mennonite Publishing House Scottsdale, 1958.

DICKENS, A. *Reformation and society in sixteenth-century Europe*. London: Thames and Hudson, 1970. ISBN 05-003-3002-6.

DYCK, Cornelius J. *An introduction to Mennonite history: a popular history of the Anabaptists and the Mennonites*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, 1981, 452 s. ISBN 08-361-1955-X.

ESTEP, William Roscoe. *Příběh křtěnců: Radikálové evropské reformace*. Praha: Bratrská jednota baptistů, 1991.

ESTEP, William Roscoe. *The Anabaptist story: an introduction to sixteenth-century Anabaptism*. 3rd ed., rev. and enl. Grand Rapids, Mich.: William B. Eerdmans Pub., 1996, 332 s. ISBN 08-028-0886-7.

- FILIPI, Pavel. *Křesťanstvo: Historie, statistika, charakteristika křesťanských církví*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2001. ISBN 80-85959-80-1.
- FRIEDMANN, Robert. *The Theology of Anabaptism*. Eugene, Oregon: Herald Press, 1998. ISBN1-57910-210-7.
- FRIEDMANN, Robert. *Hutterite Studies*. Goshen, Indiana: Mennonite Historical Society, 1961.
- HAGUE, Paul N. *Průzkum trhu: [příprava, výběr vhodných metod, provedení, interpretace získaných údajů]*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2003, 234 s. ISBN 80-722-6917-8.
- HAMILTON, Alastair, S VOOLSTRA a Piet VISSER. *From martyr to muppy (Mennonite urban professionals): a historical introduction to cultural assimilation processes of a religious minority in the Netherlands, the Mennonites*. Amsterdam, Netherlands: Amsterdam University Press, c1994,243 s. ISBN 90-535-6060-2.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.
- HORSCH, John. *Mennonites in Europe*. 2d ed. slightly rev. Scottsdale, Pa: Herald Press, 1950. ISBN08-361-1395-0.
- HOSTETLER, John A. *Mennonite Life*. 11. vyd. Pennsylvania: Herald Press, Scottsdale, 1962.
- HOSTETLER, John Andrew. *Amish life*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c1983, 48 s. ISBN 08-361-3326-9.
- HOSTETLER, John Andrew. *Hutterite life*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c1983, 47 s. ISBN 08-361-3329-3.
- HOSTETLER, John Andrew. *Amish society*. 4th ed. Baltimore: Johns Hopkins University Press, c1993, 435 s. ISBN 08-018-4442-8.
- HUNTINGTON, John A. Hostetler and Gertrude Enders. *The Hutterites in North America*. Belmont, Calif: Wadsworth/Thompson Learning, 2002. ISBN 05-344-4033-9.
- JONES, Keith G. *A believing church: learning from some contemporary Anabaptist and Baptist perspectives*. Didcot: Baptist Union of Great Britain, 2006. ISBN 18-980-7738-X.
- JUHNKE, James C. *Vision, doctrine, war: Mennonite identity and organization in America, 1890-1930*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c1989, 394 s. ISBN 08-361-3104-5.
- KLAASSEN, Walter. *Anabaptism: neither Catholic nor Protestant*. Waterloo, Ont.: Conrad Press, c1973, 94 s. ISBN 09-690-4581-6.
- KOZEL, Roman. *Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 277s. ISBN 80-247-0966-x.

- KRAHN, Cornelius. *Dutch Anabaptism: Origin, Spread, Life and Thought (1450-1600)*. The Hague: Martinus Nijhoff, 1968.
- KRAHN, Cornelius a John F. SCHMIDT. *A century of witness*. Kansas: Mennonite Publication Office Newton, 1959.
- KRAYBILL, Donald B. *The riddle of Amish culture*. Rev. ed. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2001, 397 s. ISBN 08-018-6772-X.
- KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6.
- KRAYBILL, Donald B. *Who are the Anabaptists?: Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c2003, 48 s. ISBN 08-361-9242-7.
- KRAYBILL, Donald B a Carl Desportes BOWMAN. *On the backroad to heaven: Old Order Hutterites, Mennonites, Amish, and Brethren*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, c2001, 330 s. ISBN 08-018-6565-4.
- KRAYBILL, Donald B a C HOSTETTER. *Anabaptist world USA*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c2001, 296 s. ISBN 0-8361-9163-3.
- KRAYBILL, Donald B a James P HURD. *Horse-and-buggy Mennonites: hoofbeats of humility in a postmodern world*. University Park, Pa.: Pennsylvania State University Press, c2006, 362 s. Publications of the Pennsylvania German Society (2001), v. 40. ISBN 02-710-2866-1.
- KYLE, Richard. *From sect to denomination*. Hillsboro, KS: Center for M.B. Studies, 1985.
- LITTELL, Franklin Hamlin. *The Anabaptist View of the Church: A Study in the Origins of Sectarian Protestantism*. Ephrata, Pennsylvania: Grace Press, 2000.
- LOWRY, James W. *The Martyrs' Mirror Made Plain: How to study and profit from the Martyrs' Mirror*. Aylmer, Ontario - LaGrange, Indiana: Pathway Publishers, 1997, revised 2000.
- MACEK, Petr. *Novější angloamerická teologie: přehled základních směrů s ukázkami*. 1. vyd. Praha: Kalich, 2008, 265 s. ISBN 978-80-7017-100-4.
- MACMASTER, Richard K. *Land, piety, peoplehood: the establishment of Mennonite communities in America, 1683-1790*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, 1985, 343 s. ISBN 08-361-1261-X.
- MARTIN, John D. *Hymns of the Church*. Chambersburg, Pennsylvania: Benchmark Press, 2011. ISBN 978-0-615-36474-2.
- MILLER, Levi a Bruce D GLICK. *Our people: the Amish and Mennonites of Ohio*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c1983, 56 s. ISBN 08-361-3331-5.
- MOLT, Steven N. *A history of the Amish*. Rev. and updated. Intercourse, Pa: Good Books, 2004. ISBN 978-156-1483-938.

PAJER, Jiří. *Studie o novokřtěncích*. Strážnice: Etnos, 2006, 233 s., [1] l. obr. příl. ISBN 80-900-3008-4.

PETRE, Sheila J. *Transplanted*. Smithburg, MD: Delmer G. Martin, 2011. ISBN 978-0-615-51261-7.

RUTH, John L. *The earth is the Lord's: a narrative history of the Lancaster Mennonite Conference*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, c2001, 1390 s. ISBN 08-361-9154-4.

SAWATSKY, Rodney J. *History and ideology: American Mennonite identity definition through history*. Kitchener, Ont.: Pandora Press, c2005, 216 s. ISBN 18-947-1053-3.

SCOTT, Stephen. *An introduction to Old Order and Conservative Mennonite groups*. Intercourse, PA: Good Books, c1996, 252 s. People's Place booklet, no. 12. ISBN 15-614-8101-7.

SCHLABACH, Theron F. *Peace, faith, nation: Mennonites and Amish in nineteenth-century America*. Eugene, Or: Wipf, 2007. ISBN 978-155-6351-976.

TOEWS, Paul. *Mennonites in American society, 1930-1970: modernity and the persistence of religious community*. Scottsdale, Pa.: Herald Press, 1996, 441 s. ISBN 08-361-3117-7.

VLNAS, Vít. *Novokřtělci v Münsteru*. Praha: Lidové noviny, 2002, 232 s. Knižnice dějin a současnosti, sv. 17. ISBN 80-710-6505-6.

WEAVER, Clair R. *The Swiss Anabaptists: A Brief Summary of Their History and Beliefs*. Ephrata, Pennsylvania: Eastern Mennonite Publications, 1994.

WILLIAMSON, Holden R. *The Amish: current issues and historical background*. New York: Novinka Books, c2005, 115 s. ISBN 15-903-3777-8.

Prameny

Berner Täuferturn und Reformation im Dialog: Eine Ausstellung zum 450jährigen Jubiläum der Täuferdisputation in Bern 1538-1988. Bern: Bernischen Historischen Museum, 1988

Love Your Enemies. Ephrata, PA: Grace Press, Inc., 2004.

Mennonite Confession of Faith. Crockett, Kentucky: Rod and Staff Publishers, Inc., 1996.

Písmo svaté Starého a Nového zákona, včetně deuterokanonických knih, podle ekumenického vydání z roku 1985. 2. katolické vyd. Praha: Zvon, 1991, 283 s. ISBN 80-711-3009-5.

Your Friend, WILLIAM PENN. U.S.A.: The Welcome Society of Pennsylvania, 24 s.

Periodika

Mennonite historical bulletin: No. 3. vol. LXI. Goshen, IN: Historical Committee of the Mennonite Church, July 2000. ISBN 0025-9357.

Pennsylvania Mennonite heritage. Lancaster, PA: LMHS, 2011, April 2011, Volume 34, Number 2. ISSN 0148-4036.

Pennsylvania Mennonite heritage. Lancaster: LMHS, 2010, April 2010, Number 2. ISSN 0148-4036.

Pennsylvania Mennonite heritage. Lancaster: LMHS, 2010, January, 2010, Volume 33, Number 1. ISSN 0148-4036.

Slovník a encyklopedie

LACOSTE, Jean-Yves. *Encyclopedia of Christian theology*. New York: Routledge, 2005, 31816 s. ISBN 1579582362.

LEMAÎTRE, Nicole, Marie-Thérèse QUINSON a Véronique SOT. *Slovník křesťanské kultury*. Vyd. 1. Překlad Jan Binder. Praha: Garamond, 2002, 446 s. ISBN 8086379418.

PETROSILLO, Piero. *Křesťanství od A do Z*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998, 239 s. ISBN 80-719-2365-6.

SALAJKA, Milan. *Slovník náboženských a teologických výrazů a pojmů pro školu, pracovní a dům*. Vyd. 1. Praha: Církev československá husitská, 2000, 96 s. Blahoslav. ISBN 80-700-0504-1.

Internetové zdroje

Ammann Jakob (17th/ 18th century) [online]. 23.3.2012 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www.gameo.org/encyclopedia/contents/A463ME.html>

ANDERSON, Cory A. *Anabaptist - Present-Day Grouping* [online]. 12.1.2012 [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://www.beachyam.org/library.htm>

Elizabethtown conference revisits Nickel Mines: Forgiveness 'a way of life'. *Http://lancasteronline.com* [online]. 2012 [cit. 2012-05-05]. Dostupné z: http://lancasteronline.com/article/local/465019_Elizabethtown-conference-revisits-Nickel-Mines.html

FINGER, Thomas N. *A contemporary Anabaptist theology: biblical, historical, constructive* [online]. Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, c2004, 603 s. [cit. 2012-03-16]. ISBN 08-308-2785-4. Dostupné z: http://books.google.cz/books?ei=b_9iT6atJMjFtAaGqvTdBQ&hl=cs&id=CUybVhQc3PQC&dq=lords+supper+and+anabaptist&ots=LSqalhIgz_&q=lords+supper#v=snippet&q=lords%20supper&f=false
<http://ia700204.us.archive.org/18/items/spiritualandanab027460mbp/spiritualandanab027460mbp.pdf> <http://www.gameo.org/encyclopedia/encyclopedia/contents/W378.html>

Press Photo. *Press Photo* [online]. [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://journey1.timberlakepublishing.com/content.asp?contentid=807>

Reist, Hans (17th/ 18th century) [online]. 23.3.2012 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: http://www.gameo.org/encyclopedia/contents/reist_hans_17th_century/?searchterm=hans%20reist

Sattler, Michael (d. 1527) [online]. 24.2.2012 [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: <http://www.gameo.org/encyclopedia/contents/S280.html/?searchterm=sattler>

The Amish and The Plain People [online]. 3.4.2012 [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.800padutch.com/amish.shtml>

VAN BRAGHT, THIELEMAN J. *The Bloody Theater or Martyrs Mirror of the defenseless Christians: Who Baptized Only Upon Confession of Faith, and Who Suffered and Died for the Testimony of Jesus, Their Saviour, From the Time of Christ to the Year A.D. 1660* [online]. 1886 [cit. 2012-01-20]. Dostupné z: <http://www.homecomers.org/mirror/contents.htm>

Washington County (Maryland) and Franklin County (Pennsylvania) Mennonite Conference [online]. 29.3.2012 [cit. 2012-03-29]. Dostupné z: <http://www.gameo.org/encyclopedia/encyclopedia/contents/W378.html>

Washington County (Maryland) and Franklin County (Pennsylvania) Mennonite Conference [online]. 30.3.2012 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: <http://www.gameo.org/encyclopedia/encyclopedia/contents/W378.html>

WENGER, John C. *Feet Washing (John 13): A Symbol of Brotherhood and Cleansing.* [online]. [cit.2012-03-17]. Dostupné z: <http://www.bibleviews.com/feetwash.html>

WILLIAMS, George Huntston a Angel M. MERGAL. *Spiritual and Anabaptist Writers: Documents Illustrative of the Radical Reformation* [online]. Philadelphia: The Westminster Press, MCMLVII [cit.2012-03-08]. Dostupné z: <http://ia700204.us.archive.org/18/items/spiritualandanab027460mbp/spiritualandanab027460mbp.pdf>

Summary

Novokřtěnecství jako inspirace pro americkou náboženskou scénu

Anabaptism as an Inspiration for American Religious Scene

Klára Tilkovská

In the Czech Republic there is not enough information on this topic. Literature and potential translations into Czech language are missing. The society is not sufficiently informed about the interconnections between classic features of the Anabaptists and the contemporary American religious scene. The main contribution of the Thesis is to describe the current way of life of Anabaptist groups in the United States which is based on my own research from November 2011. The work combines historical background with contemporary American religious scene. Its character is comprehensive.

The birth of the Anabaptist movement in the 16th century during the Reformation and the subsequent torture and persecution of Anabaptists are irreversible facts of history. Nowadays is difficult to find traces of the original Anabaptist movements or even their faith itself in many places in Europe. Those who had chosen to keep their faith escaped to other locations and eventually migrated to the United States and Canada. The current American religious scene, with all its manifestations, is bound to the sources of American Christianity. American Christianity was in its infancy strongly influenced by Anabaptism. Groups from the original Anabaptist movements (Mennonites, Amish, Quakers, Hutterites) established a new denomination and since that time they have been living in some places overseas. My work specifically focuses on Anabaptist congregations in areas of Pennsylvania, Maryland, Virginia, Texas, Tennessee and Ohio. Quakers, Mennonites, Amish, Hutterites – all of them shaped the American history as well as cultural and spiritual history. The Thesis should confirm the following hypothesis: if today some streams of American Christianity try to restore to the traditional, they return also to the Anabaptist fundamentals. The reason of this project is to demonstrate to what measure is the current theological reflection and especially the American religious scene dependent on traditional models of Anabaptism and how far these ideas are present today.

Stated hypothesis was confirmed. Today's American world heads back to Anabaptist roots. It is still current tradition to live according to the Teaching of Jesus and honestly emphasize the Kingdom of God. Just learning is not enough for Anabaptists themselves from this point of view, because they truly desire to live in the Kingdom. Where people accepted the Anabaptist vision of true teaching, there they became heirs of that tradition. Where people believe in religious freedom, the separation of church and state, non-resistance and nonconformity, there they enter to the original Anabaptist tradition. I tried to find the true value and extent of Anabaptist tradition in the contemporary American religious scene. There is a fact that church and religious beliefs are often kept in the course of history by creeds and rituals. Since Anabaptism is not based on either of these, the core beliefs of the original movement can not be preserved by creeds or rituals. It is not a head religion, neither it is only a heart religion. If the Anabaptist is to be preserved, it must be lived out. If there is no commitment to live out biblical truth, then Anabaptism will soon cease to exist. Unlike the reformers, Anabaptism is not faith alone, it is a faith that expresses itself in works. If the true spirit of Anabaptism is to be preserved then a scriptural balance needs to be maintained between this inner, outer expression. The separation from the world might be one of the right ways how to maintain this balance.

According to my personal experience I realized that the current Anabaptists in the United States of America are a prosperous community which tries to live in accordance with Jesus's Teachings. They become aware of influence from different American denominations which can be seen in their lives. There are many differences (clothes, church service, etc.) compared to the 16th century. Nowadays Anabaptists believe in non-resistance and peacemaking. Some groups join missions as well.

Anabaptists in 21st century know that they can have a positive influence on the American religious scene and on the broader consumer society. This is not their main aim. They only try to live a consistent Christian life full of love and devotion.

Přílohy

Příloha 1: Anglická verze duchovní písně Felixe Manze z 16. století

ETERNAL LIFE

I will sing aloud of thy mercy... for thou hast been my defense and refuge in the day of my trouble. - Ps. 59:16

I WILL DELIGHT IN SINGING 604

FOUNDLAND NEW 7. 6. 7. 6. 8. 7. 6.

From the 16th-century Anabaptist *Ausbund*
Hymn No. 6, Felix Mantz, drowned 1527
Tr. John J. Overholt, 1969

From the *Philharmonia*
Arr. John J. Overholt, 1969

1. I will de - light in sing - ing, In God o'er - joys my
 2. Him God to me is send - ing, Ex - am - ple and true
 3. Christ, then, would I be prais - ing, Who pa - tience shows to
 4. Christ, no one is co - er - cing His glo - ry - world to
 5. Where Christ's love is a - bid - ing, Is spared the en - e -

heart; For grace He is me bring - ing, That I from
 light, Who me, e'er my life's end - ing, Doth to His
 all, With friend - ship us em - brac - ing, Moved by His
 share; They heav - en are tra - vers - ing Who will - ing -
 my, And Christ pro - claims this tid - ing To all who

death de - part, Which last - ing ev - er, hath no end; I
 king - dom cite; That I with Him have end - less bliss, And
 grace with - al; His love to all men shows He, too, In
 ly pre - pare Through faith and bap - tism right - ly wrought, Re -
 heirs would be: That who shows mer - cy lov - ing - ly And

praise Thee Christ from heav - en, Who dost my grief at - tend.
 from my heart may love Him, And all His righ - teous - ness.
 like - ness to His Fa - ther, Which no one false will do.
 pen - tance, with hearts ho - ly; For them is heav - en bought.
 keeps His Lord's clear teach - ing Is glad e - ter - nal - ly.

© Copyright 1972 The Christian Hymnary Publishers, P.O. Box 7159, Sarasota, FL 34278

Příloha 2: Dotazník v upravené zmenšené podobě

A short Questionnaire for my Doctoral Thesis – titled:

„Anabaptism as an Inspiration for American Religious Scene“

I am a Th.D. student from Czech Republic. In november I had a great opportunity to visit Washington County, Maryland, Mennonite Church and Lancaster County where I got an interesting experience which enriched my studies. Completing questions will be very useful for my Thesis. I would really appreciate any help. Thank you for answering my questions.

With kind regards, Klara Tilkovska

1. Do you have any knowledge of other world religions than your own?	YES/ NO
2. Can you name several elements that different Christian denominations hold in common?	
3. In your opinion, how are American Anabaptists affected by other American denominations or the American religious scene in general?	
4. On the other side, how can Anabaptism influence the American religious scene? Please describe.	
5. How can Anabaptism affect American society in general? Please describe.	
6. Are you interested in Anabaptist roots?	YES/ NO
7. How do you get to know about your origins and your ancestors? Please describe.	
8. Can you see any changes in religious practice in the course of Anabaptist history? Please describe.	
9. Do you like living in the USA?	YES/ NO (If no, say what would you change.)
10. Do you have any ideas about what could/should be changed in your local congregation or in the church at large? Please describe.	
11. Sex:	MALE/ FEMALE
12. To which church/congregation do you belong?	
13. Age:	
14. Education (Highest grade or degree completed)	
15. Occupation:	
16. What do your parents do?	
17. How many brothers/ sisters do you have?	
18. How many children do you have?	
19. At what age did you get baptized?	
20. What was the main reason for you to get baptized?	
21. Did you take a class or study to prepare yourself for baptism? If so, how long did you prepare?	
22. What are favourite activities in your life? Please describe.	

Příloha 3: Ukázka vyplněného dotazníku

**A short Questionnaire for my Doctoral Thesis – titled:
„Anabaptism as an Inspiration for American Religious Scene“**

I am a Th.D. student from Czech Republic. In november I had a great opportunity to visit Washington County, Maryland, Mennonite Church and Lancaster County where I got an interesting experience which enriched my studies. Completing questions will be very useful for my Thesis. I would really appreciate any help. Thank you for answering my questions.

With kind regards, **Klara Tilkovska**

and by distributing Christian literature

1. Do you have any knowledge of other world religions than your own?	☒ YES ☐ NO
2. Can you name several elements that different Christian denominations hold in common?	<i>belief that Jesus is the only Savior, that we must live by the Bible, belong to Church, love & serve others</i>
3. In your opinion, how are American Anabaptists affected by other American denominations or the American religious scene in general?	<i>They are influenced to acculturate to modern lifestyle & technology, to tolerate or accept other beliefs.</i>
4. On the other side, how can Anabaptism influence the American religious scene? Please describe.	<i>Be an example of Christians who live separated from the world, have solid marriage & well-trained children, whose church disciplines disobedient members, & who believe Christians cannot take part in war</i>
5. How can Anabaptism affect American society in general? Please describe.	<i>See No. 4, & Be an example of honest, law-abiding, hard-working people who take care of their own people (don't rely on government or insurance), help others in need - who</i>
6. Are you interested in Anabaptist roots?	☒ YES ☐ NO <i>help society to be God-conscious.</i>
7. How do you get to know about your origins and your ancestors? Please describe.	<i>from parents, books, classes I had in our Mennonite school, history meetings</i>
8. Can you see any changes in religious practice in the course of Anabaptist history? Please describe.	<i>Some church groups gradually changed from a non-conformed lifestyle to complete acculturation.</i>
9. Do you like living in the USA?	☒ YES ☐ NO (If no, say what would you change.)
10. Do you have any ideas about what could/should be changed in your local congregation or in the church at large? Please describe.	<i>Our large congregations conduct numerous adult Sunday school classes in the auditorium at the same time, which creates a</i>
11. Sex:	☐ MALE ☒ FEMALE <i>hubbub. What to do?</i>
12. To which church/congregation do you belong?	<i>Washington County, Maryland, and Franklin County, Pennsylvania, Mennonite Conference; Millers congregation</i>
13. Age:	<i>60</i>
14. Education (Highest grade or degree completed)	<i>10 th grade compiler & publisher of births, homemaker, deaths, etc., of our church</i>
15. Occupation:	<i>father was owner of truck dealership</i>
16. What do your parents do?	<i>mother is homemaker</i>
17. How many brothers/ sisters do you have?	<i>2 brothers, 2 sisters</i>
18. How many children do you have?	<i>6</i>
19. At what age did you get baptized?	<i>13</i>
20. What was the main reason for you to get baptized?	<i>I wanted to be a Christian & a member of the Church.</i>
21. Did you take a class or study to prepare yourself for baptism? If so, how long did you prepare?	<i>4 months of applicant instruction</i>
22. What are favourite activities in your life? Please describe.	<i>reading, especially history, Christian books, & books by C. S. Lewis; visiting</i>

hard work.

Příloha 4: Počty členů a názvy novokřtěneckých kongregací ve Spojených státech amerických²⁸⁵

Table of Groups, continued

<i>Region</i>	<i>Affiliation</i>	<i>Group</i>	<i>Congregations</i>	<i>Members</i>
United States	<i>Amish</i>	New Order Amish	58	3,500
		New Order Amish Fellowship	7	400
		Old Order Amish	1,628	97,700
		<i>Amish Total</i>	1,693	101,600
<i>Brethren</i>	Brethren Church	119	10,400	
	Brethren Community Fellowship	3	270	
	Church of the Brethren	1,000	124,000	
	Conservative Grace Brethren Churches International	38	1,600	
	Conservative Grace Brethren, Independent	6	500	
	Dunkard Brethren	30	1,000	
	Grace Brethren Churches, Fellowship of	260	30,400	
	Independent Traditional Brethren (Car)	10	375	
	Independent Traditional Brethren (Horse)	8	200	
	Independent Traditional Evangelical Brethren	10	350	
	Old German Baptist Brethren	50	6,300	
	<i>Brethren Total</i>	1,534	175,395	
	<i>Hutterite</i>	Dariusleut Hutterites	22	875
		Lehrerleut Hutterites	35	1,400
		Schmiedeleut Hutterites, Gibb Group	61	2,450
		Schmiedeleut Hutterites, Kleinsasser Group	9	350
		<i>Hutterite Total</i>	127	5,075
<i>Mennonite</i>	Alliance of Mennonite Evangelical Congregations	13	2,200	
	Ambassadors Amish Mennonites	4	250	
	Amish Mennonite Churches (Independent)	21	1,400	
	Amish Mennonite Churches (Tampico)	12	1,450	
	Amish Mennonite Churches of Tennessee and Kentucky	8	350	
	Anabaptist Native Fellowship of Churches	6	150	
	Apostolic Christian Church of America	87	12,700	
	Association of Radical Church Networks	40	7,000	
	Beachy Amish Mennonite Church	97	7,350	
	Berea Amish Mennonite Fellowship	12	575	
	Bethel Mennonite Fellowship	19	925	
	Biblical Mennonite Alliance	47	2,375	
	Brethren in Christ	270	23,000	
	Charity Christian Fellowship	33	2,050	
	Church of God in Christ, Mennonite	135	14,500	
	Conservative Mennonite Churches of York and Adams Counties, Pennsylvania	5	250	
	Conservative Mennonite Conference	106	11,100	
	Cumberland Valley Mennonite Church	7	400	
	Eastern Pennsylvania Mennonite Church	56	4,500	
	Evangelical Mennonite Mission Conference	4	400	
	Fellowship of Evangelical Churches	43	6,950	
	Good News Mennonite Fellowship	20	1,500	
	Harvest Fellowship of Churches	12	500	
	Haven Mennonite Fellowship	3	200	
	Hope Mennonite Fellowship	5	500	
	Keystone Mennonite Fellowship	18	1,275	
	Kleine Gemeinde	2	100	
	Koinonia Fellowship of Churches	16	1,000	
	Maranatha Amish Mennonite Church	13	800	
	Mennonite Brethren Churches, United States	200	35,875	

²⁸⁵ KRAYBILL, Donald B. *Concise encyclopedia of Amish, Brethren, Hutterites, and Mennonites*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2010, 302 s. ISBN 08-018-9657-6, s. 256-258

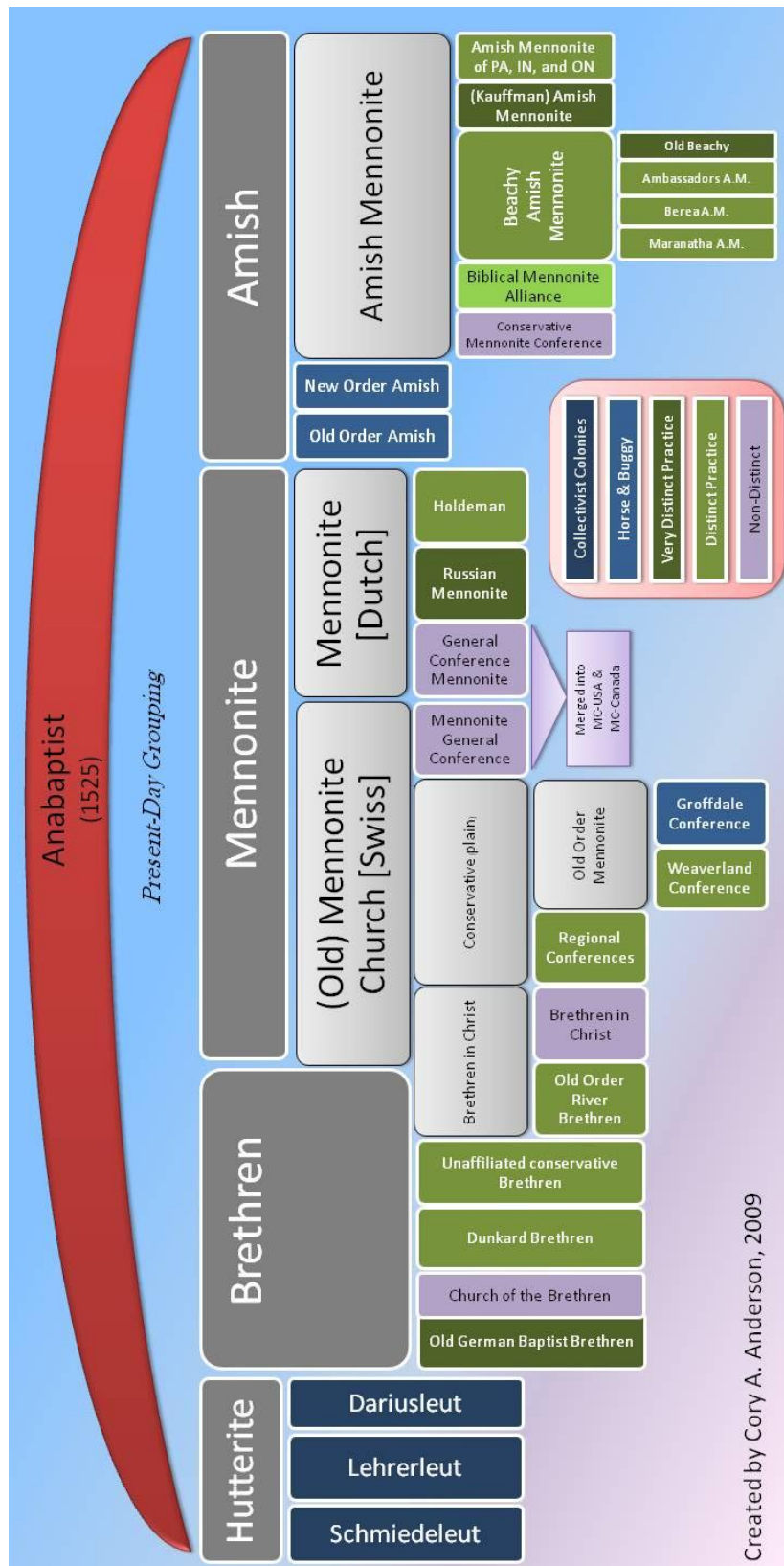

Table of Groups, continued

<i>Region</i>	<i>Affiliation</i>	<i>Group</i>	<i>Congregations</i>	<i>Members</i>
		Conference		
		Mennonite Christian Fellowship	32	1,450
		Mennonite Church USA	916	106,000
		Mennonite Churches, Independent (Assimilated)	50	5,000
		Mennonite Churches, Independent (Traditional)	109	6,425
		Mennonite Evangelical Church	3	425
		Mid-Atlantic Mennonite Fellowship	21	1,650
		Midwest Mennonite Fellowship	24	1,175
		Mountain Valley Mennonite Churches	6	400
		Nationwide Fellowship Churches	62	2,850
		Ohio Wisler Mennonite Churches	5	300
		Old Colony Mennonite Church	4	950
		Old Order Mennonites, Groffdale Conference	50	10,000
		Old Order Mennonites, Hoover Church	5	400
		Old Order Mennonites, Reidenbach Churches	10	375
		Old Order Mennonites, Stauffer Church	13	1,300
		Old Order Mennonites, Virginia Conference	4	500
		Old Order Mennonites, Weaverland Conference	40	7,100
		Old Order Mennonites, Wenger (Virginia)	1	300
		Old Order Mennonites, Wisler Conference	7	925
		Old Order River Brethren	5	350
		Orthodox Mennonite Church	3	200
		Pilgrim Mennonite Conference	22	1,300
		Reformed Mennonite Church	10	175
		Reinland Mennonite Church	6	1,200
		Sommerfeld Mennonite Church	1	125
		South Atlantic Mennonite Conference	4	250
		Southeastern Mennonite Conference	16	725
		United Zion	11	600
		Washington-Franklin Mennonite Conference	17	1,600
		Western Conservative Mennonite Fellowship	8	450
		Mennonite Total	2,779	296,125
Grand Total, United States			6,133	578,195
Grand Total, North America			8,711	809,845

Tabulka zahrnuje identifikovatelné skupiny s jedním nebo více sbory a s minimálním počtem dvacetipětí pokřtěných členů. Odhady vznikly v letech 2008 – 2009 a jsou převzaty od Donalda B. Kraybilla, který je poskytl spolu se Stevem Scottem v Young Center for Anabaptist and Pietist Studies v Elizabethtown College v Pensylvánii.

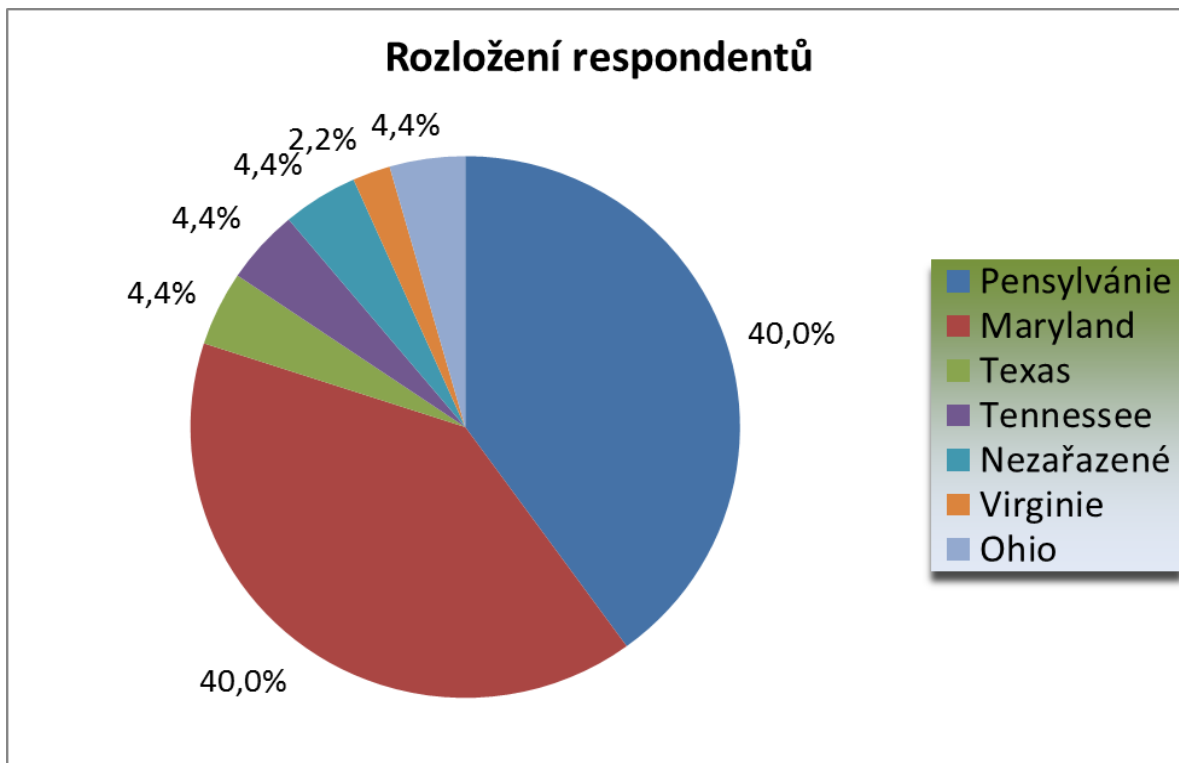
Příloha 5: Schéma rozdělení současných novokřtěneckých skupin²⁸⁶

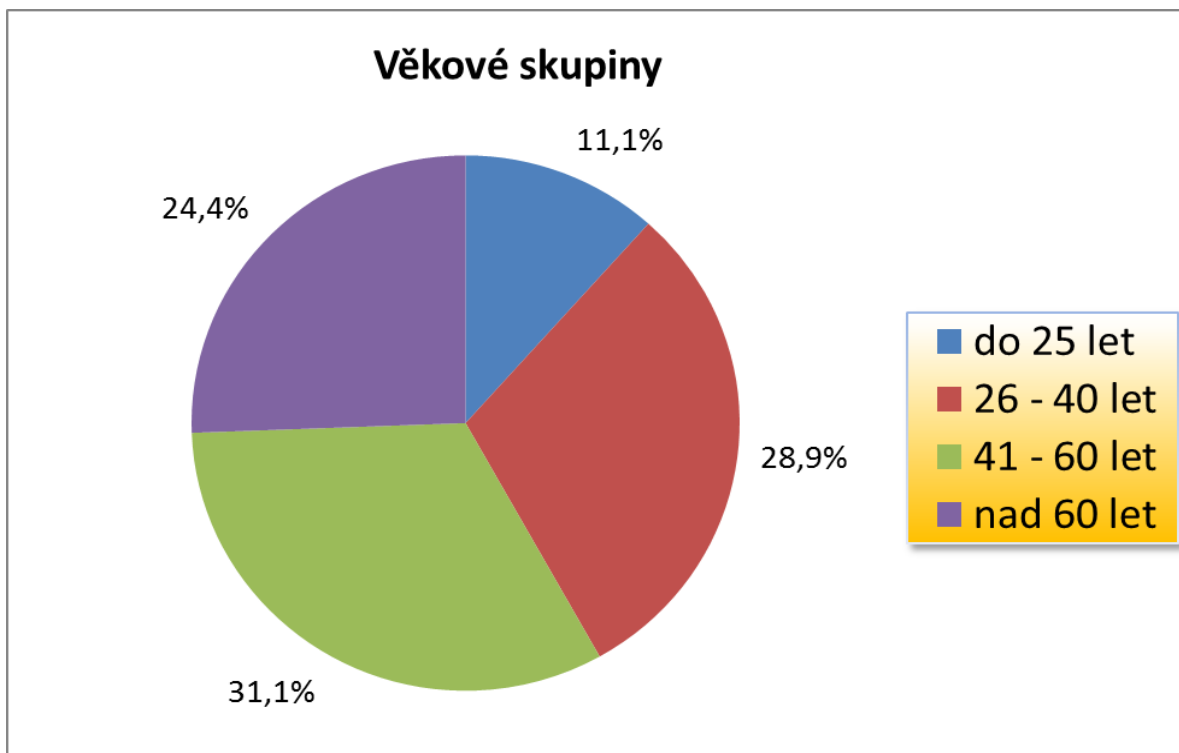
²⁸⁶ ANDERSON, Cory A. *Anabaptist - Present-Day Grouping* [online]. 12.1.2012 [cit. 2012-05-12]. Dostupné z: <http://www.beachyam.org/library.htm>

Příloha 6: Grafické znázornění získaných výsledků dotazníkového šetření

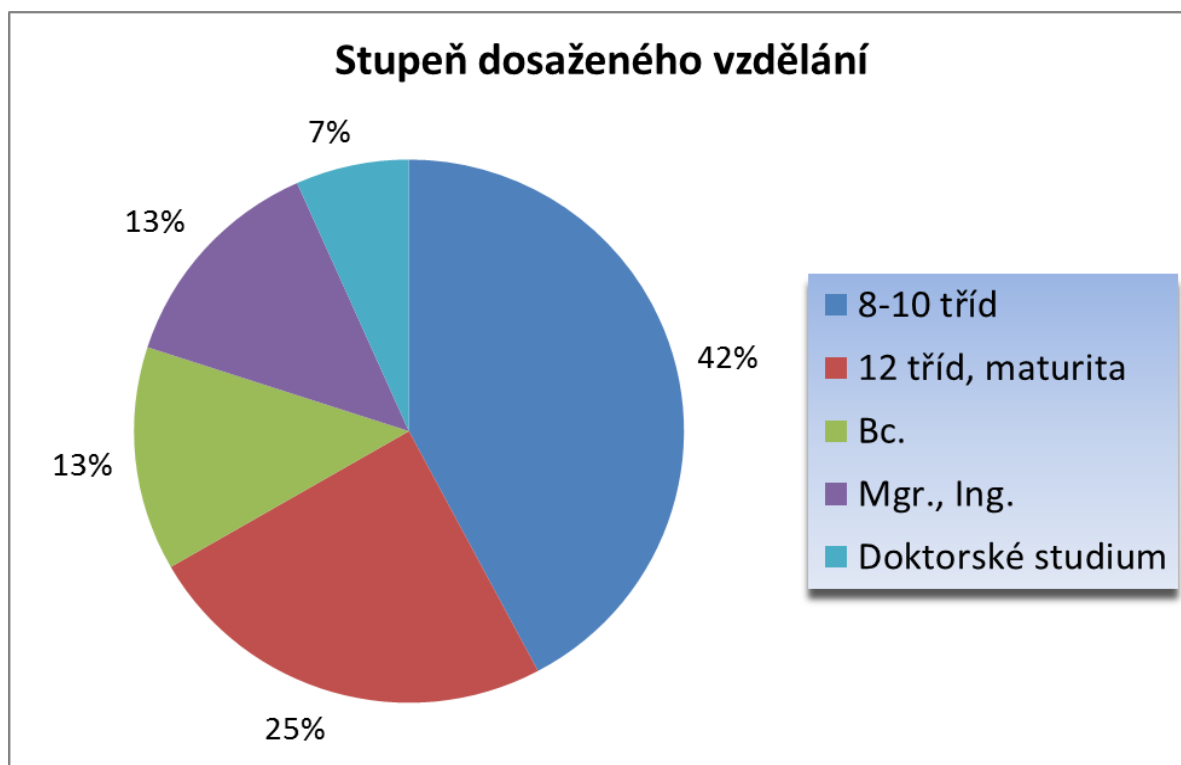
Graf č.1

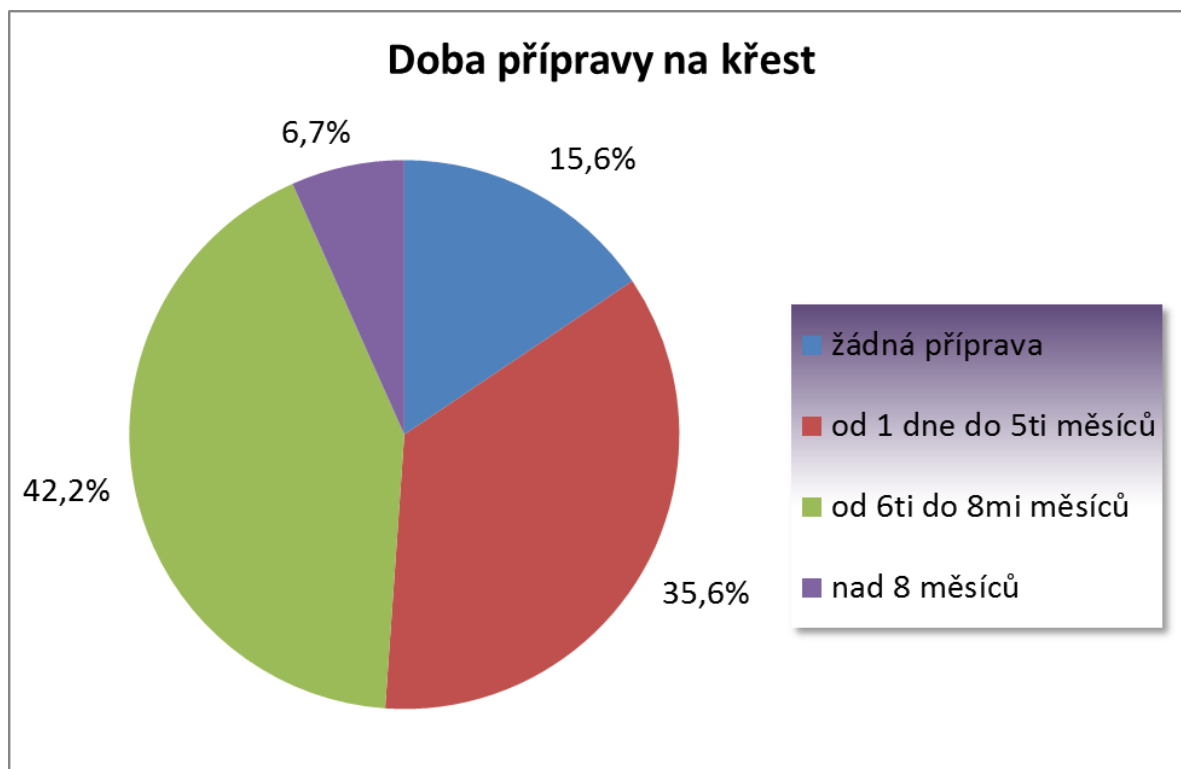
Graf č.2

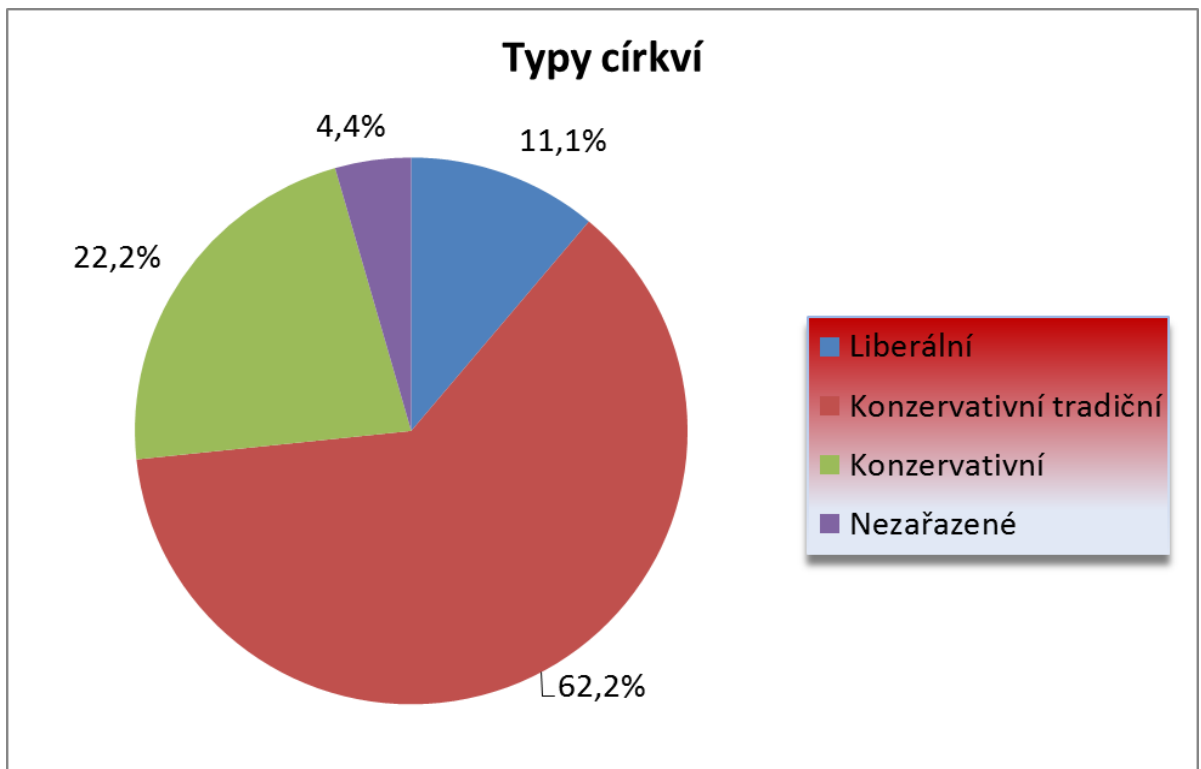
Graf č. 3

Graf č. 4

Graf č. 5

Příloha 7: Strukturovaný přehled vyplněných dotazníků v češtině